

Kontrollinstruktion för grundvillkor

2024 version 3

Figur Foto: Stefan Artenblad.

Innehåll

Kontrollinstruktion för grundvillkor	1
2024 version 3	1
1 Nyheter	4
GAEC 8 Miljötor	4
Förtydliganden	4
2 Instruktion för grundvillkor	4
2.1 Anvisningar för kontrollinstruktionen	5
2.2 Föranmälan, jäv och intressekonflikt	6
2.3 Trädjordbruk	6
2.4 Grundvillkorsöverträdelse	6
3 Protokoll och registrering av kontrollresultat	7
3.1 Manuella protokoll	7
3.2 IT-system	7
4 Kontrollformer	7
4.1 SMR 1 Ramdirektivet för vatten	7
4.2 SMR 2 Nitratdirektivet	20
4.3 SMR 3 Vilda fåglar	38
4.4 SMR 4 Vilda djur och växter (Natura2000, SCI, SAC)	46
4.5 SMR 5 Livsmedel och foder	51
4.6 SMR 6 Hormoner	117
4.7 SMR 7 Växtskydd	155
4.8 SMR 8 Hållbar användning av bekämpningsmedel	164
4.9 SMR 9–11, Inledande information om djurskydd	169
4.10 SMR 9 Djurskydd för kalv	172
4.11 SMR 10. Djurskydd för gris	181
4.12 SMR 11 Djurskydd för animalieproduktionens djur	193
4.13 Bedömningsvägledning vid grundvillkorsbrister avseende djurskydd SMR 9-11	206
4.14 GAEC2 Skydd av våt- och torvmark	208
4.15 GAEC3 Förbud mot bränning av stubb på åkermark	216

4.16	GAEC 4 Buffertremsor längs vattendrag	217
4.17	GAEC 5 Marktäckning på sluttande åkermark	221
4.18	GAEC 6 Marktäckning under känsliga perioder	223
4.19	GAEC 7 Växtföljd	228
4.20	GAEC 8 Miljötytor, grundvillkorselement och skydd av fåglar	233
4.21	GAEC 9 Skydd av betesmarker och slåtterängar i Natura 2000-områden	250
5	<i>Bilaga 1 SMR 1 Ramdirektivet för vatten</i>	254
	Läsanvisning till bilaga 1	254
	SMR 1 omfattar två delar	254
6	<i>Bilaga 2 Schematisk hänvisning till lagtext och kontrollpunkter per grundvillkor</i>	263

1 Nyheter

GAEC 8 Miljöytor

Kontrollinstruktionen är uppdaterad med information och kontrollpunkter för att lantbrukaren stödår 2024 undantagsvis har möjlighet att ha kvävefixerande gröda samt fång- eller mellangroda på sin miljöyta.

Förtydliganden

SMR 1 Ramdirektivet för vatten. Det är förtydligt att hjälpfrågan om egenkontroll är aktuell om vattenuttaget utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

GAEC 7 Växtföljd. Lagret som används för att rita in överträdelseytor där det inte skett grödbyte heter "växtföljd ett år".

Instruktionen till kontrollpunkt GAEC7C är rättad. Är kontrollpunkt GAEC7B-2 besvarad med Ja ska du besvara GAEC7C med Ja.

Alla ändringar är markerade med kantstreck.

2 Instruktion för grundvillkor

Denna kontrollinstruktion är till för dig som kontrollerar grundvillkor.

Instruktionen är en beskrivning hur du ska kontrollera de olika kontrollpunkterna i fält och vilken typ av eventuell dokumentation du behöver titta på, eller personer du kan komma att behöva kontakta för att utföra kontrollen. Syftet med instruktionen är skapa förutsättningar för likartade bedömningar och hanteringar i hela landet av kontroller i fält av grundvillkor.

Instruktionen ska användas tillsammans med Avdragsvägledningen för grundvillkor som beskriver hur du ska bedöma de överträdelser du konstaterar. Där finns även information om hur grundvillkorsavdrag beräknas.

Generella regler, bland annat tider för föranmälan, för jordbrukarstöd- och grundvillkorskontroller hittar du i Instruktion för generella regler för kontroll, kvalitetsbedömning och ajourhållning 2024.

Grundvillkoren består av två typer, föreskrivna verksamhetskrav (SMR) och normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC). Verksamhetskraven utgår utifrån ett antal artiklar i EU-direktiv och EU-förordningar samt hur de har införts i svensk lagstiftning. De är inga nya regler och gäller oavsett om någon får EU-stöd eller inte eftersom det är lagefterlevnaden som kontrolleras. Normerna fastställs av medlemsstaten utifrån ett antal mål i EU:s stödregelverk. Genom att följa grundvillkoren bidrar stödmottagarna till att bevara

jordbruksmarken i gott skick, förbättra den yttre miljön för människor och djur, minska smittspridning och få säkrare livsmedel.

Tabell 1 Begrepp

Begrepp	Förklaring
Verksamhetskrav	Är det svenska ordet för SMR, vilket i sin tur är en engelsk förkortning för: Statutory Management Requirements.
Normer	Är det svenska ordet för GAEC, vilket är en förkortning av det engelska ordet för normer för god jordbrukshävd: Good Agricultural and Environmental Conditions
Rättsakt	Aktuell EU-lagstiftning, exempelvis nitratdirektiv, habitatdirektiv m.fl. Till de flesta rättsakter finns svensk lagstiftning kopplad. Den svenska lagstiftningen blir då i grundvillkorssammanhang en del av begreppet rättsakt
Område	Det grundvillkorsområde som rättsakten tillhör. Områdena är: Klimat och miljö Folkhälsa och växtskydd Djurskydd

2.1 Anvisningar för kontrollinstruktionen

Det finns ett kapitel för varje grundvillkor under rubriken Kontrollformer. I de flesta fall finns en inledande beskrivning av grundvillkoret, därefter följer vägledningar för varje kontrollpunkt. Kontrollpunktskoden står som rubrik och koden och frågans lydelse ska motsvara samma som du ser i IT-systemet när du registrerar kontrollresultatet.

För de arealbaserade grundvillkorskontrollerna står det ”Skifte” eller ”Kontrollföretag” inom parentes som talar om vilket kontrollobjekt som kontrollpunkten gäller för. Kontrollpunkter som ska besvaras på skiften registreras i Falken och kontrollpunkter som ska besvaras på kontrollföretagsnivå registreras i Atlas.

De flesta kontrollpunkter har en bedömningsmatris med vägledning till bedömningskriterierna Allvar, Omfattning och Varaktighet. Ibland står det ”automatisk beräkning” vid Omfattning vilket innebär att du inte ska registrera något värde, utan värdet beräknas i Jorden baserat på vilka arealer överträdelser omfattar. Om det finns flera överträdelsetor ska de summeras.

För varje kontrollpunkt finns även hänvisning till vilket regelverk som utgör grundvillkoret.

2.2 Föranmälan, jäv och intressekonflikt

Vilka regler som gäller vid jäv, intressekonflikt och föranmälan av grundvillkorskontroll kan du läsa om i Instruktion generella regler för kontroll, kvalitetsbedömning och ajourhållning.

2.3 Trädjordbruk

Om lantbrukaren har sökt trädjordbruk ser du attributet trädjordbruk på blocket. Ytan där träden står är stödberättigande och ska ingå vid bedömning av grundvillkorsöverträdelse. Exempelvis när all den odlade marken på skiftet mellan träden är plöjd bedöms hela skiftet vara plöjd.

2.4 Grundvillkorsöverträdelse

För varje kontrollpunkt finns en bedömningsvägledning. Den används vid en överträdelse av villkoret.

En överträdelse bedöms genom att du graderar överträdelsens Allvar, Omfattning och Varaktighet med hjälp av bedömningsvärde 1, 2 eller 3. Därefter beräknas ett genomsnittligt bedömningsvärde där 1 motsvarar 1 procent avdrag, 2 motsvarar 3 procent och 3 motsvarar 5 procent.

Du ska även göra en bedömning av om Avsiktlighet bör utredas, eller om överträdelsen kan betraktas som Grav eller Obetydlig. En överträdelse kan inte vara Grav eller Avsiktlig och Obetydlig samtidigt. Avsiktlighet, Obetydliga eller Grava överträdelser ska motiveras med en fritext.

Överträdelser inom arealbaserade grundvillkor som är kopplade till skiften eller fältkanter ska beskrivas med en fritext. Den används i kommunikeringen med lantbrukaren. Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsen kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag. Beskrivningen förs över till beslutsbrevet i Jorden per automatik. För GAEC 6, GAEC 7 och GAEC 8 (miljöytor) behöver endast beskrivningen av överträdelseytorna eller överträdelselinjen, om det gäller en fältkant, kommuniceras med lantbrukaren eftersom själva överträdelsen beräknas i Jorden.

2.4.1 Bakåtbedömningar

Grundvillkorskontrollerna SMR 1-11, GAEC 8 (endast grundvillkorselement och skydd av fåglar) samt GAEC 9 är aktuella för bakåtbedömning 2024.

Grundvillkorskontrollerna GAEC 2-7 är inte aktuella eftersom de är nya eller för att det inte går att bedöma om villkoret är uppfyllt tidigare år. Bakåtbedömning innebär att du ska göra en bedömning av vilket eller vilka år överträdelsen uppstod eller har pågått, så kallade överträdelseår. Gör bakåtbedömningen enligt denna kontrollinstruktionen samt för tvärvillkor 2022 beroende på vilket överträdelseår

du anger. Du behöver inte registrera en bakåtbedömning om du vet säkert att det redan finns en bedömning sedan tidigare på samma kontrollpunkt och år. Men om du ändå skulle göra det så kommer den nya bedömningen att ignoreras i beräkningen i Jorden. Därför behöver du inte utreda vilka överträdelser som har funnits tidigare för att kunna registrera en bakåtbedömning.

När bakåtbedömningar registreras i Atlas kommer du att se samma fält som finns vid en grundvillkorsbedömning, men du ska göra bedömningen för 2022 enligt tvärvillkorsprinciperna. Det innebär att du ska svara Ej aktuellt på Grav överträdelse och bedöma Obetydlig överträdelse enligt vägledningen för Mindre överträdelser enligt varningssystemet (se avdragsvägledningen för tvärvillkor 2022).

Mer information om bedömningen av överträdelserna finns i Avdragsvägledningen för Grundvillkor.

3 Protokoll och registrering av kontrollresultat

3.1 Manuella protokoll

I rutinen 503 Förbered fältkontroll i Handläggarstödet för stödadministration framgår vilka kontroller som kräver manuella protokoll och checklistor samt var dessa finns.

3.2 IT-system

SMR 1-8 och GAEC 2-9 registreras i Atlas och i Falken.

- Grundvillkor inom foder och livsmedel (SMR 5) registreras även i Primör.
- Djurskyddskontroller (SMR 9-11) registreras i DSK/DSK Falken.
- GAEC 1 Bevarande av permanent gräsmark är ett så kallat passivt villkor som inte behöver kontrolleras i fält eller registreras i något IT-system.

4 Kontrollformer

4.1 SMR 1 Ramdirektivet för vatten

SMR 1 omfattar två huvuddelar. Den första delen handlar om uttag och uppdämning av sötvatten som i huvudsak regleras i miljöbalkens 11 kapitel. Den andra delen handlar om spridning av slam som i huvudsak regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 1. Du kan bedöma överträdelse av uttag av bevattningsvatten från 2022 och övriga delar från 2023 eftersom dessa

delar var nya grundvillkor från 2023. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Uttag och uppdämning av vatten

Syftet med denna del av grundvillkoret är att bevara och förbättra vattenmiljön i yt- och grundvatten. I stort sett alla jordbrukare berörs av grundvillkoret om uttag av vatten. Grundvillkoret om uppdämning av vatten berör jordbrukare som anlägger eller förfogar över en anläggning som på något sätt hindrar vattnets flöde i landskapet.

Grundvillkoren utgår från Ramdirektivet för vatten. Direktivet har implementerats i svensk lagstiftning genom en rad olika paragrafer i olika lagar och föreskrifter. En beskrivning av aktuellt regelverk hittar du i en bilaga till kontrollinstruktionen, bilaga 1 SMR 1 Ramdirektivet för vatten.

Om en jordbrukare använder kommunalt vatten till vissa ändamål omfattas detta inte av grundvillkoret om uttag av vatten, eftersom det då är kommunen som gjort vattenuttaget.

Spridning av slam

Villkoret handlar om hur mycket fosfor som får spridas på åkermark med avloppsslam. För hög tillförsel av fosfor med avloppsslam riskerar att försämra vattenkvaliteten. Det finns gränsvärden i föreskrifter från Naturvårdsverket om hur mycket fosfor som får tillföras åkermarken med avloppsslam.

Den mängd fosfor som högst får tillföras med avloppsslam anges som totalfosfor per hektar. Mängden anges både för ett enskilt spridningstillfälle och som medeltal per år. Den tillåtna mängden beror också på jordens fosforklass, det vill säga innehållet av fosfor i jorden, där avloppsslammet ska spridas.

Naturvårdsverkets föreskrifter anger att den som producerar avloppsslam (reningsverket) ska lämna en innehållsdeklaration för slammet till den som ska använda det på åkermark. Kraven omfattar inte producenter med färre anslutna än 200 personekvivalenter. Om någon säljer eller överlåter slammet ska den lämna innehållsdeklarationen vidare till den som ska använda slammet. Av innehållsdeklarationen ska det bland annat framgå vilken mängd per hektar som är lämplig med hänsyn till hur mycket fosfor som får tillföras.

Observera att gödsel och slam innehåller olika typer av fosforföreningar. När begreppet totalfosfor används avses alla typer av fosforföreningar, (de som kan analyseras). Totalfosfor är ett begrepp som används i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Kontrollpunkter

SMR1_Vatten

Förekommer uttag av vatten för jordbruksverksamhet, uppdämning av vatten eller spridning av avloppsslam?

Instruktion SMR1_Vatten (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Svara Ja på frågan om något av följande förekommer hos jordbrukaren.

- Uttag av vatten för bevattning
- Uttag av vatten för djurhållning eller annan jordbruksverksamhet
- Uppdämning av vatten
- Spridning av slam

Före kontrollbesöket genomför följande moment

1. Kontrollera om det finns några objekt i tillsynsregistret som rör SMR 1. Kontrollera i diariet om det finns någon anmälan om vattenverksamhet, något föreläggande eller annat ärende gällande SMR1.
2. Kontrollera i BASEN om jordbrukaren bedriver verksamhet inom eller intill ett Natura 2000 område. Gå i så fall vidare till Naturvårdsverkets kartverktyg <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> och leta upp bevarandeplanen för området. Kontrollera också om något Natura 2000 tillstånd från länsstyrelsen finns registrerat på jordbrukarens verksamhet eller de fastigheter där verksamheten bedrivs.
3. Om jordbrukaren bedriver verksamhet inom vattenskyddsområde, ta reda på om det finns skyddsföreskrifter med förbud, krav på anmälan eller tillståndsplikt för vattenuttag eller schaktning inom området.
4. Kontrollera om jordbrukaren bedriver verksamhet inom ett område där kommunen beslutat om tillstånds- eller anmälningsplikt på grund av brist på sött grundvatten.
5. Ta reda på om det finns några aktuella rekommendationer om återhållsamhet med vattenuttag i det aktuella området.

Vatten1

Förekommer uttag av vatten för bevattning?

Instruktion Vatten1 (Kontrollföretag)

Om Ja, gå vidare till vatten 1-1. Om Nej gå vidare till fråga Vatten2.

Kontrollera om det i jordbrukarens verksamhet eller på dennes jordbruksmark finns något som tyder på att bevattning av jordbruksmark har förekommit eller förväntas förekomma. Det kan exempelvis handla om bevattningsutrustning och uttagsanordningar, brunnar och vattenposter. Utgå från information som du hittat vid dina förberedelser, vad du själv kan se och information du får från jordbrukaren om denne deltar vid kontrollen.

Vatten1-1

Uppfylls kraven gällande uttag av vatten för bevattning?

Instruktion Vatten1-1 (Kontrollföretag)

Om jordbrukaren har flera verksamheter eller anläggningar som omfattas av samma hjälpfråga ska den besvaras för varje verksamhet eller anläggning. Om någon hjälpfråga besvaras med ett nej innebär det att jordbrukaren bryter mot en bestämmelse enligt tabellen i bedömningsvägledning, Vatten 1-1.

Hjälpfrågor vatten 1-1

Följer jordbrukaren sitt tillstånd?

Aktuell om jordbrukaren har tillstånd till vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera att tillståndet är giltigt, verksamheten bedrivs enligt tillståndet och att jordbrukaren i övrigt följer villkoren i tillståndet. Utgå ifrån vad du kan se och jordbrukarens egenkontroll.

Bedriver jordbrukaren sin verksamhet enligt anmälan och eventuella förelägganden m.m.?

Aktuell om jordbrukaren har anmält sitt vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera att verksamheten bedrivs enligt vad som beskrivits i anmälan och att jordbrukaren i övrigt följer de begränsningar som finns i föreläggande från tillsynsmyndigheten, kopplade till den anmälda verksamheten. Utgå ifrån vad du kan se och jordbrukarens egenkontroll.

Om jordbrukaren har ett separat Natura 2000 tillstånd, kontrollera att villkoren uppfylls.

Är det generella undantaget tillämpligt?

Aktuell om jordbrukaren varken har tillstånd eller har gjort en anmälan enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Fråga hur jordbrukaren bedömt att det generella undantaget kan tillämpas. Notera en avvikelse om skada på allmänna eller enskilda intressen faktiskt har konstaterats

och skadan kan kopplas till den aktuella verksamheten, eller om det är tydligt att allmänna eller enskilda intressen skulle kunna skadas av verksamheten.

Exempel på situationer när det är tydligt att allmänna eller enskilda intressen skulle kunna skadas:

- Om jordbrukaren tar ut grundvatten för bevattning i ett område där kommunen med stöd av miljöbalken, 9 kap. 10 §, har föreskrivit om anmälnings- eller tillståndsplikt för vattenuttag på grund av risk för brist på sött grundvatten.
- Om länsstyrelsen har meddelat rekommendationer om återhållsamhet med vattenuttag i ett område och jordbrukaren tar ut vatten under tiden som rekommendationen gäller utan att kunna visa på något särskilt skäl till att varken allmänna eller enskilda intressen riskerar att skadas.
- Om uttaget sker inom eller i anslutning till ett Natura 2000 område och det framgår av bevarandeplanen att uttag av vatten på ett betydande sätt kan påverka miljön i området.

Är egenkontrollen tillräcklig?

Aktuell om vattenuttaget utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

Fråga hur jordbrukaren håller sig underrättad om hur vattenuttaget påverkar människors hälsa och miljön. Det kan till exempel handla om att känna till hur vattenuttaget påverkar vattennivån där jordbrukaren tar sitt vatten. Fråga också vad jordbrukaren gör för att förebygga skador och olägenheter. Notera en avvikelse om jordbrukaren inte kan beskriva riskerna med vattenuttaget och vad som görs för att motverka dem.

För jordbrukare som har tillstånd eller har anmält sitt vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel, kontrollera att egenkontrollen är dokumenterad.

Följs bestämmelserna om vattenuttag inom vattenskyddsområde?

Aktuell om vattenuttaget sker inom ett vattenskyddsområde där det finns lokala bestämmelser om vattenuttag.

Frågan är inte aktuell om jordbrukaren har tillstånd till vattenuttaget enligt miljöbalkens 11 kapitel eller om bestämmelserna endast gäller nyetablering av brunn och brunnen inte är anlagd under innevarande år.

Avstår jordbrukaren från vatten?

Aktuell om länsstyrelsen har förelagt jordbrukaren att avstå vatten som är oundgängligen nödvändigt för något allmänt behov.

Har jordbrukaren varit återhållsam med vattenuttag?

Aktuell om länsstyrelsen har meddelat rekommendationer om återhållsamhet med

vattenuttag. Frågan är inte aktuell om jordbrukaren har tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera om uttag skett inom det område som rekommendationen gäller. Notera en avvikelse om det är tydligt att det finns en risk att allmänna intressen skadas av uttaget.

Följer jordbrukaren eventuella föreläggande eller andra krav som riktats mot jordbrukaren i tillsynen?

Aktuellt om det vid dina förberedelser kommit fram förelägganden eller andra krav som riktats mot jordbrukaren i tillsynen.

Bedömningsvägledning

Tabell 2 Bedömningsvägledning Vatten 1-1

	1	2	3
Allvar	Jordbrukaren bryter mot en eller två bestämmelser och konsekvenserna för människors hälsa, miljön eller andra allmänna eller enskilda intressen är små.	Jordbrukaren bryter mot tre till fyra bestämmelser och konsekvenserna för människors hälsa, miljön eller andra allmänna eller enskilda intressen inte är små, eller om konsekvenserna av någon av förseelserna är allvarliga.	Jordbrukaren bryter mot fler än fyra bestämmelser och konsekvenserna för människors hälsa, miljön eller andra allmänna eller enskilda intressen inte är små, eller om konsekvenserna av någon förseelse är mycket allvarliga.
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsen kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Vatten2

Förekommer uttag av vatten för djurhållning eller annan jordbruksverksamhet?

Instruktion Vatten2 (Kontrollföretag)

Om Ja, gå vidare till vatten 2-1. Om Nej och gå vidare till fråga Vatten3.

Kontrollera om det i jordbrukarens verksamhet eller på de fastigheter där denne bedriver jordbruksverksamhet finns något som tyder på att vatten har tagits ut för andra ändamål än bevattning av jordbruksmark, eller om sådant uttag förväntas förekomma. Det kan till exempel handla om vatten till djur, vatten till tvätt av maskiner eller djurstallar eller för att fylla växtskyddssprutan. Utgå från information som du hittat vid dina förberedelser, vad du själv kan se och information du får från jordbrukaren om denne deltar vid kontrollen.

Vatten2-1

Uppfylls kraven gällande uttag av vatten för djurhållning eller annan jordbruksverksamhet?

Instruktion Vatten 2–1 (Kontrollföretag)

Om jordbrukaren har flera verksamheter eller anläggningar som omfattas av samma hjälpfråga ska den besvaras för varje verksamhet eller anläggning. Om någon hjälpfråga besvaras med ett nej innebär det att jordbrukaren bryter mot en bestämmelse enligt tabellen i bedömningsvägledning, Vatten 1-1.

Hjälpfrågor till vatten 2-1

Följer jordbrukaren sitt tillstånd?

Aktuell om jordbrukaren har tillstånd till vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera att tillståndet är giltigt, att uttaget har hållit sig inom de begränsningar som finns i tillståndet och att villkoren följs. Utgå ifrån vad du kan se och jordbrukarens egenkontroll.

Är egenkontrollen tillräcklig?

Aktuell om vattenuttaget utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

Fråga hur jordbrukaren håller sig underrättad om hur vattenuttaget påverkar människors hälsa och miljön. Det kan till exempel handla om att känna till hur vattenuttaget påverkar vattennivån där jordbrukaren tar sitt vatten. Fråga också vad jordbrukaren gör för att förebygga skador och olägenheter. Notera en avvikelse om jordbrukaren inte kan beskriva riskerna med vattenuttaget och vad som görs för att motverka dem.

För jordbrukare som har tillstånd till sitt vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel, kontrollera att egenkontrollen är dokumenterad.

Följs bestämmelserna om vattenuttag inom eller intill Natura 2000 område?

Frågan är inte aktuell om jordbrukaren har tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Om jordbrukaren har ett Natura 2000 -tillstånd, kontrollera att villkoren följs.

Om jordbrukaren inte har något Natura 2000 -tillstånd, fråga hur hen har bedömt att uttaget inte påtagligt skadar miljön inom området. Observera att skadan måste vara påtaglig för att en avvikelse ska noteras. Det räcker alltså inte att vattenuttag finns upptaget i bevarandeplanen som ett hot mot miljön i området, det behöver också vara tydligt att uttaget kan orsaka en påtaglig skada.

Följs bestämmelser om vattenuttag inom vattenskyddsområde?

Aktuell om vattenuttag sker inom ett vattenskyddsområde där det finns lokala föreskrifter om vattenuttag inom området.

Frågan är inte aktuell om jordbrukaren har tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel. Den är inte heller aktuell om bestämmelserna endast gäller nyetablering av brunn och brunnen inte är anlagda innevarande år.

Följs bestämmelser om vattenuttag inom område med risk för brist på sött grundvatten?

Aktuell om jordbrukaren använder grundvatten och om vattenuttaget sker inom ett område med risk för brist på sött grundvatten, där kommunen har beslutat om tillstånds- eller anmälningsplikt för vattenuttag.

Frågan är inte aktuell om jordbrukaren har tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel. Den är inte heller aktuell om bestämmelserna endast gäller nyetablering av brunn och brunnen inte är anlagd innevarande år.

Avstår jordbrukare från vatten?

Aktuell om länsstyrelsen har förelagt jordbrukaren att avstå vatten som är oundgängligen nödvändigt för något allmänt behov.

Har jordbrukaren varit återhållsam med vattenuttag?

Aktuell om länsstyrelsen har meddelat rekommendationer om återhållsamhet med vattenuttag och rekommendationerna även gäller andra användningsområden än bevattning.

Frågan är inte aktuell om jordbrukaren har tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera om uttag skett inom det område som rekommendationen gäller. Notera en avvikelse om det är tydligt att det finns en risk att allmänna intressen skadas av uttaget.

Följer jordbrukaren eventuella föreläggande eller andra krav som riktats mot jordbrukaren i tillsynen?

Aktuell om det finns förelägganden eller andra krav som riktats mot jordbrukaren i tillsynen.

Bedömningsvägledning

För bedömningsvägledning, se tabellen under Vatten 1-1.

Om någon fråga besvarats med minst ett nej, sammanfatta överträdelsen, ange överträdelseår och gör en bedömning.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsen kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Vatten3

Förekommer uppdämning av vatten?

Instruktion Vatten3 (Kontrollföretag)

Om Ja, gå vidare till vatten 3-1. Om Nej, gå vidare till fråga Vatten4.

Kontrollera om det i jordbrukarens verksamhet eller på dennes jordbruksmark finns några anläggningar som begränsar vattnets flöde. Det kan exempelvis handla om fördämningar för att lagra vatten och anlagda dammar/sjöar. Utgå från information som du hittat vid dina förberedelser, vad du själv kan se och information du får från jordbrukaren om denne deltar vid kontrollen.

Vatten3-1

Uppfylls kraven gällande uppdämning av vatten?

Instruktion Vatten3-1 (Kontrollföretag)

Om jordbrukaren har flera verksamheter eller anläggningar som omfattas av samma hjälpfråga ska den besvaras för varje verksamhet eller anläggning. Om någon hjälpfråga besvaras med ett nej innebär det att jordbrukaren bryter mot en bestämmelse enligt tabellen i bedömningsvägledning, Vatten 1-1.

Hjälpfrågor till vatten 3-1

Följer jordbrukaren sitt tillstånd?

Aktuell om jordbrukaren har tillstånd för dammanläggningen enligt miljöbalkens 11 kapitel. Villkor kopplade till anläggningens utformning och placering är bara aktuella för anläggningar som tillkommit år 2023 eller senare.

Kontrollera att tillståndet är giltigt, att anläggningen hanteras enligt tillståndet och att jordbrukaren i övrigt följer villkoren i tillståndet. Utgå ifrån vad du kan se och jordbrukarens egenkontroll.

Bedriver jordbrukaren sin verksamhet enligt anmälan och eventuella förelägganden m.m.?

Aktuell om jordbrukaren har anmält sin dammanläggning enligt miljöbalkens 11 kapitel. Försiktighetsmått kopplade till anläggningens utformning och placering är bara aktuella för anläggningar som tillkommit år 2023 eller senare. Kontrollera att anläggningen hanteras enligt vad som beskrivits i anmälan och att jordbrukaren i övrigt följer de begränsningar som finns i beslutet från tillsynsmyndigheten,

kopplade till den anmälda verksamheten. Utgå ifrån vad du kan se och jordbrukarens egenkontroll.

Bedriver jordbrukaren sin verksamhet så att det inte uppkommer skador på allmänna och enskilda intressen?

Aktuell om jordbrukaren varken har tillstånd eller har gjort en anmälan enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera att anläggningen hanteras så att inga skador uppkommer på allmänna eller enskilda intressen. Notera en avvikelse om skada på allmänna eller enskilda intressen faktiskt har konstaterats och skadan kan kopplas till den aktuella verksamheten, eller om det är tydligt att allmänna eller enskilda intressen skulle kunna skadas av verksamheten.

Underhålls anläggningen så att inga allmänna eller enskilda intressen skadas?

Aktuell för alla anläggningar.

Kontrollera om det finns något som tydligt visar att bristande underhåll medfört skada på allmänna eller enskilda intressen, till exempel att dämnet har medfört skada på grannens mark eller att fiskvägar är helt blockerade på grund av bristande underhåll. Kontrollera också om det finns en uppenbar risk att bristande underhåll riskerar att leda till dammhaveri.

Är egenkontrollen tillräcklig?

Aktuell om uppdamningen utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

Fråga hur jordbrukaren håller sig underrättad om hur dammanläggningen påverkar människors hälsa och miljön. Det kan till exempel handla om att känna till vattennivåerna uppströms dammen, vattenflödet nedströms dammen och att eventuella fiskvägar hålls fria. Fråga också vad jordbrukaren gör för att förebygga skador och olägenheter. Notera en avvikelse om jordbrukaren inte kan beskriva riskerna med uppdamningen av vatten och vad som görs för att motverka dessa risker.

För jordbrukare som har tillstånd eller har anmält sin dammanläggning enligt miljöbalkens 11 kapitel, kontrollera att egenkontrollen är dokumenterad.

Är anläggningen placerad och utformad enligt tillståndet?

Aktuell om anläggningen har tillkommit från och med 2023 och jordbrukaren har tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera att anläggningen är placerad och utformad enligt tillståndet.

Är anläggningen placerad och utformad enligt anmälan och eventuella förelägganden m.m.?

Aktuell om anläggningen har tillkommit från och med 2023 och jordbrukaren har anmält verksamheten enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontrollera att anläggningen är placerad och utformad så som den är beskriven i anmälan och enligt beslutet i anmälningsärendet.

Om jordbrukaren har ett separat Natura 2000 -tillstånd, kontrollera att anläggningen är placerad och utformad enligt tillståndet.

Är det generella undantaget tillämpligt?

Aktuell om anläggningen tillkommit från och med 2023 och jordbrukaren varken har tillstånd eller har gjort en anmälan enligt miljöbalkens 11 kapitel. En avvikelse ska bara noteras för det år då felet begicks, det vill säga det år anläggningen av dammen påbörjades.

Fråga hur jordbrukaren bedömt att det generella undantaget kan tillämpas. Notera en avvikelse om skada på allmänna eller enskilda intressen faktiskt har konstaterats och skadan kan kopplas till den aktuella verksamheten, eller om det är tydligt att allmänna eller enskilda intressen skulle kunna skadas av verksamheten. Notera också en avvikelse om det är en invallning, eftersom invallningar aldrig omfattas av det generella undantaget.

Exempel på situationer där det är tydligt att allmänna eller enskilda intressen skulle kunna skadas:

- Om dammen är anlagd i ett vattendrag där det finns vandrande fisk och dammen helt blockerar fiskens möjligheter att ta sig uppströms och nedströms.
- Om det är uppenbart att dammen inte klarar av att avbörda höga flöden och dammvallen saknar erosionsskydd eller bräddavlopp.
- Om dammen anläggs inom eller i anslutning till ett Natura 2000 område och det framgår av bevarandeplanen att dammar på betydande sätt kan påverka miljön i området.

Följs bestämmelserna för anläggning inom vattenskyddsområde?

Aktuell om anläggningen har tillkommit från och med 2023, ligger inom vattenskyddsområde som har bestämmelser om schaktning, och schaktning har skett i samband med att dammen anlades.

Fråga till vilket djup schaktning har skett i förhållande till grundvattnet. Om schaktning skett till ett djup som kräver tillstånd eller anmälan, be att få se tillståndet respektive beslutet i anmälningsärendet.

Följer jordbrukaren eventuella föreläggande eller andra krav som riktats mot jordbrukaren i tillsynen?

Aktuellt om det vid dina förberedelser kommit fram förelägganden eller andra krav som riktats mot jordbrukaren i tillsynen.

Bedömningsvägledning

För bedömningsvägledning, se tabellen under Vatten 1-1.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsen kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vatten 1-3

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

Artikel 11.3 e Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

2 kap. 2–3 §§ Miljöbalken

7 kap. 21–22, 28 a §§ Miljöbalken

9 kap. 10 § Miljöbalken

11 kap. 1–5, 9–13, 17 §§ Miljöbalken (1998:808)

26 kap. 19§ Miljöbalken

2 kap. 10 § Lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet

19–23 §§ Förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet med mera

1, 4-6 §§ Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll

Vatten4

Förekommer spridning av avloppsslam på åkermark?

Instruktion Vatten4 (Kontrollföretag)

Om nej, inga fler frågor för aktuell kontrollform.

Vatten4-1

Har jordbrukaren vid spridning av avloppsslam hållit sig inom tillåtna gränser för mängden totalfosfor per hektar?

Instruktion Vatten4-1 (Kontrollföretag)

Om nej, sammanfatta överträdelsen, ange överträdelse år och gör en bedömning.

Kontrollera med hjälp av spridningsjournalen samt eventuella markkarteringsuppgifter och slamanalys att växtnäringstillförseln verkar ligga inom tillåtna värden för varje skifte där avloppsslam har spridits.

Vid ett och samma tillfälle får maximalt 250 kg totalfosfor per hektar spridas på jordar i fosforklass 1 och 2 och maximalt 160 kg totalfosfor per hektar på jordar i fosforklass 3–5. Den maximala mängden angiven som årsmedelvärde är 35 kg totalfosfor per hektar och år för jordar i fosforklass 1 och 2 och 22 kg totalfosfor per hektar och år för jordar i fosforklass 3–5.

Tabell 3 Maximal mängd totalfosfor som högst får tillföras åkermark via avloppsslam

Jordens fosforklass	Totalfosfor kilo/hektar, årsmedelvärde	Totalfosfor kilo/hektar, per spridningstillfälle
I och II	35	250
III-V	22	160

I Naturvårdsverkets föreskrifter anges ett årsmedelvärde, men inget om någon period som värdet ska beräknas över. Om den maximala givan (250 respektive 160 kg totalfosfor per hektar) sprids vid ett enstaka spridningstillfälle kan dock avloppsslam bara spridas en gång vart sjunde år för att inte årsmedelsvärdet ska överskridas. Jordbrukaren ska kunna visa hur mycket som spridits under en 7-årsperiod exempelvis genom att uppvisa dokumentation.

Kravet om mängd fosfor som får tillföras per hektar finns även i SMR 2, se Vnäring 33. Naturvårdsverkets föreskrifter om avloppsslam skiljer sig från Jordbruksverkets föreskrifter om fosfor och spridningsareal som gäller för SMR 2.

Om en överträdelse konstateras för Vatten 4-1 kan lantbrukaren som bedriver sin verksamhet inom nitratkänsligt område även behöva tas ut till kontroll för SMR 2 (Vnäring 33), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Tabell 4 Bedömningsvägledning Vatten4-1

	1	2	3
Allvar	Tillförd mängd fosfor eller kväve ligger mindre än 10 % över tillåten tillförsel med slam.	Tillförd mängd fosfor eller kväve ligger 10-30% över tillåten tillförsel med slam.	Tillförd mängd fosfor eller kväve ligger mer än 30 % över tillåten tillförsel med slam
Omfattning	Gränserna har överskridits dock på mindre än 1 ha mark.	Gränserna har överskridits på 1-5 ha mark.	Gränserna har överskridits på mer än 5 ha mark.
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vatten4-1

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

Artikel 11.3 h Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG.

5 § Statens naturvårdsverks författningssamling. Kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket, SNFS 1994:2.

4.2 SMR 2 Nitratdirektivet

Flera av de villkor som gäller inom detta verksamhetskrav handlar om hur och när man spridit gödseln. Att kontrollera att lantbrukaren har uppfyllt villkoren kan vara svårt om du inte genomför kontrollen exakt vid den tidpunkt då lantbrukaren har spridit sin gödsel. Kontrollen får därför genomföras med muntliga frågor.

Om gödseln nyligen har spridits kan du också genomföra kontrollen ute i fält. Som en hjälp att genomföra kontrollen kan du använda skriften ”Gödsel och miljö” som är framtagen av Jordbruksverket. Skriften finns att hämta på Jordbruksverkets webbplats. Gå in på www.jordbruksverket.se/rapporter, broschyrer och blanketter och titta under rubriken miljö och klimat. Gå därefter vidare till trycksaker och välj Ingen övergödning.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 2. Du kan bedöma överträdelse från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

De djur som ingår i kontrollen:

Alla djur oavsett djurartslag inklusive hobby- eller sällskapsdjur¹.

Kontrollpunkter

Vnäring 1

Bedriver sökanden jordbruksverksamhet inom nitratkänsligt område?

Instruktion Vnäring 1

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras. Om marken ligger nära gränsen för ett nitratkänsligt område kan du se mer exakt var gränsen går i basen.

---

¹ Rådets direktiv 91/676 EEG

Observera att en lantbrukare som har gården utanför nitratkänsligt område ändå kan bedriva jordbruksverksamhet, t ex. bruka åkermark inom nitratkänsligt område, men brukningscentrum ligger utanför nitratkänsligt område.

Vnäring 2

Finns åkermark inom nitratkänsligt område i Skåne, Blekinge eller Hallands län?

Ja/nej (Om nej - gå vidare till Vnäring 5)

Vnäring 3

Är den totala arealen åkermark större än 5 ha?

Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 5)

Vnäring 4

Är åkermarken höst- eller vinterbevuxen till minst 60 %?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 4

Kontrollera att godkända grödor, inklusive obearbetad åkermark finns på tillräckligt stor areal för att marken ska anses som höst- eller vinterbevuxen. Om kontrollen utförs tidigt på säsongen utreder du om villkoret är uppfyllt genom att prata med lantbrukaren hur hen tänker uppfylla villkoret. Den faktiska arealen där överträdelse har skett ingår i de olika nivåerna för Omfattning

Kravet på marktäckning under höst och vinter förekommer även inom GAEC 6. Om en överträdelse konstateras för Vnäring 4, ska lantbrukaren tas ut till kontroll även för GAEC 6 om hen inte redan är det på grund av att kontrollen är en del av en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Tabell 5 Bedömningsvägledning Vnäring 4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Överträdelsen omfattar mindre än 3 hektar mark	Överträdelsen omfattar 3-10 hektar mark	Överträdelsen omfattar mer än 10 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor, Vnäring 4

11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket

29–34 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn till jordbruket vad gäller växtnäring

Vnäring 5

Finns åkermark inom nitratkänsligt område i Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands eller Västra Götalands län?

Ja/nej (Om nej-gå vidare till Vnäring 8)

Vnäring 6

Är den totala arealen åkermark större än 5 ha?

Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 8)

Vnäring 7

Är åkermarken höst eller vinterbevuxen till minst 50 %?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 7

Kontrollera att godkända grödor, inklusive obearbetad åkermark finns på tillräckligt stor areal för att marken ska anses som höst- eller vinterbevuxen. Observera att datum för sådd och avbruten tillväxt/bearbetning gör att kontroll i fält endast är möjligt under en kort period i oktober. Den faktiska arealen där överträdelse har skett ingår i de olika nivåerna för Omfattning.

Kravet på marktäckning under höst och vinter förekommer även inom GAEC 6. Om en överträdelse konstateras för Vnäring 7, och om lantbrukaren bedriver en verksamhet inom ett område där kraven på marktäckning inom GAEC 6 ska vara uppfyllda, ska lantbrukaren tas ut till kontroll även för GAEC 6. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Tabell 6 Bedömningsvägledning Vnäring 7

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Överträdelsen omfattar mindre än 3 hektar mark.	Överträdelsen omfattar 3-10 hektar mark	Överträdelsen omfattar mer än 10 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 7

11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket

29-34 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

Vnäring 8

Sprids gödselmedel inom nitratkänsligt område?

Ja/nej (Om nej - gå vidare till Vnäring 32)

Vnäring 9

Undviker sökanden att sprida gödselmedel på vattenmättad, översvämmad, frusen eller snötäckt mark?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelser.

Instruktion Vnäring 9

Gödselmedel får inte ha spridits på vattenmättad, översvämmad, frusen eller snötäckt mark.

Bedömningsvärdet för Omfattning utgår från den faktiska areal där överträdelser har skett.

Tabell 7 Bedömningsvägledning Vnäring 9

	1	2	3
Allvar	Gödselmedel från spridningen har sannolikt inte eller kommer sannolikt inte att orsaka olägenhet för människors hälsa eller miljön.	Ej aktuell	Spridningen av gödselmedel har sannolikt eller kommer sannolikt att orsaka olägenheter för människors hälsa eller miljön
Omfattning	Spridning har skett i strid med bestämmelserna, men på mindre än 1 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på 1-3 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Om en överträdelse konstateras för Vnäring 9 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för GAEC 4, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 9

24 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 10

Används mineralgödsel som innehåller urea?

Ja/nej (Om nej-gå vidare till Vnäring 13)

Vnäring 11

Sprids mineralgödsel som innehåller urea på obevuxen mark?

Ja/ nej (Om nej- gå vidare till Vnäring 13)

Vnäring 12

Myllas eller brukas mineralgödsel som innehåller urea ned inom 4 timmar?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelsen.

Instruktion Vnäring 12

Kontrollera att mineralgödsel som innehåller urea har myllats eller brukats ned inom 4 timmar efter spridning på obevuxen mark.

Bedömningsvärdet för Omfattning utgår från den faktiska areal där överträdelsen har skett.

Tabell 8 Bedömningsvägledning Vnäring 12

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning	Överträdelsen omfattar mindre än 3 hektar mark	Överträdelsen omfattar 3-10 hektar mark	Överträdelsen omfattar mer än 10 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 12

23 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 13

Finns jordbruksmark som gränsar till vattendrag eller sjö?

Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 17)

Instruktion Vnäring 13

Om det är ett annat ägoslag, exempelvis skog, mellan åkermarken och vattendraget eller sjön kan det inte anses vara i anslutning till vattnet.

Vnäring 14

Hålls vid spridning av gödselmedel ett avstånd på minst 2 meter från åkerkanten som gränsar till vattendrag eller sjö?

Ja/nej Om inte beskriv avvikelsen.

Instruktion Vnäring 14

Om marken gränsar till en sjö, bäck, å, flod, älv, kanal eller damm så ska inget gödselmedel spridas på fältet närmare än 2 meter från åkerkanten.

När betande djur gödslar räknas inte detta som ”gödselspridning”.

Bedömningsvärdet för Omfattning utgår från den faktiska areal där överträdelsen har skett.

Tabell 9 Bedömningsvägledning Vnäring 14

	1	2	3
Allvar	Gödselmedel från spridningen har sannolikt inte eller kommer sannolikt inte att orsaka olägenhet för människors hälsa eller miljön.	Ej aktuell	Spridningen av gödselmedel har sannolikt eller kommer sannolikt att orsaka olägenheter för människors hälsa eller miljön
Omfattning	Spridning har skett i strid med bestämmelserna, men på mindre än 0,1 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på 0,1-0,3 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på mer än 0,3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Kravet om gödslingsfri zon intill vatten förekommer även inom GAEC 4. Om en överträdelse konstateras för Vnäring 14 ska lantbrukaren tas ut till kontroll även för GAEC 4 (om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll). Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor för Vnäring 14

24 a § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 15

Lutar marken mot vattendraget eller sjön mer än 10 %?

Instruktion Vnäring 15

Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 17).

Vid bestämning av lutning bör en sträcka av minst 50 meter från vattendraget eller sjön ingå. I Basen kan du undersöka om skiftet är aktuellt genom att använda höjdkurvor.

Vnäring 16

Låter sökande bli att sprida gödselmedel på marken som lutar mer än 10 %?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 16

Kontrollera om gödsling sker på mark som lutar mer än 10 % mot vattendrag. Bedömningsvärdet för Omfattning utgår från den faktiska areal där överträdelsen har skett. I Basen kan du undersöka om skiftet är aktuellt.

Tabell 10 Bedömningsvägledning Vnäring 16

	1	2	3
Allvar	Gödselmedel från spridningen har sannolikt inte		Spridningen av gödselmedel har sannolikt

	eller kommer sannolikt inte att orsaka olägenhet för människors hälsa eller miljön.	Ej aktuell	eller kommer sannolikt att orsaka olägenheter för människors hälsa eller miljön
Omfattning	Spridning har skett i strid med bestämmelserna, men på mindre än 1 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på 1-3 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Om en överträdelse konstateras för Vnäring 16 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för GAEC 4, om hen inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 16

24 b § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

Vnäring 17

Sprids gödselmedel endast under perioden 1/3 – 31/10? (Vid skottår under perioden 29/2 – 31/10)

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 17

Kontrollera att spridning av gödselmedel inte skett under otillåten tid.

Tabell 11 Bedömningsvägledning Vnäring 17

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Spridning har skett vid tidpunkt då förbud råder, men på mindre än 1 hektar mark.	Spridning har skett vid tidpunkt då förbud råder på 1-3 hektar mark.	Spridning har skett vid tidpunkt då förbud råder på mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 17

25 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 18

Sprids gödselmedel inom nitratkänsligt område i Skåne, Blekinge eller Hallands län?

Ja/nej (Om nej-gå vidare till Vnäring 27)

Vnäring 19

Sker spridning av organiska gödselmedel, inklusive stallgödsel på hösten på ett korrekt sätt?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 19

Kontrollera om gödselspridning efter 1 augusti endast har skett:

- på bevuxen mark eller
- inför höstsådd
  - Om spridningen sker inför höstsådd av andra grödor än höstoljeväxter ska marken vara en lerjord (lerinnehåll mer än 15 viktsprocent).

Om gödselspridningen skett under perioden 1 oktober – 31 oktober behöver marken inte vara bevuxen eller höstsådd ifall det är fastgödsel som spridits. Fastgödsel från fjäderfä får däremot inte spridas på obevuxen mark mellan 1 oktober och 31 oktober.

Fråga lantbrukaren hur gödselspridningen har skett.

Observera att spridning i fånggröda inte är tillåtet även om det kan ses som en växande gröda.

Definition av växande gröda, lerjord och obevuxen mark finns i SJVFS 2004:62 (§1). Allmänna råd om lerhalts bestämning finns också i SJVFS 2004:62.

Bedömningsvärdet för omfattningen utgår från den faktiska areal där överträdelsen har skett.

Tabell 12 Bedömningsvägledning Vnäring 19

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Spridning har inte skett enligt lagkrav, men på mindre än 1 hektar mark.	Spridning har inte skett enligt lagkrav på 1-3 hektar mark.	Spridning har inte skett enligt lagkrav på mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 19

26 och 26 a §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 20

Denna fråga utgår, se Vnäring 26. Myllas stallgödsel, som sprids på obevuxen mark ned inom 4 timmar?

Vnäring 21

Sker spridning av fasta gödselslag (ej fjäderfägödsel) på hösten på obevuxen mark?

Ja/nej (om nej-gå vidare till Vnäring 23)

Vnäring 22

Brukas fasta gödselslag (ej fjäderfägödsel) ned vid spridning på obevuxen mark inom 4 timmar? Detta gäller under perioden 1/10-31/10.

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 22

Kontrollera om nedbrukning har skett. Detta gör du genom att fråga lantbrukaren.

Observera att fjäderfägödsel i detta sammanhang inte ingår i begreppet fasta gödselslag. Fjäderfägödsel kan alltså bara spridas inför höstsådd.

Bedömningsvärdet för Omfattning utgår ifrån den faktiska areal där överträdelserna skett.

Tabell 13 Bedömningsvägledning Vnäring 22

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Överträdelserna omfattar mindre än 1 hektar mark.	Överträdelserna omfattar 1-3 hektar mark.	Överträdelserna omfattar mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 22

26 c § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 23

Sker spridning av flytgödsel på växande gröda (ej fånggröda)? Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 25)

Vnäring 24

Används korrekt metod för spridning av flytgödsel?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 24

Kontrollera om lantbrukaren använder någon av de tekniker som beskrivs i SJVFS 2004:62, 23 c §. Bedömningsvärdet för omfattning utgår ifrån den faktiska areal där överträdelserna skett.

Tabell 14 Bedömningsvägledning Vnäring 24

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Överträdelsen omfattar mindre än 1 hektar mark.	Överträdelsen omfattar 1-3 hektar mark.	Överträdelsen omfattar mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 24

23 c § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 25

Sker spridning av stallgödsel på våren/sommaren på obevuxen mark?

Ja/nej (Om nej -gå vidare till Vnäring 27)

Vnäring 26

Myllas stallgödseln ned inom 4 timmar från spridning?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 26

Kontrollera att nedmyllning skett. Fråga lantbrukaren. Definitionen av myllning Inblandning av gödsel i marken så att gödsel och jord får god kontakt. Myllningen kan ske med jordbearbetningsredskap som bearbetar till ett djup av minst 5 cm, eller med myllningsaggregat. Bedömningsvärdet för omfattning utgår ifrån den faktiska areal där överträdelsen skett.

Tabell 15 Bedömningsvägledning Vnäring 26

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Överträdelsen omfattar mindre än 1 hektar mark.	Överträdelsen omfattar 1-3 hektar mark.	Överträdelsen omfattar mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 26

23b § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 27

Sprids gödselmedel inom nitratkänsligt område i andra områden än Skåne, Blekinge eller Hallands län? Ja/nej Om nej gå vidare till Vnäring 32.

Vnäring 28

Skär spridning av organiska gödselmedel, inklusive stallgödsel på hösten (efter 1 augusti)? Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 32).

Vnäring 29

Skär spridning av organiska gödselmedel inklusive stallgödsel på hösten på korrekt sätt? Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 29

Kontrollera om gödselspridning efter den 1 augusti endast har skett:

- på bevuxen mark eller
- inför höstsådd.

Om gödselspridningen skett under perioden 1 oktober – 31 oktober behöver markerna inte vara bevuxna eller höstsådda ifall det är fastgödsel som spridits. Fastgödsel från fjäderfä får däremot inte spridas på obevuxen mark mellan 1 oktober och 31 oktober.

Fråga lantbrukaren hur spridningen har skett.

Observera att spridning i fånggröda inte är tillåtet även om det kan ses som en växande gröda.

Definition av fånggröda, växande gröda och obevuxen mark finns i 1 § SJVFS 2004:62. Bedömningsvärdet för omfattningen utgår från den faktiska areal där överträdelsen har skett.

Tabell 16 Bedömningsvägledning Vnäring 29

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Spridning har inte skett enligt lagkrav, men på mindre än 1 hektar mark.	Spridning har inte skett enligt lagkrav på 1-3 hektar mark.	Spridning har inte skett enligt lagkrav på mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 29

28 a och b §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 30

Skär spridning av fasta gödselslag (ej fjäderfägödsel) på obevuxen mark under perioden 1 oktober – 31 oktober? Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 32)

Vnäring 31

Brukas fasta gödselslag (ej fjäderfägödsel) ned vid spridning på obevuxen mark under perioden 1 oktober – 31 oktober inom 12 timmar?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion vnäring 31

Kontrollera om nedbrukning skett. Fråga lantbrukaren.

Observera att fjäderfägödsel i detta sammanhang inte ingår i begreppet fasta gödselslag. Fjäderfägödsel kan enbart spridas inför höstsådd (eller i växande gröda). Bedömningsvärdet för Omfattning utgår ifrån den faktiska arealen där överträdelsen skett.

Tabell 17 Bedömningsvägledning Vnäring 31

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning	Överträdelsen omfattar mindre än 1 hektar mark.	Överträdelsen omfattar 1-3 hektar mark.	Överträdelsen omfattar mer än 3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 31

28 d § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 32

Sprids stallgödsel och andra organiska gödselmedel?

Ja/nej (Om nej gå vidare med Vnäring 36)

Vnäring 33

Är arealen tillräcklig i förhållande till tillförsel av fosfor via stallgödsel och andra organiska gödselmedel? Observera att jordbruksföretag med högst 10 djurenheter inte omfattas av kravet vad gäller gödseln från de egna djuren.

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktioner Vnäring 33

Kontrollera om tillräcklig spridningsareal finns för stallgödsel och andra organiska gödselmedel. Räkna in eller räkna bort stallgödsel eller organiska gödselmedel som förts in eller förts bort. Fråga lantbrukaren.

En överträdelse bedöms endast i Omfattning. Omfattningen bedöms utifrån hur mycket spridningsareal som saknas. Saknas en redogörelse som styrker att

stallgödsel förts bort från företaget får man utgå från att gödseln spridits i verksamheten.

Jordbrukaren har ett ansvar för att kunna lämna uppgifter om vilka mängder gödsel som uppkommer (djurslag, antal djur, mängd gödsel och fosfor) och vilka spridningsarealer som finns (t.ex. från SAM ansökan). Definition av spridningsareal finns i SJVFS 2004:62, 18-19 §§. För att öka spårbarheten i hur vi kontrollerar jordbrukarens uppgifter ska du göra en enkel notering i en tabell som sparas i Kundakt som visar hur du verifierat uppgifterna. Exempel på vad tabellen kan innehålla är djurslag, ålder på djur (gruppering), antal djur, kg P/år/djur, antal ha, totalt behov antal ha, befintligt antal ha. Schablonvärden för fosforinnehåll i djurgödsel finns i SJVFS 2004:62, Bilaga 8.

Tabell 18 Räkneexempel (se även "Gödsel och miljö" som finns på jordbruksverkets hemsida)

	2017	2018	2019	2020	2021	Summa
Spridningsareal	60	65	65	80	100	370ha
Tillförd P stallgödsel	900	1000	1000	1200	1300	5400kg
Tillförd P andra organiska ämnen	-	600	-	600	-	1200kg
Summa	900 (15kgP/ha)	1600 (25kg P/ha)	1000 (15kg P/ha)	1900 (23kg P/ha)	1300 (13kg P/ha)	6600kg (17,8kg P/ha och år)

Kravet om mängd fosfor som får tillföras per hektar finns även i SMR 1, se Vatten 4-1. Jordbruksverkets föreskrifter om fosfor och spridningsareal som gäller för SMR 2 skiljer sig från Naturvårdsverkets föreskrifter om avloppsslam som gäller för SMR 1.

Om en överträdelse konstateras för Vnäring 33 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 1 (Vatten 4-1), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Tabell 19 Bedömningsvägledning Vnäring 33

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Stallgödsel och andra organiska gödselmedel har i genomsnitt spridits i mängder motsvarande mer än 22 kg men mindre än 25 kg fosfor per hektar.	Stallgödsel och andra organiska gödselmedel har i genomsnitt spridits i mängder motsvarande 25-35 kg fosfor per hektar.	Stallgödsel och andra organiska gödselmedel har i genomsnitt spridits i mängder motsvarande mer än 35 kg fosfor per hektar.
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 33

8, 10, 18-19 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 35

Är spridningsarealen tillräcklig för att inte kvävetillförseln (totalkväve) via stallgödsel överstiger 170 kg per hektar och år?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktioner näring 35

Kontrollera om det finns tillräcklig spridningsareal i förhållande till den kvävetillförsel som görs via stallgödsel. Fråga lantbrukaren. Summera all spridningsareal och all använd stallgödsel för ett år. Tillförseln får inte överstiga 170 kg kväve per hektar i genomsnitt för ett enskilt år.

Schablonvärden för kväveinnehåll i stallgödsel finns i SJVFS 2004:62, bilaga 9. Observera att det i detta fall handlar om totalkväve.

Tabell 20 Bedömningsvägledning Vnäring 35

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning	Spridning har skett i strid med bestämmelserna, men på mindre än 3 hektar mark	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på 3-10 hektar mark	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på mer än 10 hektar mark.
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 35

19 a § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 36

Har införsel eller bortförsel av stallgödsel eller andra organiska gödselmedel skett de senaste sex åren? Ja/nej (Om nej – gå vidare till Vnäring 38)

Vnäring 37

Finns dokumentation om införsel av stallgödsel och andra organiska gödselmedel eller bortförsel av stallgödsel?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 37

Kontrollera om dokumentation finns. Fråga lantbrukaren.

Observera att jordbruksföretag med 10 djurenheter eller färre inte omfattas av krav på dokumentation vid bortförsel av stallgödsel från den egna djurhållningen. Om en verksamhet med högst 10 djurenheter har fört bort den stallgödsel som den egna djurhållningen medfört så markera ”ej aktuellt” i kontrollprotokoll.

Lantbrukarens dokumentation behöver inte vara skriftlig utan kan bestå av t.ex. data- eller ljudmedia som lantbrukaren på begäran gör åtkomlig för länsstyrelsen/kontrollanten. Oavsett dokumentationens form ska den innehålla de uppgifter som krävs enligt bestämmelserna.

Tabell 21 Bedömningsvägledning Vnäring 37

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Dokumentationen finns men upp till ca 25 % av de uppgifter som är av betydelse för att kunna bedöma till- eller bortförda gödselmängder saknas	Dokumentationen finns men ca 25-75 % av de uppgifter som är av betydelse för att kunna bedöma till- eller bortförda gödselmängder saknas.	Dokumentation saknas helt, eller dokumentation finns men mer än ca 75 % av de uppgifter som är av betydelse för att kunna bedöma till- eller bortförda gödselmängder saknas
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 37

13-14 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 38

Har tillförseln av lättillgängligt kväve inför höstsådd varit högst 60 kg/ha för oljeväxter och högst 30 kg/ha för övriga grödor?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 38

Kontrollera om tillförseln av lättillgängligt kväve varit högst 60 kg/ha för oljeväxter och högst 30 kg/ha för övriga grödor. Fråga lantbrukaren.

Allt kväve i mineralgödsel anses vara lättillgänglig. För stallgödsel eller andra organiska gödselmedel är det andelen ammoniumkväve som räknas som lättillgänglig. Om lantbrukaren gjort en enklare kväveprovtagning av ammoniumkväve vid spridningstillfället så är det helt ok att använda detta resultat för bedömning av mängden lättillgängligt kväve. Det finns även schablonvärden för ammoniumkväve i stallgödsel i SJVFS 2004:62, bilaga 10.

Tabell 22 Bedömningsvägledning Vnäring 38

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Spridning har skett i strid med bestämmelserna, men på mindre än 3 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på 3-10 hektar mark	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på mer än 10 hektar mark.
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 38

19 b § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 39

Finns dokumentation om planerad tillförsel av kväve via gödselmedel utifrån grödornas behov?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vnäring 39

Kontrollera om dokumentation finns om beräkning av kvävetillförsel via gödselmedel utifrån förväntad skörd. Beräkningen ska vara justerad med hänsyn till markens kväveinnehåll (stallgödsels långtidseffekt, förfruktseffekt och eventuell mulljord) och eventuell tillförsel av stallgödsel och andra organiska gödselmedel.

En växtodlingsplan är den vanligaste formen av dokumentation, men annat sätt att dokumentera är tillåten. Exempel på tabell för beräkning finns i SJVFS 2004:62, Bilaga 6. I de fall någon punkt inte är relevant, t.ex. stallgödsels långtidseffekt eller mulljord, ska detta vara noterat i dokumentationen. På Jordbruksverkets webbplats finns en enklare mall för beräkning av kvävetillförseln. Mer beskrivning om kravet finns i skriften "Gödsel och Miljö" på jordbruksverkets webbplats.

Tabell 23 Bedömningsvägledning Vnäring 39

	1	2	3
Allvar	Dokumentation saknas för mindre poster som långtidseffekt av stallgödsel, förfruktseffekt, och hänsyn till mulljord i beräkningen.	Ej aktuell	Dokumentation saknas för viktiga poster exempelvis total gödselgiva, stallgödselgiva och behov av mineralgödselkväve. Detta medför att en beräkning för planerad kvävegödsling inte kan styrkas, alternativt ingen dokumentation finns.
Omfattning	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 39

20 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 40

Har lantbrukaren mer än två djurenheter?

Ja/nej (Om nej – inga fler Vnäringsfrågor) På Jordbruksverkets webb framgår vad en djurenhet är, se <https://jordbruksverket.se/vaxter/odling/vaxtnaring/lagra-godsel#h-Antaldjurenheterpaverkarvilkareglersomgallerfordig>.

Vnäring 41

Finns tillräcklig lagringskapacitet för stallgödseln?

Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna. OBS – Om brukningscentrum ligger utanför nitratkänsligt område så kryssar du ”ej aktuellt” för denna fråga.

Instruktion Vnäring 41

Kontrollera att

- Lagringskapaciteten, det vill säga storleken på utrymmet, uppfylls
- Det finns en dokumenterad beräkning av lagringsvolymen
- Relevanta faktorer ingår i beräkningen

Lagring av stallgödsel direkt på mark utomhus kan inte räknas som lagringskapacitet (se SJVFS 2004:62, § 7). Däremot får lagring inne i stallbyggnader, exempelvis en djupströbädd, räknas in (se SJVFS 2004:62, § 6). I förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket, anges lagringskapaciteten i antal månader och därför används detta för bedömningskriteriet omfattning. Det innebär att den faktiska volym som motsvarar till exempel nivå 1 kommer att vara olika i olika verksamheter beroende på hur stor gödselproduktion de har. Du ska bara bedöma uppfyllande av miniminivån utifrån förordningen.

Det är lantbrukaren som ansvarar för att kunna redogöra för beräkningen. Du som kontrollant ska alltså inte behöva ta fram denna dokumentation. För att öka spårbarheten i hur vi kontrollerar lantbrukarens uppgifter ska du göra en enkel notering i en tabell som sparas i Kundakt och som visar hur du verifierat uppgifterna. Exempel på vad tabellen kan innehålla är djurslag, antal djur, m³/djur, totalt behov m³, befintlig lagringskapacitet.

På Jordbruksverkets webbplats finns en enklare webbapplikation för beräkning av lagringskapaciteten.

Tabell 24 Lagringskapacitet

Antal djurenheter	Känsliga delar av Skåne, Halland Blekinge och Gotland samt Öland och känsliga kustområden		Övriga känsliga områden	
	Nöt, hästar, får och getter	Annan djurhållning	Nöt, hästar, får och getter	Annan djurhållning
2- 10 djurenheter	6 mån	6 mån	6 mån	6 mån

10-100 djurenheter	8 mån	10 mån	6 mån	10 mån
Fler än 100 djurenheter	8 mån	10 mån	8 mån	10 mån

Lantbrukarens dokumentation behöver inte vara skriftlig utan kan bestå av till exempel data- eller ljudmedia som lantbrukaren på begäran gör åtkomlig för länsstyrelsen. Oavsett dokumentationens form ska den innehålla de uppgifter som krävs i bestämmelserna som utgör grundvillkor.

Tabell 25 Bedömningsvägledning Vnäring 41

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Lagringskapacitet motsvarande en gödselproduktion under mindre än 1 månad fattas.	Lagringskapacitet motsvarande en gödselproduktion under 1-2 månader fattas.	Lagringskapacitet motsvarande en gödselproduktion under mer än 2 månad fattas.
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Tabell 26 Dokumentationsbrister Vnäring 41

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell
Omfattning	Dokumentation finns men upp till ca 25 % av de uppgifter som är av betydelse för bedömning av lagringskapaciteten saknas.	Dokumentation finns men ca 25 – 75 % av de uppgifter som är av betydelse för bedömning av lagringskapaciteten saknas.	Dokumentation saknas helt, eller dokumentation finns men mer än 75 % av de uppgifter som är av betydelse för bedömning av lagringskapaciteten saknas.
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 41

6 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.

4, 4 a-b, 6-7 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Vnäring 42

Är lagringen utformad så att avrinning eller läckage inte sker till grund- eller ytvatten? Ja/nej Om inte, beskriv avvikelserna. OBS – Om brukningscentrum ligger utanför nitratkänsligt område så kryssar du ”ej aktuellt” för denna fråga.

Instruktion Vnäring 42

Kontrollera att lagringsutrymmet är utformat så att avrinning eller läckage inte sker till omgivningen.

Du ska bedöma utformningen på den del av lagringsutrymmet som behövs för att uppfylla kraven på lagringskapacitet enligt förordningen om miljöhänsyn i jordbruket (1998:915). Du ska bedöma utformningen på det lagringsutrymme som

faktiskt finns. Saknas lagringskapacitet ska du bedöma överträdelsen enligt Vnäring 41.

Du ska bedöma överträdelsen av utformningskravet endast utifrån dess allvar. Allvar graderas utifrån om det sker läckage eller inte och vilken påverkan läckaget bedöms ha på omgivningen.

Tabell 27 Bedömningsvägledning Vnäring 42

	1	2	3
Allvar	Läckage eller avrinning kan ske eller har skett men bedöms inte leda till olägenhet för miljön eller människors hälsa.	Ej aktuell	Läckage eller avrinning kan ske eller har skett och bedöms kunna leda till eller har lett till olägenheter för miljön eller människors hälsa
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vnäring 42

7 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.

4.3 SMR 3 Vilda fåglar

Syftet med grundvillkoret är att skydda den biologiska mångfalden och bevarande av vilda fåglar. Det är en del i Sveriges genomförande av de globala hållbarhetsmålen och de miljömål den svenska riksdagen har beslutat om.

Kontrollpunkten Fagel6 ligger på företagsnivå i systemet men tanken är att den ska ligga på skiftesnivå och kommer att ändras när det finns resurser. Ta hänsyn till att kontrollpunkten borde vara på skiftesnivå när du genomför kontrollen.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 3. Du kan bedöma överträdelse från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Kontrollpunkter

SMR3_Fagel

Har lantbrukaren jordbruksmark inom och eller i angränsning till Natura 2000-område och eller annat skyddat område för fåglar?

Instruktion SMR3_Fagel (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Kontrollen omfattar jordbruksmark som ligger i direkt anslutning till eller inom Natura 2000-område (SPA) eller annat skyddat område för fåglar, till exempel naturreservat, fågelskyddsområden, biotopskyddsområden eller nationalparker.

Tänd lagret Fågeldirektivet i Basen eller i Falken för att ta reda på om det finns jordbruksmark i eller i anslutning till Natura 2000-område som är utpekad enligt fågeldirektivet eller om det ligger så att åtgärder inom skiftena kan påverka ett sådant Natura 2000-område (via vattendrag, grundvatten, ljud eller luft).

För att ta reda på om det finns jordbruksmark i andra skyddade områden för fåglar (ej Natura 2000) ska du kontrollera detta på länsstyrelsen eller via Naturvårdsverkets Web/VIC-natur (Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbetsverktyg för områdesskyddet). Informationen finns även tillgänglig via kartverktyget, skyddad natur som du hittar på Naturvårdsverkets webbplats. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Du kan också välja att lägga till lager i Basen från skogsstyrelsen för naturvårdsavtal och biotopskyddsområde. Lager för naturreservat, djur och växtskyddsområden finns redan i Basen.

Fagel1

Har lantbrukaren genomfört en eller flera åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området som förklarats som ett särskilt skyddsområde (SPA)?

Instruktion Fagel1 (Skifte)

Om svaret är Ja, gå vidare till Fagel1-1, om Nej gå vidare till Fagel3. Det är svaret på Fagel1-1 som avgör om det är en överträdelse eller inte.

Kontrollpunkten gäller endast de Natura 2000-områden som av regeringen förklarats som särskilda skyddsområden med stöd av 7 kap. 28 § miljöbalken, även betecknade SPA-områden. Särskilda skyddsområden pekas ut för fåglar i fågeldirektivets bilaga 1, de listas i artskyddsförordningen bilaga 1 med ett B. Ett särskilt skyddsområde kan vara ett särskilt bevarandeområde med helt eller delvis överlappande gränser. I ett särskilt skyddsområde är det dock endast de utpekade fågelarterna och deras livsmiljöer som skyddas.

Kontrollera att inte åtgärder som beskrivs som hotbild i Natura 2000-områdets bevarandeplan har utförts utan tillstånd eller i strid mot ett sådant tillstånd. Det kan till exempel röra sig om plöjning och sådd i en naturlig gräsmark, eller utlagd gödsel i anslutning till ett vattendrag. Se <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få utföra en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område krävs särskilt tillstånd som normalt söks hos länsstyrelsen (i vissa fall i mark- och miljödomstol). Se Fagel1-1.

Vilka åtgärder som kan påverka miljön på ett betydande sätt i det aktuella området anges i en bevarandeplan. Länsstyrelsen tar fram dessa efter samråd med bland annat markägare. De återfinns oftast på länsstyrelsens hemsida och är diarieförda. I

bevarandeplanen anges under rubriken ”hotbild” vilka dessa åtgärder kan vara. Observera att listan inte är komplett. Lantbrukaren bör samråda med länsstyrelsen innan sådana åtgärder vidtas. Observera att försiktighetsprincipen ska följas, det vill säga redan åtgärder som kan innebära en betydande påverkan omfattas. Det handlar vidare om åtgärder på naturmiljön i området, inte bara enskilda naturtyper och arter. Åtgärden kan också ske utanför, men påverkar Natura 2000-området.

Fagel1-1

Har lantbrukaren tillstånd att utföra åtgärden och följs villkoren?

Instruktion Fagel1-1 (Skifte)

Svara Ja om tillstånd finns och du bedömer att villkoret är uppfyllt på skiftet. Svara Nej om bedömningen är att det saknas tillstånd för genomförd åtgärd och/eller om du bedömer att villkoren inte följs. Rita upp och koppla överträdelsetyta i Falken och beskriv ytan.

Kontrollera om lantbrukaren har tillstånd för någon åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området. Tillståndet för åtgärden utfärdas av Länsstyrelsen i det berörda länet och finns i så fall i diariet. Kontrollera att eventuell tillståndspliktig åtgärd har utförts i enlighet med tillståndet, vilket kan kontrolleras i diarium eller med handläggare.

Fagel2

Har lantbrukaren utan tillstånd genomfört en eller flera åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förklarats som ett särskilt skyddsområde (SPA)?

Instruktion Fagel2 (Kontrollföretag)

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelserna på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelsetorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelsetor kommer de att summeras.

Bedöm Allvar och Varaktighet för hela överträdelserna på kontrollföretagsnivå. Varaktighet ska bedömas utifrån hur lång tidåterställning beräknas ta.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelseta och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 28 Bedömningsvägledning Fagel2

	1	2	3
Allvar	Liten skada med möjlighet till omedelbar återställning.	Liten skada med möjlighet till återställning utan att naturens tillstånd försämras.	Skada som är svår eller omöjlig att återställa.
Omfattning (<i>automatisk beräkning</i>)	<50 m2	50-1000 m2	>1000 m2
Varaktighet	Under en månad	1- <6 månader	6 månader-1 år

Bestämmelser som utgör grundvillkor Fagel2

7 kap 28-29 §§ Miljöbalken (1998:808).

Bakomliggande EU-direktiv samt annan information

Fågeldirektivet: Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar

Art- och habitatdirektivet: Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

[Förutsättningar för prövningar och tillsyn i Natura 2000-områden – Handbok 2017:1 \(naturvardsverket.se\)](#) Art- och naturtypsvisa vägledningar för Natura 2000 ([naturvardsverket.se](#))

Bevarandeplanerna finns normalt tillgängliga på den aktuella länsstyrelsens webbplats.

Fagel3

Ligger skiftet i ett annat skyddat område för fåglar?

Instruktion Fagel3 (Skifte)

Ja eller nej fråga, om nej inga fler frågor på skiftet. Ny kontrollfråga för att möjliggöra Falken kontroller, kommer på samtliga skiften om man svarat ja på ingångsfrågan. Skyddade områden för fåglar kan vara fågelskyddsområden, naturreservat, nationalpark och biotopskydd. Observera att för de tre senare, gäller det endast om skyddet har som syfte att skydda fåglar.

Kontrollera på länsstyrelsen eller via Naturvårdsverkets Web/VIC-natur (Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbetsverktyg för områdesskyddet). Informationen finns även tillgänglig via kartverktyget, skyddad natur som du hittar på Naturvårdsverkets webbplats. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Du kan också välja att lägga till lager i Basen från skogsstyrelsen för naturvårdsavtal och biotopskyddsområde. Lager för naturreservat, djur och växtskyddsområden finns redan i Basen.

Fagel4

Har lantbrukaren genomfört sin jordbruksverksamhet så att skydd, skötsel och återställande av värdefulla områden för fåglar inte motverkas och att bevarandemålen kan nås i det här skyddade området där syftet är att bevara fåglar och deras livsmiljöer? Gäller i övriga skyddade områden för fåglar.

Instruktion Fagel4 (Skifte)

Ja eller nej fråga, om ja inga fler frågor. Om nej gå vidare till fråga 4-1.

Kontrollera att lantbrukaren;

- Genomför sin jordbruksverksamhet på ett sådant sätt att hen inte bryter mot en föreskrift i ett skyddat område med syftet bevara fåglar och deras livsmiljöer utan ha fått dispens eller tillstånd.
- Skyddade områden kan vara fågelskyddsområden, naturreservat, nationalpark, biotopskydd etc. Obs att för de tre senare, gäller det endast om skyddet har som syfte att skydda fåglar.
- har sökt dispens eller tillstånd för att genomföra en åtgärd som är förbjuden eller kräver tillstånd enligt föreskrifterna i det skyddade området, om så, har detta beviljats?

För varje Natura 2000-område är länsstyrelsen skyldig att genomföra nödvändiga bevarandeåtgärder. Det kan vara områdesskydd och olika skötsel- och restaureringsåtgärder. Dessa åtgärder ska också förhindra en betydande störning av de utpekade fågelarterna eller försämring fåglarnas livsmiljöer. Av den anledningen är det särskilt viktigt att genomförda områdesskyddsföreskrifter följs.

Innan kontrollen ska du söka information på länsstyrelsen om det finns beslut om områdesskydd för Natura 2000-områdena. Det hittar du i kartverket ”Skyddad natur”. Det finns också information i Natura 2000-områdena bevarandeplaner om vilka nödvändiga bevarandeåtgärder som behöver genomföras. Den här kontrollpunkten gäller både inom Natura 2000-områden som är utpekade till skydd för fåglar (SPA) och alla andra skyddade områden där syftet är att bevara fåglar och deras livsmiljöer.

Det är inget krav att länsstyrelsen letar efter information som inte går att få fram på den egna myndigheten.

Om lantbrukaren är närvarande vid kontrollen ska du fråga om hen känner till områdesskyddsbesluten samt föreskrifterna och om hen är medveten om vad grundvillkoret innebär.

Fagel4-1

Har lantbrukaren dispens eller tillstånd att utföra åtgärden och följs villkoren?

Instruktion Fagel4-1 (Skifte)

Svara Ja om tillstånd eller dispens finns och du bedömer att villkoret är uppfyllt på skiftet. Svara Nej om bedömningen är att det saknas tillstånd eller dispens för genomförd åtgärd och/eller om du bedömer att villkoren inte följs. Rita upp och koppla överträdelseyta i Falken och beskriv ytan.

Fagel5

Har lantbrukaren genomfört sin jordbruksverksamhet så att skydd, skötsel och återställande av värdefulla områden för fåglar inte motverkas och att bevarandemålen kan nås i samtliga skyddade områden där syftet är att bevara fåglar och deras livsmiljöer? Alternativt haft dispens eller tillstånd för att utföra en åtgärd som motverkar detta. (Gäller i övriga skyddade områden för fåglar.)

Instruktion Fagel5 (Kontrollföretag)

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelserna på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelsetorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelsetor ska de summeras.

Bedöm Allvar och Varaktighet för hela överträdelserna på kontrollföretagsnivå. Varaktighet ska bedömas utifrån hur lång tidåterställning beräknas ta.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 29 Bedömningsvägledning Fagel5

	1	2	3
Allvar	Liten skada/störning med möjlighet till omedelbar återställning.	Liten skada/störning med möjlighet till återställning utan att naturens tillstånd försämras.	Skada eller betydande störning som är svår eller omöjlig att återställa.
Omfattning (automatisk beräkning)	<50 m2	50-1000 m2	> 1000 m2
Varaktighet	Under 1 år	1-2 år	3 eller fler år

Om en överträdelse konstateras för Fagel5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 4 (Habitat2, Habitat3), SMR 8 (Bekämpning4-1) och GAEC9, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll). Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelse som utgör Grundvillkor Fagel5

7 kap. 5, 7 och 12 §§ Miljöbalken (1998:808).

Bakomliggande EU-direktiv samt annan information

Fågeldirektivet: Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (art. 3.1, 3.2 b, 4.1 och 4.2).

[Vägledning om förvaltning av skyddad natur ISBN 978-91-620-6838-7 \(naturvardsverket.se\)](#)

Fagel6

Har lantbrukaren genomfört sin jordbruksverksamhet på ett sätt som förebygger betydande störningar av fåglar och försämringar av deras livsmiljöer i Natura 2000-områden som förklarats som särskilda skyddsområden (SPA)?

Instruktion Fagel6 (Kontrollföretag)

Kontrollera att lantbrukaren:

- Uppfyller kunskapskravet, t ex genom att hen har kunskap om bevarandepланens innehåll och vad som skulle kunna skada de fågelarter som pekats ut i Natura 2000-området. Tänd lagret Fågeldirektivet i Basen och markera lagret i högermarginalen. Klicka sedan på infoknappen och klicka på det Natura 2000-område som ska kontrolleras. Områdestyp anger Fågel (SPA).
- följer försiktighetsprincipen, genom att t ex vid osäkerhet samråda med länsstyrelsen om en åtgärd är tillåten eller inte, och utföra skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skador på naturen. Har lantbrukaren haft sådana kontakter med länsstyrelsen?
- uppfyller produktvalsprincipen, det vill säga undviker att välja sådana kemiska produkter som kan medföra risker för miljön om de kan ersättas med sådana som kan antas vara mindre farliga. T ex när det gäller bekämpning i anslutning till områden som nyttjas av de utpekade fågelarterna.
- uppfyller lokaliseringsprincipen, det vill säga att det för åtgärder som tar mark- eller vattenområden i anspråk väljs en plats som är lämplig, med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång för miljön. Här görs en bedömning när det t ex gäller lagringsplatser för gödsel eller placering av bullrande maskiner under häckningstid för arterna som det särskilda skyddsområdet pekats ut för eller känsliga livsmiljöer för sådana arter. Se bevarandepланen.

Punkten gäller endast särskilda skyddsområden, det vill säga områden utpekade enligt fågeldirektivet (SPA).

Enligt 2 kapitlet 1 § miljöbalken är alla verksamhetsutövare skyldiga att visa att de arbetar för att minska miljöpåverkan från sin verksamhet och att de har tillräcklig kunskap för att uppfylla miljöbalkens krav. Det är en följd av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken (till exempel kunskapskravet och kravet på lämpligast lokaliseringen).

Syftet med denna kontrollpunkt är att försäkra sig om att jordbrukaren inte genomför åtgärder i sin pågående verksamhet som kan innebära att Natura 2000-områdets utpekade fågelarter störs på ett betydande sätt eller deras livsmiljöer försämras. Det vill säga, sådana åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken eller där sådant tillstånd inte sökts.

Natura 2000-områdets bevarandeplan kan vara ett stöd då den under rubriken hotbild anger åtgärder som skulle kunna innebära en negativ påverkan på området.

Om lantbrukaren är närvarande vid kontrollen ska du fråga om hen känner till beskrivningen av potentiella hot i bevarandeplanen och hänsynsreglerna samt om hen är medveten om vad grundvillkoret innebär.

Bedöm Allvar och Varaktighet för hela överträdelserna på kontrollföretagsnivå. Varaktighet ska bedömas utifrån hur lång tidåterställning beräknas ta alternativt hur länge störningen har pågått.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 30 Bedömningsvägledning Fagel6

	1	2	3
Allvar	Liten skada/störning med möjlighet till omedelbar återställning.	Liten skada/störning med möjlighet till återställning utan att naturens tillstånd försämras.	Skada/betydande störning som är svår eller omöjlig att återställa.
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Varaktighet	Under 1 månad	1-6 månader	6 månader eller längre

Bestämmelse som utgör grundvillkor Fagel6

2 kap. 2-4 och 6 §§ Miljöbalken (1998:808).

Bakomliggande EU-direktiv samt annan information

Fågeldirektivet: Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar.

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring (beslutad med stöd av 2 kap miljöbalken)

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledninga/Egenkontroll-miljorapportering/Egenkontroll/>

4.4 SMR 4 Vilda djur och växter (Natura2000, SCI, SAC)

Syftet med grundvillkoret är att skydda den biologiska mångfalden och bevarande av vilda djur och växter. Det är en del i Sveriges genomförande av de globala hållbarhetsmålen och de miljömål den svenska riksdagen har beslutat om.

Kontrollpunkten Habitat3 ligger på företagsnivå i systemet men tanken är att den ska ligga på skiftesnivå och kommer att ändras när det finns resurser. Ta hänsyn till att kontrollpunkten borde vara på skiftesnivå när du genomför kontrollen.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 4. Du kan bedöma överträdelser från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Kontrollpunkter

SMR4_Habitat

Har lantbrukaren jordbruksmark inom Natura 2000-område?

Instruktion SMR4_Habitat (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Kontrollen omfattar jordbruksmark inom Natura 2000-område. Tänd lagret för Art- och Habitatdirektivet i Basen eller Falken för att utreda om skiftet ligger inom Natura 2000-område.

Habitat1

Ligger skiftet inom Natura 2000-område med områdestyp SCI/SAC?

Instruktion Habitat1 (Skifte)

Ja eller nej-fråga, om nej inga fler frågor på skiftet.

Kontrollpunkten gäller endast särskilda bevarandoområden, det vill säga områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet (SCI/SAC) enligt 7 kap 28 § MB (SAC) eller som föreslagits till EU-kommissionen (SCI). SCI/SAC är engelska förkortningar av Sites of Community Importance och Special Areas of Conservation.

Habitat1-1

Har lantbrukaren genomfört sin jordbruksverksamhet så att skydd, skötsel och återställande av Natura 2000-området som förklarats som särskilda bevarandeområden inte motverkas och att bevarandemålen kan nås?

Instruktion Habitat1-1 (Skifte)

Kontrollpunkten gäller endast särskilda bevarandeområden, det vill säga områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet (SCI/SAC). Tänd lagret för Art- och Habitatdirektivet i Falken och kontrollera att områdestypen är SCI eller SAC genom att klicka på infoknappen för att avgöra om skiftet är aktuellt för kontrollen eller inte.

Kontrollera att lantbrukaren;

- genomför sin jordbruksverksamhet på ett sådant sätt att hen inte bryter mot en föreskrift i ett områdesskydd med syftet att skydda ett bevarandeområde, utan ha fått dispens eller tillstånd.
- har sökt dispens eller tillstånd för att genomföra en åtgärd som är förbjuden eller kräver tillstånd enligt föreskrifterna i det skyddade området, om så, har detta beviljats?
- har följt villkoren i dispensen/tillståndet?

För varje Natura 2000-område är länsstyrelsen skyldig att genomföra nödvändiga bevarandeåtgärder. Det kan vara områdesskydd och olika skötsel- och restaureringsåtgärder. Dessa åtgärder ska också förhindra försämring av de utpekade naturtyperna samt de utpekade arternas livsmiljöer och en betydande störning av de utpekade arterna. Av den anledningen är det särskilt viktigt att genomförda områdesskyddsföreskrifter följs.

Innan kontrollen ska du söka information på länsstyrelsen om det finns beslut om områdesskydd för Natura 2000-områdena. Det hittar du i kartverktyget "Skyddad natur".

Det finns också information i Natura 2000-områdena bevarandeplaner om vilka nödvändiga bevarandeåtgärder som behöver genomföras.

Det är inget krav att länsstyrelsen letar efter information som inte går att få fram på den egna myndigheten.

Om lantbrukaren är närvarande vid kontrollen ska du fråga om hen känner till områdesskyddsbesluten och om hen är medveten om vad grundvillkoret innebär.

Habitat1-1-1

Finns tillstånd eller dispens för att genomföra åtgärd samt följs villkoren?

Instruktion Habitat1-1-1 (Skifte)

Svara Ja om det finns tillstånd eller dispens och du bedömer att villkoret är uppfyllt på skiftet. Svara Nej om det saknas tillstånd eller dispens för genomförd åtgärd eller om du bedömer att villkoren inte följs. Rita upp och koppla överträdelseyta i Falken och beskriv ytan.

Habitat2

Har lantbrukaren utan dispens eller tillstånd genomfört åtgärder i sin pågående verksamhet?

Instruktion Habitat2 (Kontrollföretag)

Har Habitat1-1-1 besvarats med Nej på något skifte kommer Habitat2 automatiskt besvaras med Ja i Atlas. Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelserna på kontrollföretagsnivå.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelsetorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelsetor ska de summeras.

Bedöm Allvar och Varaktighet för hela överträdelserna på kontrollföretagsnivå. Varaktighet ska bedömas utifrån hur lång tidåterställning beräknas ta alternativt hur länge störningen har pågått.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 31 Bedömningsvägledning Habitat2

	1	2	3
Allvar	Liten skada/störning med möjlighet till omedelbar återställning.	Liten skada/störning med möjlighet till återställning utan att naturens tillstånd försämras.	Skada eller betydande störning som är svår eller omöjlig att återställa.
Omfattning (räknas ut automatiskt)	<50m ²	50-1000 m ²	>1000 m ²
Varaktighet	Upp till en vecka under sommarhalvåret	En vecka- en månad	1-3 månader

Om en överträdelse konstateras för Habitat2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR3 (Fagel5), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelse som utgör grundvillkor Habitat2

7 kap. 5 och 7 §§ Miljöbalken (1998:808)

Bakomliggande EU-direktiv samt annan information

Art- och habitatdirektivet: Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. (art 6.1)

[Vägledning om förvaltning av skyddad natur ISBN 978-91-620-6838-7 \(naturvardsverket.se\)](#)

Habitat3

Har lantbrukaren genomfört sin jordbruksverksamhet på ett sätt som förebygger betydande störningar på skyddade arter eller försämringar av deras livsmiljöer eller naturtyperna i Natura 2000-områden?

Instruktion Habitat3 (Kontrollföretag)

Kontrollpunkten gäller endast särskilda bevarandeområden, det vill säga områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet (SCI/SAC) enligt 7 kap 28 § MB (SAC) eller som föreslagits till EU-kommissionen (SCI).

Kontrollera att lantbrukaren;

- uppfyller kunskapskravet, t ex genom att hen har kunskap om bevarandeplanens innehåll och vad som skulle kunna skada utpekade naturtyper eller arter i Natura 2000-området. Tänd lagret Art- och Habitattdirektivet i Basen eller i Falken och markera lagret i högermarginalen. Klicka sedan på infoknappen och klicka på det Natura 2000-område som ska kontrolleras. Områdestyp anger art- och habitatområden (SCI/SAC).
- följer försiktighetsprincipen, genom att t ex vid osäkerhet samråda med länsstyrelsen om en åtgärd är tillåten eller inte, och utföra skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skador på naturen. Har lantbrukaren haft sådana kontakter med länsstyrelsen?
- uppfyller produktvalsprincipen, dvs. undviker att välja sådana kemiska produkter som kan medföra risker för miljön om de kan ersättas med sådana som kan antas vara mindre farliga. T ex när det gäller bekämpning i anslutning till områden med utpekade naturtyper eller arter.
- uppfyller lokaliseringsprincipen, dvs. att det för åtgärder som tar mark- eller vattenområden i anspråk väljs en plats som är lämplig, med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång för miljön. Här görs en bedömning när det t ex gäller lagringsplatser för gödsel, ensilage eller andra åtgärder i känsliga naturtyper eller livsmiljöer för arterna som det särskilda skyddsområdet pekats ut för. Se bevarandeplanen.

Enligt 2 kapitlet 1 § miljöbalken är alla verksamhetsutövare skyldiga att visa att de arbetar för att minska miljöpåverkan från sin verksamhet och att de har tillräcklig kunskap för att uppfylla miljöbalkens krav. Det är en följd av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken (till exempel kunskapskravet och kravet på lämpligast lokaliseringen).

Syftet med denna kontrollpunkt är att försäkra sig om att jordbrukaren inte genomför åtgärder i sin pågående verksamhet som kan innebära att Natura 2000-områdets utpekade arter störs på ett betydande sätt eller deras livsmiljöer eller de utpekade naturtyperna försämras. Det vill säga, sådana åtgärder som inte kräver tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken eller där ett sådant tillstånd inte har sökts.

Natura 2000-områdets bevarandeplan kan vara ett stöd då den under rubriken hotbild anger åtgärder som skulle kunna innebära en negativ påverkan på området.

Om lantbrukaren är närvarande vid kontrollen ska du fråga om hen känner till beskrivningen av potentiella hot i bevarandeplanen och hänsynsreglerna samt om hen är medveten om vad grundvillkoret innebär.

Bedöm Allvar och Varaktighet för överträdelsen. Varaktighet ska bedömas utifrån hur lång tidåterställning beräknas ta alternativt hur länge störningen har pågått. Omfattning är inte aktuellt.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsen kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 32 Bedömningsvägledning Habitat3

	1	2	3
Allvar	Liten skada/störning med möjlighet till omedelbar återställning.	Liten skada/störning med möjlighet till återställning utan att naturens tillstånd försämras.	Skada eller betydande störning som är svår eller omöjlig att återställa.
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Varaktighet	Upp till en vecka under sommarhalvåret	en vecka- en månad	1-3 månader

Om en överträdelse konstateras för Habitat 3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 3 (Fagel5), SMR 7 (Vskydd12), SMR 8 (Bekämpning4-1), GAEC4 och GAEC9, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelse som utgör grundvillkor Habitat3

2 kap. 2-4 och 6 §§ Miljöbalken (1998:808)

Bakomliggande EU-direktiv samt annan information

Art- och habitatdirektivet: Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art 6.2).

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring (beslutad med stöd av 2 kap miljöbalken)

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledninga/Egenkontroll-miljorapportering/Egenkontroll/>

4.5 SMR 5 Livsmedel och foder

Observera att det finns en gemensam ingångsfråga för Livsmedel och foder. Anledningen är att kontrollfrekvensen följs upp för hela verksamhetskravet.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 5. Du kan bedöma överträdelse från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

SMR 5

Är lantbrukaren foder- eller livsmedelsföretagare?

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Observera att kontrollpunkten är gemensam för grundvillkorskontrollen av foder respektive livsmedel. Kontrollpunkterna för grundvillkorskontrollen av foder har utvecklats utifrån gällande förordningskrav och anpassats till det nya arbetssättet där en mobil lösning av registrering av kontrollpunkter ska kunna vara möjlig.

Livsmedel

De djur som ingår i kontrollen:

Djur som hålls för livsmedelsproduktion där syftet är att djuren eller livsmedel från djuren, till exempel ägg eller mjölk, ska levereras vidare i livsmedelskedjan.

Djur som inte ingår kontrollen:

- Djur som hålls för att enbart producera livsmedel som konsumeras inom privathushållet.
- Hästar som är utkryssade i passet, sällskapsdjur, liksom andra sällskapsdjur t.ex. kaniner och minigris som enligt definitionerna är livsmedelsproducerande djur.

- Djur som hålls för livsmedelsproduktion för eget bruk, till exempel hushållsgris, några höns eller kalkoner, två kalvar etcetera samt familjens husdjur som hund och katt.
- Djur som hålls inom verksamheter som inte uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag, till exempel en gård med ett mindre antal värphöns, ett antal får eller hästar som inte hålls i syfte att levereras till livsmedelskedjan. Läs vidare om detta på Kontrollwiki, Livsmedelsverkets webbplats för fördjupning. [Exempel på Livsmedelsföretag i primärproduktionen](#). (länk). Är du ändå osäker, så kontakta ansvarig kontrollant för primärproduktion på din Länsstyrelse.

Förtydligande om ansvar:

- Det är alltid livsmedelsföretagaren som är juridiskt ansvarig för den verksamhet som bedrivs på gården om inget annat är särskilt avtalat mellan livsmedelsföretagaren och den som ansvarar för den dagliga verksamheten.

Odling och skörd av växtprodukter som ingår i kontrollen

- Verksamheter som omfattas av livsmedelslagstiftningen ska vara registrerade som livsmedelsanläggningar och ingå i Länsstyrelsernas register Primör.

Odling och skörd av växtprodukter som inte ingår:

- Odling och skörd för konsumtion inom privathushållet.

Verksamheter som inte uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag om organisation och kontinuitet. Till exempel verksamheter som säljer sina primärprodukter i liten mängd och under en begränsad period eller som säljer en mycket begränsad mängd under hela året.

Registrering av kontrollresultat från foder- och livsmedelskontroller

För kontrollåret 2023 ska kontrollresultat av foder- och livsmedel registreras enligt följande:

- Lantbrukare för fullständig grundvillkorskontroll: Registreras i Atlas samt i Primör.
- Fullständig offentlig kontroll registreras i Primör (alla kontrollpunkter inklusive de som är grundvillkor) och grundvillkorspunkterna med överträdelser i Atlas.
- Lantbrukare uttagna för fullständig grundvillkorskontroll där länsstyrelsen dessutom gör en fullständig foder- eller livsmedelskontroll (all lagstiftning, alla kontrollpunkter): Registrera grundvillkorspunkterna i Atlas samt samtliga kontrollpunkter även i Primör.

Specifikt för protokoll livsmedel

Verksamhet

Beskriv huvudsaklig verksamhet och övrig verksamhet som bedrivs på anläggningen, till exempel spannmålsproduktion och uppfödning av nötkreatur eller frilandsodling av bladgrönsaker och övriga frilandsgrönsaker. Beskrivningen bör följa uppdelningen av branscher enligt Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets vägledning, ”Klassning av livsmedelsföretag och foderföretag inom primärproduktionen, prioritering och urval av kontrollobjekt”. Med huvudsaklig verksamhet menas den verksamhet som utgör mer än 50 procent av verksamheten inom primärproduktionen. Om det är svårt att avgöra vilken verksamhet som är den huvudsakliga bör den verksamhet som har högst prioritetklass enligt vägledningen anges som huvudsaklig verksamhet.

Kvalitetssäkringssystem

Frivilliga första-, andra- eller tredjepartssystem som företag i primärproduktionen använder i sin egenkontroll, till exempel branschriktlinjer, djuromsorgsprogram, mejeriföretagens kvalitetssäkringssystem (till exempel Arlagården) eller certifierade system (till exempel IP, IP Frukt och grönt, Krav).

Kvalitetssäkringssystemet ska vara bedömt av Livsmedelsverket och Jordbruksverket och finnas uppräknat i Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets vägledning ”Klassning av livsmedelsföretag och foderföretag inom primärproduktionen, prioritering och urval av kontrollobjekt”.

Kontrollmyndighet

Ange vilken kontrollmyndighet du gör kontrollen för. Fyll i ditt namn, din e-postadress och ditt telefonnummer. Om länsstyrelsen får in uppgifter om väl dokumenterade grundvillkorsöverträdelser från kommunernas miljötillsyn är det uppgifter om kommunens inspektör som ska skrivas in i avsnitt B.

Kontrollprotokollet behöver i de fallen endast fyllas i med sådant som inte framgår tydligt av den dokumentation länsstyrelsen har fått från kommunen.

Resultat

I protokollen finns det en ”ingångsfråga” för respektive grundvillkorskontroll, t.ex. Vnaring1 för kontroll av nitratdirektivet: ”Bedriver lantbrukaren verksamhet i nitratkänsligt område?”. Ingångsfrågan besvaras med ”Ja” om kontrollen är aktuell eller ”Nej” om kontrollen inte är aktuell, och då behöver du inte svara på fler frågor för den kontrollen. I samband med en fullständig grundvillkorskontroll ska alla kontroller ha ett svar på ingångsfrågan som motiverar varför en kontroll är aktuell eller inte.

Oavsett övriga frågors formulering innebär ”Ja” att du vid kontrolltillfället inte har kunnat konstatera någon överträdelse, inte att du garanterar att lantbrukaren vid varje tillfälle under året uppfyller kraven.

Markera ”Nej” endast i de fall du konstaterar en överträdelse. ”Nej” ska alltid kombineras med att du beskriver och graderar den konstaterade överträdelsen i avsnitt G.

Om en viss fråga (ej ingångsfrågan) inte är aktuell att kontrollera hos lantbrukaren, till exempel för att denne inte använder växtskyddsmedel, ska du markera ”Ej aktuellt” tillsammans med en kommentar om att du har kontrollerat att växtskyddsmedel inte används.

Om du av någon anledning inte har kontrollerat en fråga i samband med en fullständig grundvillkorskontroll kryssar du i ”Ej kontrollerat”. Lämna en förklaring under E. ”Övriga kommentarer” i ett sådant fall. ”Ej kontrollerat” medför att gården inte kan räknas in i länsstyrelsens obligatoriska kontrollfrekvens varför ytterligare en gård måste tas ut för fullständig grundvillkorskontroll. I Atlas innebär svaret ”Ej kontrollerat” att du inte kan sammanställa kontrollresultatet och avsluta kontrollen, och därför kan den alltså inte räknas med i kontrollfrekvensen.

Specifikt för checklista livsmedel

Uppföljning av avvikelser och rapportering av genomförd kontroll av livsmedel

När kontrollen avslutats ska kontrollresultaten rapporteras till Livsmedelsverket enligt Livsmedelsverkets anvisningar till länsstyrelserna om rapportering av livsmedelskontrollen i primärproduktionen. Observera att anvisningarna uppdateras årligen.

Bristande efterlevnad av livsmedelslagstiftningen, (avvikelse) som upptäcks vid en grundvillkorskontroll ska alltid följas upp. Syftet med uppföljningen är att säkerställa att bristerna åtgärdats och att åtgärderna fått avsedd effekt. Uppföljningen och resultatet av uppföljningen ska också dokumenteras och rapporteras till Livsmedelsverket enligt samman anvisningar.

Sammanfattningsvis gäller att:

- Avvikelse som identifieras vid grundvillkorskontroll ska följas upp för att säkerställa att bristerna åtgärdas och att livsmedlen är säkra.
- Uppföljningarna ska registreras i Primör som ”uppföljande kontroll-på-plats” eller ”uppföljande kontroll, administrativ”.

Åtgärder vid bristande efterlevnad - Kontrollwiki ([livsmedelsverket.se](https://www.livsmedelsverket.se))

Gäller bristen att anläggningen inte är registrerad som livsmedelsanläggning måste myndigheten ta ställning till om beslut om sanktionsavgift.

Kontrollpunkter

SMR 5.1 (Ingångsfråga Livsmedel)

Uppfyller primärproducentens verksamhet kriterierna för livsmedelsföretag?

Ett livsmedelsföretag är en verksamhetsform som förutsätter en viss kontinuitet och viss grad av organisation. Verksamheter som inte uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag omfattas inte av livsmedelslagstiftningen och inte heller av de bestämmelser som utgör grundvillkor och omfattas därmed inte heller av kontrollen.

Ja/nej. Om NEJ är kontrollformen inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

L1

Är livsmedelsanläggningen registrerad hos länsstyrelsen?

Instruktion L1

L1 gäller samtliga verksamheter, både växtodling, uppfödning av livsmedelsproducerande djur och produktion av livsmedel av animaliskt ursprung.

Kontrollera att verksamheten uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag och att verksamhetsutövaren har låtit registrera sin anläggning, samt att registreringen stämmer överens med de verksamheter som bedrivs.

Kontrollera att primärproduktionsanläggningen är registrerad hos länsstyrelsen. Detta kan kontrolleras i förväg på länsstyrelsen i Primör (systemstöd för primärproduktionskontroller av livsmedel), på plats hos verksamhetsutövaren genom att kontrollera om anmälan om registrering har skickats till länsstyrelsen eller om länsstyrelsen har skickat ett beslut om registrering eller riskklassificering av anläggningen.

Saknas registrering måste en bedömning av om kriterierna för livsmedelsföretag uppfylls göras på plats. Om primärproduktionsanläggningen inte är registrerad måste man göra en bedömning på plats om kriterierna för livsmedelsföretag uppfylls eller inte.

Om verksamheten uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag och anläggningen inte är registrerad är det en avvikelse mot de generella bestämmelserna i livsmedelslagstiftningen, artikel 6 i förordning (EG) nr 852/2004.

OBS! Sedan 1 januari 2019 finns bestämmelser i 39 c § livsmedelsförordningen om sanktionsavgifter för den som har påbörjat en verksamhet utan att först ha registrerat sin anläggning hos den behöriga myndigheten. Bestämmelserna gäller den som påbörjat verksamheten efter den 1 januari 2019. Upptäcks en sådan verksamhet i samband med en grundvillkorskontroll måste länsstyrelsen hantera

ärendet i enlighet med bestämmelserna i 39 §. Se sanktionsavgifter på Kontrollwiki, Livsmedelsverkets webbplats för fördjupning.

Sanktionsavgifter - Kontrollwiki (livsmedelsverket.se)

Om en anläggning inte är registrerad, men borde vara det, ska länsstyrelsen fatta beslut om att förbjuda att släppa ut livsmedel på marknaden tills anmälan om registrering har skickats till länsstyrelsen. Det framgår av artikel 138, förordning (EU) 2017/625.

Bestämmelser i livsmedelslagstiftningen

Artikel 6.2 förordning (EG) nr 852/2004.

11-13 §§ samt 36 § och 76 § Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien.

LVäxt 1

Farliga ämnen förvaras och hanteras så att kontaminering av livsmedel förhindras.

Instruktion LVäxt1

Kontrollera att rutiner finns för hantering och förvaring av farliga ämnen, till exempel betat utsäde, gödselmedel, rengöringsmedel, diesel, bensin, smörjmedel och olika typer av bekämpningsmedel så som växtskyddsmedel samt biocider för till exempel skadedjursbekämpning.

Kontrollera att rutinerna följs och är ändamålsenliga. Hanteras och förvaras farliga ämnen så att primärprodukterna inte förorenas under odling, hantering, lagring eller transport?

Kontrollera att farliga ämnen

- förvaras och hanteras åtskilt från livsmedel som till exempel spannmål, potatis, frukt och grönsaker,
- inte hanteras på ett sådant sätt att livsmedel kan förorenas eller har förorenats eller att livsmedelssäkerheten riskeras under odling, skörd eller transport,
- i övrigt hanteras på sådant sätt att livsmedelssäkerheten inte riskeras.

Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna för hantering och förvaring av farliga ämnen skyddar produkterna från kontaminering eller att produkterna inte förorenas på sådant sätt att de blir hälsofarliga eller otjänliga, eller på annat sätt strider mot livsmedelslagstiftningens krav.

Farliga ämnen bör förvaras i separat, avgränsat utrymme. Kemikalier, rengöringsmedel, bekämpningsmedel med mera bör i första hand förvaras i originalförpackningar. Flaskor, burkar, dunkar ska vara tydligt märkta så att det

framgår vad de innehåller och om innehållet är till exempel giftigt, frätande eller explosivt. Kontaminering av livsmedel kan uppstå till exempel vid spill av kemikalier eller vid bristfällig rengöring av maskiner, utrustning och fordon som används både till livsmedel och farliga ämnen. Olämplig hantering vid påfyllning eller rengöring av till exempel bekämpningsmedelssprutan kan också vara en källa till kontaminering. Farliga ämnen måste hanteras på ett sådant sätt att risken för kontaminering av livsmedel minimeras. Det ska finnas lämpliga rutiner för att upptäcka och ta hand om livsmedel som förorenats till exempel genom läckage eller spill av kylmedium, rengöringsmedel eller andra kemikalier. Livsmedlen får inte förorenas på sådant sätt att de kan utgöra en hälsofara för konsumenten.

Rutinerna för förvaring och hantering av farliga ämnen kan vara skriftliga eller muntliga beroende på verksamhetens omfattning och komplexitet.

Om en överträdelse konstateras för LVäxt 1 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 8 (Bakampning²), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt1

Bilaga I del AII punkt 5 f Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

LVäxt 2

Avfall förvaras och hanteras så att kontaminering av livsmedel förhindras.

Instruktion LVäxt2

Kontrollera att det finns rutiner för hur avfall ska förvaras, hanteras och transporteras bort.

Kontrollera rutinerna följs och att:

- inget avfall till exempel förbrukade förpackningar, produktrester, matrester, döda djur, spillolja och glas förvaras intill livsmedel som till exempel spannmål och potatis,
- inget avfall hanteras på ett sådant sätt att livsmedelssäkerheten riskeras,
- kärl och utrymmen för förvaring av avfall hålls rena,
- avfall inte förvaras på ett sådant sätt att djur, skadedjur eller skadeinsekter lockas till platsen.

Kontrollera att kravet uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna för avfallshantering säkerställer att livsmedel inte blir hälsofarliga eller otjänliga, eller på annat sätt strider mot livsmedelslagstiftningens krav.

Titta på gårdens avfallshantering, inklusive omhändertagande av döda skadedjur som exempelvis råttor och möss. Kontaminering av livsmedel kan uppstå till exempel vid bristfällig hantering av krossat glas och lysrör, bortforsling av avfall och tömning av soptunnor. Det kan också uppstå vid rengöring av utrustning och redskap, av maskiner och transportutrustning som används både för avfall och för livsmedel. Tomma säckar, förpackningsmaterial eller spill av till exempel produktrester eller spannmål vid en spannmålsficka är avfall som kan locka till sig skadedjur, och på så sätt orsaka kontaminering av livsmedel. Avfall som till exempel produktrester, bör förvaras i behållare som går att stänga. Behållare och förvaringsutrymmen för avfall som till exempel soprum, bör rengöras regelbundet. Rutiner för hantering, förvaring och bortforsling av avfall kan vara skriftliga eller muntliga beroende på verksamhetens omfattning och komplexitet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt 2

Bilaga I del AII punkt 5 f Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

LVäxt 3

Denna punkt ska inte kontrolleras under 2024, så den ska besvaras med Ej aktuellt.

LVäxt 4

Kan företagaren styrka att all användning av växtskyddsmedel och biocider dokumenteras?

Instruktion LVäxt4

Kontrollera att all användning av växtskyddsmedel och biocider har dokumenterats. Detta gäller även för ekologisk produktion då det finns preparat som är godkända för ekologisk produktion.

Kontrollera att:

all användning av kemiska och biologiska växtskyddsmedel och biocider som används i verksamheten dokumenteras

dokumentationen av växtskyddsmedel innehåller uppgifter om

- typ av preparat och använd dos
- datum för användningen
- vilken gröda det gällde
- växtplats
- karenstid (om det anges på etiketten)
- skördedatum (anges vid skörd, om preparatet har karenstid)
- vem som utförde bekämpningen.

Kontrollera att all dokumentation som krävs finns. Kontrollera att karenstiden (om sådan finns för preparatet) har respekterats genom att jämföra karenstiden med datum för första skörd.

dokumentation av biocider för bekämpning av skadedjur (medel för bekämpning av råttor och möss, fågelbekämpningsmedel, medel mot mollusker, maskar och andra ryggradslösa djur, mygg- och flugavskräckande medel etc.) är dokumenterad

- preparat,
- plats,
- datum och
- vem som utfört bekämpningen).
- eventuell ställtid

Kontrollera att all dokumentation som krävs finns. Kontrollera att ställtid/ståtid innan utrustning eller lokalen får användas för odling, paketering eller lagring har respekterats.

Uppfylls kraven i verksamheten? Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna för dokumentation av användning av växtskyddsmedel och biocider uppfyller livsmedelslagstiftningens krav.

Kontrollen måste vara så omfattande så att det går att upptäcka om det finns tillfälliga eller systematiska fel, omfattningen och varaktigheten se Bedömningsvägledning vid grundvillkorsbrister livsmedel, Tabell 33. Bedömningsvägledning, Brister avseende dokumentation.

Syftet med dokumentationen är att visa att endast godkända preparat används och att karenstiden mellan användning och första skörd följs eller att lokalen inte används innan ställtiden har gått. Säkerställa att livsmedlen inte innehåller några förbjudna ämnen eller ämnen som inte har godkänts och att livsmedel inte halter som överskrider gränsvärdet för ett tillåtet ämne. Detta är också viktigt ur spårbarhetsynpunkt och för konsumentförtroendet.

Inom grundvillkoren tillämpar man bara stickprovsmetodik när det är tydligt formulerat som en godkänd kontrollmetod i de bestämmelser som är utpekade som grundvillkor. När det gäller LVäxt4 så är det Bilaga I del AIII punkt 7 och 9a i förordning (EG) nr [852/2004](#) som utgör grundvillkoret. Eftersom det inte står något där om stickprovskontroller så kan man inte tillämpa det inom grundvillkorskontrollen.

Det finns vissa preparat som är tillåtna vid ekologisk produktion och användningsanvisningarna ska då följas och användningen dokumenteras. LVäxt 4 måste därför alltid kontrolleras.

Om odlaren uppger att hen inte använder några växtskyddsmedel eller biocider alls, och det kan styrkas vid kontrollen, finns inte några krav i lagstiftningen som måste vara uppfyllda. Kryssa då i ”Ja” i kontrollprotokollet då kraven i lagstiftningen uppfyllts, tillsammans med en kommentar om att du har kontrollerat att växtskyddsmedel och biocider inte används.

Sprutjournalen ska sparas i minst tre år. Titta på senaste säsongens sprutjournal eller på kopior från den som utfört bekämpningen samt på dokumentation av skadedjursbekämpning. Den som utför bekämpningen själv ska upprätta dokumentation som innehåller all nödvändig information enligt ovan. Dokumentationen ska finnas på gården eller vara lättillgänglig på myndigheternas begäran. Om dokumentation saknas titta på föregående år förutsett att ingen besprutning skett innevarande år. Har besprutning skett men dokumentation saknas och inte kan plockas fram på myndighetens begäran är detta en avvikelser.

Den som anlitar till exempel en granne, maskinstation eller skadedjursbekämpningsföretag måste också se till att alla relevanta uppgifter är dokumenterade, t ex genom att få kopior från den som utförde bekämpningen. Grundprincipen är att den som utfört dokumentationen ska överlämna den så snart som möjligt efter utfört jobb. Dokumentationen ska vara kompletterad med första faktiska skördedatum. Syftet med dokumentationen är att företagaren har kontroll på och säkerhetsställer att skörd inte sker under karenstiden.

Med karenstid menas den tid som minst måste flyta mellan en behandling och skörd. Om utvecklingstiden är lång skrivs ofta en sista användningstidpunkt. I preparatens dokumentation eller på etiketter står det ofta ”sista behandlingstidpunkt” och uttrycks som ett utvecklingsstadium på grödan (till exempel DC 65, full blom). När en sista tillåten användningstid anges kan det vara fler orsaker än bara karenstid. Till exempel kan det vara att studier på resthalter inte sträcker sig längre eller att studier har visat att skördenedsättande skador sker på grödan efter ett visst utvecklingsstadium.

Sista behandlingstidpunkt ska inte förväxlas med karenstiden som anger restriktioner för tidpunkten mellan behandling och skörd. Till exempel 14/35 som betyder att färska bönor med skida inte får behandlas senare än 14 dagar före skörd och torkade bönor inte får behandlas 35 dagar före skörd.

Ibland kan det vara svårt att utläsa av etiketten om det finns en karenstid eller en sista behandlingstidpunkt. Många preparat har ingen karenstid varför informationen inte heller finns på etiketten eller i preparatets dokumentation och inte heller i företagarens journalföring (jfr VSkydd 8).

Exempel på utformning av en sprutjournal som uppfyller kraven i lagstiftningen finns på Säkert växtskydds2 webbplats www.sakertvaxtskydd.se.

Det finns inte krav på att en kartskiss som visar var gift är utlagt, det går också att på annat vis skriftligt redogöra för var gift är utlagt. Det är brukarens ansvar att dokumentation finns tillgänglig.

OBS! Sedan 1 januari 2019 finns bestämmelser om sanktionsavgifter i 39 d § livsmedelsförordningen. En sanktionsavgift ska tas ut av den som brister när det gäller att uppfylla de krav på journalföring av all användning av växtskyddsmedel och biocider som anges i artikel 4.1 och bilaga 1 Del A avsnitt III punkt 9 a förordning (EG) nr 852/2004.

Om kraven i LVäxt 4 inte uppfylls innebär det att länsstyrelsen måste hantera den bristande efterlevnaden i enlighet med bestämmelserna i 39 § livsmedelsförordningen

Om en överträdelse konstateras för LVäxt4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 7 (Vskydd2, Vskydd3, Vskydd4, Vskydd5, Vskydd8, Vskydd9, Vskydd10, Vskydd11, Vskydd12), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt4

Bilaga I del AIII punkt 7 och punkt 9a Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

LVäxt 5

Livsmedelsföretagaren dokumenterar resultaten från alla relevanta analyser som utförs på prover från växter eller andra prover av betydelse för människors hälsa.

Instruktion LVäxt 5

Kontrollera vilka rutiner som finns för provtagning och analys och hantering av analysresultat som finns i verksamheten.

Kontrollera att eventuella uppgifter om provtagning och analysresultat på växtprodukter eller från produktionsplatsen till exempel vattenhalt, vattenanalys, resultat från offentlig provtagning, från kvarnar, grossister eller andra mottagare som utfört provtagning och analys av produkterna och resultaten är dokumenterade på systematiskt sätt.

---

² Säkert växtskydd är ett samarbetsprojekt mellan LRF, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Lantmännen, Kemikalieinspektionen och Svenskt Växtskydd.

Kontrollera att kravet uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om livsmedelsföretagarens rutiner för hantering och dokumentation av analysresultat som är av betydelse för människors hälsa är ändamålsenliga och uppfyller bestämmelserna.

Detta krav aldrig kan vara Ej Aktuellt, utan gäller alla livsmedelsföretag. Det vill säga alla som omfattas av grundvillkorskontrollen.

Titta på journalföring och annan dokumentation över provtagning och analysresultat, särskilt senaste växtsäsongen. Genomförda åtgärder kan vara skriftliga eller muntlig beroende på verksamhetens omfattning och art.

Företagets eventuella rutiner för provtagning och analys kan innehålla riktlinjer för korrigerande och förebyggande åtgärder samt krav på dokumentation. Rutinerna kan utgå från till exempel certifieringar och EUs vägledningar.

Lagstiftningen innehåller inga specifika bestämmelser om krav på provtagning och analyser i samband med växtodling eller insamling av vilda växter. Däremot kan analyser ändå behöva göras för att företagaren ska kunna kontrollera olika faror i sin verksamhet, till exempel vattenhaltanalys i spannmål, analys av tungmetaller vid markkartering eller analys av vattnets mikrobiologiska kvalitet vid bevattning eller tvätt av frukt och grönsaker. Om företagets faroanalys visar att provtagning och analyser inte är nödvändigt behöver dokumentation inte heller finnas. Notera i så fall detta i kontrollrapporten. Företagaren ska då kunna visa att man har väl fungerade arbetssätt leder till att syftet med förordningarna ändå uppfylls. Länsstyrelsen kan dock göra en annan bedömning av riskerna, de förebyggande åtgärder som företaget gör och av behovet av verifierande provtagning och analys.

Exempel på gränsvärden som inte får överskridas är mykotoxiner (mögelgifter) i spannmål, tungmetaller, nitrater i sallat och spenat, glykoalkaloider i potatis, patulin i frukt och bär, Cesium-137 i spannmål, frukt mm. Bestämmelser om gränsvärden för dessa och andra främmande ämnen finns i förordning (EG) nr 1881/2006 om fastställande av gränsvärden för vissa främmande ämnen och i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2012:3) om främmande ämnen i livsmedel.

Om provtagningar och analyser inte görs måste företagaren kunna förklara hur faror kontrolleras genom förebyggande åtgärder så att gränsvärdena inte överskrids eller kunna uppvisa analysresultat från prover som en första mottagare tagit till exempel från en silo- eller kvarnanläggning.

Analysresultat ska bevaras på ett systematiskt sätt så att de går att hitta. Dokumentationen ska sparas under rimlig tid så att kraven på spårbarhet är uppfyllda. Generellt bör dokumenten sparas lika länge som övriga uppgifter som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt6

Bilaga I del AII punkt 9 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

LVäxt 6

Livsmedelsföretagaren har dokumentation som visar från vem och till vem utsäde/frön till ätfärdiga primärprodukter, småplantor av primärprodukter och primärprodukter har levererats. Dokumentationen ska även innehålla information om vilken produkt det är, när produkten levererades och hur mycket det var.

Livsmedel som inte uppfyller lagstiftningens krav ska kunna dras tillbaka från marknaden.

Instruktion LVäxt 6

Kontrollera att det finns rutiner för spårbarhet av inkommande varor och utgående produkter och att rutinerna följs. Företaget ska kunna informera myndigheter och andra företag om vilka som har tagit emot en vara och till vem produkter har levererats så att produkterna vid behov kan stoppas från vidare försäljning eller användning eller återkallas. Konsumenterna ska kunna informeras om en produkt är otjänlig och eller om den misstänks vara eller är icke säker.

Företagets rutiner ska också säkerställa att dokumentationen är lättåtkomlig och sparas tillräckligt länge och att produkterna går att identifiera så att de kan spåras, hindras från att användas eller levereras vidare i livsmedelskedjan. Vid behov ska produkterna kunna dras tillbaka från marknaden (se även LVäxt 7) och LVäxt 8).

Kontrollera att:

- rutinen (dokumentationen) omfattar samtliga inköpta fröer och plantor för produktion av ätfärdiga primärprodukter.
- rutinerna (dokumentationen) omfattar alla utgående primärprodukter samt fröer och plantor för odling av ätfärdiga primärprodukter
- alla leverantörer och kunder (undantaget konsumenter) kan identifieras.
- uppgifterna sparas i rimlig tid hos livsmedelsföretagaren i förhållande till de primärprodukter/livsmedel som produceras (jfr Kommissionens riktlinjer till artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002)

Dokumentationen ska innehålla uppgifter om:

- leverantörens namn och adress, vad som har tagits emot (typ av produkt och identifikationsmärkning), hur mycket som har levererats/tagits emot och när. kundens namn och adress, vad som har levereras (typ av produkt och identifikationsmärkning), hur mycket som levererats och när (transaktions- eller leveransdatum).

Uppgifterna som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet kan finnas i leverantörsregister, på följesedlar, transportsedlar och kvitton samt i kundregister, på transportsedlar, leveranssedlar och fakturor.

Kontrollera att rutinerna följs och är ändamålsenliga och att all nödvändig information finns.

Kan felaktiga produkter återkallas vid behov?

Kontrollera att kraven i lagstiftningen uppfylls för verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna säkerställer att produkter kan spåras.

Reglerna om spårbarhet gäller allt som ingår eller som kan förväntas ingå i livsmedelskedjan. Reglerna gäller även den som har gett bort en vara kostnadsfritt.

Reglerna gäller ”ett steg bakåt” och ”ett steg framåt”. Leverantören behöver inte vara en livsmedelsföretagare utan kan vara en privatperson, reglerna om spårbarhet gäller ändå.

Utsäde/frön och plantor för produktion av ätbara primärprodukter som levererats till producenten och styckeförpackningar och partier av primärprodukter som producenten i sin tur levererar ska vara märkta eller åtföljas av sådan information så att de går att identifiera. För att det ska finnas ett fungerande system för spårbarhet måste varornas fysiska flöde kunna följas och viss minimidokumentation måste finnas. Det räcker alltså inte att muntligen kunna uppge från vem en vara kommer eller till vem den har levererats.

Det är inte primärproducentens ansvar att inkomna utsäden/frön eller plantor är märkta eller på annat sätt enkelt och entydigt går att identifiera däremot ska primärproducenten se till att den information som denne får sparas och bevaras så att varorna går att spåra. Om information saknas som gör att produkterna kan identifieras, och det försvårar spårbarheten, har däremot primärproducenten ett eget ansvar för att märka varorna så att de kan identifieras, t ex om samma sorts vara köps in från flera olika leverantörer.

Med ätbara livsmedel menas primärprodukter som äts råa utan att någon tillagning t.ex. sallat, morötter, groddar, krukodlade örter eller jordgubbar. Utsäde för t.ex. spannmålsproduktion eller potatis och plantor av bärbuskar eller fruktträd omfattas inte.

Livsmedelsföretagare är enligt artikel 19 i förordning (EG) nr 178/2002 skyldiga att dra tillbaka ett livsmedel från marknaden om det inte uppfyller kraven på livsmedels säkerhet och att informera de behöriga myndigheterna och om detta samt vid behov informera konsumenterna. Livsmedelsföretagare är också skyldiga att informera kunder och myndigheterna om de misstänker att ett

livsmedel/primärprodukt är felaktigt märkt eller åtföljs av felaktig information och felet kan leda till hälsofara för konsumenter, om livsmedlet kan vara en hälsofara eller på annat sätt inte uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen.

Specialfall LVäxt6

Om primärprodukterna säljs till konsumenter innan skörd, t ex vid självplock, finns inte motsvarande krav på spårbarhet ett led framåt. Kravet gäller endast vid vidareleveranser till andra anläggningar i livsmedelskedjan. Däremot gäller alltid kravet om säkra livsmedel (artikel 14, förordning (EG) nr 178/2002) och kravet om återkallande, dvs information till myndigheter och konsumenter om en produkt misstänks vara icke-säker.

Om primärprodukterna säljs före skörd till en annan livsmedelsföretagare ("säljs på rot") ansvarar den som skördar primärprodukterna för spårbarhet, märkning och dokumentation. Av primärproducentens dokumentation ska det då framgå att produkterna har sålts före skörd.

Anlitar primärproducenten en maskinoperatör, granne etc. för skörd av primärprodukterna har primärproducenten fortfarande ansvar för att all dokumentation som behövs för att uppfylla kraven om spårbarhet och återkallande upprättas och bevaras enligt bestämmelserna i lagstiftningen.

Om någon av dessa situationer råder bör det dokumenteras i kontrollprotokollet eftersom det kan ha betydelse för bedömningen av kontrollresultatet och kan vara viktig information vid ett kommande kontrolltillfälle.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt 6

Artikel 18 och 19 i förordning (EG) nr 178/2002.

LVäxt 7

Den information som behövs för att kunna garantera spårbarheten förvaras och bevaras på ett sådant sätt att uppgifterna enkelt kan tas fram, så att kunder och konsumenter kan informeras och så att uppgifterna kan lämnas över till behörig myndighet på begäran.

Instruktion LVäxt7

Kontrollera att

- Dokumentationen är ordnad på ett sådant sätt att den enkelt går att följa och förstå.
- dokumentationen sparas på ett sådant sätt att uppgifterna snabbt och enkelt kan plockas fram på begäran av myndigheten eller för att informera kunder och konsumenter när en produkt är felaktigt märkt, är otjänlig, utgör eller misstänks utgöra en hälsofara eller om ett återkallande behöver inledas.

- dokumentationen sparas tillräckligt länge i förhållande till produktens hållbarhetstid.

De uppgifter som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet och återkallande förvaras och bevaras på ett sådant sätt att de vid behov enkelt kan plockas fram.

Enligt kommissionens riktlinjer till artikel 18 i förordning 178/2002 bör dokumentationen sparas

- minst 6 månader efter tillverknings- eller leveransdatum för produkter med kortare hållbarhetstid än 3 månader eller utan sista förbrukningsdag, t.ex. frukt och grönsaker.
- under hela hållbarhetstiden plus 6 månader till för produkter med längre hållbarhet än 3 månader.
- 5 år från tillverkningsdatum eller leveransdatum för produkter utan specificerad hållbarhetstid rekommenderas generellt. Om producenten känner till att produkterna är avsedda att t.ex. frysas in eller konserveras bör dokumentationen sparas i 5 år.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt 7

Artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

LVäxt 8

Förpackningar och partier av primärprodukter som producenten levererar är märkta eller åtföljs av sådan information så att produkterna går att identifiera så att spårbarheten säkerställs.

Instruktion LVäxt 8

Kontrollera att de produkter och partier som företagaren levererar är tydligt och lämpligt märkta/åtföljs av information så att de går att identifiera, så att spårbarheten säkerställs, produkter kan dras tillbaka från marknaden vid behov och företag, konsumenter och myndigheter kan informeras om vilka produkter det gäller.

Titta på märkningen och informationen på produkter, partier och leveranssedlar.

Kontrollera att:

- rutinerna omfattar samtliga utgående produkter,
- det finns uppgifter om vem som är leverantör, kontaktuppgifter, typ av produkt och ursprungsland (om relevant) (jfr LVäxt 6)

Företagets rutiner ska säkerställa att alla produkter som levereras är märkta och går att identifiera på ett sådant sätt så att produkterna enkelt kan spåras vid behov.

Kontrollera produkter som finns i lagret, palletiketter, märkning på kartonger och förpackningar, hur märkningen är utformad, vilken information som finns och jämför med informationen på leveranssedlar, transportsedlar och fakturor. Är den märkning och information som finns tillräcklig för att produkterna ska kunna identifieras, stoppas för vidare försäljning och konsumtion och dras tillbaka från marknaden?

Kontrollera att rutinerna för märkning och identifikation följs och är ändamålsenliga.

Produkter ska vara märkta eller innehålla information så att de går att spåra.

Ursprungsland ska anges för de vegetabilier som omfattas av handelsnormerna. Handelsnormerna finns på www.jordbruksverket.se.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LVäxt 8

Artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

LAnimal 1

Farliga ämnen förvaras och hanteras så att kontaminering av livsmedel förhindras.

Instruktion LAnimal 1

Kontrollera att rutiner finns för hantering och förvaring av farliga ämnen. Till exempel betat utsäde, gödselmedel, rengöringsmedel, diesel, bensin, smörjmedel och olika typer av bekämpningsmedel som biocider för till exempel skadedjursbekämpning samt växtskyddsmedel.

Kontrollera att farliga ämnen

- förvaras åtskilt från livsmedel som till exempel mjölk och ägg,
- inte hanteras på ett sådant sätt att livsmedel kan förorenas eller har förorenats eller att livsmedelssäkerheten riskeras,
- i övrigt hanteras på sådant sätt att livsmedelssäkerheten inte riskeras.

Kontrollera att rutinerna följs och är ändamålsenliga. Hanteras och förvaras farliga ämnen så att produkterna inte förorenas under odling, hantering, lagring eller transport?

Kontrollera att kravet uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna för hantering och förvaring av farliga ämnen skyddar produkterna från kontaminering eller att produkterna inte förorenas på sådant sätt att de blir hälsofarliga eller otjänliga, eller på annat sätt strider mot livsmedelslagstiftningens krav.

Titta i mjölkrum och övriga lokaler där animaliska livsmedel hanteras och förvaras, till exempel ägg, musslor, fiskeriprodukter och honung. Farliga ämnen bör förvaras i separat, avgränsat utrymme och de bör helst förvaras i sina originalförpackningar. Flaskor, burkar, dunkar ska vara ordentligt märkta så att det framgår vad de innehåller och om innehållet är exempelvis giftigt, frätande, eller explosivt.

Farliga ämnen ska hanteras på ett sådant sätt att risken för kontaminering av livsmedel minimeras.

Lämpliga muntliga eller skriftliga rutiner ska finnas för förvaring och hantering av kemikalier.

Det bör till exempel vara rimliga mängder av rengörings- och desinfektionsmedel i mjölkrum och liknande för att minimera risken för kontaminering av mjölkråvara. Rutinerna kan vara skriftliga eller muntliga beroende på verksamhetens omfattning och komplexitet.

Det ska finnas lämpliga rutiner för att upptäcka och ta hand om livsmedel som förorenats till exempel genom läckage eller spill av kylmedium, rengöringsmedel eller andra kemikalier. Livsmedlen får inte förorenas på sådant sätt att de kan utgöra en hälsofar för konsumenten.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 1

Bilaga I del IIA punkt 4 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

LAnimal 2

Avfall förvaras och hanteras så att kontaminering av livsmedel förhindras.

Instruktion LAnimal 2

Kontrollera att rutiner finns för hur avfall förvaras, hanteras och transporteras bort.

Kontrollera att rutinerna följs och att:

- inget avfall, till exempel förbrukade förpackningar, kasserat foder, matrester, kadaver, använda filter och glas förvaras intill livsmedel som till exempel mjölk och ägg,
- inget avfall hanteras på ett sådant sätt att livsmedel kan förorenas eller har förorenats eller så att livsmedelssäkerheten riskeras,

- kärl och utrymmen för förvaring av avfall hålls rena,
- avfall inte förvaras på ett sådant sätt att djur eller skadedjur lockas till platsen

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutiner för avfallshantering är tillräckliga för den aktuella verksamheten.

Bedöm vilka rutiner som finns för anläggningens avfallshantering, inklusive omhändertagande av döda djur. Kontaminering av livsmedel kan uppstå till exempel vid bristfällig hantering av krossat glas och lysrör, bortforsling av avfall, tömning av soptunnor, rengöring av utrustning och redskap med mera

Lämpliga muntliga eller skriftliga rutiner ska finnas för både förvaring, hantering och bortforsling av avfall.

Tomma säckar och fodersäckar eller spill av till exempel produktrester eller spannmål vid en spannmålsficka är avfall som kan locka till sig skadedjur och på så sätt orsaka kontaminering av livsmedel. Avfall, till exempel produktrester, bör förvaras i behållare som går att stänga. Behållare och förvaringsutrymmen för avfall, till exempel soprum, bör rengöras regelbundet. Rutiner för hantering, förvaring och bortforsling av avfall kan vara skriftliga eller muntliga beroende på verksamhetens omfattning och komplexitet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 2

Bilaga I del IIA punkt 4 g i förordning (EG) nr 852/2004.

LAnimal 3

Läkemedel (veterinärmedicinska preparat) ska användas på ett korrekt sätt, enligt kraven i tillämplig lagstiftning.

Instruktion LAnimal 3

Kontrollera att:

- preparaten är förskrivna eller tillhandahållna av veterinär för behandling av enskilda djuret eller djurgruppen samt genom villkorad läkemedelsbehandling (kontakta länsveterinären vilka djurhållare/livsmedelsföretagare som har villkorad behandling)
- djur som står under behandling kan identifieras under karenstiden.

Kontrollera i medicinskåp eller motsvarande och fråga efter företagets rutiner för hantering av läkemedel och behandling av djur samt primärprodukter under karenstiden. Kontrollpunkten omfattar användningen av läkemedel, identifiering av djur under behandling och att karenstider respekteras. Samtliga förskrivna preparat måste ha en specificerad karenstid, oavsett om preparatet har en fastställd karenstid, eller om den fastställts av veterinären i det enskilda fallet i enlighet med

bestämmelserna i artikel 115 i förordning (EU) 2019/6 om veterinärmedicinska läkemedel.

Finns rutiner för märkning av djur eller djurgrupper som står under behandling så att dessa kan identifieras? Om gamla preparat sparas, finns rutiner för att dessa inte ska användas utan veterinärens instruktion.

Hanteras och förvaras läkemedel så att det säkerställs att inte andra djur än den/de som förskrivningen gäller kan behandlas eller primärprodukter av animaliskt ursprung kan kontamineras av läkemedel? Följs rutinerna och är de ändamålsenliga? Säkerställer företagets rutiner att endast tillåtna preparat används och att preparaten används för rätt djurslag?

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten och gör en sammantagen bedömning av om kraven i lagstiftningen uppfylls.

I praktiken kan det vara svårt att få en bild av användningen utan att ta hjälp av befintlig dokumentation. Vad dokumentationen ska innehålla finns beskrivet i kontrollpunkt LAnimal 5. Kontrollen kan till exempel göras genom att jämföra journalföringen med preparat som finns i medicinskåpet. Om det finns läkemedel med oklart innehåll eller ursprung i medicinskåpet rådfråga vid behov länsveterinären. Det kan vara en indikation på ett otillåtet preparat används eller riskerar att användas.

Om en överträdelse konstateras för LAnimal3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 11 och SMR 6, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsSl42, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. För SMR 6 kan kontrollpunkterna Hormon3, Hormon4-1, Hormon4-2, Hormon4-3, Hormon4-4, Hormon4-6, Hormon4-7, Hormon5-1, Hormon5-2, Hormon5-3, Hormon5-4, Hormon5-6, Hormon5-7, Hormon6-2, Hormon6-3, Hormon6-4, Hormon6-5, Hormon6-7, Hormon7-10, Hormon7-2, Hormon7-3, Hormon7-4, Hormon7-5, Hormon7-7, Hormon7-8, Hormon8-1, Hormon8-2, Hormon8-3, Hormon8-4, Hormon8-6, Hormon8-7, Hormon8-9 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 3
Bilaga I del A punkt 4 j i förordning (EG) nr 852/2004.

LAnimal 5

Kan företagaren styrka att all användning av veterinärmedicinska preparat och annan behandling som djuren fått, behandlingsdatum samt karenstid dokumenteras?

Instruktion LAnimal 5

Grundläggande bestämmelser om läkemedel till djur finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6. För djurhållare som håller livsmedelsproducerande djur finns bestämmelser om att föra register (dokumentera uppgifter) över läkemedel som används till djuren i artikel 108. Bestämmelserna kompletteras av kapitel 7 Journalföring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:25) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård.

Enligt EU-lagstiftningen ska den som äger eller, om ägaren inte håller djuren, den som håller livsmedelsproducerande djur föra register över de läkemedel som använts och, i förekommande fall, förvara en kopia av veterinärreceptet. Man ska även kunna visa hur man har fått tag på läkemedlet.

Kontrollera dokumentation av läkemedelsbehandlingar och andra behandlingar inklusive behandlingar med antimikrobiella läkemedel, som djuren fått. Med andra behandlingar menas främst bekämpningsmedel som har farmakologiskt aktiva substanser. Bestämmelserna omfattar även homeopatiska veterinärmedicinska läkemedel.

Kontrollera att livsmedelsföretagarens, det vill säga djurhållarens dokumentation innehåller:

- datum för första behandlingen,
- behandlingstidens längd,
- klockslag för behandlingen om karenstiden är kortare än 24 timmar,
- djurets identitet eller djurgruppens identitet,
- läkemedlets namn och dosering,
- karenstider, även om karenstiden är noll,
- diagnos eller orsak till behandlingen,
- den föreskrivande veterinärens namn och kontaktuppgifter,
- varifrån läkemedlet kommer, d.v.s. från vilket apotek, från vilken veterinär (jourdos) eller från vilket foderföretag (läkemedel i foder).

Observera att ett preparat kan ha olika karenstider för till exempel kött och mjölk. Om veterinärens besöksjournal innehåller dessa uppgifter kan den användas som dokumentation. Dokumentationen av läkemedelsbehandlingar och andra behandlingar ska finnas på gården och bevaras i minst 5 år samt kunna uppvisas vid kontroll.

För att verifiera att alla behandlingar är dokumenterade, kontrollera och jämför journalen med:

- innehåll i medicinskåp eller motsvarande, besöksjournaler, kopior av veterinärrecept, kvitton eller inköpsfakturer och annan dokumentation.

Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om kraven i lagstiftningen uppfylls.

Om djurhållaren uppger att hen inte använder några veterinärmedicinska preparat eller biocider alls, och det kan styrkas vid kontrollen, finns inte några krav i lagstiftningen som måste vara uppfyllda. Kryssa då i ”Ja” i kontrollprotokollet då kraven i lagstiftningen uppfyllts, tillsammans med en kommentar om att veterinärmedicinska preparat eller biocider inte används.

Syftet med dokumentationen är att systematisk sammanställa vilka behandlingar som getts till vilka djur och säkerhetsställa att livsmedel inte släpps ut på marknaden som kan innehålla otillåtna preparat eller rests substanser.

Till ”annan behandling” räknas samtliga behandlingar med naturläkemedel och traditionella växtbaserade läkemedel. Dessa ska dokumenteras om karenstiden är längre än 0 (noll) dagar eller om behandlingssätt eller dosering avviker från anvisningarna. Exempel på ”annan behandling” med relevans för livsmedelssäkerheten är behandling med humanpreparat och vissa biocider och antiparasitära medel som har karenstid för slakt.

För preparat som inte har en fastställd karenstid för det aktuella djurslaget eller behandlingssättet ska företagaren följa veterinärens anvisning om karenstid med mera (Jfr artikel 115 i förordning (EU) 2019/6.)

När en veterinär behandlar djur, skriver ut eller delar ut läkemedel till livsmedelsproducerande djur ska information lämnas till företagaren. Vilka uppgifter som ska lämnas över framgår av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:25) om skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård. Informationen ska lämnas i form av ett behandlingsbevis eller motsvarande så att eventuella uppföljande behandlingar kan göras på rätt sätt samt för att karenstider ska kunna hållas och rätt uppgifter ska kunna lämnas till slakteriet.

Det finns inga bestämmelser om att använda en viss sorts blankett eller journal, men Jordbruksverket och Livsmedelsverket rekommenderar något av följande alternativ:

- Dokumentationen kan antingen vara en för hand ifylld blankett eller föras digitalt. Oavsett vilket är det viktigt att dokumentationen sparas på gården.

- Dokumentationen kompletteras med journalföring av behandlingar som inte veterinären utför, till exempel avmaskningar.

Uppgifterna i dokumentationen är underlag för den information som ska följa med djuret till slakterier eller för att vissa upp vid kontrollen.

På Jordbruksverkets webbsida finns blanketter som kan användas vid läkemedelsjournal med och utan villkorad läkemedelsanvändning.

http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/blanketter/Djur/ovriga_djur/D075.pdf

https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/blanketter/Djur/ovriga_djur/D155.pdf

Om en överträdelse konstateras för LAnimal5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 11 och SMR 6, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not10, Hast13, Gris10, Far10, Get10, VhonsS9, VhonsL9, FjadOv9, SlaktK9, AvelsSI9, Struts14, Pals42, Ren7, Hjort10, ÖvrGV6 vara aktuella. För SMR 6 kan kontrollpunkterna Hormon4-5, Hormon5-5, Hormon6-6, Hormon7-6, Hormon8-5, vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 5

Bilaga I del IIIA punkt 8 b i förordning (EG) nr 852/2004.

LAnimal 6

Livsmedelsföretagare ska dokumentera resultaten från alla analyser som utförs på prover från djur eller andra prover som kan vara relevanta för livsmedelssäkerheten eller vara av betydelse för människors hälsa.

Instruktion LAnimal 6

Kontrollera:

- vilka rutiner företaget har för provtagning och analys och hantering av analysresultat.
- att eventuella resultat från provtagning från djur, av stallmiljön eller av primärprodukter finns samlade på ett systematiskt sätt. Följs rutinerna och är de ändamålsenliga?
- att kravet uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om livsmedelsföretagarens rutiner för hantering och dokumentation av analysresultat som är av betydelse för människors hälsa är ändamålsenliga och uppfyller bestämmelserna.

Observera att detta krav aldrig kan vara Ej Aktuellt, utan gäller alla livsmedelsföretag. Det vill säga alla som omfattas av grundvillkorskontrollen.

Titta i journalföring och annan dokumentation över provtagning och analysresultat. Åtgärder som vidtagits kan vara skriftliga eller muntlig beroende på verksamhetens omfattning och art. Företagets eventuella rutiner för provtagning och analys kan innehålla riktlinjer för korrigerande och förebyggande åtgärder samt krav på dokumentation. Rutinerna kan utgå från till exempel certifieringar eller EUs vägledningar.

Livsmedelslagstiftningen ställer krav på att genomföra och dokumentera åtgärder om analysresultaten avviker från det normala. Dessa krav är inte grundvillkor men ingår i den normala kontrollen av livsmedelsföretag i primärproduktionen, se Livsmedelsverkets vägledning om livsmedelskontroll i primärproduktionen.

Lagstiftningen innehåller generellt sett få detaljerade bestämmelser om provtagning och analyser i primärproduktionen men företagen ansvarar för att göra faroanalyser för att identifiera om provtagningar ändå behöver göras för att övervaka olika faror i verksamheten, till exempel genom analys av vattenkvaliteten. Om företags faroanalys visar att provtagning och analyser inte är nödvändigt behöver någon dokumentation inte heller finnas, det vill säga om analyser inte utförts behöver inte heller någon dokumentation finnas. Länsstyrelsen kan däremot göra en annan bedömning av riskerna, de förebyggande åtgärder som företaget gör och behovet av verifierande provtagning och analyser.

Krav på provtagning finns dock när det gäller obehandlad mjölk och råmjölk (somatiskt celltal och totalantal bakterier), temperaturkrav för den obehandlade mjölken enligt förordning (EG) nr 853/2004, bilaga III avsnitt IX, kapitel III, punkt 3a), se kontrollpunkt 15.15. Ett annat exempel är obligatorisk salmonellakontroll. Dessa analysvar och rapporter ska vara dokumenterade. Exempel på gränsvärden som inte får överskridas är aflatoxiner och vissa tungmetaller i mjölk och dioxin och PCB i fet Östersjöfisk. Bestämmelser om gränsvärden för dessa och andra främmande ämnen finns i förordning (EG) nr 1881/2006 om fastställande av gränsvärden för främmande ämnen, i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2012:3) om främmande ämnen och i Kommissionens förordning (EU) 1259/2011 om gränsvärden för dioxiner, dioxinlika PCB och icke dioxinlika PCB i livsmedel.

Inom animalieproduktionen är det vanligt att producenten regelbundet får information om analysresultat som är relevanta för livsmedelssäkerheten, till exempel, analysrapporter från mejeriföretaget, från slakteriet om djurens renhet till exempel, från branschens frivilliga salmonellakontroll eller campylobakterkontroll. Dessa ska också dokumenteras.

Dokumentation: Rapporter och analysresultat ska bevaras på ett systematiskt sätt så att de går att hitta. Dokumentationen ska sparas under rimlig tid så att kraven på spårbarhet är uppfyllda.

Generellt sett bör dokumenten sparas lika länge som övriga uppgifter som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet.

Syftet med provtagningen och dokumentationen är att företagaren ska kunna visa hur olika livsmedelsfaror (mikrobiologiska, kemiska eller fysiska) som kan uppstå i verksamheten kontrolleras och övervakas och att säkerställa spårbarhet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 6

Bilaga I del IIA punkt 8 d i förordning (EG) nr 852/2004.

LAnimal 7

Livsmedelsföretagare ska dokumentera relevanta rapporter om kontroller av djur eller produkter av animaliskt ursprung.

Instruktion LAnimal 7

Kontrollera att eventuella rapporter om kontroller av djur eller produkter av animaliskt ursprung finns dokumenterade på ett systematiskt sätt.

Nedan finns några exempel på rapporter som är av betydelse för livsmedelssäkerheten:

- tankbilskvitton som visar mjölkens temperatur vid hämtning, bör sparas minst 1 månad,
- tankbilsprov som visar bland annat mjölkens bakteriemängd - celltal,
- temperatur- eller fukthaltsmätning i lagerlokaler,
- slaktavräkningar som visar om förorenade djur har levererats,
- kvalitetsbedömning av honung.

Rapporter från offentlig kontroll och åtgärder som vidtagits på grund av avvikelser som noterats ska också dokumenteras.

Lagstiftningen ställer inga krav på att rapporterna bör förvaras i någon pärm eller liknande, men uppgifterna måste vara tillgängliga för myndigheten vid kontroll. Uppgifterna bör finnas samlade i kronologisk ordning, så att de är lätta att hitta vid behov. Rapporterna bör sparas under rimlig tid för att uppfylla kraven på spårbarhet.

Syftet med dokumentationen är att producenten ska kunna visa hur olika livsmedelsfaror (mikrobiologiska, kemiska eller fysiska) som kan uppstå i

verksamheten kontrolleras och övervakas samt att säkerställa spårbarhet och säkra livsmedel. Se även kontrollpunkt LAnimal 6.

Kontrollera att kravet uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om livsmedelsföretagarens rutiner för dokumentation av rapporter är av betydelse för människors hälsa.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 7

Bilaga I del IIIA punkt 8 e i förordning (EG) nr 852/2004.

LAnimal 8

Livsmedelsföretagaren ska genom sin dokumentation kunna uppge från vem och till vem levande djur eller produkter från primärproduktionen har tagits emot från eller levererats till och har ett system och förfarande för att på begäran kunna lämna denna information till behörig myndighet.

Instruktion LAnimal 8

Kontrollera att det finns rutin för spårbarhet av

- inkommande djur,
- levande djur som lämnas till slakteri eller annan livsmedelsanläggning,
- vilt som lämnas till en vilthanteringsanläggning,
- primärprodukter av animaliskt ursprung som lämnar gården.

Kontrollera att dokumentationen innehåller uppgifter om

- leverantörens namn och adress, typ av produkt som levererats och hur mycket som levererats
- kundens namn och adress, typ av produkt som levereras och hur mycket som levererats
- transaktions- eller leveransdatum?

Uppgifterna som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet kan finnas i leverantörsregister, på följesedlar, transportsedlar och kvitton samt i kundregister, på transportsedlar, leveranssedlar och fakturor.

Kontrollera att rutinerna följs och är ändamålsenliga och att all nödvändig information finns.

Myndigheter och företag ska kunna informeras om vilka som har tagit emot en vara och till vem produkter har levererats och så att produkterna kan stoppas från vidare försäljning eller användning och återkallas vid behov. Konsumenterna ska också kunna informeras om en produkt är otjänlig, utgör eller misstänks utgöra en hälsofara. Om produkterna inte uppfyller kraven på livsmedelsäkerhet är

livsmedelsföretagare skyldig att dra tillbaka varan från marknaden och informera de behöriga myndigheterna, företag och konsumenter om detta, enligt artikel 19 i förordning (EG) nr 178/2002

Företagets rutiner ska säkerställa att informationen är lättåtkomlig och sparas tillräckligt länge och att djuren och produkterna går att identifiera, spåra och hindras från att användas eller levereras vidare i livsmedelskedjan. Vid behov ska produkterna kunna återkallas.

Kan felaktiga produkter återkallas vid behov?

Sparas dokumentationen på ett sådant sätt att uppgifterna snabbt kan tas fram om spårning eller återkallande behöver göras? (LAnimal 9) Rutinerna ska även säkerställa märkning och identifikation av levererade produkter för att underlätta spårbarhet. (LAnimal 10) Kontrollera att kraven i uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna säkerställer att levande djur och primärprodukter kan spåras.

Reglerna om spårbarhet gäller allt som ingår eller som kan förväntas ingå i livsmedelskedjan. Reglerna gäller även den som har gett bort en vara kostnadsfritt.

Reglerna gäller ”ett steg bakåt” och ”ett steg framåt”. Leverantören behöver inte vara en livsmedelsföretagare utan kan vara en privatperson, reglerna om spårbarhet gäller ändå.

För att det ska finnas ett fungerande system för spårbarhet måste varornas fysiska flöde kunna följas och viss minimidokumentation måste därför finnas. Det räcker alltså inte att muntligen kunna uppge från vem en ett djur eller vara kommer eller till vem den har levererats.

Hur långt tillbaka i tiden ska man kontrollera?

Måste kontrollpunkterna om spårbarhet kontrolleras om djurägaren inte har skickat några djur till slakt det senaste året? Kraven i livsmedelslagstiftningen gäller alla som är livsmedelsföretagare, oavsett hur ofta djur skickas till slakt, så alla tre kontrollpunkterna om spårbarhet måste alltid kontrolleras. Lagstiftningen ger inte utrymme för några undantag.

Kontrollen ska omfatta den dokumentation som finns, vilket innebär att man kan behöva gå längre tillbaka i tiden. Om det är brister i dokumentationen eller djur inte skickats till slakt på flera år kan man jämföra med uppgifter i stalljournalen och dokumentationen av slaktavräkningar, beroende på hur länge företagaren sparar dessa, dels för att stämna när djur senast skickades till slakt och dels för att kunna begära fram rätt information för att kunna kontrollera spårbarhetskraven. Uppgifterna i stalljournalen ska enligt Jordbruksverkets föreskrifter sparas i 3 år, så långt tillbaka kan det vara rimligt att kontrollera om det behövs.

Om levande djur, t ex ett lamm, säljs till en konsument finns inget krav på dokumentation enligt livsmedelslagstiftningen. Men enligt SJVFS 2015:46, 2015:45 och 2016:24 finns krav på dokumentation vid förflyttning av djur.

Specialfall LAnimal 8

Om ett djur säljs men djuret är kvar på gården och livsmedelsföretagaren fortsätter att ansvara för den dagliga vården, för leveransen till slakteriet och för återtag av köttet, som sedan lämnas över till konsumenten som ursprungligen köpt lammet, gäller alla krav på dokumentation och spårbarhet fullt ut. Övriga krav i livsmedelslagstiftningen gäller också fullt ut.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 8

Artikel 18 i 19 förordning (EG) nr 178/2002.

LAnimal 9

Den information som behövs för att kunna garantera spårbarheten förvaras och bevaras på ett sådant sätt att uppgifterna enkelt kan tas fram så att kunder och konsumenter kan informeras och så att uppgifterna kan lämnas över till behörig myndighet på begäran.

Instruktion LAnimal 9

Informationen är samlad på ett sådant sätt att företagaren kan informera sina kunder och konsumenter och kan lämna över informationen till behörig myndighet på begäran.

Kontrollera att

- dokumentationen sparas på ett sådant sätt att den enkelt går att följa och förstå.
- dokumentationen sparas på ett sådant sätt att uppgifterna snabbt och enkelt kan plockas fram på begäran av myndigheten eller för att informera kunder och konsumenter när en produkt är felaktigt märkt, är otjänlig, utgör eller misstänks utgöra en hälsofara eller om ett återkallande behöver inledas.
- dokumentationen sparas tillräckligt länge i förhållande till produktens hållbarhetstid.
- företaget följer sina rutiner och att rutinerna är ändamålsenliga.

De uppgifter som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet och återkallande förvaras och bevaras på ett sådant sätt att de vid behov enkelt kan plockas fram.

- Enligt kommissionens riktlinjer till artikel 18 i förordning 178/2002 bör dokumentationen sparas
- minst 6 månader efter tillverknings- eller leveransdatum för produkter med kortare hållbarhetstid än 3 månader eller utan sista förbrukningsdag.
- under hela hållbarhetstiden plus 6 månader till för produkter med längre hållbarhet än 3 månader.
- 5 år från tillverkningsdatum eller leveransdatum för produkter utan specificerad hållbarhetstid rekommenderas generellt. Om producenten känner till att produkterna är avsedda att t.ex. frysas in eller konserveras bör dokumentationen sparas i 5 år.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 9

Artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002.

LAnimal 10

Levande djur och primärprodukter av animaliskt ursprung som levereras är märkta eller åtföljs av en sådan information att djuren, djurgruppen och primärprodukterna går att identifiera.

Instruktion LAnimal 10

Kontrollera att de djur, djurgrupper och primärprodukter som företagaren levererar är tydligt märkta eller åtföljs av sådan information att spårbarheten säkerställs.

Titta på produktmärkningen och/eller informationen på leveranssedlar.

Kontrollera att:

- rutinerna omfattar samtliga utgående djur och primärprodukter,
- det finns uppgifter om vem som är leverantör, kontaktuppgifter, typ av produkt, ursprungsland (om relevant) och annan information som är relevant för den specifika primärprodukten eller djurslaget (jfr även LAnimal 8)

Företagets rutiner ska säkerställa att alla djur, djurgrupper och primärprodukter som levereras är märkta eller åtföljs av sådan information att de enkelt kan spåras vid behov.

Kontrollera vilken information som finns på leveranssedlar, transportsedlar och fakturor.

Kontrollera primärprodukter som finns i lagret, kontrollera palletiketter, märkning på kartonger och förpackningar etc., hur märkningen är utformad, vilken information som finns och jämför med informationen som finns på leveranssedlar, transportsedlar och fakturor.

Kontrollera att företaget följer sina rutiner och att rutinerna är ändamålsenliga.

Är den märkning och information som finns tillräcklig för att djuren och primärprodukterna ska kunna identifieras och stoppas för vidare försäljning och konsumtion och dras tillbaka från marknaden, vid behov?

Djur och primärprodukter ska vara märkta eller åtföljas av sådan information så att de går att spåra.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LAnimal 10

Artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002.

LMjök 1

Rutiner ska finnas för att upptäcka sjuka djur.

Instruktion LMjök 1

Kontrollera att det finns rutiner för att upptäcka sjukdom, produktions- och ätstörningar.

Fråga efter rutiner om hur man agerar när man upptäckt infektioner, diarréer, juverinflammation och liknande. Fråga efter mjölkningsrutiner, speciellt hantering före mjölkning, och metoder för att upptäcka mjölk med avvikande egenskaper som kan vara tecken på sjukdom, till exempel visuell kontroll av mjölkens färg, flockar eller annat avvikande utseende eller med lämplig mätutrustning.

Rutiner kan vara skriftliga eller muntliga, det viktiga är att man vet hur man ska agera. Kontrollera att även anställd personal vet hur de ska agera.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjök 1

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel I, punkt 1 b i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjök 2

Mjök får inte komma från djur med sår på juvren som kan tänkas påverka mjölken och råmjölken.

Instruktion LMjök 2

Kontrollera att:

- det finns rutiner för att upptäcka djur som har sår på juvret Kontrollera att rutinerna följs och att de är ändamålsenliga. Mjök från djur som har sår på juvret som kan påverka kvaliteten ska skiljas från annan mjök.

Enligt kraven i förordning 853/2004 får mjök och råmjök från djur som visar tecken på juversjukdom inte användas som livsmedel annat än i enlighet med instruktioner från veterinär.

Fråga efter mjölkningsrutiner, speciellt hanteringen före mjölkning för att upptäcka djur som har sår på juvret.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjolk 2

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel I, punkt 1 c i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjolk 3

Mjolk får inte komma från djur som fått otillåtna preparat eller illegal behandling.

Kan primärproducenten verifiera att mjolk från djur som fått otillåtna ämnen eller illegal behandling?

Instruktion LMjolk 3

Kontrollera att:

- endast godkända preparat används och för rätt djurslag
- preparaten, när så krävs, är ordinerade av en veterinär.
- Kontrollen kan till exempel göras genom att jämföra journalföringen och övrig dokumentation med de preparat som finns i medicinskåpet och genom att titta på kvitton och följesedlar som visar inköp av preparat. Om det finns läkemedel i medicinskåpet som inte har svensk etikett eller läkemedel som inte har texten vet. efter namnet (ex. Ethacillin vet.) kontakta länsveterinären.

Om något mjolkproducerande djur finns under behandling vid kontrolltillfället och djuret har fått ett otillåtet preparat eller fått illegal behandling kontrollera att mjölken avskilts och inte används som livsmedel.

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och följs.

Titta i medicinskåp eller motsvarande, behandlingsbevis, kvitton eller annan inköpsdokumentation för läkemedel. Kontrollpunkten avser användningen av läkemedel och den befintliga dokumentationen kan användas för kontrollen eftersom den kan ge en bild av användningen.

Grundregeln är att otillåtna ämnen eller illegal behandling inte får förekomma. Jämför med kontrollpunkt LAnimal 3. Men om det ändå har skett till mjölkande djur återstår att avskilja mjölken så att den aldrig når någon konsument.

Illegal behandling är användning av otillåtna preparat för djurslaget eller icke godkända ämnen, till exempel hormoner, eller när man använder godkända ämnen till exempel läkemedel och humanpreparat för andra ändamål eller på andra villkor än vad som föreskrivs i lagstiftningen. Ett exempel är om en djurägare använder receptbelagda läkemedel på egen hand utan veterinärordination eller giltig delegation.

OBSERVERA! Vid överträdelse av kontrollpunkt LAnimal 3 måste LMjolk 3 besvaras om överträdelsen avser mjölkande djur. I övriga fall markeras ”Ej aktuellt”.

Om en överträdelse konstateras för LMjolk 3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 11 och SMR 6, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Far36 och Get36, vara aktuella. För SMR 6 kan kontrollpunkterna Hormon4-2, Hormon4-3, Hormon4-4, Hormon4-6, Hormon4-7, Hormon5-1, Hormon5-2, Hormon5-3, Hormon5-4, Hormon5-6, Hormon5-7, Hormon6-2, Hormon6-3, Hormon6-4, Hormon6-5, Hormon6-6 och Hormon6-7 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjolk 3

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel I, punkt 1 d i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjolk 4

Ta hänsyn till de karensbestämmelser som finns så att mjölk inte levereras vidare i livsmedelskedjan under behandlingstiden.

Instruktion LMjolk 4

Kontrollera att det finns rutiner för att beakta karenstiden för mjölkning och vilka rutiner företagaren har för att säkerställa att mjölk och råmjölk från djur som står under behandling inte tillvaratas för livsmedelsändamål.

Kontrollera att ändamålsenliga rutiner finns och följs för att identifiera djur som är under medicinsk behandling eller står under karens.

Om något mjölkande djur är under behandling, kontrollera att karenstiden respekteras och att mjölken eller råmjölken inte tillvaratas för livsmedelsändamål.

Djur som står under behandling med karensbelagda preparat ska mjölkas sist eller i separat utrustning under behandlingstiden och karenstiden. De kan till exempel mjölkas i separat spann, i mjölkgrup där mjölken samlas upp i slutenheten och töms ut, i robot med avskiljning, eller mjölkas sist i en rörmjölkningsanläggning. I samtliga fall är det viktigt att kontrollera att all utrustning som mjölkningsorgan, slangar och behållare rengörs innan nästa friska djur mjölkas och att mjölken inte används för livsmedelsändamål.

Djur som står under behandling bör märkas tydligt till exempel via band på benet eller genom att robotar och andra datastyrda system programmeras så att avskiljning av mjölken sker.

Vilka rutiner finns för att säkerställa att karenstiden respekteras och följs dessa? Är rutinerna ändamålsenliga beroende på mjölkningssystem?

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och om de följs.

Titta i stalljournalen och annan dokumentation av läkemedelsanvändningen för att avgöra om karenstider respekteras. Vid robotmjölkning ta reda på hur djur under behandling registreras i robotsystemet och kontrollera att det finns en spårbarhet mellan veterinärens praktikjournal, företagarens egen journalföring, programmering av robotsystemet och att mjölken särskiljs under hela karenstiden.

Ansvarar en eller flera personer för mjölkningen och att karenstiderna följs? Finns behov av skriftliga rutiner för att säkerställa att karenstiden följs? Behovet av skriftliga rutiner kan variera till exempel beroende på antalet sysselsatta i verksamheten och avbytare.

Eftersom kontrollpunkten handlar om godkända behandlingar och karenstid och tillvaratagande av mjölken så utarbetas kontrollpunkten gemensamt av Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjolk 4

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel I, punkt 1 e och kapitel II B, punkt 1 d i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjolk 5

Lokaler och utrustning ska vara utformade så att risken för kontaminering av mjölken begränsas. Det ska finnas lämplig kylutrustning och lokalerna ska vara utformade så att mjölken kan kylas enligt bestämmelserna i lagstiftningen.

Instruktion LMjolk 5

Kontrollera att:

- mjölkningsutrustning och lokaler är utformade så att risken för att mjölken ska kontamineras är begränsad,
- det finns lämplig och tillräcklig kylutrustning.
- vatten för rengöring av lokaler och utrustning kan rinna av på lämpligt sätt

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Titta på mjölkningsplatsen och utrymmen där mjölk hanteras och förvaras. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och om de följs.

Lokalerna ska vara utformade och placerade så att lokaler och mjölkningsutrustning kan hållas rena och ger möjlighet till hygienisk mjölkning. Det ska finnas möjlighet till handtvätt med varmt och kallt vatten, flytande tvål och torkmöjlighet.

Lokaler för mjölkkningsutrustning och mjölk tank (mjölk tanksrummet) får enbart användas till hantering av mjölk råvara och råmjölk och förvaring av mjölkkningsredskap. Felaktig eller olämplig rengöring eller förvaring av mjölkrelaterad utrustning, städredskap, annan utrustning eller andra föremål som inte är kopplade till mjölkproduktionen kan vara en källa till kontamination.

Kylutrustningen ska vara dimensionerad så att mjölken kan kylas direkt efter mjölkning, enligt kraven i bilaga III i förordning (EG) nr 853/2004.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjök 5

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II A, punkt 1 och 2 i förordning (EG) nr 853/2004.

Anm. med del B avses Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II B i förordning (EG) nr 853/2004, hygien vid mjölkning, uppsamling och transport. Jämför med grundvillkorskontrollpunkterna LMjök 9 och LMjök 10.

LMjök 6

Ytor och material som kommer i kontakt med mjölk ska vara släta, tvättbara och av giftfria material samt väl underhållna.

Instruktion LMjök 6

Kontrollera att:

- utrustningen hålls i gott skick
- att ytorna som kommer i kontakt med mjölken verkar släta och lätta att rengöra,
- gummi- och plastmaterial är godkända för kontakt med livsmedel,
- Finns rutiner, följs de och är rutinerna ändamålsenliga?

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av gjorda iakttagelser och avgör om livsmedelsföretagarens rutiner är tillräckliga och följs.

Fråga efter rutiner för underhåll och service finns för lokaler och utrustning till exempel spengummin, och särskilt beträffande mjölkkningsrobot och mjölk tank. Kontrollera om det finns tillfälliga lagningar, som verkar ha blivit permanenta och som kan påverka livsmedelssäkerheten.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjök 6

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II A, punkt 3(EG) nr 853/2004.

LMjök 7

Det ska finnas ändamålsenliga rengöringsrutiner för utrustning som kommer i kontakt med mjölk.

Instruktion LMjök 7

Kontrollera att:

- redskap, mjölkningstrustning och mjölkttank ser rena ut,
- det finns diskrutiner för mjölkningstrustning, mjölkttank och redskap som kommer i kontakt med mjölkkråvaran. Rengöring och ev. desinfektion ska ske regelbundet efter användning, dock minst en gång om dagen.

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och om de följs.

Rutinerna kan, beroende på mjölkningssystem, omfatta larm, övervakning, utvärdering, korrigerande åtgärder samt vad som ska dokumenteras, Exempel på vad som ska dokumenteras kan vara serviceavtal, kontroll av diskttid, disktemperatur, flöde, vattenmängd, dosering av diskmedel, samt ansvarig. Rutinerna kan vara muntliga eller skriftliga. Kontrollera att alla berörda som är sysselsatta i verksamheten kan rutinerna.

Transport av den obehandlade mjölken omfattas normalt inte av primärproducentens ansvar om inte denne själv transporterar mjölken till mejeriföretag eller gårdsmejeri.

Rutiner som gäller allmän rengöring av mjölkkrummet omfattas av de bestämmelserna i förordning (EG) nr 852/2004, bilaga I del A punkt 4a och i förordning (EG) nr 853/2004, bilaga III, avsnitt IX, kapitel II B, punkt 2.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II A, punkt 4 i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjök 8

Det ska finnas rutiner för skadedjurskontroll och lämpliga åtgärder ska göras för att minimera risken för skadedjur i mjölkkrummet.

Instruktion LMjök 8

Kontrollera att:

- mjölkkrummet är åtskilt från djurstall genom dörr eller liknande,
- husdjur inte vistas i mjölkkrummet,
- det finns rutiner för förebyggande skadedjursarbete och skadedjursövervakning,
- skadedjursförekomsten i mjölkkrummet har minimerats.
- det finns lämpliga rutiner för skadedjurövervakning och förebyggande skadedjursarbete.

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och om de följs.

Lokaler där mjölken förvaras ska vara tydligt avgränsade från stallet och dörrar och fönster ska i största möjliga mån hållas stängda eller förses med till exempel nät för att stänga ute skadedjur, inklusive fåglar. Lokalerna ska vara underhållna så att risken för att skadedjur tar sig in minimeras. Detta gäller även stallkatter som kan komma att kontaminera ytor i mjölkkrummet genom att ta med sig fångade skadedjur in i mjölkkrummet men även kontaminera ytor men smutsiga tassar.

Titta efter synlig förekomst av skadedjur, kontroll och dokumentation vid skadedjursbekämpning, eventuellt skadedjursavtal, förebyggande åtgärder för att förhindra förekomst, och effektiv bekämpning vid förekomst, av skadedjur. Bekämpningsmedel ska placeras ut och hanteras på ett sådant sätt att risken för kontaminering av livsmedel minimeras, jämför med kontrollpunkt LAnimal 1.

Dokumentationen ska omfatta

- tid och plats för bekämpningen,
- bekämpningsmedel som använts och eventuell karenstid,
- vem som utförde bekämpningen?

Kontrollera eventuellt skadedjursprogram eller kontrakt med skadedjursfirma, kontraktets omfattning och eventuella åtgärder. Skadedjursfirmor lämnar normalt dokumentation över genomförd skadedjursbekämpning. Lämnas ingen dokumentation bör producenten begära att få det. Det är inget krav att det finns ritningar över placeringen av bekämpningsmedel eller fällor. Det viktiga är att placeringen framgår på lämpligt sätt i dokumentationen.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjolk 8

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II A, punkt 2 i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjolk 9

Det ska finnas rutiner som säkerställer att mjölkningen sker på ett hygieniskt sätt. Mjolk som kan innehålla rests substanser får inte levereras.

Instruktion LMjolk 9

Kontrollera att:

- ändamålsenliga rutiner finns för rengöring av juver, spenar och närliggande delar före mjölkning. om spendopplingsmedel används, kontrollera att lämplig rengöring av juver och spenar görs innan mjölkning
- kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och om de följs.

Rengöring före mjölkning kan ske manuellt genom avtorkning av juver och spenar med trasa eller papper som ska bytas mellan varje djur, eller ske automatiskt i roboten. Kontrollera om möjligt funktionen när roboten mjölkar ett djur.

Den metod som användas för rengöring av juver och spenar innan mjölkning ska vara

- anpassad till mjölkningssystemet
- aktuella hygienförhållanden
- bakterietryck i besättningen samt,

Desinficeringsmedel, spendopningsmedel eller spray, används för att skydda, speciellt de efter mjölkningen öppna, spenkanalerna från bakterier och sporer som kan orsaka mastit eller kontaminera juvret mellan mjölkningar. Det finns preparat som är verksamma olika lång tid och kan kräva olika rengöring före mjölkning. Det är därför viktigt att preparatets bruksanvisning följs annars finns risk att mjölken kontamineras.

Det finns olika varianter av spendopningsmedel och mjölkproducenten måste ta reda på vilka risker som finns, följa anvisningarna om hur medlet ska användas och i övrig ha en sådan hygienisk hantering att risken för kontaminering av mjölken minimeras. Aktiva substanser i spendopningsmedel kan ingå i Livsmedelsverkets restsustanskontroll. Det gäller framför att de som räknas som läkemedel men det kan även inkludera biocider som innehåller substanser som kan utgöra en risk.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjolk 9

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II B, punkt 1 a i förordning (EG) nr 853/2004.

LMjolk 10

Temperaturen i mjöltkanken ska säkerställas.

Instruktion LMjolk 10

Kontrollera att temperaturkravet säkerställs genom att kontrollera mjöltkankstermometer och tankbilskvitton och rutiner för temperaturövervakning. Kontrollera att rutiner finns, att de följs och är ändamålsenliga. Hur ofta kontrolleras temperaturen i mjöltkanken? Hur sparar man tankbilskvitton? Hur övervakas temperaturen i mjöltkanken?

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna är tillräckliga och om de följs.

Fråga efter rutiner vid strömavbrott eller höga sommartemperaturer. Det handlar om kontroll och omhändertagande av mjölk.

Observera att det finns ett undantag för nedkylningskravet. Undantaget är att för att slippa kravet på nedkylning måste i så fall mjölkproducenten antingen kunna visa att mjölken bearbetas inom 2 timmar från mjölkningen, till exempel i ett gårdsmejeri, eller att mjölken av tekniska skäl i samband med tillverkning av vissa mjölkprodukter inte bör kylas. Förfarandet ska vara godkänt av den behöriga myndigheten, dvs av Livsmedelsverket eller den kommunala kontrollmyndigheten beroende på vem som har kontrollansvaret för mjölkproduktanläggningen. För att se mer om vilka krav som ställs på dokumentation av ex. mjölk tankstemperatur se kontrollpunkt LAnimal 7.

Bestämmelser som utgör grundvillkor LMjolk 10

Bilaga III, avsnitt IX, kapitel II B, punkt 2 och punkt 4 i förordning (EG) nr 853/2004.

LÄgg 1

Ägg ska förvaras rent, torrt, fritt från främmande lukter samt skyddas effektivt mot stötar och direkt solljus.

Instruktion LÄgg 1

Kontrollera att rutiner finns och följs och att rutinerna säkerställer att:

- äggen förvaras rent, torrt, fritt från främmande lukter samt skyddas effektivt mot stötar och direkt solljus,
- äggen är paketerade till exempel placerade på brickor i korgar, lådor eller på pallar och är placerade så att de inte skadas,
- förpackningar och förpackningsmaterial förvaras så att de är torra, rena och i gott skick,
- rengörings- och desinfektionsmedel inte förvaras där ägg lagras eller hanteras.

Kontrollera förekomsten av kondens på väggar och tak. En svag ammoniaklukt från höns gödsel kan accepteras, en stark doft är en indikation på att ventilationen är otillräcklig.

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av de iakttagelser som du gör och avgör om livsmedelsföretagarens rutiner är tillräckliga och följs.

Observera att spruckna ägg, så kallade knäckägg, får levereras så länge hinnan under äggskalet inte är skadad. Läckande ägg får däremot inte levereras vidare i livsmedelskedjan. Men kan användas för andra ändamål, till exempel till hundfoder, färg och schampo.

Kvalitets- eller viktsortering av äggen får inte göras i primärproduktionen utan får bara ske på godkända äggpackerier. Smutsiga ägg får inte heller rengöras i en så

kallad äggtvätt i primärproduktionen. Tvättning av ägg får endast ske på äggpackerier.

Enligt djurskyddslagstiftningen (Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. (L111) får ett stall får fjäderfå endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden, ammoniak: 10 ppm, koldioxid: 3 000 ppm, svavelväte: 0,5 ppm, organiskt damm: 10 mg/m³.

Smittskydd

För att minska risk för införande och spridning av smittsamma sjukdomar som kan överföras till människor via livsmedel, så kallade livsmedelsburna zoonoser, ska livsmedelsföretagare ha lämpliga rutiner för att:

- minska risk för införande eller spridning av smittsamma sjukdomar
- hantera misstanke om smittsam sjukdom i besättningen

Instruktion Smittskydd

Be primärproducenten att redogöra för vilka rutiner som tillämpas vid eventuell introduktion av djur till besättningen. Exempel på sådana rutiner som kan vara lämpliga, är:

- Om den aktuella djurhållningsformen omfattas av krav på mottagningsstall kontrollera att ett sådan finns.
- För grisproducenter, att kontrollera om den säljande besättningen har en hälsodeklaration med försäljningstillstånd.

Kontaktar primärproducenten veterinär vid misstanke om smittsam sjukdom av ett slag som kan spridas vidare via livsmedel

Be primärproducenten att redogöra för vilka rutiner som tillämpas vid hantering av sjuka djur genom att kontrollera följande:

- att det ska finnas möjlighet att avskilja sjuka djur
- att det finns tillräckligt antal sjukboxar i det fall sjukboxar krävs³
- Finns ändamålsenliga rutiner för hantering av kadaver enligt gällande regelverk.

Bestämmelser som utgör grundvillkor smittskydd.

Bilaga I del A punkt 4 h förordning (EG) nr 852/2004

---

³ SJVFS 2019:20, och för nöt i: SJVFS 2019:18

Tabell 33 Bedömningsvägledning vid grundvillkorsbrister livsmedel

	1	2	3
Allvar	Små brister i dokumentationen, men helheten är någorlunda tillfredsställande. Bristerna leder till oklar spårbarhet.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade. Bristfällig spårbarhet.	Stora brister i dokumentationen, dokumentation saknas helt eller är konsekvent felaktig. Spårbarhet saknas.
Omfattning	Enstaka uppgifter eller dokument saknas.	Flera uppgifter eller dokument saknas.	Alla uppgifter eller dokument saknas.
Varaktighet	Kortvarigt. Bristfällig dokumentation under en kort, begränsad period eller varaktigheten kan inte fastslås.	Under en längre period. Bristfällig dokumentation under en längre period, upp till en månad.	Bristfällig dokumentation, konsekventa brister som pågått under en längre period. Förhållandena verkar vara permanenta.

Tabell 34 Bedömningsvägledning, Brister som handlar om annat än dokumentation.

	1	2	3
Allvar	Hantering innebär att det finns en mer än försumbar risk för att livsmedel kontamineras. Rutiner finns men kan förbättras	Hantering innebär att det finns en uppenbar risk för att livsmedel kontamineras. Rutiner finns men är inte ändamålsenliga.	Hantering innebär att livsmedel har eller kommer att kontamineras. Rutiner saknas eller är bristfälliga.
Omfattning	Berör enstaka delar av verksamheten.	Berör flera delar av verksamheten.	Berör hela verksamheten.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varit under en längre period men det finns en plan för att rätta till det.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Tabell 35 Bedömningsvägledning, Brister avseende förvaring av ägg

	1	2	3
Allvar	Det finns brister i förvaringen som riskerar påverka livsmedelssäkerheten mer än försumbart, förvaringen är inte tillfredsställande.	Det finns större brister i förvaringen, förvaringen är inte tillfredsställande.	Det finns stora brister i förvaringen, Äggen är smutsiga och flera har skadade skal.
Omfattning	Berör enstaka delar av verksamheten.	Berör flera delar av verksamheten.	Berör hela verksamheten.

Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre period men det finns en plan för att rätta till det.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.
-------------	---	--	---

Foder

Vem är foderföretagare?

Foderföretagare är alla som i sin verksamhet med eller utan vinstsyfte bedriver produktion, framställning, bearbetning, lagring, transport eller distribution av foder. Det är också producenter som producerar eller lagrar foder för utfodring av livsmedelsproducerande djur på sin egen jordbruksanläggning. Foderföretagare finns inom många verksamhetsområden till exempel kycklinguppfödning, grisproduktion, vilthägn, vattenbruk och renskötsel. För livsmedelsanläggningar som enbart levererar t.ex. spannmål som livsmedel där livsmedel i senare led klassas om som foder behöver enbart följa livsmedelslagstiftningen. Det är foderföretagaren själv som ansvarar för att kraven enligt foderhygienförordningen är uppfyllda.

Bestämmelserna syftar till att endast säkert foder och i slutändan säkra livsmedel ska komma ut på marknaden. Grundvillkoren utgör bara ett litet urval av de bestämmelser som foderföretagare måste följa. Fodersäkerhetsbestämmelser som inte utgör grundvillkor kan ställa mer långtgående krav på vad den enskilda foderföretagaren måste göra för att bidra till att endast säkra livsmedel och säkert foder konsumeras av människor respektive djur.

Följande verksamheter omfattas inte av kontrollen

Kraven i foderhygienförordningen och därmed kontrollen omfattar inte:

- Produktion av foder till djur som hålls för att enbart producera livsmedel som konsumeras inom privathushållet.
- Utfodring av livsmedelsproducerande djur som hålls för att enbart producera livsmedel som konsumeras inom privathushållet
- Utfodring av icke-livsmedelsproducerande djur, t.ex. hundar och katter eller ett stall med hästar där samtliga är utkryssade från livsmedelsproduktion i passet.
- Produktion och försäljning av mindre mängder primär producerat foder (mindre än 10 ton torrsubstans foder eller 5 ha bete/vall per år) till lokala jordbruksföretag eller konsumenter (mindre än 50 kilometer).
- Utfodring av bin som enbart levererar mindre än 500 kilo honung per år direkt till konsument eller till lokala detaljhandelsföretag.

Observera att stödsökaren inte automatiskt är ansvarig för utfodring eller produktion av fodret bara för att hen söker stöd för marken. Vid försäljning av foder på rot är grundregeln att båda markägare och köpare är ansvariga för fodret i sin del av kedjan.

I följande fall bedömer Jordbruksverket att en registrering som foderanläggning inte är aktuell:

- För livsmedelsanläggningar som enbart levererar spannmål som livsmedel där livsmedel i senare led klassas om som foder.
- Anläggningar/gårdar där all mark arrenderas ut och foderproduktionen sköts av arrendatorn. Kravet att vara registrerad och ansvaret för foderproduktionen ligger då på arrendatorn. Om markägaren har kvar en liten del av foderproduktionen kan denna ändå vara undantagen, se avsnitt om mindre mängder ovanför.

Vad är en foderanläggning?

En foderanläggning är de utrymmen i verksamheten där foder hanteras. Jordbruksverket betraktar varje jordbruksfastighet som en foderanläggning om foder hanteras som ett led i primärproduktionen av foder eller livsmedel. Ett produktionsplatsnummer är oftast en anläggning. Om jordbruket bedrivs på flera gårdar som ligger alldeles intill varandra får de räknas som en foderanläggning även om de har flera fastighetsbeteckningar. Om däremot jordbruksföretaget består av flera gårdar som inte ligger mycket nära varandra räknas varje gård, där foder odlas eller hanteras, som en foderanläggning.

Kontrollpunkter

SMR 5

Är lantbrukaren foder- eller livsmedelsföretagare?

Ingångsfråga för hela SMR 5. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Observera att kontrollpunkten är gemensam för grundvillkorskontrollen av foder respektive livsmedel. Kontrollpunkterna för grundvillkorskontrollen av foder har utvecklats utifrån gällande förordningskrav och anpassats till det nya arbetssättet där en mobil lösning av registrering av kontrollpunkter ska kunna vara möjlig.

Foder 1

Är den sökande foderföretagare?

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Instruktion Foder 1

Kontrollera om företagaren bedriver en verksamhet som omfattar tillverkning eller hantering av foder till livsmedelsproducerande djur. Sker ingen sådan verksamhet ska foderkontroll inte genomföras hos företagaren. För ytterligare information om vem som är foderföretagare och vad som menas med en foderanläggning hänvisas till början av detta kapitel. Vissa verksamheter är undantagna kraven som gäller foderföretagare. För livsmedelsanläggningar som enbart levererar t ex spannmål som livsmedel där livsmedel i senare led klassas om som foder behöver enbart följa livsmedelslagstiftningen om gården enbart producerar livsmedel.

Foder 2

Kommer allt foder, dvs foderråvaror, kompletteringsfoder, helfoder, tillsatser, som används från anläggningar som är registrerade eller godkända?

Instruktion Foder 2

Kontrollera att foderföretagaren endast använder foder från foderanläggningar som är registrerade eller godkända. Kontrollpunkten gäller i huvudsak foderföretagare som utfodrar livsmedelsproducerande djur men kan även gälla för ett foderföretag som enbart har växtodling om det tillverkar foder t ex använder en fodertillsats vid ensilering. Fodertillsatsen ska då komma från en registrerad foderanläggning.

Säkerställ att alla produkter som ska ingå i foder eller utfodras livsmedelsproducerande djur kommer från registrerade foderanläggningar. Om foderföretaget producerar foder till egna djur ska även foderföretagarens egen anläggning ska vara registrerad, eller om så krävs, godkänd.

Vid tveksamhet, till exempel om foder har köpts in i bristfälligt märkta förpackningar eller av annat skäl kan antas komma från icke registrerat foderföretag så ska du kontrollera att foderföretagets foderanläggning finns med på Jordbruksverkets lista över registrerade och godkända foderanläggningar.

Information om svenska anläggningar finns att i e-tjänsten ”Sök foderföretagare”:

<https://etjanst.sjv.se/platsp/search/searchFanny>

Om fodret har köpts in från ett annat land kontrollerar du på kommissionens hemsida att det är ett registrerat foderföretag:

https://ec.europa.eu/food/safety/animal-feed/feed-hygiene/approved-establishments_en

Kontrollpunkten handlar om att det foder (inklusive komponenter som ingår i foder) som används ska komma från registrerade eller godkända anläggningar.

Vid inköp från grannar ska även grannen finnas med på listan över registrerade och godkända foderanläggningar. Observera att grannen kan vara undantagen från kraven i förordning 183/2005. Det vill säga endast säljer vidare primärproducerat

foderråvaror (t.ex. spannmål, bete och grovfoder) mindre än 10 ton torrsubstans per år och till lokala jordbruksföretag belägna inom ett avstånd av 50 kilometer, då krävs det inte att grannen är registrerad som foderföretagare.

Vid osäkerhet och frågor kring registrerade/godkända anläggningar, kontakta Djurhälsoenheten på foderdjurprodukter@jordbruksverket.se

För livsmedelsbutiker har EU-kommissionen förtydligat att det inte krävs en foderregistrering för att de ska kunna lämna ut ”före detta livsmedel”.

Foderföretagaren får därmed ta emot ”före detta livsmedel” från en livsmedelsanläggning utan att den är registrerad som foderföretagare.

Biprodukter från exempelvis bryggerier, kvarnar och etanolfabriker som inte används som livsmedel utan är en biprodukt som går som foder ska vara registrerade som foderföretagare. Vanliga biprodukter där det krävs en registrering som foderföretagare är drav, drank och mjölkfraktioner som inte används som livsmedel.

I de fall en primärproducent använder mjölk och mjölkprodukter från mejerier som är på samma jordbruksföretag och enbart tar mjölk från gårdens djur behöver inte mejeriet vara registrerat som foderföretag.

Observera att detta undantag enbart gäller vegetabiliska livsmedel och ”före detta livsmedel” dvs livsmedel men som av någon anledning inte längre är aktuella för humankonsumtion. Biprodukter från livsmedelsindustrin som drank, drav är inte livsmedel och dessa livsmedelsanläggningar ska vara registrerade som foderföretag för att få lämna ut sina biprodukter som foder.

Tabell 36 Bedömningsvägledning Foder 2

	1	2	3
Allvar	Foder från oregistrerad eller icke godkänd anläggning har använts men det finns inga tecken på att detta medfört någon risk för folk- eller djurhälsan.	Foder från oregistrerad eller icke godkänd anläggning har använts och det finns tecken på att detta medfört risk för folk- eller djurhälsan.	Foder från oregistrerad eller icke godkänd anläggning har använts och det är uppenbart att detta medfört betydande risk för folk- eller djurhälsan.
Omfattning	Högst 50 % av den egna djurbesättningen berörs.	Mer än 50 % av den egna djurbesättningen berörs, men ingen annan besättning.	Den egna djurbesättningen plus minst en annan besättning berörs.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varit under en längre period men det finns en plan för att rätta till det.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 2

Artikel 5.6 i förordning (EG) nr 183/2005.

Foder 3

Införskaffar den sökande foder inkl. foderråvaror, kompletteringsfoder, helfoder, tillsatser och förblandningar som ska ingå i foder?

Instruktion Foder 3

Kontrollera om foderföretagaren införskaffar foder inkl. foderråvaror, kompletteringsfoder, helfoder, tillsatser och förblandningar som ska ingå i foder.

Foder 4

Finns tillräcklig dokumentation/journalföring över införskaffat foder inkl. råvaror, tillsatser och förblandningar som ska ingå i foder?

Instruktion Foder 4

Kontrollera att dokumentationen/ journalföringen om införskaffat foder omfattar uppgifter om

- varifrån fodret kommer (leverantör)
- datum då fodret kom till foderföretagaren
- vad det är för typ av foder
- hur mycket foder som lantbrukaren har tagit emot

Det spelar ingen roll om man köpt foder, bytt till sig det eller fått det gratis. Kraven gällande dokumentation/journalföring gäller oavsett på vilka villkor man har tagit emot fodret från någon annan.

Kraven på spårbarhet gäller både den som producerar foder och den som utfodrar livsmedelsproducerande djur. För den som producerar foder gäller att journal ska föras löpande och förvaras samlat. För den foderföretagare som endast utfodrar egna djur krävs inga löpande journaler men krav finns ändå på att han/hon ska kunna uppvisa skriftlig dokumentation vid efterfrågan.

Titta stickprovsvis på till exempel fakturor, frakt- eller följesedlar över inköpt foder samt motsvarande dokumentation över foder som tagits emot från grannar eller andra foderföretagare. Det handlar om att löpande dokumentera uppgifter och lagra information på ett samlat sätt.

Det krävs dokumentation/ journalföring men det är inte rimligt att begära en separat lista eller databas. Det räcker med till exempel följesedlar eller fakturor om ovanstående uppgifter framgår av denna dokumentation. Avgör om företagets rutiner säkerställer kraven på spårbarhet. Det finns inte lagstiftat hur länge dokumentationen/journalerna ska sparas men kommissionens rekommendationer är minst 5 år.

Tabell 37 Bedömningsvägledning Foder 4

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i dokumentationen/journal-föringen avseende foder som levererats till företaget.	Flera olika brister i dokumentationen/journal-föringen, avseende foder som levererats till företaget.	Dokumentationen/journalföringen saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig.
Omfattning	Några få ställen i verksamheten	Flera ställen i verksamheten	Hela verksamheten.
Varaktighet	Kortvarigt 1–2 veckor.	Upp till 6 månader.	Längre än 6 månader eller verkar vara permanent.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 4

Art 18.2 i förordning (EG) nr 178/2002

Artikel 5.1 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga I del A avsnitt II.2 e) i samma förordning.

Foder 5

Har andra erhållit foder inkl. råvaror; t.ex. spannmål från foderföretaget?

Instruktion Foder 5

Kontrollera om företagaren producerar foderråvaror eller foderblandningar t.ex. spannmål för försäljning/avyttring inom sin verksamhet.

Foder 6

Finns tillräcklig dokumentation/journalföring över foder som lämnar företaget?

Instruktion Foder 6

Kontrollera att det finns uppgifter i dokumentationen/journalföringen om foder som har sålts vidare som:

- till vem fodret har levererats,
- datum då fodret har levererats,
- vad det är för typ av foder,
- kvantitet av levererad vara (gäller ej vid betesdrift).

Kraven på spårbarhet gäller både den som producerar foder och den som utfodrar livsmedelsproducerande djur.

Titta på till exempel fakturor, frakt- eller leveranssedlar över avyttrat foder. Det krävs dokumentation/journalföring, men det är inte rimligt att begära en separat lista eller databas. Det räcker med till exempel leveranssedlar eller fakturor om ovanstående uppgifter framgår. Avgör om företagets rutiner säkerställer kraven på spårbarhet.

För att företagaren ska kunna visa att rätt dokumentation upprättats och bevaras måste man ibland gå längre tillbaka i tiden, dels om inga varor har levererats det innevarande året och dels för att se att det finns systematik i dokumentationen.

Håller man andras djur på bete räcker det om dokumentationen/journalföringen visar vilket bete eller skifte som det gäller, vems djur som hålls på betet eller skiftet, datum då djuren släpptes på bete eller skiftet samt när djuren flyttades därifrån. Det krävs ingen dokumentation/journalföring av kvantitet av levererat foder vid betesdrift.

Vid arrende eller liknande är det den som skördar och ansvarar för fodret som ska dokumentera fodret som lämnar hens företag vid försäljning.

Tabell 38 Bedömningsvägledning Foder 6

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i dokumentationen /journalföringen, oklar spårbarhet	Flera olika brister i dokumentationen/ journalföringen, konsekvent utelämnad uppgift.	Dokumentationen/ journalföringen saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig.
Omfattning	Några få ställen i verksamheten	Flera ställen i verksamheten	Hela verksamheten.
Varaktighet	Kortvarigt 1-2 veckor.	Upp till 6 månader.	Längre än 6 månader eller verkar vara permanent.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 6

Artikel 18.3 i förordning (EG) nr 178/2002.

Artikel 5.1 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga I del A avsnitt II.2 e) i samma förordning.

Foder 7

Märkts eller följs foder, som släpps eller sannolikt kommer att släppas ut på marknaden inom gemenskapen, av dokumentation för att underlätta fodrets spårbarhet?

Instruktion Foder 7

Kontrollera att fodret är märkt eller identifierbart för att underlätta spårbarhet.

Foder som släpps eller sannolikt kommer att släppas ut på marknaden inom gemenskapen ska vara lämpligt märkta eller följas av dokumentation för att underlätta fodrets spårbarhet. Den som producerar foder för försäljning ska se till att fodret är märkt på korrekt sätt. Bestämmelser om hur foder ska märkas finns i förordning (EG) nr 767/2009.

På Jordbruksverkets hemsida finns mer att läsa om märkning:

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/foder/markningavfoder.4.207049b811dd8a513dc80004299.html>

Observera: För bulkvaror, såsom ensilagebalar, höpartier (undantaget försäljning av enskilda höbalar) och spannmålspartier, räcker det att märkningen framgår av följesedlar. På följesedeln ska det framgå företagsuppgifter, d v s namn och adress på både leverantör och mottagare, leveransdatum samt typ av foder och kvantitet.

Påträffas foder med ofullständig märkning som inte har producerats på gården utan köpts in ska detta anmälas till djurkontrollenheten på Jordbruksverket som har kontrollansvaret för foderföretagare, andra än primärproducenter.

Djurkontrollenheten kan då följa upp de företag som släpper ut ofullständigt märkta foder. Mejla den information som finns samt bild på produkten till foderABPkontroll@jordbruksverket.se.

Tabell 39 Bedömningsvägledning Foder 7

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i möjligheten att spåra ett enskilt foder	Flera olika brister i möjligheten att spåra foder	Spårbarheten saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig
Omfattning	Enstaka brister eller händelser av partier som levererats till gården.	Enstaka händelser av enskilda partier som levererats från gården.	Hela verksamheten.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre period och kan enkelt rättas till.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 7

Art 18.4 i förordning (EG) nr 178/2002

Förordning (EG) nr 767/2009 artiklar 14 - 17

Foder 8

Lagras och hanteras avfall och farliga ämnen, kemikalier och andra produkter separat så förorening av foder förhindras?

Instruktion Foder 8

Kontrollera att kemikalier och andra produkter som är förbjudna i foder, avfall som till exempel förbrukade förpackningar, säckar från betat utsäde, ensilageplast, kasserat foder, använda balsnören, smörjmedel och växtskyddsmedel samt döda skadedjur, spillolja, glas och använda filter:

- Förvaras avskilt från foder,
- Hanteras på ett sådant sätt att inte fodersäkerheten riskeras.

Kontrollera att foder lagras separat från kemikalier och andra produkter som är förbjudna i djurfoder, till exempel växtskyddsmedel, betat utsäde, gödselmedel, starka syror och baser, rengöringsmedel, drivmedel och oljor, råttgift, förpackningsmaterial, etc.

Titta på gårdens avfallshantering, inklusive omhändertagande av döda skadedjur som exempelvis råttor och möss. Förorening av foder kan uppstå vid till exempel bristfällig hantering av krossat glas och lysrör, bortforsling av avfall, tömning av soptunnor, rengöring av maskiner och transportutrustning som används både för avfall och för foder. Avskilt behöver i detta sammanhang inte betyda förvaring i skilda lokaler, men att den avskilda förvaringen ska leda till att en tydlig separation finns mellan foder och avfall.

Säkerställ att farliga ämnen förvaras separat, avgränsat utrymme eller åtminstone på sådant sätt att slutna förpackningar eller förvaringssilos gör att fodret inte kommer i direkt kontakt med farliga ämnen. Flaskor, burkar, dunkar, etc. bör vara ordentligt märkt så att det framgår vad de innehåller och om innehållet är till exempel giftigt, frätande eller explosivt.

Kontaminering av foder kan uppstå till exempel vid spill av kemikalier eller vid bristfällig rengöring av maskiner, utrustning och fordon som används både till foder och farliga ämnen. Olämplig hantering vid påfyllning eller rengöring av till exempel bekämpningsmedelssprutan kan också vara en källa till kontaminering. Farliga ämnen måste hanteras på ett sådant sätt att risken för kontaminering av foder minimeras.

Tabell 40 Bedömningsvägledning Foder 8

	1	2	3
Allvar	Avfallet hanteras tillsammans med fodret.	Avfallet förvaras tillsammans med fodret.	Fodret innehåller oönskade eller förbjudna ämnen.
Omfattning	Enstaka djur på har utsatts för risk att få i sig förorenat foder.	Några djur har utsatts för risk att få i sig förorenat foder.	Hela besättningar med djur har utsatts för risk att få i sig förorenat foder.
Varaktighet	Fodret är använt i mindre än 1 vecka.	Fodret är använt i minst 1 vecka men under 6 månader.	Fodret är använt i 6 månader eller mer.

Om en överträdelse konstateras för Foder8 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 8 (Bekämpning2), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 8

Artikel 5.1 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga I del A avsnitt I.4 e) i samma förordning.

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 1 i samma förordning

Foder 9

Har analyser gjorts på råvaror, foder eller i miljöer där foder hanteras?

Instruktion Foder 9

Kontrollera om foderföretagaren har genomfört någon/några provtagning/ar på t.ex. foderråvaror, foderblandningar eller dammprov/skrapprover i miljöer (kan t.ex. vara dammprov/skrapprov för analys av salmonella taget i byggnader där foder hanteras) eller på utrustning.

Foder 10

Har foderföretaget tagit hänsyn till relevanta analyser?

Instruktion Foder 10

Kontrollera att foderföretagaren tar hänsyn till analysresultat som kan vara relevanta för fodersäkerheten.

Det är inget krav att ta prover och göra analyser. Om inga analyser utförts är denna kontrollpunkt "Ej aktuell".

Analyser som kan vara relevanta för fodersäkerheten är till exempel analyser av salmonella och mykotoxiner som kan indikera att fodret är olämpligt och att åtgärder behöver vidtas. Kravet i lagstiftningen syftar på att foderföretagaren ska vidta åtgärder om analysresultat visar på att fodret inte lever upp till lagstiftningen om säkert foder. Vid införsel av vissa foder från andra länder krävs provtagning. Dessa analysresultat ska finnas dokumenterade och kunna visas upp vid kontrollen. Vilken provtagning som krävs finns reglerat i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om foder (2018:33)

Näringsanalyser är till för att bedöma fodrets näringsmässiga kvalitet och beräkning av foderstater och är inte i sig aktuella för fodersäkerhet.

Tabell 41 Bedömningsvägledning Foder 10

	1	2	3
Allvar	Relevanta analysresultat finns, producenten har inte tagit hänsyn till dem men det finns inga tecken på att detta har medfört någon risk för folk- eller djurhälsan.	Relevanta analysresultat finns, producenten har inte tagit hänsyn till dem och det finns tecken på att detta medfört risk för folk- eller djurhälsan.	Relevanta analysresultat finns, producenten har inte tagit hänsyn till dem och det är uppenbart att detta medfört betydande risk för folk- eller djurhälsan.
Omfattning	Högst 50 % av den egna djurbesättningen berörs.	Mer än 50 % av den egna djurbesättningen berörs, men ingen annan besättning.	Den egna djurbesättningen plus minst en annan besättning berörs.

Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till.	Bristerna har varit under en längre period men det finns en plan för att rätta till det.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.
-------------	---	--	---

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 10

Artikel 5.1 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga I del A avsnitt I.4 g) i samma förordning.

Foder 11

Används växtskydds- eller bekämpningsmedel?

Instruktion Foder 11

Kontrollera om foderföretagaren använder växtskydds- eller bekämpningsmedel.

Foder 12

Finns tillräcklig journalföring över användningen av växtskydds- och bekämpningsmedel?

Instruktion Foder 12

Kontrollera att:

- all användning av kemiska och biologiska växtskyddsmedel och biocider som används i verksamheten dokumenteras. Detta gäller även för ekologisk produktion då det finns preparat som är godkända för ekologisk produktion.
- dokumentationen av växtskyddsmedel innehåller uppgifter om
  - växtskyddsmedlets namn och använd dos
  - datum för användningen
  - vilken gröda det gällde
  - växtplats
  - karenstid (om det anges på etiketten)
  - skördedatum (anges vid skörd, om preparatet har karenstid)
  - vem som utförde bekämpningen.

Kontrollera att all dokumentation som krävs finns. Kontrollera att karenstiden (om sådan finns för preparatet) har respekterats genom att jämföra karenstiden med datum för första skörd.

- Dokumentation av biocider för bekämpning av skadedjur (medel för bekämpning av råttor och möss, fågelbekämpningsmedel, medel mot mollusker, maskar och andra ryggradslösa djur, mygg- och flugavskräckande medel etc.) är dokumenterad
  - preparat,

- plats,
- datum och
- vem som utfört bekämpningen.

Det finns inte krav på att en kartsbild som visar var gift är utlagt, det går också att på annat vis skriftligt redogöra för var gift är utlagt. Det är brukarens ansvar att dokumentation finns tillgänglig.

Det finns en rekommendation från kommissionen att spara all dokumentation som rör spårbarhet av foder i 5 år. Observera att det finns andra bestämmelser som gäller användningen av växtskyddsmedel och bekämpningsmedel med krav på journalföring och att anteckningarna ska sparas i 3 år.

Använder företaget inte några bekämpningsmedel alls finns inte heller några krav och kontrollpunkten är då "Ej Aktuell". Notera samtidigt i kontrollrapporten att företaget uppger att man inte använder några växtskyddsmedel eller biocider. Den som utför bekämpningen själv ska upprätta dokumentation som innehåller all nödvändig information enligt ovan. Dokumentationen ska finnas på gården eller vara lättillgänglig på myndigheternas begäran. Den som anlitar till exempel en granne, maskinstation eller skadedjursbekämpningsföretag måste också se till att alla relevanta uppgifter är dokumenterade, t ex genom att få kopior från den som utförde bekämpningen. Dokumentationen ska vara kompletterad med första faktiska skördedatum.

Med karenstid menas den tid som minst måste flyta mellan en behandling och skörd. Om utvecklingstiden är lång skrivs ofta en sista användningstidpunkt. I preparatets dokumentation eller på etiketter står det ofta "sista behandlingstidpunkt" och uttrycks som ett utvecklingsstadium på grödan (till exempel DC 65, full blom). När en sista tillåten användningstid anges kan det vara fler orsaker än bara karenstid. Till exempel kan det vara att studier på resthalter inte sträcker sig längre eller att studier har visat att skördenedsättande skador sker på grödan efter ett visst utvecklingsstadium.

Sista behandlingstidpunkt ska inte förväxlas med karenstiden som anger restriktioner för tidpunkten mellan behandling och skörd.

Ibland kan det vara svårt att utläsa av etiketten om det finns en karenstid eller en sista behandlingstidpunkt. Många preparat har ingen karenstid varför informationen inte heller finns på etiketten eller i preparatets dokumentation och inte heller i företagarens journalföring (jfr VSkydd 8).

Exempel på utformning av en sprutjournal som uppfyller kraven i lagstiftningen finns på Säkert växtskydds webbplats www.sakertvaxtskydd.se.

Tabell 42 Bedömningsvägledning Foder 12

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i journalföringen	Flera olika brister i journalföringen, konsekvent utelämnad uppgift.	Journalföringen saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig.
Omfattning	Några få ställen i verksamheten	Flera ställen i verksamheten	Hela verksamheten
Varaktighet	Kortvarigt 1-2 veckor.	Upp till 6 månader.	Längre än 6 månader och verkar vara av permanent karaktär.

Om en överträdelse konstateras för Foder12 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 7 (Vskydd2, Vskydd3, Vskydd4, Vskydd5, Vskydd8, Vskydd9, Vskydd10, Vskydd11, Vskydd12) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 12

Artikel 5.1 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga I del A avsnitt II.2 a) i samma förordning.

Foder 13

Används genetiskt modifierat utsäde?

Instruktion Foder 13

Kontrollera om företagaren använder genetiskt modifierat (GMO) utsäde.

Foder 14

Finns tillräcklig journalföring över användningen av genetiskt modifierat utsäde?

Instruktion Foder 14

Kontrollera att eventuell användning av genmodifierat utsäde finns journalfört.

Titta på frakt- och följesedlar. Fråga om GMO-utsäde används. Om foderföretaget levererar spannmål eller oljevaxter är det av stor vikt att traditionella grödor och grödor odlade med GMO-utsäde inte sammanblandas. Avgör om företagets rutiner säkerställer kraven på spårbarhet. Journalerna ska sparas i 5 år.

Användning av GMO-utsäde kräver tillstånd för användning. I dagsläget finns inga sådana tillstånd utfärdade i Sverige förutom för fältförsök.

Tabell 43 Bedömningsvägledning Foder 14

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i journalföringen, oklar spårbarhet (ej uppenbara misstag).	Flera olika brister i journalföringen, konsekvent utelämnad uppgift.	Journalföringen saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig.
Omfattning	Några få ställen i verksamheten.	Flera ställen i verksamheten.	Hela verksamheten.
Varaktighet	Kortvarigt 1-2 veckor.	Upp till 6 månader.	Längre än 6 månader och verkar vara av permanent karaktär.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 14

Artikel 5.1 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga I del A avsnitt II.2 b) i samma förordning.

Foder 15

Sker utfodring av livsmedelsproducerande djur på företaget?

Instruktion Foder 15

Kontrollera om foderföretagarens verksamhet omfattar utfodring av livsmedelsproducerande djur. Kontrollera att verksamheten inte är undantagen högst upp i detta kapitel.

Foder 16

Produceras foder inkl. råvaror till foder, t.ex. spannmål?

Foder 17

Finns dokumentation över egenproducerat foders art och ursprung?

Instruktion Foder 17

Kontrollera att dokumentationen om egenproducerat foder omfattar uppgifter om

- vad det är för typ av foder och
- var fodret har producerats

Kontrollera att foderföretagarens dokumentation, om vilket foder som ges till djuren och varifrån fodret kommer, omfattar uppgifter om egenproducerat foder som används till de egna djuren.

Kontrollera att kraven uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om dokumentation är tillräcklig för att avgöra vilket egenproducerat foder som har getts till djuren.

Egenproducerat foder ska gå att spåra via journalföringen även om det används till gårdens egna djur. Det får anses tillräckligt om foderföretagaren kan redovisa vad som producerats på gården, till exempel via växtodlingsplanen eller SAM-ansökan.

Det är inte rimligt att begära att foderföretagaren kan redovisa exakt vilket parti som används. Det bör vara tillräckligt att redovisa vad som producerats på gården och hur mycket som har levererats från gården. Resten får förutsättas ha gått till den egna djurproduktionen. Avgör om företagets rutiner och dokumentation säkerställer kraven på spårbarhet.

Tabell 44 Bedömningsvägledning Foder 17

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i journalföring, oklar spårbarhet.	Flera olika brister i journalföring, konsekvent utelämnad uppgift	Journalföring saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig
Omfattning	Några få ställen i verksamheten	Flera ställen i verksamheten	Hela verksamheten
Varaktighet	Kortvarigt 1-2 veckor	Upp till 6 månader	Längre än 6 månader eller verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor foder 17

Bilaga I del A punkt 8a i förordning (EG) nr 852/2004

8. Livsmedelsföretagare som föder upp djur eller som producerar primärprodukter av animaliskt ursprung skall föra journal över i synnerhet följande uppgifter:

a) Uppgifter om art och ursprung i fråga om foder som ges till djuren.

Foder 18

Används fodertillsatser?

Instruktion Foder 18

Kontrollera om företagaren använder fodertillsatser, t ex ensileringsmedel, vitaminer, spårelement, enzymer, mykotoxinbindare, etc.

Foder 19

Används fodertillsatser på ett korrekt sätt?

Instruktion Foder 19

Kontrollera att de fodertillsatser som används finns med på EU-kommissionens register över godkända fodertillsatser och att de används på ett korrekt sätt.

Titta på märkningen av dunkar, burkar, flaskor, fodersäckar eller följesedlar till foder om de innehåller rena fodertillsatser eller förblandningar Det ska av märkningen framgå vilken tillsats/förblandning produkten innehåller samt till vilket djurslag och hur produkten får användas. I kommissionens register över godkända tillsatser kan du genom att klicka vidare till de enskilda godkännandena få ytterligare information om specifika krav som kan förekomma, till exempel

djurslag, utfodringsperiod, maxdos som enskild tillsats eller tillsammans med liknande tillsatser, etc.

Denna kontrollpunkt är endast aktuell hos foderföretagare som själva tillsätter fodertillsatser eller förblandningar i foder för utfodring av livsmedelsproducerande djur. Tillsatser som kan vara aktuella är vanligtvis vitaminer som e-vitamin, ensileringsmedel som myrsyra, spårelement eller jäst.

På gårdsnivå är det vanligast att tillsatser t ex vitaminer är i form av ett kompletteringsfoder som mineralblandningar eller koncentrat. Ges fodertillsatserna i ett färdigt kompletteringsfoder (tex mineralfoder) är denna kontrollpunkt inte aktuell utan kontrollpunkten är för de som använder rena tillsatser.

Registret kan du hitta på Jordbruksverkets webbplats under Djur/Foder/EU:s bestämmelser om foder. Under rubriken Fodertillsatser återfinns EU-kommissionens tillsatsregister.

Var uppmärksam på att en produkt kan heta t ex e-vitamin men innehåller andra tillsatser och råvaror och är då ett kompletteringsfoder och inte en tillsats. Det kan vara komplicerat att veta hur ett foder man stöter på ska klassas (kompletteringsfoder, tillsats, förblandning). I dessa fall kontakta djurhälsoenheten på Jordbruksverket. För vissa tillsatser (här är främst koccidiostatika aktuellt) krävs ett godkännande av Jordbruksverket efter inbesiktning på plats. För tillsatser undantaget ensileringsmedel, finns ytterligare krav som foderföretagaren ska följa. Dessa krav, som inte är grundvillkor, finns i Jordbruksverkets vägledning för länsstyrelsen om offentlig foderkontroll i primärproduktionen. Vissa tillsatser får enbart ges via en förblandning dvs. tillsatsen kan inte blandas in i fodret direkt på gården. Om så är fallet framgår det av det enskilda godkännandet. En förblandning är en blandning av fodertillsatser som inte är avsedda att utfodras direkt utan de ska blandas in i fodret och används huvudsakligen inom foderindustrin.

Distribution av fodertillsatser via dricksvatten

Observera att av det enskilda godkännandet för en enskild fodertillsats framgår det om denna får blandas in i dricksvatten eller inte – tillsatser får inte blandas in i dricksvatten om det inte är angivet i godkännandet. Inblandning i dricksvatten är inte lika med blötutfodring. Vid blötutfodring är det tillåtet att de enskilda tillsatserna blandas med olika fodermedel till en foderblandning. Det finns även produkter på marknaden innehållande tillsatser som blandats ut med minst två råvaror (till exempel olika socker) och produkten blir då per definition ett kompletteringsfoder och inga legala hinder föreligger för att distribuera detta foder via dricksvattnet. Detta är inget som ska uppmuntras då det för flera tillsatser föreligger förgiftningsrisker vilket kan vara skälet till att direktinblandningen av dessa tillsatser inte är godkänt.

Särskilda fall

Det har under de senaste åren börjat dyka upp en ny grupp fodertillsatser, för användning på gårdsnivå, som är ämnen som är avsedda att minska mykotoxinkontaminationen i foder. Dessa ämnen kan hindra eller minska absorptionen av mykotoxiner, främja utsöndringen av mykotoxiner eller ändra deras verkningsätt. Observera att dessa får användas som en extra säkerhet för att minimera risken med mykotoxinhalten i foder till exempel i form av aflatoxin – MEN de får inte användas för att dekontaminera ett foder som gått över gällande gränsvärde. Dessa foder, till exempel spannmål med för höga värden av mykotoxiner, får inte användas som foder. Man får heller inte späda ut fodret för att sänka halten under gränsvärdet.

Under de senaste åren har många anläggningar (speciellt grisgårdar med blötutfodring) utrustats med en utrustning som från salt och vatten producerar hypoklorsyra (för vidare information se www.enviolyte.se, andra märken kan också förekomma). Hypoklorsyra är godkänd enligt biocidlagstiftningen för att desinficera utrustningen det vill säga blandare, ledningar, med mera. Hypoklorsyra är däremot inte en godkänd fodertillsats och får därmed inte blandas in i fodret.

Tabell 45 Bedömningsvägledning Foder 19

	1	2	3
Allvar	För djurslaget icke godkänd fodertillsats har använts men det finns inga tecken på att detta medfört någon risk för folk- eller djurhälsan.	För djurslaget icke godkänd fodertillsats har använts och det finns tecken på att detta medfört risk för folk- eller djurhälsan.	För djurslaget icke godkänd fodertillsats har använts och det är uppenbart att detta medfört betydande risk för folk- eller djurhälsan.
Omfattning	Högst 50 % av den egna djurbesättningen berörs.	Mer än 50 % av den egna djurbesättningen berörs, men ingen annan besättning.	Den egna djurbesättningen plus minst en annan besättning berörs.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till.	Bristerna har varat under en längre period men det finns en plan för att rätta till det.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 19

Bilaga I del A punkt 4j i förordning (EG) nr 852/2004:

Med ”tillämplig lagstiftning” avses i detta fall bland annat artikel 3.1 i förordning (EG) nr 1831/2003.

Foder 20

Lagras foder?

Instruktion Foder 20

Kontrollera om foder lagras på gården.

Foder 21

Rengörs lagerområden och behållarna regelbundet för att undvika korskontaminering?

Instruktion Foder 21

Kontrollera om alla lokaler där foder hanteras samt utrustning för blandning och utfodring och utfodrings- och vattenutrustning är tillfredställande rent och att lokaler och utrustning rengörs regelbundet.

Hur ofta och med vilka intervaller rengöringen ska ske är beroende på vilken typ av verksamhet och hur känsliga fodermedel som används. Hur rengöringen ska ske är också beroende på fodermedel. Torra fodersystem ska generellt inte våtrengöras då fukten i sig kan orsaka bakterietillväxt. I torra system är den mekaniska rengöringen viktigast, sopa foderbord, skrapa bort foderrester ur silos etc. Om våtrengöring sker ska lokal och utrustning kunna torka ordentligt. När det är nödvändigt bör utrustning desinficeras på lämpligt sätt. Viktigt att eventuella rengöringsmedel inte hamnar i fodret. Utfodrings- och vattenutrustning ska vara placerat så att kontaminering foder och vatten minimeras av till exempel gödsel, lera, fåglar etc.

Rengöring är speciellt viktigt vid användning av foder innehållande till exempel läkemedel, fodertillsatser som enbart är godkända för ett specifikt djurslag eller till exempel foder med fiskmjöl.

Tabell 46 Bedömningsvägledning Foder 21

	1	2	3
Allvar	Begränsad korskontaminering av foder mellan olika djurslag där det kan bedömas att låga risker för djurhälsan föreligger.	Begränsad korskontaminering av djurslagsspecifika tillsatser där ett maxvärde för tillsatsen/erna föreligger.	Korskontaminering av foder innehållande läkemedel eller djurslagsspecifika tillsatser med maxvärde.
Omfattning	Enstaka isolerade händelser där djur på gården har riskerat att få i sig fel foder.	Upprepade händelser där djur på gården har utsatts för risken att få i sig fel foder.	Uppenbar risk att djuren på gården utsätts för risken att få i sig fel foder
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varit under en längre period och kan enkelt rättas till	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 21

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 1 i samma förordning.

Foder 22

Är behållare för foder rena och torra?

Instruktion Foder 22

Kontrollera att behållare som används för lagring av foder är rengjorda och att det inte finns foder- eller dammrester samt att de är torra.

Kontrollera okulärt, där det är möjligt, de behållare som används för förvaring av foder. Kontrollera att det är rent och torrt. Undantaget när det gäller kravet på att behållare ska vara torra kan vara lagring av blöta råvaror såsom vassle och drank i blötfodersystem eller lagring av ensilage. Punkten är inte heller avsedd att tillämpas på delar av fodersystemet vid blötutfodring. Renlighet, undvikande av fuktiga miljöer och låg dammnivå är viktiga kriterier för att bibehålla en god foderkvalitet dvs. rent och snyggt. Om damm- och foderrester ansamlas i foderbehållare och särskilt i kombination med fukt finns en betydande risk för bakterie- och mögeltillväxt. Gör en bedömning av hur foderbehållare ser ut med avseende på renhet och eventuell fuktförekomst. Ett specifikt problem kan vara t.ex. vara tygsilos som står olämpligt där det är fuktigt och mögeltillväxt (svarta silodukar) påträffas.

Tabell 47 Bedömningsvägledning Foder 22

	1	2	3
Allvar	Begränsad förekomst av smuts och fukt i omgivningen dvs. inte i direkt kontakt med fodret som kan bedömas ha en liten effekt på foderkvaliteten (mikrobiell tillväxt, risk för mykotoxinproduktion)	Begränsad förekomst av smuts och fukt i produktions- och lagerutrymmen som kan bedömas ha en liten effekt på foderkvaliteten (mikrobiell tillväxt, risk för mykotoxinproduktion)	Förekomst av smuts och fukt i produktions- och lagerutrymmen som kan bedömas ha en effekt på foderkvaliteten (mikrobiell tillväxt, risk för mykotoxinproduktion)
Omfattning	Något enstaka djur på gården har utsatts för risk att få i sig kontaminerat foder.	Flera djur (där ämnet kan lagras i djuret) på gården har utsatts för risk att få i sig kontaminerat foder.	Flera djur (där ämnet kan återfinnas i mjölk- eller ägg) på gården har utsatts för risk att få i sig kontaminerat foder.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås	Bristerna har varat under en längre period och kan enkelt rättas till.	Bristerna har pågått under en längre tid och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 22

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 1 i samma förordning.

Foder 23

Vid behov finns det lämpliga kontrollåtgärder för att bekämpa skadedjur?

Instruktion Foder 23

Kontrollera om bekämpning av skadedjur sker och om den är tillräcklig.

Grundvillkoret innefattar endast om det finns behov ska kontrollåtgärder vidtas för att bekämpa skadedjur. Foderföretagaren är skyldig enligt annan foderlagstiftning

att så långt det är möjligt förhindra att djur och skadedjur orsakar kontaminering se foder 10 "Vägledning för länsstyrelsen-Offentlig foderkontroll i primärproduktionen".

Vid lagring av spannmål och annat foder är risken stor att råttor och möss och eventuellt fåglar kan kontaminera fodret med exempelvis salmonella. Gör en bedömning av behovet av skadedjursbekämpning. Kontrollera hur verksamheten ser ut och dess omfattning och om det finns tecken på att skadedjur kommit i kontakt med fodret. Bedöm om åtgärderna för skadedjursbekämpning är tillräckliga. Om inget behov av skadedjursbekämpning bedöms föreligga får det anses att lämpliga åtgärder har vidtagits.

Möjligheten för skadedjur att kontaminera foder ska begränsas med adekvata metoder (stängas ute, bekämpning). Även t.ex. katter som används för att hålla rått-/musbeståndet på en hanterlig nivå kan vara ett skadedjur vid t.ex. planlagring av spannmål (t.ex. fekalier). Djurägaren ska dock på ett tydligt sätt beskriva hur han går tillväga, vilka preparat som används etc.

Användning av rodenticider (råttmedel) kräver behörighet. Vid användning av rodenticider i behörighetsklass 1 So får detta endast ske enligt det användningsområde som Kemikalieinspektionen bestämt och som finns angivet för varje ämne.

Folkhälsomyndigheten eller Arbetsmiljöverket beslutar om tillstånd, beroende på vilken plats det är som ska skyddas. Den som yrkesmässigt använder rodenticider kan därför behöva tillstånd från både Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket.

Tabell 48 Bedömningsvägledning Foder 23

	1	2	3
Allvar	Tydliga spår av skadedjur förekommer och åtgärderna bedöms som otillräckliga på något ställe i verksamheten.	Tydliga spår av skadedjur förekommer och åtgärderna bedöms som otillräckliga på flera ställen i verksamheten.	Tydliga spår av skadedjur och skadedjursbekämpning saknas helt.
Omfattning	Spår i omgivningen.	Spår i angränsande utrymmen.	Spår i foderutrymmen
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre tid och kan enkelt rättas till.	Bristerna har varat under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 23

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 1 i samma förordning.

Foder 24

Lagras utsäde?

Instruktion Foder 24

Kontrollera om foderföretagaren lagrar utsäde.

Foder 25

Lagras utsäde utom räckhåll för djuren?

Instruktion Foder 25

Kontrollera hur utsäde lagras på gården och att det inte finns risk att djur kan komma åt det.

Utsäde kan vara betat och innehålla kemikalier. Även biologiskt betat utsäde (mikroorganismer) får inte användas som foder. Titta om utsäde lagras avskilt från djuren. Gör en bedömning av om det lagras på ett säkert sätt så att djuren inte kan komma åt det.

Tabell 49 Bedömningsvägledning Foder 25

	1	2	3
Allvar	Tydliga spår av skadedjur förekommer och åtgärderna bedöms som otillräckliga på något ställe i verksamheten.	Tydliga spår av skadedjur förekommer och åtgärderna bedöms som otillräckliga på flera ställen i verksamheten.	Tydliga spår av skadedjur och skadedjursbekämpning saknas helt.
Omfattning	Spår i omgivningen.	Spår i angränsande utrymmen.	Spår i foderutrymmen
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre tid och kan enkelt rättas till.	Bristerna har varat under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 25

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 1 i samma förordning

Foder 26

Distribueras foder inom företaget?

Instruktion Foder 26

Kontrollera om företagaren distribuerar foder på gården. Det kan gälla foder som distribueras inom gården till exempel till olika djurslag/avdelningar.

Foder 27

Har sökanden ett system för distribuering som garanterar att rätt foder skickas till rätt djurslag och djur/djurgrupp?

Instruktion Foder 27

Kontrollera att företagets rutiner säkerställer att rätt foder går till rätt destination.

I situationer då foder innehållande läkemedel, som zink, används är det särskilt viktigt att det aktuella fodret endast distribueras och används till det aktuella djurslaget/de aktuella djuren som ska behandlas. Det behöver säkerställas att rutiner finns på plats vid t ex tillfällig personal så dessa har kännedom om hur fodret ska distribueras för att inte gå till fel djur.

I vissa fall finns det även restriktioner vid användning av fodertillsatser, till exempel koccidiostatika, som är kopplade till djurslag/ålder på djuren etc.

Tabell 50 Bedömningsvägledning Foder 27

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i företagets system för distribution av foder.	Brister som innebär risk att andra än de avsedda djuren utfodras med foder innehållande ämnen som inte är godkända/avsedda för aktuellt djurslag/ djurkategori.	Fodret innehåller läkemedel, fodertillsatser eller annat foder som inte är avsedda för aktuellt djurslag/djurgrupp
Omfattning	Enstaka isolerade händelser då djur utsatts för risk att få i sig olämpligt foder.	Upprepade händelser där djur på gården utfodrats med olämpligt foder.	Uppenbar och pågående risk att djuren på gården utfodrats med olämpligt foder. djur/djurslag.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre period och kan enkelt rättas till.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 27

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 2 i samma förordning.

Foder 28

Hanteras foder på ett sätt som garanterar att föroreningar inte sprids vid distribuering och utfodring?

Instruktion Foder 28

Kontrollera att foderföretagaren har rutiner, utrustning och lokaler för att undvika att fodret kontamineras vid distribution och utfodring.

Vid distribuering och utfodring ska foder hanteras på ett sätt som garanterar att kontaminering inte sprids från kontaminerade lagerområden och kontaminerad utrustning. T ex smörjmedel som används till smörjning av fodersystemets olika delar får inte riskera att kontaminera fodret alternativt vara livsmedelsgodkänt. Fordon och behållare som används till annat (t ex gödselhantering) måste rengöras innan det får användas vid foderhanteringen.

Tabell 51 Bedömningsvägledning Foder 28

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i företagets system för distribution av foder.	Brister som innebär risk att andra än de avsedda djuren utfodras med foder innehållande ämnen som inte är godkända/avsedda för aktuellt djurslag/ djurkategori.	Fodret innehåller läkemedel, fodertillsatser eller annat foder som inte är avsedda för aktuellt djurslag/djurgrupp
Omfattning	Enstaka isolerade händelser då djur utsatts för risk att få i sig olämpligt foder.	Upprepade händelser där djur på gården utfodrats med olämpligt foder.	Uppenbar och pågående risk att djuren på gården utfodrats med olämpligt foder. djur/djurslag.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre period och kan enkelt rättas till.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 28

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 2 i samma förordning.

Foder 29

Hanteras och/eller lagras foder som innehåller läkemedel?

Instruktion Foder 29

Kontrollera om företagaren lagrar och/eller hanterat foder som innehåller läkemedel. Om nej, gå vidare till Foder 31.

Foder 30

Lagras/hanteras foder som innehåller läkemedel separat från foder som inte innehåller läkemedel?

Instruktion Foder 30

Kontrollera hur hanteringen av foder innehållande läkemedel går till. Kontrollera om foder som innehåller läkemedel hanteras/lagras separat från foder som inte innehåller läkemedel.

Foder innehållande läkemedel får endast användas efter förskrivning av veterinär till de aktuella djuren som ska behandlas. Foderföretagare som blandar läkemedel i foder ska vara godkänd av Jordbruksverket.

Det får inte finnas någon risk att foder som inte innehåller läkemedel kan kontamineras med foder innehållande läkemedel så att andra djur än de avsedda får i sig läkemedel.

Zinkläkemedel återkallas från den svenska marknaden den 25:e juni 2022. Detta betyder att läkemedlet inte får släppas ut på marknaden samt att veterinär inte får förskriva läkemedlet från aktuellt datum. Foder innehållande läkemedlet får inte säljas från 25:e juni 2022.

Tabell 52 Bedömningsvägledning Foder 30

	1	2	3
Allvar	Foder innehållande läkemedel hanteras i samma utrymme som annat foder.	Foder innehållande läkemedel hanteras/lagras i anslutning till annat foder	Annat foder än det avsedda innehåller läkemedel.
Omfattning	Något djur, som inte är avsedd att behandlas, på gården har vid något enstaka tillfälle utsatts för risken att få i sig ett foder innehållande läkemedel.	Djur på gården, som inte är avsedda att behandlas, har vid upprepade tillfällen utsatts för risken att få i sig foder innehållande läkemedel.	Djur på gården, som inte är avsedda att behandlas, utsätts kontinuerligt för risken att få i sig foder innehållande läkemedel.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till eller varaktigheten kan inte fastslås.	Bristerna har varat under en längre period och kan enkelt rättas till.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 30

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 1 i samma förordning.

Foder 31

Rengörs transportfordon och utfodringsutrustning regelbundet, särskilt om det används för att leverera och distribuera foder som innehåller läkemedel?

Instruktion Foder 31

Kontrollera vilka rutiner som finns för rengöring av transportfordon och utfodringsutrustning.

Rengöring av fordon som används för att transportera foder samt rengöring av utfodringsutrustning ska ske regelbundet. Detta är viktigt för att uppnå en god hygienisk kvalitet på fodret. Vid hantering/transport av foder innehållande läkemedel eller foder som är avsett för visst djurslag/viss djurgrupp är det viktigt att säkerställa att det inte sker kontaminering av annat foder.

Tabell 53 Bedömningsvägledning Foder 31

	1	2	3
Allvar	Brister i rengöring av transportfordon och/eller utfodrings-utrustning.	Brister i rengöring av transportfordon och/eller foderutrustning då foder innehållande läkemedel används.	Fodret innehåller farliga ämnen eller har kontaminerats med läkemedel.
Omfattning	Enstaka isolerade händelser där djur på gården har riskerat att få i sig kontaminerat foder.	Upprepade händelser där djur på gården har utsatts för risken att få i sig kontaminerat foder.	Uppenbar risk att djuren på gården utsätts för risk att få i sig kontaminerat foder.
Varaktighet	Förhållandet är tillfälligt och kan enkelt rättas till.	Bristerna har varat under en längre period och kan enkelt rättas till.	Bristerna har pågått under en längre period och verkar vara permanenta.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 31

Artikel 5.5 i förordning (EG) nr 183/2005 i kombination med bilaga III punkten 2 i samma förordning.

Foder 32

Håller eller föder den sökande upp icke-idisslande djur i sin verksamhet?

Instruktion Foder 32

Om nej, gå vidare till Foder 34

Foder 33

Om icke-idisslande produktionsdjur utfodras med animaliskt protein är de tillåtna till aktuellt djurslag?

Instruktion Foder 33

Kontrollera om det finns foder som innehåller animaliska proteiner och om dessa får ges till aktuella djurslag.

Följande animaliska produkter får ges till alla djurslag:

- Mjölk, mjölkbaserade produkter och råmjölk
- Ägg och äggprodukter
- Gelatin från icke idisslare
- Hydrolyserat protein från icke idisslare samt hydrolyserat protein av hudar och skinn från idisslare.

Följande animaliska produkter får ges till andra djurslag än idisslare:

- Animaliskt di- och trikalciumfosfat
- Fiskmjöl
- Blodprodukter från icke idisslare

- Insektsmjöl*
- Grismjöl till fjäderfä
- Fjäderfämjöl till gris

*av arterna: Svart soldatfluga (*Hermetia illucens*), vanlig husfluga (*Musca domestica*), Yellow Mealworm (*Tenebrio molitor*) & Lesser Mealworm (*Alphitobius diaperinus*), House cricket (*Acheta domestica*), Banded cricket (*Gryllodes sigillatus*) & Field cricket (*Gryllus assimilis*)

Hur och i vilken form som proteinet ges påverkar om det krävs ett godkännande från Jordbruksverket eller inte.

Observera att det är skillnad i lagstiftningen på ett bearbetat animaliskt protein och ett hydrolyserat protein. Ett hydrolyserat protein är det inte samma krav på men det ska tydligt framgå av märkningen på produkten att det är hydrolyserat.

I grunden är allt animaliskt protein förbjudet att ges enligt TSE-förordningen men sen ges undantag från totalförbudet. Kontrollera mot TSE-förordningen om foderföretaget utfodrar med något animaliskt protein som inte finns uppräknat ovan.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 33

Kapitel III artikel 7.2 i förordning (EG) nr 999/2001.

Kapitel III artikel 7.3 i förordning (EG) nr 999/2001 i kombination med bilaga IV kap II

Bedömningsvägledning se tabell 54.

Foder 34

Håller eller föder den sökande upp idisslare i sin jordbruksverksamhet?

Instruktion Foder 34

Kontrollera om foderföretagaren håller eller föder upp idisslare.

Foder 35

Låter den sökande bli att utfodra idisslare med protein från däggdjur, med undantag för bl.a. mjölk och mjölkprodukter till kalvar?

Instruktion Foder 35

Kontrollera att det inte finns några tecken på att produktionsdjur utfodras med kött- och benmjöl, fiskmjöl eller annat otillåtet animaliskt protein.

Detta grundvillkor gäller enbart foderföretag som har idisslare på gården. Det är inte tillåtet att använda eller lagra bearbetat animaliskt protein, inklusive fiskmjöl,

di- och trikalciumfosfat av animaliskt ursprung, blodprodukter som härrör från andra djur än idisslare. Genom ett undantag är det tillåtet att använda och lagra foderblandningar som innehåller de uppräknade produkterna förutsatt att åtgärder vidtas för att förhindra att dessa foderblandningar ges till djur som de inte är avsedda för. Hydrolyserat protein som inte är från idisslare är tillåtet att ges till idisslare. Det ska tydligt framgå av märkningen att det är ett hydrolyserat protein. För ytterligare information se bilaga 7 i vägledningen för offentlig foderkontroll i primärproduktionen.

Tabell 54 Bedömningsvägledning Foder 35

	1	2	3
Allvar	Foder till idisslare innehåller fiskmjöl.	Foder till andra produktionsdjur än idisslare innehåller förbjudet animaliskt protein.	Foder till idisslare innehåller förbjudet animaliskt protein utom fiskmjöl
Omfattning	Fodret innehåller mindre än 1 % animaliskt protein.	Innehåller mellan 1-5 % animaliskt protein.	Fodret innehåller mer än 5 % animaliskt protein.
Varaktighet	Fodret är använt i mindre än 1 månad.	Fodret är använt i mer än 1 månad men mindre än 6 månader.	Fodret är använt mer än 6 månader.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Foder 35

Kapitel III artikel 7.1 i förordning (EG) nr 999/2001.

Kapitel III artikel 7.3 i förordning (EG) nr 999/2001 i kombination med bilaga IV kap II

Bilaga IV kapitel I: Utvidgning av det förbud som föreskrivs i artikel 7.1

Bilaga IV kapitel II-IV: Undantag från de förbud som föreskrivs i artikel 7.1 och 7.2 och särskilda villkor för tillämpningen av sådana undantag.

4.6 SMR 6 Hormoner

Detta kapitel avser vissa hormoner och andra ämnen som kan vara farliga för konsumenterna. Utgångspunkten är att det är förbjudet att ge ämnen med tyreostatisk, östrogen, androgen eller gestagen verkan samt β -stimulerande substanser. Det finns dock undantag dels för användning av progesteron och dess derivat, allyltrenbolon och β -stimulerande substanser i terapeutiskt syfte dels för användning av ämnen med östrogen eller gestagen verkan i avelstekniskt syfte. Kapitlet avser således inte andra typer av hormoner med annan verkan än ovan nämnda som t ex oxytocin och prostaglandin.

Eftersom hormoner endast får tillföras under vissa omständigheter och aldrig i tillväxtbefrämjande syfte och inte heller till djur som hålls för slakt ska du kontrollera att det i förekommande fall endast används godkända hormoner och att dessa används på rätt sätt. Om otillåten användning misstänks kan provtagning av djur bli aktuell. Kontakta i så fall länsveterinären på din Länsstyrelse.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 6. Du kan bedöma överträdelse från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Djur som ingår i kontrollen

Nötkreatur, grisar, får, getter, hovdjur (ej hästar som är ut kryssade i passet för livsmedelskonsumtion), fjäderfä, kaniner och/eller hägnat vilt

Kontrollpunkter

Hormon 1

Håller eller föder den sökande upp nötkreatur, grisar, får, getter, hovdjur, fjäderfä, kaniner och/eller hägnat vilt i sin jordbruksverksamhet?

Instruktion Hormon 1

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Hormon 2

Ges djuren progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser eller ämnen med tyreostatisk, östrogen, androgen eller gestagen verkan?

Instruktion Hormon 2

Om nej – inga fler frågor behöver besvaras.

Detta är en övergripande fråga för att underlätta när kontrollen ska registreras i Atlas. Om inget av de ämnen som är aktuella att kontrollera i detta kapitel används behöver således inga fler frågor besvaras i Atlas.

Hormon 3

Låter den sökande bli att ge djuren ämnen med tyreostatisk eller androgen verkan?

Instruktion Hormon 3

Om nej – beskriv avvikelserna.

Ovannämnda ämnen är förbjudna att använda. Kontrollera om det finns indikation på att de används genom att kontrollera läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis, medicinskåp och kvitton samt var uppmärksam på om du ser onormalt muskulösa djur.

Tabell 55 Bedömningsvägledning Hormon 3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Påvisat utifrån dokumentation att förbjudet ämne använts alternativt påvisat halter av förbjudet ämne vid provtagning.
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Minst ett ämne.
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Minst ett tillfälle.

Denna bedömningsvägledning är aktuell om förbjudna ämnen med tyreostatiskt eller androgen verkan samt 17- β -östradiol använts.

Om en överträdelse konstateras för Hormon3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR 11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsSI42, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Hormon 3

Artikel 3 Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Hormon 4

Ges djuren progesteron eller dess derivat?

Instruktion Hormon 4

Om nej - gå vidare till hormon 5. Kontrollera om ämnena används genom kontroll av läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis och medicinskåp.

Hormon 4.1

Sker behandlingen endast i terapeutiskt syfte för att behandla fertilitetsstörningar?

Instruktion Hormon 4.1

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där syfte med behandlingen ska framgå

Tabell 56 Bedömningsvägledning Hormon 4.1

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon4.1 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsS142, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 4.2

Sker tillförseln av läkemedlet endast genom injektion förutom vid äggstocksrubbingar där tillförsel i form av vaginalinlägg också får ske?

Instruktion Hormon 4.2

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där administrationssätt ska framgå.

Tabell 57 Bedömningsvägledning Hormon 4.2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon4.2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsS142, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 4.3

Utförs behandlingen endast av veterinär?

Instruktion Hormon 4.3

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vem som har utfört behandlingen.

Tabell 58 Bedömningsvägledning Hormon 4.3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs. om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon4.3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsS142, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 4.4

Används endast godkända veterinärläkemedel?

Instruktion Hormon 4.4

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsjournal eller behandlingsbevis där det ska framgå vilket läkemedel som använts. Du kan också behöva titta på kvitton eller annan inköpsdokumentation om de preparat du upptäckt är införskaffade enligt veterinärordination eller inte.

Tabell 59 Bedömningsvägledning Hormon 4.4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon4.4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsSI42, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 4.5

Dokumenteras behandlingen?

Instruktion Hormon 4.5

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera att behandlingen är dokumenterad genom att kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis. Dokumentationen ska innehålla:

- Slag av behandling

- Datum för behandling
- Slag av produkt
- Det behandlade djurets identitet

Tabell 60 Bedömningsvägledning Hormon 4.5

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2–3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats.

Om en överträdelse konstateras för Hormon4.5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal5,) och SMR11 om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not10, Hast13, Gris10, Far10, Get10, VhonsS9, VhonsL9, FjadOv9, SlaktK9, AvelsS19, Struts14, Pals42, Ren7, Hjort10, ÖvrGV6 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 4.6

Låter sökanden bli att behandla livsmedelsproducerande djur inklusive uttjänta avelsdjur?

Instruktion Hormon 4.6

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera om det finns något som tyder på att uttjänta avelsdjur och slaktdjur har behandlats med hormoner.

Tabell 61 Bedömningsvägledning Hormon 4.6

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.

Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen
-------------	--	----------------------	-------------------------

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs. om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon4.6 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsSI42, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 4.7

Säljs eller slaktas djur endast efter karenstiden gått ut?

Instruktion Hormon 4.7

Om nej – beskriv avvikelsen. Kontrollera om det finns tecken på att djur som behandlats med hormoner har sålts eller skickats till slakt under karenstiden. Du kan behöva titta i stalljournaler, annan typ av dokumentation eller följa upp inkomna anmälningar från slakterier.

Tabell 62 Bedömningsvägledning Hormon 4.7

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats

Om en överträdelse konstateras för Hormon 4.7 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Hormon 4-4.7

Artikel 4.1 och 7 i Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

Motsvarighet i svenska bestämmelser

2 kap. 12-21 §§ och 7 kap. 1-5 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra

Hormon 5

Ges djuren ämnen med östrogen eller gestagen effekt?

Instruktion Hormon 5

Om nej- gå vidare till hormon 6. Kontrollera om ämnena används genom kontroll av läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis och medicinskåp.

Hormon 5.1

Sker behandlingen endast i avelstekniskt syfte dvs. vid brunstsynchronisering eller vid embryotransfer?

Instruktion Hormon 5.1

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där syfte med behandlingen ska framgå.

Tabell 63 Bedömningsvägledning Hormon 5.1

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.

Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs. om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon5.1 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorsk kontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsS142, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 5.2

Låter sökanden bli att ge djuren 17- β -östradiol?

Instruktion Hormon 5.2

Om nej – beskriv avvikelserna. Det finns restriktioner kring vilka ämnen med östrogen effekt som får ges. 17- β -östradiol är förbjudet att använda. Kontrollera om det finns indikation på att det används genom att kontrollera läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis, medicinskåp och kvitton.

Tabell 64 Bedömningsvägledning Hormon 5.2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Påvisat utifrån dokumentation att förbjudet ämne använts alternativt påvisat halter av förbjudet ämne vid provtagning.
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Minst ett ämne.
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Minst ett tillfälle.

Denna bedömningsvägledning är aktuell om förbjudna ämnen med tyreostatiskt eller androgen verkan samt 17- β -östradiol använts.

Om en överträdelse konstateras för Hormon5.2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 5.3

Ges läkemedlet endast av veterinär eller av veterinär utsedd person?

Instruktion Hormon 5.3

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vem som har utfört behandlingen

Tabell 65 Bedömningsvägledning Hormon 5.3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon5.3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11, om den inte redan ingår i en

fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsS142, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 5.4

Används endast godkända veterinärläkemedel?

Instruktion Hormon 5.4

Om nej – beskriv avvikelserna. Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vilket läkemedel som använts. Du kan också behöva titta på kvitton eller annan inköpsdokumentation om de preparat du upptäckt är införskaffade enligt veterinärordination eller inte.

Tabell 66 Bedömningsvägledning Hormon 5.4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs. om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon5.4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig

grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 5.5

Kontrollera att behandlingen är dokumenterad genom att kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis

Instruktion Hormon 5.5

- Dokumentationen ska innehålla:
- Slag av behandling
- Datum för behandling
- Slag av produkt
- Det behandlade djurets identitet

Tabell 67 Bedömningsvägledning Hormon 5.5

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats.

Om en överträdelse konstateras för Hormon5-5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not10, Hast13, Gris10, Far10, Get10, VhonsS9, VhonsL9, FjadOv9, SlaktK9, AvelsSI9, Struts14, Pals42, Ren7, Hjort10, ÖvrGV6 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 5.6

Låter sökanden bli att behandla livsmedelsproducerande djur inklusive utjänta avelsdjur?

Instruktion Hormon 5.6

Om nej – beskriv avvikelser. Kontrollera om det finns något som tyder på att uttjänta avelsdjur och slaktdjur har behandlats med hormoner.

Tabell 68 Bedömningsvägledning Hormon 5.6

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs. om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon 5.6 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR 11, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 11 kan kontrollpunkterna Not40, Hast37, Gris41, Far36, Get36, VhonsS42, VhonsL42, FjadOv42, SlaktK42, AvelsS142, Struts37, Pals30, Ren12, Hjort18, ÖvrGV24 vara aktuella. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 5.7

Säljs eller slaktas djur endast efter karenstiden gått ut?

Instruktion Hormon 5.7

Om nej – beskriv avvikelser. Kontrollera om det finns tecken på att djur som behandlats med hormoner har sålts eller skickats till slakt under karenstiden. Du

kan behöva titta i stalljournaler, annan typ av dokumentation eller följa upp inkomna anmälningar från slakterier.

Tabell 69 Bedömningsvägledning Hormon 5.7

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats.

Om en överträdelse konstateras för Hormon5.7 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Hormon 5- 5.7

Artikel 5 och 7 i Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

Motsvarighet i svenska bestämmelser

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Hormon 6

Håller eller föder den sökande upp nöt av honkön?

Om NEJ- gå vidare till Hormon 7.

Hormon 6.1

Ges β -stimulerande substanser till nöt av honkön?

Om nej- gå vidare till hormon 7

Tabell 70 Bedömningsvägledning Hormon 6.1

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Instruktion Hormon 6.1

Kontrollera om ämnet används genom kontroll av stalljournal, läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis och medicinskåp

Hormon 6.2

Sker behandling endast i terapeutiskt syfte för att motverka livmoderkontraktioner hos nöt av honkön i samband med förlossning?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 6.2

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där syfte med behandlingen ska framgå.

Tabell 71 Bedömningsvägledning Hormon 6.2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon6.2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11 (Not40), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 6.3

Utförs injektioner endast av veterinär?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 6.3

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vem som har utfört behandlingen.

Tabell 72 Bedömningsvägledning Hormon 6.3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon6.3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11 (Not40), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 6.4

Låter sökanden bli att på företaget förvara β -stimulerande substanser avsedda att motverka livmoderkontraktioner?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 6.4

Kontrollera genom att titta i medicinskåp eller motsvarande förvaringsutrymme.

Tabell 73 Bedömningsvägledning Hormon 6.4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon6.4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3) och SMR11 (Not40), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 6.5

Används endast godkända veterinärläkemedel?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 6.5

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vilket läkemedel som använts. Du kan också behöva titta på kvitton eller annan inköpsdokumentation om de preparat du upptäckt är införskaffade enligt veterinärordination eller inte.

Tabell 74 Bedömningsvägledning Hormon 6.5

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon6.5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 6.6

Dokumenteras behandlingen?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 6.6

Kontrollera att behandlingen är dokumenterad genom att kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis. Dokumentation ska innehålla:

- Slag av behandling
- Datum för behandling
- Slag av produkt

- Det behandlade djurets identitet

Tabell 75 Bedömningsvägledning Hormon 6.5

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats.

Om en överträdelse konstateras för Hormon6.6 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, Lanimal5, LMjolk3) och SMR 11(Not40), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 6.7

Säljs eller slaktas djur endast efter karenstiden gått ut?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 6.7

Kontrollera om det finns tecken på att djur som behandlats med hormoner har sålts eller skickats till slakt under karenstiden. Du kan behöva titta i stalljournaler, annan typ av dokumentation eller följa upp inkomna anmälningar från slakterier.

Tabell 76 Bedömningsvägledning Hormon 6.7

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats

Om en överträdelse konstateras för Hormon 6.7 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3, LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Hormon 6-6.7

Artikel 4 och 7 i Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

Motsvarighet i svenska bestämmelser

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Hormon 7

Håller eller föder den sökande upp hästar som ingår i livsmedelskedjan?

Om NEJ- inga fler frågor att besvara

Instruktion Hormon 7

Samtliga hästar som ingår i livsmedelskedjan ska kontrolleras med avseende på hormoner. Med hästar som ingår i livsmedelskedjan avses hästar som inte tagits ur livsmedelskedjan i passet.

Hormon 7.1

Ges allyltrenbolon till häst?

Om nej- inga fler frågor att besvara

Instruktion Hormon 7.1

Kontrollera om ämnet används genom kontroll av läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis och medicinskåp.

Hormon 7.2

Sker behandlingen endast i terapeutiskt syfte för att behandla fertilitetsstörningar hos häst?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.2

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där syftet med behandlingen ska framgå.

Tabell 77 Bedömningsvägledning Hormon 7.2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon7.2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.3

Sker tillförseln av läkemedlet endast via munnen?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.3

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där administrationssätt ska framgå.

Tabell 78 Bedömningsvägledning Hormon 7.3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon7.3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.4

Ges läkemedlet endast av veterinär eller av veterinär utsedd person?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.4

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vem som har utfört behandlingen.

Tabell 79 Bedömningsvägledning Hormon 7.4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon7.4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.5

Används endast godkända veterinärläkemedel?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.5

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vilket läkemedel som använts. Du kan också behöva titta på kvitton eller annan inköpsdokumentation om de preparat du upptäckt är införskaffade enligt veterinärordination eller inte.

Tabell 80 Bedömningsvägledning Hormon 7.5

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon7.5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorsk kontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.6

Dokumenteras behandlingen?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.6

Kontrollera att behandlingen är dokumenterad genom att kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis. Dokumentationen ska innehålla:

- Slag av behandling
- Datum för behandling
- Slag av produkt

- Det behandlade djurets identitet

Tabell 81 Bedömningsvägledning Hormon 5.5

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats.

Om en överträdelse konstateras för Hormon7-6 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal5) och SMR 11 (Hast13), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.7

Låter sökanden bli att behandla hästar som ingår i livsmedelskedjan inklusive uttjänta avelshästar?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.7

Kontrollera om det finns något som tyder på att uttjänta avelshästar och hästar som hålls som slaktdjur har behandlats med hormoner.

Tabell 82 Bedömningsvägledning Hormon 7.7

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande

substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon7.7 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.8

Slaktas hästar som ingår i livsmedelskedjan endast efter karenstiden gått ut?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.8

Kontrollera om det finns tecken på att djur som behandlats med hormoner har skickats till slakt under karenstiden.

Tabell 83 Bedömningsvägledning Hormon 7.8

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats

Om en överträdelse konstateras för Hormon7.8 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 7.9

Säljs sport- och avelshästar (med högt värde) innan karenstiden gått ut?

Om nej – gå vidare till Hormon 8

Instruktion Hormon 7.9

Hästar med högt ekonomiskt värde får säljas före karenstidens utgång under förutsättning att villkoren för behandlingen har uppfyllts och att den behandlande veterinären har dokumenterat behandlingen i ett intyg som följer hästen. Hästar med högt ekonomiskt värde kan till exempel vara kapplöpningshästar, tävlingshästar, cirkushästar eller hästar som är avsedda för betäckning.

Hormon 7.10

Åtföljs hästar som säljs innan karenstiden gått ut av ett intyg som utfärdats av veterinär med uppgift om behandlingen?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 7.10

Kontrollera att intyg med uppgifter om slag av behandling och datum för behandling följt med hästen.

Tabell 84 Bedömningsvägledning Hormon 5.5

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats

Tabell 85 Bedömningsvägledning Hormon 7.10

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.

Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen
-------------	--	----------------------	-------------------------

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats

Om en överträdelse konstateras för Hormon 7.10 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor hormon 7-7.10

Artikel 4 och 7 i Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

Motsvarighet i svenska bestämmelser

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Hormon 8

Ges β -stimulerande substanser till häst?

Om nej – inga fler frågor behöver besvaras.

Instruktion Hormon 8

Kontrollera om ämnet används genom kontroll av läkemedelsdokumentation, behandlingsbevis och medicinskåp.

Hormon 8.1

Sker behandlingen endast i terapeutiskt syfte för att behandla andningssvårigheter, strålbenshälta och fång eller för att motverka livmoderkontraktioner hos häst?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.1

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där syfte med behandlingen ska framgå.

Tabell 86 Bedömningsvägledning Hormon 8.1

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon8.1 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.2

Ges läkemedlet endast av veterinär eller av veterinär utsedd person?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.2

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vem som har utfört behandlingen.

Tabell 87 Bedömningsvägledning Hormon 8.2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon8.2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.3

Låter sökanden bli att på företaget förvara β -stimulerande substanser avsedda att motverka livmoderkontraktioner?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.3

Kontrollera genom att titta i medicinskåp eller motsvarande förvaringsutrymme.

Tabell 88 Bedömningsvägledning Hormon 8.3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon8.3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.4

Används endast godkända veterinärläkemedel?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.4

Kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis där det ska framgå vilket läkemedel som använts. Du kan också behöva titta på kvitton eller annan inköpsdokumentation om de preparat du upptäckt är införskaffade enligt veterinärordination eller inte

Tabell 89 Bedömningsvägledning Hormon 8.4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon8.4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 11 (Hast37), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.5

Dokumenteras behandlingen?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.5

Kontrollera att behandlingen är dokumenterad genom att kontrollera läkemedelsdokumentation eller behandlingsbevis. Dokumentationen ska innehålla:

- Slag av behandling
- Datum för behandling
- Slag av produkt

- Det behandlade djurets identitet

Tabell 90 Bedömningsvägledning Hormon 8.5

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats.

Om en överträdelse konstateras för Hormon8-5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal5) och SMR 11 (Hast13), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.6

Låter sökanden bli att behandla hästar som ingår i livsmedelskedjan inklusive uttjänta avelshästar?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.6

Kontrollera om det finns något som tyder på att uttjänta avelshästar och hästar som hålls som slaktdjur har behandlats med hormoner.

Tabell 91 Bedömningsvägledning Hormon 8.6

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Villkor gällande: administrationssätt förvaring av β -stimulerande substanser på företaget, eller behörighet för person som utfört behandlingen har inte följts.	Villkor gällande: syfte med användningen, användning av godkända läkemedel, eller vilken djurkategori som får behandlas har inte följts.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister påvisats i de villkor som gäller för användning av progesteron eller dess derivat, allyltrenbolon, β -stimulerande

substanser och ämnen med östrogen och gestagen verkan dvs om brister påvisats gällande:

- syfte med användningen
- administrationssätt
- behörighet för person som administrerat ämnet
- godkända läkemedel
- förbud för förvaring av β -stimulerande substanser på företaget
- djurkategori som behandlats

Om en överträdelse konstateras för Hormon 8.6 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.7

Slaktas hästar som ingår i livsmedelskedjan endast efter karenstiden gått ut?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.7

Kontrollera om det finns tecken på att djur som behandlats med hormoner har skickats till slakt under karenstiden.

Tabell 92 Bedömningsvägledning Hormon 5.5

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats

Om en överträdelse konstateras för Hormon 8.7 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Hormon 8.8

Säljs sport och avelshästar (med högt värde) innan karenstiden gått ut?

Om nej – inga fler frågor behöver besvaras

Instruktion Hormon 8.8

Hästar med högt ekonomiskt värde får säljas före karenstidens utgång under förutsättning att villkoren för behandlingen har uppfyllts och att den behandlande veterinären har dokumenterat behandlingen i ett intyg som följer hästen. Hästar med högt ekonomiskt värde kan till exempel vara kapplöpningshästar, tävlingshästar, cirkushästar eller hästar som är avsedda för betäckning.

Hormon 8.9

Åtföljs hästar som säljs innan karenstiden gått ut av ett intyg som utfärdats av veterinär med uppgift om behandlingen?

Om nej – beskriv avvikelserna

Instruktion Hormon 8.9

Kontrollera att intyg med uppgifter om slag av behandling och datum för behandling följt med hästen.

Tabell 93 Bedömningsvägledning Hormon 8.9

	1	2	3
Allvar	Mindre brister i dokumentationen men helheten är tillfredställande.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade.	Dokumentation saknas helt för en eller flera behandlingar.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende dokumentation över användning av hormoner eller dokumentation vid överlåtelse av häst inom karenstiden påvisats

Tabell 94 Bedömningsvägledning Hormon 8.9

	1	2	3
Allvar	Häst har sålts inom karenstid utan att veterinärintyg med uppgifter om behandlingen åtföljt hästen, men hästen har inte slaktats.	Behandlade djur, andra än häst, har sålts inom karenstid men djuret har inte slaktats.	Behandlade djur har skickats till slakt inom karenstiden.
Omfattning	Överträdelsen berör ett djur	Överträdelsen berör 2-3 djur	Överträdelsen berör mer än 3 djur.
Varaktighet	Enstaka tillfälle eller att varaktighet inte kan fastställas	Flertalet tillfällen	Återkommande tillfällen

Denna bedömningsvägledning är aktuell om brister avseende försäljning eller slakt av djur inom karenstid påvisats

Om en överträdelse konstateras för Hormon8.9 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Hormon 8-8.9

Artikel 4 och 7 i Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

Motsvarighet i svenska bestämmelser

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

4.7 SMR 7 Växtskydd

Utgångspunkt för kontrollpunkterna Vskydd 2-12 är den dokumentation som lantbrukaren för kring användandet.

Om dokumentation helt saknas eller inte kan uppvisas efter begäran ska detta ses om överträdelser på samtliga kontrollpunkter för växtskydd då kontrollen inte kan genomföras och det inte kan klarläggas att inga överträdelser skett. Vid bedömning av överträdelserna kan du i det här fallet använda bedömningsvägledningen som finns i kapitlet för SMR 5 Livsmedel och foder: Bedömningsvägledning vid grundvillkorsbrister livsmedel.

Om kontrollen äger rum så pass tidigt på säsongen att årets användning av växtskyddsmedel inte har ägt rum ännu, ska senaste årets användning kontrolleras istället. Om överträdelsen uppstod eller pågick föregående år eller året innan dess ska du ange det året som överträdelseår.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 7. Du kan bedöma överträdelse från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Om en överträdelse konstateras för Vskydd2, Vskydd3, Vskydd4, Vskydd5, Vskydd8, Vskydd9, Vskydd10, Vskydd11 eller Vskydd12 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Foder12), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Kontrollpunkter

Vskydd 1

Använder lantbrukaren växtskyddsmedel?

Instruktion Vskydd 1

Ingångsfråga. Om NEJ är denna kontrollform inte aktuell och inga fler kontrollfrågor av SMR 7 ska besvaras. (Om betat utsäde används är det inte en användning av växtskyddsmedel.)

Observera att du aktivt behöver ta ställning till om kraven på dokumentation i LVäxt 4 och Foder 12 (SMR 5) fortfarande kan vara aktuella.

Vskydd 2

Används endast växtskyddsmedel som är godkända i Sverige?

Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vskydd 2

Läs igenom vad som står i sprutjournalen eller motsvarande dokumentation och kontrollera därefter att de växtskyddsmedel som används är godkända i Sverige. Kontrollera i utrymmet där växtskyddsmedel förvaras.

För att kontrollera att växtskyddsmedlet är godkänt, kontakta Kemikalieinspektionen (KemI) eller sök efter växtskyddsmedlet i bekämpningsmedelsregistret via KemI:s webbplats www.kemi.se

Växtskyddsmedel som inte är godkända får användas i försök under förutsättning att försöksorganisationen har ett beslut från KemI.

För växtskyddsmedel som har köpts innan en ändring av villkoren har beslutats, gäller att de får användas på det sätt som anges i märkningen. Användaren har ingen skyldighet att kontrollera att villkoren för hur produkten får användas har ändrats. Därför kan det som står i märkningen på förpackningen och det som står i KemI:s databas skilja sig åt. En produkt som är inköpt före ikraftträdandedatumet får användas på sätt som framgår av märkningen så länge som produkter är godkänd eller till och med det datum som framgår av Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:3) om bekämpningsmedel.

Tabell 95 Bedömningsvägledning Vskydd 2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Ej aktuell	Användning av ett växtskydds-medel som inte är godkänt.
Omfattning	Ej aktuell	Punktbehandling	Bredspridning
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Om en överträdelse konstateras för Vskydd2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 3

Används växtskyddsmedlen till rätt gröda?

Om inte, beskriv avvikelserna. Ange gröda eller användningsområde.

Instruktion Vskydd 3

Kontrollera att lantbrukaren bara använder växtskyddsmedlen till de grödor som framgår av villkoren.

Var uppmärksam på att olika versioner av etiketter eller bruksanvisningar kan förekomma och att det inte alltid går att avgöra vilken som är den senaste. I sådana fall bör du vara restriktiv med att betrakta det som en överträdelse.

Även om lantbrukaren inte själv utför bekämpningen måste dokumentationen finnas på gården, för att uppfylla livsmedels- och foderbestämmelserna. Den som utför bekämpningen är skyldig att föra dokumentationen och förvara originalet, men lantbrukaren måste se till att få kopior från den som utfört bekämpningen. Om det handlar om energigrödor eller annan odling som inte har med livsmedels- eller foderproduktion att göra räcker det att lantbrukaren kan skaffa fram kopior inom den tid som kontrollmyndigheten begär.

Verksamhetskravet utgörs av de villkor som står om användningen på etiketten, med eventuellt tillägsblad som är fäst direkt på förpackningen. I de fall förpackningarna är små får informationen finnas på märkningssedlar eller bipacksedlar.

Det finns två undantag och det är de växtskyddsmedel som har fått dispens (Nödsituationer på växtskyddsområdet, enligt Art 53 i förordning (EG) nr 1107/2009) eller så kallad UPMA (Utvidgning av produktgodkännande för mindre användningsområden, enligt Art 51 i förordning (EG) nr 1107/2009). Det finns en speciell ingång för dispenser i bekämpningsmedelsregistret på www.kemi.se, där återfinns även äldre/utgångna dispenser som inte syns när man söker upp aktuell information om ett enskilt medel via ingångarna "Preparat" eller "Ämne". En UPMA är en form av ändrade villkor som innebär att KemI fattar ett beslut om utvidgat användningsområde för ett växtskyddsmedel. Det vanligaste är att växtskyddsmedlet får användas i ytterligare någon gröda. Användningen kan finnas med i märkningen, men behöver inte göra det. Det som KemI har beslutat om grödor och högsta dosering gäller som verksamhetskrav. I dessa fall får man leta upp vad som gäller i bekämpningsmedelsregistret. Dispenser och UPMA är vanligast inom trädgårdsområde.

Tabell 96 Bedömningsvägledning Vskydd 3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Användning av ett växtskydds-medel som inte är godkänt till den grödan	Användning av ett växtskydds-medel som inte är godkänt till den grödan
Omfattning	Ej aktuell	Enstaka punktbehandling	Bredspridning
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Om en överträdelse konstateras för Vskydd3 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 4

Används växtskyddsmedel till rätt sorts användningsområde?

Om inte beskriv avvikelsen.

Instruktion Vskydd 4

Kontrollera att lantbrukaren bara använder växtskyddsmedlen till rätt användningsområde vilket framgår av villkoren.

Med område avses att växtskyddsmedlet kan vara godkänt att användas i ett lager eller för en användning som inte är bunden till en gröda, till exempel totalbekämpning av ogräs.

Tabell 97 Bedömningsvägledning Vskydd 4

	1	2	3
Allvar	Ej aktuell	Växtskyddsmedel har använts till område som det inte är tillåtet för	Växtskyddsmedel har använts till område som det inte är tillåtet för
Omfattning	Ej aktuell	Enstaka punktbehandling	Bredspridning
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Om en överträdelse konstateras för Vskydd4 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 5

Används växtskyddsmedlet vid rätt tidpunkt enligt etiketten?

Om inte, beskriv avvikelsen.

Instruktion Vskydd 5

Kontrollera att datumet för bekämpning överensstämmer med villkoren i märkningen.

Det kan vara svårt att bedöma om användning har skett vid en tidpunkt som stämmer med märkningen. I sprutjournalen eller motsvarande dokumentation antecknas datum för bekämpning. Villkoret utgörs ofta av ett utvecklingsstadium för grödan och det kräver stor kunskap att kunna avgöra om det är rimligt att grödan kan ha befunnit sig i det utvecklingsstadiet vid det datumet.

För frågorna, Vskydd 5 (tidpunkt), Vskydd 6 (syfte), Vskydd 7 (dos), Vskydd 8 (karens), Vskydd 9 (antal behandlingar), Vskydd 10 (behandlingsintervall), Vskydd 11 (tid mellan plantering och sådd), Vskydd 12 (övriga villkor) ska en bedömning göras för varje fråga för sig. Om det finns avvikelse från villkoret i den aktuella frågan ska det anses som en grad 1, om villkoren för övriga frågor är uppfyllda. Finns det en avvikelse för denna och någon annan av frågorna är det en två på dessa båda frågor. Finns det en avvikelse för tre eller flera frågor så ska dessa anses vara av grad 3.

Bedömningen sker utifrån hur stor del av lantbrukarens totala odlade arealer åkermark som villkoret inte har uppfyllts på under den säsong avvikelsen ägde rum.

Tabell 98 Bedömningsvägledning Vskydd 5

	1	2	3
Allvar	Villkoren för denna fråga är inte uppfylld	Villkoren för denna fråga + ytterligare någon av frågorna 5-11 är inte uppfyllda	Villkoren för denna fråga + ytterligare några av frågorna 5-11 är inte uppfyllda
Omfattning	Under 25 %	25-50 %	Över 50 %
Varaktighet	Ej aktuell	Ej aktuell	Ej aktuell

Om en överträdelse konstateras för Vskydd5 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 6

Används växtskyddsmedlet i rätt syfte enligt etiketten?

Om inte, beskriv avvikelsen.

Instruktion Vskydd 6

Kontrollera att växtskyddsmedlet har använts för det syfte som finns angivet på bruksanvisningen. Med syfte avses att ett växtskyddsmedel kan vara godkänt för att

användas mot till exempel svamp, ogräs, för tillväxtreglering eller totalbekämpning av icke önskvärd vegetation.

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Vskydd 7

Respekterar lantbrukaren reglerna för rätt dos av växtskyddsmedel för att undvika överdosering?

Om inte beskriv avvikelsen.

Instruktion Vskydd 7

Kontrollera att högst de doser som framgår av märkningen har använts

Dosen kan ha överskridits både genom att en enstaka dosering varit för hög eller att den sammantagna doseringen vid flera tillfällen överstigit. Det är bara vissa växtskyddsmedel som har villkor som innebär att en högsta sammantagen dos får användas. För att kontrollera det behöver man titta på om flera bekämpningar gjorts i samma gröda med samma växtskyddsmedel.

Det är inget grundvillkor att man måste använda hela den rekommenderade dosen. Man får använda en lägre dos, så kallad dosreducering. Det är vanligt vid exempelvis växtskyddsmedel blandningar eller under vissa förutsättningar som en åtgärd för att hålla nere bekämpningsmedelsanvändningen.

Information: Paragraf 35 a i bekämpningsmedelsförordningen (2014:425) säger att den som sprider flera växtskyddsmedel som innehåller ett och samma verksamma ämne på en och samma yta ska, så långt det är möjligt, se till att spridningen av medlen inte överskrider de villkor för dosering och antal behandlingar som gäller för ett enskilt av dessa växtskyddsmedel. Detta är ett tillägg i förordningen som infördes 2017, men det utgör inte grundvillkor.

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Vskydd 8

Har karenstid mellan användning av växtskyddsmedlet och skörd respekterats? Om inte, beskriv avvikelsen.

Instruktion Vskydd 8

Titta i sprutjournalen eller motsvarande dokumentation när behandling skett och när skörd påbörjats. Information om när skörd påbörjats kan även finnas i annan dokumentation, t ex växtodlingsplan. Om skörd inte påbörjats kan det inte avgöras om karenstiden respekterats.

Med karenstid menas den tid som minst måste passera mellan en behandling och skörd. Om utvecklingstiden är lång skrivs ofta en sista användningstidpunkt. I växtskyddsmedlens dokumentation eller på etiketter står det ofta ”sista behandlingstidpunkt” och uttrycks som ett utvecklingsstadium på grödan (till exempel DC 65, full blom). När en sista tillåten användningstid anges kan det vara fler orsaker än bara karenstid. Till exempel kan det vara att studier på resthalter inte sträcker sig längre eller att studier har visat att skördenedsättande skador sker på grödan efter ett visst utvecklingsstadium.

Sista behandlingstidpunkt ska inte förväxlas med karenstiden som anger restriktioner för tidpunkten mellan behandling och skörd. Till exempel 14/35 som betyder att färska bönor med skida inte får behandlas senare än 14 dagar före skörd och torkade bönor inte får behandlas senare än 35 dagar före skörd. Många växtskyddsmedel har ingen karenstid varför informationen inte heller finns på etiketten eller i växtskyddsmedlets dokumentation och inte heller i företagarens journalföring

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Om en överträdelse konstateras för Vskydd8 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 9

Används växtskyddsmedel endast så många gånger per år som är tillåtet?

Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vskydd 9

Detta framgår av sprutjournalen eller motsvarande dokumentation och innebär att man måste se om flera behandlingar har gjorts i samma gröda med samma växtskyddsmedel.

Det är inte alla växtskyddsmedel som har villkor om maximala antalet behandlingar. För att kontrollera om maximala antalet behandlingar kan ha överstigit krävs att man tittar i sprutjournalen eller motsvarande dokumentation om flera behandlingar har gjorts i samma gröda med samma växtskyddsmedel. Det är inget krav att dokumentationen är förd så att man enkelt kan läsa hur varje fält har behandlats.

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Om en överträdelse konstateras för Vskydd9 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig

grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 10

Används växtskyddsmedel med rätt behandlingsintervall?

Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vskydd 10

Detta framgår av sprutjournalen eller motsvarande dokumentation och innebär att man måste se om flera behandlingar har gjorts i samma gröda med samma växtskyddsmedel.

Det är inte alla växtskyddsmedel som har villkor om behandlingsintervall. Behandlingsintervallet kan antingen vara angivet som antal dagar och då ofta inom ett intervall, men det kan också vara angivet som att första behandling får ske i ett visst utvecklingsstadium hos grödan och därefter upprepas när det gått ett visst antal dagar.

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Om en överträdelse konstateras för Vskydd10 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 11

Följs tid mellan användning av växtskyddsmedel och sådd/plantering av grödan?

Om inte, beskriv avvikelserna.

Instruktion Vskydd 11

Fråga lantbrukaren när grödan har sått eller planterats och stäm av det mot när växtskyddsmedel har använts som du ser i sprutjournalen eller motsvarande dokumentation.

Det finns inget krav på att dokumentera när grödan har såtts eller planterats. Det är ovanligt att ett växtskyddsmedel har ett villkor för detta, det är i princip bara något enstaka ogräsmiddel som används innan sådd eller plantering.

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Om en överträdelse konstateras för Vskydd11 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4), om den inte redan ingår i en fullständig

grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Vskydd 12

Uppfylls "Övriga villkor" för produkten vid användning av växtskyddsmedlet?

Om inte, beskriv avvikelserna?

Instruktion Vskydd 12

Läs villkoren som framgår av etiketten för växtskyddsmedel och fråga lantbrukaren hur det uppfylls. Beroende av vilket villkoret är kan det eventuellt gå att kontrollera på plats.

I de flesta fall finns det inget kontrollerbart under denna kontrollpunkt. För en del växtskyddsmedel kan det finnas begränsningar i användandet av växtskyddsmedlet för att skydda hälsan för distributörer, användare, personer i närheten, boende, konsumenter eller arbetstagare eller för att skydda miljön, som inte täcks upp av övriga kontrollpunkter. Det kan exempelvis gälla specifika krav kring utrustning och bevuxen skyddszon. Sådana begränsningar ska i så fall finnas angivna på etiketten men villkoren för varje växtskyddsmedel kan ha ändrats mot det som står på förpackningen. För att få rätt underlag om de aktuella produktvillkoren kan du som kontrollant gå in i KEMIs bekämpningsmedelsregister <http://webapps.kemi.se/BkmRegistret/Kemi.Spider.Web.External/>

Om lantbrukaren har följt villkoren enligt etiketten men det framgår av bekämpningsmedelsregistret att villkoren ändrats är det inte att betrakta som en avvikelse.

För flera användningsvillkor finns det ingen skyldighet att dokumentera uppgifterna. Det gäller till exempel vilken avdriftsreducerande utrustning som används. Villkor om avdriftsreducerande utrustning är ett exempel på villkorade skyddsåtgärder. I praktiken får ofta därför kontrollen baseras på befintlig dokumentation av redan utförd bekämpning, om du inte anländer när bekämpningsarbetet pågår. Vissa saker kan ändå gå att kontrollera i fält, exempelvis om det finns permanent bevuxna skyddszoner.

Ett annat mycket ovanligt exempel är karenstiden för produkten Fazor som används för gröningshämmande behandling i lök före skörd. Löken får sedan inte säljas till konsument före februari året efter behandlingen. För odlaren kan det vara svårt eller omöjligt att ha rådighet över detta eftersom löken kan ha sålts eller lagrats in hos uppköpare.

Om en överträdelse konstateras för Vskydd12 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVaxt4) och SMR 4 (Habitat3), om den inte redan ingår i en

fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

För bedömningsvägledning se Vskydd 5

Bestämmelser som utgör grundvillkor Vskydd 1-12

Artikel 55 (första och andra meningen) och 31 i Europaparlamentets och rådets förordning om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EG 1107/2009)

4.8 SMR 8 Hållbar användning av bekämpningsmedel

Kravet är att den som använder (applicerar) växtskyddsmedel ska ha giltigt utbildningsbevis och tillstånd för användning. Den spridningsutrustning som används ska vara godkänd av Jordbruksverket. Syftet är också minskad användning av eller minskade risker från växtskyddsmedel i särskilda områden såsom Natura 2000-område (N2000) eller vattenskyddsområde (Ramdirektivet för vatten, RDV).

När ett växtskyddsmedel inte används ska det lagras och i övrigt hanteras på ett sätt som inte innebär någon risk för skada på människors hälsa eller miljön.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 8. Du kan bedöma överträdelse från 2023 eftersom det var ett nytt grundvillkor 2023. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Kontrollpunkter

SMR8_Bekampning

Använder lantbrukaren växtskyddsmedel?

Instruktion SMR8_Bekampning

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Bekämpningsmedel inom SMR 8 gäller enbart växtskyddsmedel.

Bakåtbedömningar kan göras för år 2023, men inte längre bakåt då den saknar motsvarighet i tvärvillkoren.

Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Bekampning1

Har den som använt växtskyddsmedel giltigt tillstånd för användning?

Instruktion Bekampning1

För att få använda växtskyddsmedel krävs ett användningstillstånd, som man oftast får efter att ha genomgått en utbildning. Jordbruksverket/Länsstyrelsen utfärdar

användningstillstånd för växtskyddsmedel. Vart femte år ska lantbrukaren gå en vidareutbildning för att få behålla sin behörighet i ytterligare fem år. Dispens kan ges av Jordbruksverket exempelvis vid sjukdom om lantbrukaren inte kan gå vidareutbildningen. Dispensen gäller i högst 1 år. Dispensen kan antingen visas upp vid kontrollen, eller komplettera den i efterhand.

Kontrollera lantbrukarens sprutjournal (eller motsvarande dokumentation) för att se vem som har utfört bekämpningen och om den personen har ett användningstillstånd som kan visas upp. Om personen som utfört arbetet inte är närvarande eller om det är ett utomstående företag (granne eller maskinstation) som utfört bekämpningen kan tillståndet kontrolleras via BLIS Lexicon.

Du behöver behörigheten BLIS_STYR_TOTARA för att se användningstillstånden i BLIS.

Titta på senaste säsongens sprutjournal för att se vem som utfört bekämpningen. Om det vid kontrollen ännu inte skett någon kemisk bekämpning innevarande år, kontrollera föregående års sprutjournal. Sprutjournalen ska sparas i minst tre år. Se instruktion för LVäxt 4.

Tabell 99 Bedömningsvägledning Bekämpning1

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Varaktighet	Tillståndet gick ut för mindre än 3 månader sedan.	Tillståndet gick ut för 3-6 månader sedan.	Tillståndet gick ut för mer än 6 månader sedan, alternativt har aldrig haft tillstånd.

Bedömningen av värdet för Varaktighet utgår ifrån hur lång tid som har gått från det att tillståndet gick ut till tidpunkten då bekämpningen utfördes.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel11 § 3 kap och 18-19 §

Bekämpning2

Sker lagring och förvaring av växtskyddsmedel och rester på ett tillåtet sätt?

Instruktion Bekämpning2

När ett växtskyddsmedel inte används ska det lagras och i övrigt hanteras på ett sätt som inte innebär någon risk för skada på människors hälsa eller miljön.

Växtskyddsmedlet ska förvaras torrt och skyddat mot regn. Det ska förvaras i ett utrymme som saknar avlopp eller är omgivet av en skyddsvall så att kemikalier inte kan läcka till närliggande golvbrunnar.

Förvaring av växtskyddsmedel ska ske

- I ventilerat utrymme

- Det skall inte kunna läcka ut växtskyddsmedel från förrådet.
- Åtskilt från livsmedel
- I originalförpackning
- Svåråtkomligt för barn och obehöriga

Tabell 100 Bedömningsvägledning Bekampning2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning	Lagring och förvaring sker på ett tillåtet sätt, förutom på en punkt.	Lagring och förvaring sker på ett otillåtet sätt enligt 2 punkter.	Lagring och förvaring sker på ett otillåtet sätt enligt 3 eller fler punkter.
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Om en överträdelse konstateras för Bekampning2 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LVäxt 1, Foder8), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel 58§ 2 kap

Bekampning3

Är den spridningsutrustning som används godkänd av Jordbruksverket eller undantagen från kravet?

Instruktion Bekampning3

Följande spridningsutrustning undantas från kravet på Jordbruksverkets godkännande av spridningsutrustning.

Tabell 101 Undantagen utrustning

Undantagen utrustning
Spridningsutrustningar som är konstruerade för att i sin helhet bäras av operatören, Nyttillverkade spridningsutrustningar satta på marknaden inom EES eller Turkiet i enlighet med maskindirektivet2 under förutsättning att kvitto eller annan handling styrker att det inte har gått mer än tre år sedan utrustningen först togs i bruk.
Spridningsutrustningar på skogsmaskiner för behandling av trädstubbar, Spridningsutrustning för behandling av plantor genom dopning, för senare utplantering
Utrustning för betning av utsäde, Kontaktapplikatorer, avstrykare och annan utrustning som överförväxtskyddsmedlet direkt till det behandlade objektet genom beröring, och Dimningsaggregat

Utrustning som är godkänd har ett testprotokoll och ett beslut från Jordbruksverket kopplat till sig och en klisterdekal (kontrollmärke) fäst på utrustningen.

Lantbrukaren ska kunna uppvisa ett beslut om att den utrustning som använts var godkänd, eller att den som utfört spridningen disponerat en godkänd utrustning. Beslutet och kontrollmärket på utrustningen ska ha samma kontrollnummer. Om kontrollmärket saknas ska lantbrukaren kunna visa på vilket sätt beslutet är kopplat till utrustningen, exempelvis genom serienumret i testprotokollet.

Om lantbrukaren har skickat in en ansökan om godkännande innan kontrollen ska du som kontrollant begära in en komplettering (kopia på beslutet) när ett godkänt beslut har mottagits. Om ansökan inte godkänns måste du ändra bedömningsvärdet för Allvar till 2.

Om lantbrukaren anlitat en maskinstation eller någon annan till att utföra bekämpningen ska lantbrukaren kunna komplettera med beslut om godkännande av den utrustning som används.

Beslut kan antingen visas upp vid kontrollen, eller kompletteras i efterhand men ska vara giltiga vid användningstillfället.

Kontrollera dokumentation/kvitto/tillverkningsår på ny utrustning, gäller från leverans.

Om det vid kontrollen ännu inte skett någon kemisk bekämpning innevarande år, kontrollera att utrustningen som användes föregående år var godkänd.

Tabell 102 Bedömningsvägledning Bekämpning3

	1	2	3
Allvar	Utrustningen är testad och godkänd i ett funktionstest och ansökan om godkännande är inskickad innan kontrollen.	Utrustningen är testad och godkänd i ett funktionstest, men ansökan om godkännande är inte inskickad innan kontrollen.	Utrustningen är inte testad och godkänd i ett funktionstest, alternativt testad men underkänd.
Omfattning	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Varaktighet	Utrustningen är testad och godkänd i ett funktionstest för mindre än 3 år sedan.	Utrustningen är testad och godkänd i ett funktionstest för mer än 3 år sedan.	Den mer än 3 år gamla utrustningen har aldrig testats eller fått godkänt i ett funktionstest.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, 2 kapitel § 52

Bekämpning4

Använder lantbrukaren växtskyddsmedel i vattenskyddsområde och eller inom Natura 2000 områdets bevarandeplan?

Instruktion Bekämpning4

Om Ja, gå vidare till nästa fråga. Om nej, inga fler frågor.

Om växtskyddsmedel används i ett vattenskyddsområde eller Natura 2000 område kan lantbrukaren behöva ansöka om tillstånd.

Bekampning4-1

Uppfyller lantbrukaren de villkor som finns för användning av växtskyddsmedel inom dessa områden?

Instruktion Bekampning4-1

Inför en kontroll behöver kontrollanten ta fram uppgifter om de arealer som brukas ligger inom område där tillstånd för användning av växtskyddsmedel krävs. Kontrollera vilka villkor som gäller i Natura 2000 område (i Basen) eller vattenskyddsområdet (<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>).

Natura 2000 område

Om lantbrukaren har något skifte som ligger i ett Natura 2000 område ska du kolla i sprutjournalerna om hen har sprutat i detta område. Om det är sprutat i det område som ingår i Natura 2000 området ska det framgå att det inte är i strid med bevarandeplanen för området. Observera att det inte finns något generellt förbud att spruta växtskyddsmedel i Natura 2000 områden, men olika krav ställs beroende på vad som står i bevarandeplanen⁴.

För att använda växtskyddsmedel inom ett vattenskyddsområde krävs det ett särskilt tillstånd från kommunen inom de delar av ett vattenskyddsområde som betecknas som vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon. Om ett vattenskyddsområde inte har indelats i zoner gäller förbudet mot användning utan tillstånd enligt första stycket inom hela vattenskyddsområdet. Eftersom det inte finns något lager för vattenskyddsområde i Basen ska kontrollanten undersöka på webbplatsen [Skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/) om något skifte är aktuellt för kontroll.

Användningen av bekämpningsmedel inom ett vattenskyddsområde regleras i dag både genom lokala vattenskyddsföreskrifter⁵ och bekämpningsmedel som utgör växtskyddsmedel⁶.

Om lantbrukaren använt växtskyddsmedel inom Natura 2000 område eller vattenskyddsområde där tillstånd krävs ska det kunna uppvisas vid kontroll. Kontrollera att villkoren följs genom att granska lantbrukarens dokumentation.

---

⁴ Miljöbalk (1998:808)

⁵ 7 kap. 22 § miljöbalken

⁶ –generella tillståndsplikten för alla vattenskyddsområden i 6 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:2) om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel.

Om tillstånd saknas eller inte följs och växtskyddsmedel används i dessa utpekade områden, beskriv överträdelserna.

Om tillståndet för användning av växtskyddsmedel kräver en handlingsplan om vad som ska göras vid en olycka, och det saknas en handlingsplan, är det en överträdelse. Värdet för Omfattning anges baserat på den under året behandlade arealen inom de delar av vattenskyddsområdet som omfattas av kravet.

Tabell 103 Bedömningsvägledning Bekämpning4-1

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning	Otillåten punktbehandling eller <5 ha	5-20 ha	>20 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Om en överträdelse konstateras för Bekämpning4-1 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 3 (Fagel5) och SMR 4 (Habitat3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Artikel 11 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG SUD direktiv

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

2 kap. 52 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

4.9 SMR 9–11, Inledande information om djurskydd

Förberedelser inför kontrollen

I de fall det finns någon typ av djurhållning på gården måste du ta ställning till vilka djur som hör till jordbruksverksamheten och som därmed ska omfattas av de olika grundvillkoren. Det finns olika regler för olika grundvillkor, vilket innebär att djuren som finns på företaget som söker stöd exempelvis kan ingå i grundvillkoren för växtnäring, men inte nödvändigtvis för djurskydd.

Det är skillnad vilka djurkategorier som ingår i respektive grundvillkor. Vilka djur som berörs inom respektive kontrollform presenteras mer under varje berörd kontrollform.

Förhållandet mellan EU-direktiv och nationella bestämmelser.

En lantbrukare som håller djur benämns i detta kapitel som djurhållare. Detta innebär fysiska eller juridiska personer som enligt avtal eller lag ansvarar för eller handhar djur, oavsett om detta sker stadigvarande eller tillfälligt. Denna del av kontrollinstruktionen ska användas som ett komplement till de djurslagspecifika

vägledningarna för offentlig kontroll inom djurskyddet i de fall djurskyddshandläggaren har markerat "Nej" på någon av de kontrollpunkter som är markerade med "GV" i checklistan för respektive djurslag. I de fallen är bristen ofta, men inte alltid, en överträdelse av grundvillkoren. Djurskydd är ett grundvillkorsområde där en del tydliga skillnader finns mellan EU-direktivens minimikrav och svenska bestämmelser mer förebyggande karaktär. De svenska bestämmelserna är i vissa avseende också mindre tillåtande jämfört med EU-direktiven. Det är viktigt att markera "GV-brist" i djurskyddskontrollerna när djurhållningen inte når upp till EU-kraven för skydd av produktionsdjur. Men det är också viktigt att inte orsaka obefogade avdrag på lantbrukarens stöd genom att av misstag markera "GV-brist" för brister som inte är tillåtna enligt de svenska bestämmelserna men som är tillåtna enligt EU-direktiven. Detta kapitel i kontrollinstruktion syftar till att underlätta länsstyrelsernas bedömningar genom att belysa skillnader mellan EU-direktiven och svenska djurskyddsbestämmelser. Vissa kontrollpunkter rörande gris kan förekomma dubbelt i instruktionen, då både delar i animaliedirektivet 98/58/EG och i grisdirektivet 2008/119/EG kan gälla.

Registrering i DSK

Länsstyrelserna ska registrera resultaten av djurskyddskontrollerna i IT-systemet DSK-kontroll. Grundvillkorsbrister förs automatiskt över till IT-systemet ATLAS. Det leder i sin tur till avdrag på lantbrukarens stödbelopp, förutsatt att hon eller han söker stöd för det kalenderår som grundvillkorsbristen konstaterades. Kontrollpunkter för övriga djurslag heter ÖvrGV.

Verksamhetskrav

Av europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115 bilaga III framgår föreskrivna verksamhetskrav (SMR):

- SMR 9 rådets direktiv 2008/119/EG om lägsta djurskyddskrav för kalvar artiklarna 3 och 4
- SMR 10 rådets direktiv 2008/120/EG om lägsta djurskyddskrav för grisar artiklarna 3 och 4
- SMR 11 rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur artikel 4.

Alla djur som ska skyddas av direktiven och som ingår i en stödsökande lantbrukares jordbruksverksamhet omfattas av grundvillkoren. Detta innebär att om exempelvis djurslag som häst, mink, ren, struts och hjortdjur ingår i den stödsökande djurhållarens jordbruksverksamhet kan det finnas grundvillkor som rör dessa djurslag.

För samtliga djurslag finns checklistor framtagna, där det framgår vilka kontrollpunkter som omfattas av grundvillkor. Det är samma checklistor som

används vid ordinarie offentlig djurskyddskontroll. Du hittar dem på Jordbruksverkets hemsida, jordbruksverket.se

Djur som ingår i kontrollen

Djuren måste som en grundförutsättning ingå i jordbruksverksamheten för att över huvud taget omfattas av grundvillkoren för djurskydd.

Djur som ingår:

- Djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar eller avel eller för annan typ av animalieproduktion. Är stallet tomt, se mer beskrivning under rubriken tomma stallar.

Djur som inte ingår:

- Hästar som används för tävling, hobby/sällskap, rid- och körskola, utställning.
- Hästar som tillhör någon annan person (till exempel andras hästar som står inackorderade).
- Hobbydjur som till exempel några höns.
- Familjens kanin eller minigris.

Förtydligande om hästar

Hästar som inte omfattas av grundvillkoren för djurskydd då de inte hålls för animalieproduktion, men ändå ingår i jordbruksverksamheten kan fortfarande omfattas av andra grundvillkor.

Exempel på hästar som ingår i jordbruksverksamheten men inte omfattas av grundvillkoren för djurskydd.

- Hästar som ingår i jordbruksverksamheten genom att dessa hålls i första hand som arbetsdjur.
- Hästar som i första hand hålls som betesdjur.

Kontroll av tomma djurutrymmen

Om djuren går på bete när kontrollen utförs, så ska du ändå kontrollera de tomma stallarna/utrymmena. Samtliga resurser som krävs för den aktuella djurhållningen ska finnas och uppfylla de krav som gäller, även om stallarna inte används vid kontrolltillfället. Om du vid kontrollen konstaterar att stallarna inte uppfyller kraven så ska du göra noteringar om avvikelserna i fritext, och notera vilka djur som avses att hållas i det aktuella stallet/utrymmet, samt måtten på utrymmena. Noterar du inga brister vid den kontroll som genomfördes av de tomma stallarna/utrymmena så behöver du inte återkomma efter installation.

Kontrollen ska genomföras av de faktiska rådande förhållandena. Förhållandena kan vara helt förändrade vid installering av djuren. Kontrollpunkter som inte är aktuella vid kontrolltillfället besvaras med Ej aktuellt. En kontrollrapport eller meddelande om kontrollresultat upprättas över vad som noterats vid kontrolltillfället och kontrollen avslutas. Vid bedömningen att en ny uppföljande kontroll behöver genomföras när djuren stallats in så tas djurhållaren ut för en ny kontroll. Då kan du under pågående drift bedöma om det föreligger eventuella brister.

Bakåtbedömningar

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av SMR 9-11. Du kan bedöma överträdelse från 2022. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

4.10 SMR 9 Djurskydd för kalv

Kontrollpunkter med särskilda bestämmelser för kalvar

Nöt 44

Kraven på tillsyn av kalvar är uppfyllda

Instruktion Nöt 44

Markera grundvillkorsbrist om tillsyn av kalvarna sker mer sällan än som framgår av EU-direktivet. Skillnaden jämfört med övriga nötkreatur är att kalvdirektivet kräver tätare tillsynsintervall när kalvarna hålls inomhus. I begreppet ”inspekteras av ägaren m.m.” ingår djurhållarens handlingsplikt som följer av tillsynskravet. Tillsyn av djur anses därför vara uppfylld om djurhållaren åtgärdar de brister som upptäcks vid inspektionen av djuren och djurens närmiljö.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 44

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 6 i bilaga I. Alla kalvar som hålls inomhus ska inspekteras av ägaren eller av den person som bär ansvaret för djuren minst två gånger per dag och kalvar som hålls utomhus ska inspekteras minst en gång per dag.

Nöt 45

Sjuka/skadade kalvar ges nödvändig vård. Kalvar som behöver särskild vård kan tas om hand i särskilt utrymme

Instruktion Nöt 45

Varje kalv som uppvisar tecken på sjukdom eller skada ska behandlas på lämpligt sätt utan dröjsmål och en veterinär ska konsulteras så snart som möjligt för varje

kalv som inte reagerar på djurskötarens vård. När så är nödvändigt ska sjuka eller skadade kalvar isoleras i lämpligt utrymme på torr och bekväm bädd.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 45

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av punkt 6 i bilaga I

Nöt 13

Kalvar hålls lösgående och på ett sådant sätt att de kan ligga ner, vila, stå upp och hålla sig själva rena

Instruktion Nöt 13

Markera grundvillkorsbrist om utrymmet där kalvar hålls inte uppfyller nedanstående krav i kalvdirektivet eller om kalvar hålls tjudrade utöver vad EU-direktivet medger. Tjudring av kalvar som går i grupp högst en timme i samband med utfodring är inte en grundvillkorsbrist.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 13

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar punkterna 7 och 8 i bilaga I.

7. Det utrymme där kalvarna hyses måste vara utformat så att kalvarna kan ligga ner, vila, stå upp och hålla sig själv rena utan besvär.

8. Med undantag för kalvar som är hysta i grupp, som får tjudras i perioder på högst en timme vid den tidpunkt då de utfodras med mjölk eller mjölkersättning, ska kalvar inte tjudras. När tjuder används får det inte förorsaka kalvarna skada, det ska kontrolleras regelbundet och om det är nödvändigt anpassas för att säkerställa att det sitter bekvämt. Varje tjuder ska vara utformat så att risken för kvävning eller skada undviks och så att kalven kan röra sig i enlighet med vad som anges i punkt 7.

Nöt 12

Utrymmen för kalvar är enligt gällande måttföreskrifter

Instruktion Nöt 12

Markera grundvillkorsbrist om utrymmena för kalvarna inte uppfyller EU-direktivets krav.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 12

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar del av artikel 3.1 a. Bredden på kalvens box ska minst motsvara kalvens mankhöjd, mätt i stående ställning, och längden ska vara minst lika med kalvens kroppslängd,

mätt från nospetsen till den bakre spetsen på tuber ischii (sittbenet) multiplicerat med 1,1.

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar artikel 3 punkt 1b. För kalvar som föds upp i grupp ska det fria utrymmet för varje kalv minst vara lika med 1,5 m² för varje kalv på under 150 kg levande vikt, 1,7 m² för varje kalv på minst 150 kg levande vikt men under 220 kg och åtminstone 1,8 m² för varje kalv på minst 220 kg levande vikt eller däröver.

Nöt 14

Kraven för hållande av kalvar individuellt och i grupp är uppfyllda

Instruktion Nöt 14

Markera grundvillkorsbrist om inte bestämmelserna i EU-direktivet nedan följs, och det är en anläggning med sex kalvar eller fler. Markera grundvillkorsbrist om ensamboxar eller hyddor för individuellt hållande inte ger möjlighet till ögonkontakt och direkt beröring mellan kalvarna, med undantag för sjukboxar. Om det är nödvändigt från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt att hålla en kalv enskilt under en kortare period är avsaknad av veterinärintyg inte en grundvillkorsöverträdelse.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 14

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av artikel 3.1 a). En kalv får inte vara instängd i en enskild box efter åtta veckors ålder, om inte en veterinär har intygat att dess hälsotillstånd eller beteende kräver att den isoleras för behandling.

Ingen enskild kalvbox (med undantag av de boxar som är avsedda för att isolera sjuka djur) får ha täta väggar utan ska ha genombrutna skiljeväggar som tillåter ögonkontakt och direkt beröring mellan kalvarna.

Bestämmelserna i det första stycket ska dock inte tillämpas på

– *anläggningar med färre än sex kalvar,*

– *dikalvar som hålls hos sina mödrar.*

Nöt 18

Byggnader och andra utrymmen

Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta

Instruktion Nöt 18

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 18

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av punkt 10 i bilaga I. Golven får varken vara ojämna eller hala så att det är risk för att kalvarna skadar sig och de bör vara så konstruerade att kalvarna som står och ligger på dem inte skadar sig eller lider. De bör vara passande för kalvarnas storlek och vikt och utgöra en fast, jämn och stabil yta. Liggarealen ska vara bekväm, ren och ordentligt dränerad och får inte kunna skada kalvarna.

Nöt 31

Stallutrymmen rengörs och utgödslas på ett sätt som ger en god hygien och god djurhälsa

Instruktion Nöt 31

Markera grundvillkorsbrist om inte krav i EU-direktivet nedan uppfylls för kalvar. I de flesta fall är kalvarnas renhet också beroende av djurhållarens tillsynsrutiner, till exempel klippning av djur, ryktning, regelbunden utgödsling eller användning av korrekta mängder strö av god kvalitet. Om du bedömer att smutsiga kalvar i övrigt är ett sådant problem ska du markera grundvillkorsbrist under kontrollpunkten ”kraven på tillsyn av kalvar är uppfyllda”.

Stall, bås, utrustning och redskap till kalvarna ska rengöras och desinficeras ordentligt för att förebygga korsinfektion och utveckling av sjukdomsframkallande organismer. Gödsel, urin och överblivet eller utspillt foder ska tas bort så ofta som nödvändigt för att minimera lukt och för att inte dra till sig flugor eller gnagare.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 31

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, punkt 9 i bilaga I.

Nöt 32

Kravet på ströets kvalitet och användningen av strö på liggytor är uppfyllda

Instruktion Nöt 32

Markera grundvillkorsbrist om inte alla kalvar yngre än två veckor försetts med strö enligt nedanstående krav i EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 32

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av punkt 10 i bilaga I. Alla kalvar som är under två veckor gamla ska förseas med lämplig ströbädd.

Nöt 47

För kalvar är kraven på inredningens utformning med hänsyn till skaderisker etcetera uppfyllt

Instruktion Nöt 47

Markera grundvillkorsbrist om inte de svenska reglerna nedan om elsäkerhet är uppfyllda eller om det är uppenbart att kalvar har skadats eller utsätts för skade- eller hälsorisker på grund av bristfällig inredning.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 47

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkterna 1 och 2 i bilaga I. 1. De material som används till kalvutrymmet och i synnerhet boxar och inventarier som kalvarna kan komma i kontakt med får inte vara skadliga för kalvarna och ska kunna rengöras och desinficeras ordentligt.

2. Tills gemenskapens bestämmelser på området har införts ska elektriska installationer och utrustning installeras i enlighet med gällande nationella bestämmelser så att det inte finns någon risk för elektriska stötar.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. (L104), 3 kap. 6 § andra stycket (angående elsäkerhet): ”Utmatningsöppningen på datafodervagnar får ha elektriska avvisare. Avvisarna ska vara så konstruerade att djuren enbart kommer i kontakt med dem vid försök att påverka öppningen och så att de inte skadar djuren.”

L104, 5 kap. 19 §: ”...belysningsanordningar, elektriska ledningar och andra elinstallationer som djuren kan nå ska vara försedda med lämpliga skydd eller vara utförda så att det inte föreligger någon skaderisk”.

Nöt 48

Stall för kalvar har en luftkvalitet och ett stallklimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen.

Instruktion Nöt 48

Om du har anledning att misstänka att miljön djuren hålls i inte uppfyller kraven på god luftkvalitet bör du utföra relevanta luftkvalitetsmätningar. Markera grundvillkorsbrist om det framgår att djuren hålls eller har hållits i en närmiljö där dammhalt, temperatur, relativ luftfuktighet och gaskoncentration ligger utanför de ramar som anges i svenska djurskyddsbestämmelser. Endast om du konstaterar att bristerna är av tillfällig karaktär ska du inte markera grundvillkorsbrist. De svenska gränsvärdena 80 % RF, 3000 ppm CO₂ och 10 ppm NH₃ speglar Jordbruksverkets syn på hur EU-direktivets målsättning kan uppnås.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 48

Rådets direktiv 2008/119/EG, om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 3 i bilaga 1. Byggnadens isolering, uppvärmning och ventilation ska säkerställa att luftcirkulation, dammnivå, temperatur, relativ luftfuktighet och koncentration av gaser hålls på en nivå som inte är skadlig för kalvarna.

Nöt 49

Utfodrings- och vattensystem för kalvar är utformade, konstruerade, placerade och underhålls så att risken för förorening av foder och vatten minimeras.

Instruktion Nöt 49

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav är uppfyllda.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 49

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 14 i bilaga I.

Utrustning för utfodring och vattning ska utformas, konstrueras, placeras och underhållas så att risken för förorening av kalvarnas foder och vatten minimeras.

Nöt 50

Belysning finns så att tillsyn av kalvar alltid kan ske utan svårigheter och övriga krav på belysning och dagsljusinsläpp är uppfyllda

Instruktion Nöt 50

Markera grundvillkorsbrist om det är uppenbart att tillgången till dagsljus eller belysning som stödjer kalvarnas dygnsrytm och beteendebestånd är bristfällig. Det är inte en grundvillkorsbrist om fönster saknas eller är igensatta, förutsatt att artificiell belysning finns.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 50

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 5 i bilaga I. Kalvarna får inte hållas i konstant mörker För att tillfredsställa deras beteendemässiga och fysiologiska behov ska det därför, med hänsyn tagen till de olika klimatvillkoren i medlemsstaterna, finnas naturlig eller artificiell belysning, som i sistnämnda fall ska vara påslagen under en period som minst motsvarar det naturliga dagsljuset som normalt finns mellan klockan 9 och 17. Därtill bör en lämplig ljuskälla finnas (fast installerad eller bärbar) som är stark nog för att kalvarna ska kunna inspekteras oavsett tidpunkt.

Nöt 51

Automatiska system och anordningar hos kalvar ges daglig tillsyn

Instruktion Nöt 51

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav är uppfyllda

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 51

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 4 i bilagan. All automatisk eller mekanisk utrustning som är väsentlig för kalvarnas hälsa och välfärd ska inspekteras minst en gång om dagen. I de fall felaktigheter upptäcks ska dessa omedelbart åtgärdas eller om detta är omöjligt ska lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa kalvarnas hälsa och välfärd tills felaktigheten har åtgärdats, exempelvis genom att använda alternativa metoder för utfodring och för att upprätthålla en tillfredsställande miljö.

Nöt 52

Mekaniskt ventilerade stallar med kalvar har nödventilation och är utrustade med en fungerande larmordning

Instruktion Nöt 52

Markera grundvillkorsbrist om mekaniskt ventilerade stallar, förutom för de undantag som nämns i följande meningar, saknar nödventilation (ex. öppna fönster och dörrar) och eller larm.

Skilj på mekanisk ventilation och naturlig ventilation. I stallar med naturlig ventilation, så kallat självdrag, krävs inget larm.

Om det är ett stall med enbart kalvar eller exempelvis stallar med kalvar och ungdjur tillsammans, ska larmet varna för övertemperatur och vara försett med en batteribackup. Jordbruksverket har bedömt att direktivets minimikrav på larm (...ett alarmsystem ska finnas för att varna djurskötaren vid fel på ventilationssystemet) är att det åtminstone ska varna för övertemperatur och för att även fungera vid ett strömbortfall även ska vara försett med batteribackup. Övriga krav som går utöver detta i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. (L104) är nationella regler och utgör därför inte grundvillkor.

Om det i stallet också hålls kor räcker det med att larmet varnar för övertemperatur. Om ett sådant stall med kor dessutom har en nödventilation som fungerar automatiskt vid övertemperatur behövs inget larm, under förutsättning att nödventilationen fungerar automatiskt, dvs. fungerar utan att manuella insatser ska behöva göras av djurhållaren. Nödventilationen måste också ha en kapacitet som säkerställer djurens hälsa och välbefinnande under den tid som den mekaniska ventilationen inte fungerar.

Det är av samma skäl inte en grundvillkorsbrist om det saknas larm i ett mekaniskt ventilerat stall där djur vistas så kort tid att ett eventuellt ventilationsbortfall inte

hinner utgöra någon risk för djurens hälsa och välbefinnande. Till exempel i mekaniskt ventilerade ligg- eller utfodringshallar under förutsättning att kalvarna aldrig hålls instängda i utrymmet och att de med lätthet själva kan ta sig ut i det fria.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 52

Rådets direktiv 2008/119/EG, om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 4, andra stycket i bilaga I.

I de fall då mekanisk ventilation används, ska åtgärder vidtas för ett lämpligt reservsystem som kan garantera tillräcklig luftomsättning så att kalvarnas hälsa och välfärd kan upprätthållas, om ventilationssystemet skulle gå sönder, och ett alarmsystem ska finnas för att varna djurskötaren vid fel på ventilationssystemet. Alarmsystemet ska provas regelbundet.

Nöt 28

Kalvar utfodras minst 2 gånger per dag

Instruktion Nöt 28

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 28

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 12 i bilaga I. Alla kalvar ska utfodras minst två gånger om dagen. I de fall då kalvar hålls i grupper och inte har fri tillgång till foder eller utfodras med hjälp av ett automatiskt utfodringsystem, ska varje kalv få tillgång till fodret vid samma tidpunkt som de andra i gruppen.

Nöt 43

Nyfödda kalvar får råmjölk

Instruktion Nöt 43

Markera grundvillkorsbrist om du kommit fram till ett "Nej" i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 43

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 15 i bilaga I. Alla kalvarna ska få råmjölk så snart som möjligt efter födseln och alltid inom de sex första levnadstimmarna.

Nöt 53

Kraven på kalvars tillgång till vatten och vattnets kvalitet är uppfyllda.

Instruktion Nöt 53

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 53

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 13 i bilaga I.

Alla kalvar som är äldre än två veckor ska ha tillgång till tillräckliga kvantiteter färskt vatten eller kunna tillfredsställa sitt vätskebehov genom att dricka andra vätskor. När det är mycket varmt eller i fråga om sjuka kalvar ska dock färskt dricksvatten alltid finnas tillgängligt.

Nöt 54

Kalvar ges foder med tillräckligt järninnehåll.

Instruktion Nöt 54

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Den som följer det svenska kravet och ger kalvarna fri tillgång till grovfoder ska anses uppfylla direktivets krav. Observera dock att kravet i kalvdirektivet endast beskrivs som att fodret ska innehålla tillräckligt med järn, därför behöver avsaknad av grovfoder inte innebära grundvillkorsavvikelse.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 54

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 11 i bilaga I.

11. För att främja deras hälsa och välbefinnande ska alla kalvar utfodras med en diet som är anpassad till deras ålder, vikt och beteendemässiga och psykologiska behov. I detta syfte ska deras foder innehålla tillräckligt med järn för att säkra en genomsnittlig hemoglobinkoncentration på 4,5 mmol/liter blod.

Nöt 29

Kalvar har senast från 2 veckors ålder fri tillgång till grovfoder.

Instruktion Nöt 29

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Den som följer det svenska kravet och ger kalvarna fri tillgång till grovfoder ska anses uppfylla direktivets krav. Observera dock att kravet i kalvdirektivet endast beskrivs som att fodret ska innehålla en minimiranson fibrer, därför behöver avsaknad av grovfoder inte innebära grundvillkorsavvikelse om annat foder uppfyller detta krav.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Nöt 29

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av punkt 11 i bilaga I.

11. För att främja deras hälsa och välbefinnande ska alla kalvar utfodras med en diet som är anpassad till deras ålder, vikt och beteendemässiga och psykologiska behov och från det att kalvarna är två veckor gamla ska det varje dag innehålla en minimiranson fiberrikt foder, som när kalvarna är i åldern 8 till 20 veckor ökas från 50 till 250 gram. Kalvar får inte förses med munkorg

4.11 SMR 10. Djurskydd för gris

Kontrollpunkter med särskilda bestämmelser för grisar

Gris 2

Daglig tillsyn sker av alla grisar.

Instruktion Gris 2

Svensk djurskyddslagstiftning har inga detaljregler om utförande av parasitbehandlingar på dräktiga suggor och gyltor. Det finns inga särskilda regler om rengöring av nedsmutsade suggor eller gyltor inför grisning. Det saknas eftersom de svenska reglerna till skillnad från EU-direktivet innebär att djuren ska hållas lösgående även under grisningen. En kontroll av eventuellt behov av rengöring av suggor och eller gyltor inför grisningen är därför normalt sett inte aktuellt. Markera grundvillkorsbrist om dräktiga suggor och gyltor uppvisar tecken på att vara angripna av skabb och om du bedömer att avskabnings- och avmaskningsrutiner för djurbesättningen helt saknas.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 2

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel II. B.2 i bilaga I.

B. Suggor och gyltor

2. Dräktiga suggor och gyltor ska, om det är nödvändigt, behandlas mot ekto- och endoparasiter. Om dräktiga suggor och gyltor placeras i grisningsbox* ska djuren först rengöras ordentligt.

* I engelska versionen av EU-direktivet används begreppet "farrowing crate" vilket egentligen borde översättas till grisningsbur.

Gris 49

Kraven för att avvänja smågrisar tidigare än vid 28 dagars ålder är uppfyllda

Instruktion Gris 49

Markera grundvillkorsbrist om du kryssat nej i checklistan och avvikelserna beror på någon av följande villkor:

- villkor 4 rengöring, desinficering
- villkor 3 flytt av de avvanda grisarna till annan stallavdelning
- villkor 10 tillskottsvärme.

Ovanstående avvikelser innebär att nedanstående krav i EU-direktivet inte uppfylls. Att avvänja smågrisar vid tre veckors ålder är inte en grundvillkorsbrist, förutsatt att djurhållningen uppfyller direktivets krav som är förknippade med avvänjning före 28 dagars ålder.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 49

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel II.C.3 i bilaga I.

C. Smågrisar

3. Smågrisar får inte avvänjas före 28 dagars ålder såvida inte modersuggans eller smågrisarnas välbefinnande eller hälsa annars skulle påverkas negativt. Smågrisar får emellertid avvänjas upp till sju dagar tidigare om de flyttas till specialiserade utrymmen som töms och grundligt rengörs och desinfekteras innan en ny grupp placeras där, och som är avskilda från de utrymmen där suggorna hålls, i syfte att minimera överföringen av sjukdomar till smågrisarna.

Gris 43

Grisar som är aggressiva eller har angripits av andra grisar hålls och sköts på lämpligt sätt.

Instruktion Gris 43

Markera grundvillkorsbrist om nödvändiga åtgärder inte har gjorts för att minska aggressioner mellan gruppållna grisar. Det är också en brist om särskilt aggressiva grisar inte har tillräckligt med utrymme. Vid kontroll av hur grisarna hålls i grupp ska du särskilt observera om det förekommer aggressiva eller andra oönskade beteenden mellan grisarna. Eller om det finns grisar med bit- eller rivskador, om grisarna verkar vara stressade, om det förekommer överbeläggningar, eller om det förekommer rangordningsstrider. Vid tveksamheter bör djurhållaren kunna redovisa hur gruppering av djuren är ordnad.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 43

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.8. Svin som måste hållas i grupp, och som är särskilt aggressiva, som har angripits av andra svin eller som är sjuka eller skadade får

tillfälligt hållas i individuella boxar. I sådant fall ska den individuella box som används ge utrymme för djuret att lätt kunna vända sig om detta inte strider mot särskilda råd från veterinär.

Avvanda smågrisar och slaktsvin

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, II. D i bilaga I.

Tabell 104 Avvanda smågrisar och slaktsvin

D. Avvanda smågrisar och slaktsvin
1. Om svin hålls i grupper ska åtgärder vidtas för att förhindra sådana slagsmål som går utöver djurens normala beteende.
2. Svin från olika grupper bör inte blandas i onödan. Om svin som inte känner varandra måste blandas bör detta ske då svinen är så unga som möjligt och helst före eller upp till en vecka efter avvänjning. Då svin från olika grupper blandas ska de ha tillräckliga möjligheter att fly och gömma sig för andra svin.
3. Om det finns tecken på våldsamma slagsmål ska orsakerna omedelbart undersökas och lämpliga åtgärder vidtas, t.ex. att om möjligt ge djuren rikligt med halm eller andra material att undersöka. Djur i riskzonen och utpräglat våldsamma djur ska hållas avskilda från gruppen.
4. Att använda lugnande läkemedel för att underlätta blandning av grupper är bara tillåtet i undantagsfall och endast efter det att veterinär rådfrågats.

Gris 19

Ej avvanda grisar har tillgång till utrymmen som uppfyller gällande föreskrifter samt har under den första levnadsmånaden en liggplats som är avskild från suggan

Instruktion Gris 19

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 19

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel II.B. 4 och 5 i bilaga I.

Suggor och Gyltor

4. Det ska finnas ett fritt utrymme bakom suggan eller gyltan så att grisningen, vare sig denna sker med eller utan hjälp, underlättas.
5. Grisningsboxar där suggor hålls lösgående ska vara utformade så att smågrisarna skyddas, t.ex. genom en stång som löper runt boxen nära golvet.

Smågrisar som inte är avvanda

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel II.C.1 och 2 i bilaga I.

C. Smågrisar

1. En del av den totala golvarean, tillräckligt stor för att alla djuren ska kunna vila där samtidigt, ska vara fast eller vara belagd med en matta eller täckt av halm eller något annat lämpligt material.
2. Om grisningsboxar* används måste smågrisarna ha tillräckligt med utrymme för att kunna dia utan svårighet.

* I engelska versionen av EU-direktivet används begreppet ”farrowing crate” vilket egentligen borde översättas till grisningsbur.

Gris 21

Grisarna hålls normalt lösgående, aggressioner mellan grisar åtgärdas

Instruktion Gris 21

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Det svenska förbudet mot fixering utgör inte grundvillkor.

Markera grundvillkorsbrist om nödvändiga åtgärder inte har gjorts för att minska aggressioner mellan gruppållna grisar. Vid kontroll av hur grisarna hålls i grupp ska du särskilt observera om det förekommer aggressiva eller andra oönskade beteenden mellan grisarna. Eller om det finns grisar med bit- eller rivskador, om grisarna verkar vara stressade, om det förekommer överbeläggningar, eller om det förekommer rangordningsstrider. Vid tveksamheter bör djurhållaren kunna redovisa hur gruppering av djuren är ordnad.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 21

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, artikel 3.3 Det ska vara förbjudet att uppföra eller bygga om anläggningar i vilka suggor och gyltor hålls uppbundna. Från och med den 1 januari 2006 ska det vara förbjudet att binda upp suggor och gyltor.

Suggor och gyltor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, kapitel II B.1 i bilaga I. Åtgärder ska vidtas för att minimera aggressiviteten i grupp.

Gris 11

Utrymmen för grisar uppfyller gällande måttföreskrifter

Instruktion Gris 11

Markera grundvillkorsbrist om inte kraven i grisdirektivet uppfylls med beaktande av det som sägs i instruktionen nedan.

Med begreppet totalarea enligt artikel 3.1 b menar vi areor där djuren kan röra sig utan hinder, som regel liggarea och gödslingsarea. Anordningar för utfodring som inkräktar på totalarean räknas inte in i denna. Däremot får ätbås i ströad liggbox för vuxna grisar samt foderliggbås för vuxna grisar räknas in i totalarean under förutsättning att funktionen i boxen inte påverkas negativt. Begreppen ätbås och foderliggbås avser den definition som finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:20) om grishållning inom lantbruket m.m. (L106). När det gäller boxutrymmen där djurens tillgängliga ytor delvis består av bås får alltså ätbås och foderliggbås räknas in i totalarean. Detta får dock bara göras under förutsättning att djuren inte hålls instängda i båsen annat än när de utfodras och att de i övrigt fritt kan röra sig in och ut ur båsen när de själva vill.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 11

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.1.

1. Alla anläggningar ska uppfylla följande krav:

a) Den fria golvarean för varje avvand smågris, avels- eller slaktsvin som hålls i grupp, med undantag för gyltor efter betäckning och suggor, måste vara minst:

Tabell 105 golvarean

Levande vikt kg	m2
högst 10 kg	0,15
över 10 men högst 20 kg	0,20
över 20 men högst 30 kg	0,30
över 30 men högst 50 kg	0,40
över 50 men högst 85 kg	0,55
över 85 men högst 110 kg	0,65
över 110 kg	1,00

Specifikt för suggor och gyltor

b) Den totala fria golvarean för varje gylta efter betäckning och för varje sugga när gyltor och/eller suggor hålls i grupp måste vara minst 1,64 m2 respektive 2,25 m2. När dessa djur hålls i grupp med mindre än sex individer ska den fria golvarean ökas med 10 %. När dessa djur hålls i grupper om 40 eller fler individer kan den fria golvarean minskas med 10 %.

Gris 22

Grisarna hålls normalt i par eller grupp

Instruktion Gris 22

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls, och det är en anläggning med 10 suggor eller fler.

Kortaste sidor (enligt artikel 3.4)

Föreskrifter om minsta tillåtna boxsida finns i 5 kap. 7 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:20) om grishållning inom lantbruket m.m. (L 106).

En box ska anses uppfylla direktivets krav på minsta boxsida om en tänkt kvadrat med måtten 2,8 m x 2,8 m resp. 2,4 m x 2,4 m kan placeras in inom boxens omgivande skiljeväggar.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 22

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, artikel 3.4. Suggor och gyltor ska hållas i grupp under tiden från och med fyra veckor efter betäckning till en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen. Den box där gruppen med suggor eller gyltor hålls måste ha sidor som är längre än 2,8 m. Om färre än sex individer hålls i en grupp måste den box där gruppen hålls ha sidor som är längre än 2,4 m.

Trots vad som föreskrivs i bestämmelserna i första stycket får suggor och gyltor som hålls i anläggningar med mindre än tio suggor hållas i individuella boxar under den period som avses i det stycket, under förutsättning att de lätt kan vända sig i boxen.

Gris 27

Kraven på dagsljusinsläpp och belysning är uppfyllda

Instruktion Gris 27

Markera grundvillkorsbrist om ljusintensiteten enligt väl dokumenterade mätvärden understiger 40 lux i den miljö där grisarna vistas dagtid. EU-direktivet kräver inget dagsljusinsläpp oavsett när stallet är byggt. Avsaknad av dagsljusinsläpp utgör därför ingen grundvillkorsbrist, förutsatt att kravet på minst 40 lux under en sammanhängande period på minst åtta timmar per dygn ändå är uppfyllt.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 27

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning kapitel I. punkt 2 i bilaga I. Svinen ska vistas i en miljö där ljusintensiteten är minst 40 lux under minst åtta timmar per dag.

Gris 28

Buller i stallet har godtagbar nivå och frekvens. Uppmätt värde

Instruktion Gris 28

Markera grundvillkorsbrist om bullernivån enligt väl dokumenterade mätvärden mer än tillfälligt överstiger 85 dBA i grisarnas närmiljö. Grundvillkoret avser bullernivå som orsakas av ventilationssystem eller andra mekaniska källor, inte de ljud som grisarna själva åstadkommer.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 28

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel I punkt 1 i bilaga 1. I den del av byggnaden där svin hålls ska konstant buller på 85 dB eller mer undvikas. Konstant buller och plötsliga ljud ska undvikas.

Gris 35

Liggytor hålls rena och torra samt är anpassade efter djurslag och stallklimat

Instruktion Gris 35

Markera grundvillkorsbrist om du kommit fram till ett "Nej" i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 35

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel I del av punkt 3 i bilaga I. Djuren ska ha tillgång till en bekväm och lämpligt dränerad och ren liggplats med lämplig temperatur som är så stor att alla djur kan ligga samtidigt.

Gris 27

Kraven på dagsljusinsläpp och belysning är uppfyllda.

Instruktion Gris 27

Markera grundvillkorsbrist om ljusintensiteten enligt dokumenterade mätvärden understiger 40 lux i den miljö där grisarna vistas dagtid. EU-direktivet kräver inget dagsljusinsläpp oavsett när stallet är byggt. Avsaknad av dagsljusinsläpp utgör därför ingen grundvillkorsbrist, förutsatt att kravet på minst 40 lux under en sammanhängande period på minst åtta timmar per dygn ändå är uppfyllt.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 27

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel I, punkt 2 i bilaga I. Svinen ska vistas i en miljö där ljusintensiteten är minst 40 lux under minst åtta timmar per dag

Gris 15

Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta

Instruktion Gris 15

Markera grundvillkorsbrist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 15

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, I. 5 i bilaga I. Golven ska vara släta, men inte hala så att svinen kan skadas, och de ska utformas och underhållas på ett sådant sätt att svinen inte skadas eller lider. De ska vara anpassade efter svinens storlek och vikt och, om det inte lagts ut strö, utgöra ett fast, jämnt och stadigt underlag.

Gris 17

Kraven på utformningen av dränerande golv är uppfyllda.

Instruktion Gris 17

Vid kontroll av betongspaltgolv ska djurhållaren ta hänsyn till den tekniska standarden SS-EN 12737:2004+A1:2007, som också är europastandard. Standarden innehåller detaljerade anvisningar om hur spaltgolv ska vara tillverkade och vilka avvikelser som medges. De avvikelser som medges enligt denna standard ska anses inrymmas i Jordbruksverkets måttföreskrifter, Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:20) om grishållning inom lantbruket m.m.(L106).

I de fall spaltöppningen överskrider den tillåtna avvikelsen enligt den tekniska standarden kan ändå en sådan avvikelse godtas med stöd av 1 kap. 5§, L 106 i ett enskilt fall. Denna bestämmelse gäller oavsett djurkategori. Vid en sådan bedömning kan alltså måttavvikelser godtas i befintliga stallar under förutsättning att samtliga kriterier som anges i 5 § är uppfyllda.

Ett sådant kriterium är att djurmiljön i stallet som helhet är mycket god. Grundförutsättningar för att det ska anses kunna finnas är att det aktuella betongspaltgolvet inte förekommer på djurens liggytor. Samt att liggytorna i övrigt inte innehåller göseldränerande golv oavsett material. Därutöver bör också särskild vikt läggas på stallmiljön i sin helhet. Främst gäller det sådana faktorer som kan påverka grisarnas beteende eller hälsa. Det kan vara till exempel tillgång till ren luft, dagsljus, strömedel och god boxhygien. Andra kriterier som också måste uppfyllas är att konsekvenserna av måttavvikelsen bara bedöms ha en liten påverkan på djuret för den funktion som måttföreskriften syftar till, och att måttavvikelsen inte innebär någon ökad risk för skador, stress eller ohälsa hos djuret. Vid bedömning av detta bör du ta särskild hänsyn till avvikelstens storlek,

spaltgolvet skick, halksäkerhet och spaltgolvet utformning i övrigt. På det sättet kan du säkerställa att det inte finns någon ökad risk för skador på grisarna och att grisarna inte har svårt att röra sig på spaltgolvet. Slutligen får inte avvikelser innebära att tillsynen eller skötseln av djuren försvåras

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 17

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.2.

Tabell 106 Golvytor

Golvytorna skall uppfylla följande krav:
a) För gyltor efter betäckning och dräktiga suggor: En del av den area som krävs i 1 b på minst 0,95 m ² per gylta och minst 1,3 m ² per sugga, måste vara en sammanhängande fast golvarea. varav högst 15 % får reserveras för dräneringsöppningar.
b) Om spaltgolv av betong används när svin hålls i grupp
i) får spaltvidden vara högst
– 11 mm för smågrisar
– 14 mm för avvanda smågrisar
– 18 mm för avels- eller slaktsvin
– 20 mm för gyltor efter betäckning och suggor
ii) måste stavbredden vara minst
– 50 mm för smågrisar och avvanda smågrisar
– 80 mm för avels- eller slaktsvin, gyltor efter betäckning och suggor.

Gris 44

Utrymmen för galtar uppfyller gällande föreskrifter.

Instruktion Gris 44

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 44

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel II. A i bilaga 1. Galtboxar ska vara så belägna och utformade att galten kan vända sig om samt höra, känna lukten av och se andra svin. En vuxen galt ska ha tillgång till en fri golvarea på minst 6 m². När boxar också används för naturlig betäckning ska en vuxen galt ha tillgång till en fri golvarea på minst 10 m².

Gris 33

Kraven på ströets kvalitet och användningen av strö är uppfyllda.

Instruktion Gris 33

Markera grundvillkorsbrist om det helt saknas material som grisarna kan undersöka och sysselsätta sig med. Eller om suggor och gyltor inte har konstant tillgång till

bökbart material. Grundvillkoren ställer inget krav på halmströ utan ger exempel på olika sätt att uppnå funktionskravet att alla grisar ska ha tillgång till material att undersöka och sysselsätta sig med. Det kan finnas andra exempel än de som anges i EU-direktivet.

Krav på konstant tillgång till tillräckligt med material ska tolkas så att det inte får vara tomt på strö (eller annat material) när grisarna är aktiva. Det är inte rimligt att kräva att grisarna ska ha tillgång till sysselsättningsmaterial nattetid.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 33

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.5. Utan att det påverkar kraven i bilaga I ska suggor och gyltor ha konstant tillgång till bökbart material som åtminstone uppfyller de relevanta kraven i den ovannämnda bilaga I.

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel I, punkten 4, i bilaga I. Trots vad som sägs i artikel 3.5 ska svin ha ständig tillgång till tillräckligt med material som de kan undersöka och sysselsätta sig med, material som halm, hö, trä, sågspån, svampkompost, torv eller blandningar av dessa utan att djurens hälsa äventyras.

Gris 34

Suggor och/ eller gyltor har tillgång till strömedel för bobyggnadsbeteende under veckan före grisning.

Instruktion Gris 34

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 34

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, II B.3 i bilaga I. Veckan för beräknad tidpunkt för grisning måste grisande suggor och gyltor få tillgång till tillräcklig mängd lämpligt material att bygga bo av om det inte visat sig vara tekniskt omöjligt på grund av det system för flytgödsel som används på anläggningen.

Gris 29

Utfodrings- och vattensystem är utformade, dimensionerade och placerade så att de medger ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.

Instruktion Gris 29

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 29

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.6. Suggor och gyltor som hålls i grupp ska utfodras med hjälp av ett system som garanterar att varje djur kan få tillräckligt med foder även när det finns konkurrenter om fodret.

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel I, punkten 6. Alla svin ska utfodras minst en gång per dag. Om svinen utfodras i grupp och inte ad lib eller genom ett automatiskt utfodringssystem som gör att djuren utfodras individuellt, ska alla svin i en grupp få tillgång till fodret samtidigt.

Gris 31

Kraven på tillgång till vatten och vattnets kvalitet är uppfyllda.

Instruktion Gris 31

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 31

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, kapitel I, punkt 7 i bilaga I. Alla svin som är äldre än två veckor ska ha ständig tillgång till färskt vatten i tillräcklig mängd.

Gris 30

Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel

Instruktion Gris 30

Markera grundvillkorsbrist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Då det saknas specifik svensk regel som motsvarar nedanstående artikel 3.7 i grisdirektivet är det särskilt viktigt att kontrollera att sinsuggor och dräktiga gyltor har tillgång till grovfoder av något slag. Det kan exempelvis vara ensilage, hö eller halm. Detta är särskilt viktigt om suggorna hålls i system där underlaget inte består av en djupströbädd eller jämförbart material som har ett fodervärde för grisar.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 30

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.7. För att de ska kunna äta sig mätta och med hänsyn till behovet att tugga måste alla dräktiga sinsuggor och gyltor ges tillräckligt med foder som ger bukfylla eller med högt fiberinnehåll samt foder med högt energiinnehåll.

Gris 38, Gris 39

Reglerna kring reducereing av smågrisars tänder är uppfyllda. Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt

Instruktion Gris 38, Gris 39

Markera grundvillkorsbrist om du kommit fram till ett "Nej" i checklistan. Varken svanskupering eller reducereing av smågrisars hörntänder få ske rutinmässigt.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 38, Gris 39

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, kapitel I, punkt 8 i bilaga I. Alla ingrepp som sker i annat syfte än att ge behandling eller ställa diagnos, eller för att identifiera svinen enligt gällande lagstiftning och som resulterar i skada i eller förlust av känslig kroppsdel eller förändring av benstrukturen ska vara förbjudna med undantag av följande:

- Hörntänderna på smågrisar får reduceras i storlek genom filning eller klippning, förutsatt att detta sker på ett likformigt sätt som lämnar en oskadad jämn tandyta. Filningen får inte göras efter den sjunde levnadsdagen. Betarna hos galtar får minskas i längd om detta är nödvändigt för att förhindra skador på andra djur eller av säkerhetsskäl.
- Kupering av en del av svansen.
- Kastrering av galtar som inte sker genom att det slits i vävnader.
- Håltagning för nosringar är bara tillåtet om djuren föds upp utomhus och i enlighet med nationell lagstiftning.

Varken svanskupering eller reducereing av hörntänder får ske rutinmässigt utan endast om det finns bevis på att skador har uppkommit på suggornas spenar eller på övriga svins öron eller svansar. Innan sådana ingrepp genomförs ska andra åtgärder vidtas för att förhindra svansbitning och andra oönskade beteenden. När detta görs ska hänsyn tas till miljön i dess helhet och beläggningsgraden. Olämpliga djurhållningsmetoder och miljöförhållanden ska åtgärdas.

Samtliga förfaranden som beskrivs ovan får endast utföras av veterinär eller en person som utbildats enligt föreskrifterna i artikel 6 i direktiv 2008/120/EG och som har erfarenhet av den teknik som används med lämpliga verktyg och under hygieniska förhållanden. Om kastrering eller svanskupering görs efter den sjunde levnadsdagen får ingreppen endast göras, under bedövning och med långtidsverkande smärtlindring, av en veterinär.

Gris 49

Smågrisar avvänjs tidigast då de uppnått 4 veckors ålder

Instruktion Gris 49

Markera grundvillkorsbrist om du kryssat nej i checklistan och avvikelserna beror på någon av följande villkor:

- villkor 4 rengöring, desinficering
- villkor 3 flytt av de avvanda grisarna till annan stallavdelning där de hålls avskilda från suggorna.
- villkor 10 tillskottsvärme.

Ovanstående avvikelser innebär att nedanstående krav i EU-direktivet inte uppfylls. Att avvänja smågrisar vid tre veckors ålder är inte en grundvillkorsbrist, förutsatt att djurhållningen uppfyller direktivets krav som är förknippade med avvänjning före 28 dagars ålder.

Bestämmelser som utgör grundvillkor Gris 49

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, kapitel II.C.3 i bilaga I.

3. Smågrisar får inte avvänjas före 28 dagars ålder såvida inte modersuggans eller smågrisarnas välbefinnande eller hälsa annars skulle påverkas negativt. Smågrisar får emellertid avvänjas upp till sju dagar tidigare om de flyttas till specialiserade utrymmen som töms och grundligt rengörs och desinfekteras innan en ny grupp placeras där, och som är avskilda från de utrymmen där suggorna hålls, i syfte att minimera överföringen av sjukdomar till smågrisarna.

4.12 SMR 11 Djurskydd för animalieproduktionens djur

Kontrollpunkter

Bestämmelser för animalieproduktionens djur Rådets direktiv 98/58/EG

Personal

Personalstyrkan är tillräcklig och den har lämpliga färdigheter och kunskaper samt yrkesskicklighet

Kontrollpunkter

Nöt 1, Häst 3, Gris 1, Får 1, Get 1, VhönsS 3, VhönsL 3, FjädrÖv 3, SlaktK 3
AvelsSl 2, Struts 1, Päls 2, Ren 1, Hjort 1, ÖvrGV 1

Instruktion

Det finns inga formella utbildningskrav på djurhållare eller personer som djurhållaren låter ta ansvar för tillsyn och skötsel av djuren. Det finns inte heller några bestämmelser om minsta antal personer i relation till djurantalet. Ett "Nej" på

denna kontrollpunkt bör normalt sett endast förekomma då brister (ej grundvillkorskontrollpunkter)” som inte är av tillfällig karaktär direkt visar:

Att djurhållaren eller övrig personal saknar kunskap om den aktuella djurhållningen och eller lämplighet att ansvara för djuren. Exempel: Du ser några magra djur, i dialogen med djurhållaren visar det sig att djurhållaren saknar kunskap om djurens foderbehov och foderkvalitet.

Att personalstyrkan till antalet är otillräcklig vilket exempelvis har lett till allvarliga brister i tillsyn och skötsel. Exempel: Du konstaterar att typiska skötsel- och arbetsrutiner för aktuell djurhållningsform är eftersatt eller helt har åsidosatts.

Endast i väl motiverade fall kan det vara berättigat att sätta avvikelse på denna punkt samtidigt som avvikelse sätts på annan kontrollpunkt som har med djurens välbefinnande att göra.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 1 i bilagan. Djuren skall skötas av en tillräckligt stor personal som besitter lämpliga färdigheter och kunskaper samt yrkesskicklighet.

Daglig tillsyn

Daglig tillsyn sker normalt av alla djur

Kontrollpunkter

Nöt 2, Häst 4, Gris 2, Får 2, Get 2, VhönsS 4, VhönsL 4, FjädÖv 4, SlaktK 4, AvelsSl 3, Struts 2, Päls 3, Ren 2, Hjort 2, Hjort 3, ÖvrGV2

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om tillsyn inte sker dagligen när det gäller djur i system där djurens välbefinnande är beroende av upprepad tillsyn. I praktiken gäller det djur som hålls på annat sätt än där det finns fri tillgång till bete och vatten. För djur på bete, till exempel får, getter och vuxna nötkreatur, måste länsstyrelsen vid grundvillkorsbedömningen avgöra i det enskilda fallet vilket lägsta tillsynsintervall som är acceptabelt för att uppnå EU-direktivets krav på att förhindra djurlidande.

För att tillsynen ska anses vara uppfylld ska djurhållaren åtgärda de brister som upptäcks vid inspektionen av djuren och djurens närmiljö. Om en djurhållare eller djurskötare observerar ett problem som innebär ett lidande för djuret, men inte åtgärdar problemet är tillsynen inte acceptabel. Observera att en brist alltid i första hand ska anges under specifik punkt. Men i de fall specifik punkt saknas och bristen innebär ett lidande för djuret, kan en sådan brist istället registreras som en brist i tillsynen.

Då brister i hull och renhet bedöms som allvarliga och djuren exempelvis kan få en diagnos eller om det råder uppenbar risk för skada eller sjukdom är detta en självklar brist under kontrollpunkten tillsyn OM det saknas specifika kontrollpunkter för dessa brister.

Exempel: Om kontrollanten ser djur med fast gödselpansar på buk, sidor och lår så utgör det en tydlig indikation på att djurhållaren under en längre tid har brustit i sin tillsyn av djuren. Djurhållaren har inte iakttagit den handlingsplikt som krävs för att i tid åtgärda en brist som orsakar ett lidande för djuren. Då det saknas en specifik punkt som reglerar renheten hos vuxna nötkreatur ska en sådan brist noteras under bristande tillsyn.

Följande exempel visar när bristen inte ska registreras som en brist i tillsynen.

Exempel: Ett djur med en skada som krävt behandling har under en längre tid inte tagits omhand. Djurhållaren har brustit i sin tillsyn av djuret. Eftersom det för denna brist finns specifika punkter, punkterna 9 och 45, som reglerar denna brist ska avvikelser noteras under dessa specifika punkter.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkten 2 i bilagan. Alla djur i djurhållningssystem där djurens välbefinnande är beroende av upprepad tillsyn från människor skall inspekteras minst en gång om dagen. Djur som hålls i andra typer av uppfödningssystem skall ses till så ofta att varje lidande förhindras.

Skadade eller sjuka djur

Skadade eller sjuka djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas om hand i särskilt utrymme

Kontrollpunkter

Nöt 9, Häst 12, Gris 9, Får 9, Get 9, VhönsS 8, VhönsL 8, FjädÖv 8, SlaktK 8, AvelsSl 8, Struts 3, Päls 9, Ren 6, Hjort 9, ÖvrGV 5

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om det vid kontrollen finns sjuka och eller skadade djur som inte fått lämplig behandling. Eller där veterinär inte konsulterats när det har funnits behov av det. Det är också en grundvillkorsbrist om sjuka och eller skadade djur i behov av sjukutrymme eller isolering inte hålls i ett lämpligt utrymme, med en torr och bekväm ströbädd. Krav på att djuren ska hållas lösgående är inte grundvillkor.

Ett djur som verkar vara sjukt eller skadat skall utan dröjsmål få lämplig behandling och om det inte svarar på sådan behandling skall veterinär rådfrågas så

fort som möjligt. Om så krävs skall sjuka eller skadade djur isoleras i ett lämpligt utrymme och, i förekommande fall, få en torr och bekväm ströbädd.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 4 i bilagan.

Ett djur som verkar vara sjukt eller skadat skall utan dröjsmål få lämplig behandling och om det inte svarar på sådan behandling skall veterinär rådfrågas så fort som möjligt. Om så krävs skall sjuka eller skadade djur isoleras i ett lämpligt utrymme och, i förekommande fall, få en torr och bekväm ströbädd.

Belysning

Belysning finns så att tillsyn av djuren alltid kan ske utan svårigheter

Kontrollpunkter

Nöt 23, Häst 25, Gris 26, Får 21, Get 21, VhönsS 23, VhönsL 23, FjädrÖv 23, SlaktK 23, AvelsSl 23, Struts 4, Päls 19, ÖvrGV 14

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om det saknas belysning för tillsyn enligt direktivets krav.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 3 i bilagan. Adekvat belysning (fast eller rörlig) skall finnas tillgänglig så att djuren kan inspekteras noga när som helst.

Dokumentation

Det finns journaler över läkemedelsanvändningen för minst 5 år tillbaka samt antal dödsfall i besättningen för minst 3 år tillbaka i tiden.

Kontrollpunkter

Nöt 10, Häst 13, Gris 10, Får 10, Get 10, VhönsS 9, VhönsL 9, FjädrÖv 9, SlaktK 9, AvelsSl 9, Struts 14, Päls 42, Ren 7, Hjort 10, ÖvrGV 6

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om journaler över veterinärmedicinska preparat eller behandlingar t.ex. avmaskningar saknas eller är bristfällig. Dokumentationen över medicinsk behandling ska i grundvillkorssammanhang för djurskydd innehålla följande uppgifter:

- Det använda preparatets namn

- Djurets eller djurgruppens identitet
- Datum för första behandlingen. Om detta redan framgår av veterinärreceptet behövs inte denna dokumentation.
- Dokumentation av antalet döda djur avser djur som har dött i besättningen, exempelvis till följd av sjukdom eller skador. Dokumentation kan göras löpande på separat blad med angivande av datum så fort ett dött djur upptäcks. Dödfödda djur behöver inte dokumenteras. Dokumentationen över medicinska behandlingar och antal dödsfall per datum ska sparas i minst 3 år tillbaka i tiden för att uppfylla grundvillkoret.
- Karenstider m.m. avseende livsmedelssäkerhet och spårbarhet kontrolleras inom LAnimal.

Tabell 107 Bedömningsvägledning dokumentation

	1	2	3
Allvar	Enstaka brister i dokumentationen, oklar spårbarhet. Bristerna leder till oklar spårbarhet om läkemedels-relaterade djurskyddsproblem behöver utredas.	Flera olika brister i dokumentationen, konsekvent utelämnad uppgift.	Dokumentationen saknas helt eller är konsekvent (medvetet) felaktig.
Omfattning	Enstaka uppgifter eller dokument saknas.	Flera uppgifter eller dokument saknas.	Alla uppgifter eller dokument saknas.
Varaktighet	Kortvarigt. 1-2 veckor	Upp till en månad.	Längre än en månad, verkar vara permanent.

Överlappande villkor

Om en överträdelse konstateras för ovanstående kontrollpunkter kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal5) och SMR 6 (Hormon4-5, Hormon5-5) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll.

Om en överträdelse konstateras för Hast13 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 6 (Hormon7-6 och Hormon8-5) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll.

Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 5 och 6 i bilagan. 5. Djurägaren eller djuruppfödaren skall föra bok över all medicinsk behandling som givits och över det antal döda djur som upptäckts vid varje inspektion. Om det krävs att likvärdiga upplysningar bokförs för andra ändamål skall detta vara tillräckligt för detta direktiv.

6. Denna dokumentation skall bevaras under minst tre år och skall göras tillgänglig för den behöriga myndigheten då denna genomför en inspektion eller begär det

Rörelsefrihet

Utrymmen för djur är enligt gällande måttföreskrifter. Kravet på rörelsefrihet är uppfyllt

Kontrollpunkter

Nöt 11, Nöt 57, Häst 14, Gris 11, Gris 21, Får 11, Får 14, Get 14, VhönsS 19, VhönsL 19, FjädÖv 19, SlaktK 19, AvelsSl 19, Struts 15, Päls 11, Päls 49, ÖvrGV 8

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om direktivets krav på rörelsefrihet inte uppfylls. Svenska måttbestämmelser är inte per automatik grundvillkor. Skilj på de mått som reglerar krav på utrymme för rörelsefrihet från andra måttkrav som inte gäller rörelsefrihet, t.ex. mått på sittpinnar eller mått på foderbordskant eftersom dessa inte utgör grundvillkor.

Direktivets krav på rörelsefrihet kontrolleras i ovanstående kontrollpunkter. För vissa djurslag regleras detta krav i två olika kontrollpunkter (se exempelvis Nöt 11 respektive Nöt 57) där punkten Nöt 11 enbart avser rörelsefrihet i stallutrymmen och punkten Nöt 57 avser situationer såväl i stallutrymmen som utomhus där djurens rörelsefrihet begränsas.

Direktivet nedan (se ”Bestämmelser som utgör grundvillkor”) reglerar enbart djurens rörelsefrihet. Detta görs i två olika stycken. Det första stycket kan tillämpas på samtliga djur oavsett var de hålls vilket innebär att de inte får utsättas för onödigt lidande eller onödig skada. Ett exempel kan vara om rörelsefriheten för lösgående djur är begränsad som en följd av en för hög beläggning i utrymmet (Nöt 11). Ett annat exempel kan vara en situation där ett djur tillfälligt hålls på ett sätt som inte är det normala för djuret, exempelvis vid tjudring på bete eller vid tillfällig uppbindning eller sammanbindning i stall (Nöt 57).

Det andra stycket i direktivet ska bara tillämpas på ett djur som normalt sett hålls i ett system som innebär att djuret är fastbundet eller fixerat (Nöt 11). För sådant djur gäller förutom att det inte får utsättas för onödigt lidande eller onödig skada även att djuret ska kunna få sina fysiologiska och etologiska behov tillgodosedda.

Notera att Gris 21 också reglerar krav på att suggor inte får hållas uppbundna och att åtgärder ska vidtas för att minimera aggressiviteten i grupp. Se mer under SMR 10 för gris i kontrollinstruktionen.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 7 i bilagan. Den rörelsefrihet som ett visst djur har, med hänsyn till djurarten och i enlighet med beprövad erfarenhet och vetenskaplig kunskap, får inte begränsas på ett sådant sätt att det medför onödigt lidande eller onödig skada.

Om ett djur ständigt eller vanligtvis är fastbundet, fastkedjat eller fasthållet skall djuret ha ett utrymme som är anpassat till dess fysiologiska och etologiska behov, i enlighet med beprövad erfarenhet och vetenskaplig kunskap.

Byggnader och andra utrymmen

Kraven på inredningens utformning med hänsyn till skaderisker etcetera är uppfyllda

Kontrollpunkter

Nöt 17, Häst 18, Gris 14, Får 16, Get 16, VhönsS 11, VhönsL 11, Fjädröv 11, SlaktK 11, AvelsSl 11, Struts 19, Päls 13, Ren 8, Hjort 11, ÖvrGV 10

Instruktion

Markera GV-brist om det är uppenbart att djur har skadats eller riskerar att skadas på grund av bristfällig inredning eller bristande underhåll.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkterna 8 och 9 i bilagan. 8. Material som används för konstruktion av olika utrymmen, och särskilt för konstruktion av kättrar och utrustning som djuren kan komma i beröring med, får inte vara skadliga för djuren och skall kunna rengöras och desinficeras grundligt.

9. Utrymmen och inredning för säkert förvar av djuren skall konstrueras och underhållas så att det inte finns några vassa kanter eller utskjutande delar som kan skada djuren.

Stallklimat

Stallet har en luftkvalitet och ett stallklimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen

Kontrollpunkter

Nöt 21, Häst 23, Gris 24, Får 19, Get 19, VhönsS 21, VhönsL 21, Fjädröv 21, SlaktK 21, AvelsSl 21, Struts 17, Päls 18, ÖvrGV 12

Instruktion

Om du har anledning att misstänka att miljön som djuren hålls i inte uppfyller kraven på god luftkvalitet bör du utföra relevanta luftkvalitetsmätningar. Markera grundvillkorsbrist om det framgår att djuren hålls eller har hållits i närmiljö där dammhalt, temperatur, relativ luftfuktighet och gaskoncentration ligger utanför svenska djurskyddsbestämmelser. Du ska inte markera grundvillkorsbrist om du konstaterar att bristerna är tillfälliga. De svenska gränsvärdena 80 % RF, 3000 ppm CO₂ och 10 ppm NH₃ speglar Jordbruksverkets syn på hur EU-direktivets målsättning kan uppnås.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 10 i bilagan.

Luftcirkulation, dammhalt, temperatur, relativ luftfuktighet och gaskoncentration måste hålla sig inom de värden som innebär att de inte är skadliga för djuren

Kravet på dagsljusinsläpp och belysning är uppfyllt

Kontrollpunkter

Nöt 24, Häst 26, Gris 27, Får 22, Get 22, VhönsS 24, VhönsL 24, Fjädröv 24, SlaktK 24, AvelsSl 25, Struts 18, Päls 20, ÖvrGV 15

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om det är uppenbart att tillgången till dagsljus eller belysning som stödjer djurens dygnsrytm och beteendebestyrande behov är bristfällig. Det är inte en grundvillkorsbrist om fönster saknas eller är igensatta förutsatt att artificiell belysning finns.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 11 i bilagan.

Djur som hålls i byggnader får inte förvaras i ständigt mörker och inte heller utan lämplig vila från artificiellt ljus. Om det naturliga ljuset inte räcker till för att svara mot djurens beteenderelaterade och fysiologiska behov skall lämplig artificiell belysning ordnas.

Kraven för hållande av utegångsdjur är uppfyllda. Kraven på stängsel är uppfyllda

Kontrollpunkter

Nöt 35, Nöt 36 Häst 35, Häst 36, Gris 36, Gris 37, Får 32, Får 33, Get 32, Get 33
VhönsS 39, VhönsL 39, FjäÖv 39, SlaktK 39, AvelsSl 39, Struts 20, Hjort 16,
ÖvrGV 21, ÖvrGV 22

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om utegångsdjur under vinterhalvåret saknar tillgång till skydd mot dåligt väder och hälsorisker. I de fall det saknas en ligghall måste en bedömning göras i varje enskilt fall om kraven i EU-direktivet är uppfyllda.

Eftersom det saknas svenska regler specifikt om skydd mot rovdjur kan inte enbart bristande rovdjursskydd utgöra grundvillkorsbrist. Djur som inte förvaras i byggnader skall, såvitt det är nödvändigt och möjligt, ges skydd mot dåligt väder, rovdjur samt hälsorisker

Svenska bestämmelser om stängsel, till exempel att hästar inte får hägnas in med taggtråd, krav på betesmark, rastgårdar, markytors drivningsvägar och drivning samt rörelsefrihet utgör inte i sig grundvillkor. Men om stängslet, rastgården eller markytorna är så bristfälligt utformade att de utgör en uppenbar skaderisk för djuren, har djuren inte fått tillräckligt skydd mot hälsorisker, vilket är en grundvillkorsbrist.

Observera att animaliedirektivet gäller för djur som hålls utomhus oavsett årstid. Detta innebär att även grisar som hålls utomhus under den varma årstiden ska ha tillgång till plats som ger skydd mot direkt solstrålning, stark vind och nederbörd i den omfattning som direktivet kräver.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 12 i bilagan.

Automatiska system och anordningar ges daglig tillsyn

Kontrollpunkter

Nöt 4, Häst 6, Gris 4, Får 4, Get 4, VhönsS 5, VhönsL 5, FjäÖv 5, SlaktK 5,
AvelsSl 4, Struts 32, Päls 5, ÖvrGV 3

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om du kommit fram till ett "Nej" i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktiven.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, del av punkt 13 i bilagan. All automatisk eller mekanisk utrustning som är väsentlig för djurens hälsa och välbefinnande måste inspekteras minst en gång om dagen. Om brister upptäcks ska dessa rättas till omedelbart, eller om detta är omöjligt, lämpliga åtgärder vidtas för att skydda djurens hälsa och välbefinnande.

Mekaniskt ventilerade stallar har nödventilation

Kontrollpunkter

Nöt 22, Häst 24, Gris 25, Får 20, Get 20, VhönsS 22, VhönsL 22, FjäddÖv 22, SlaktK 22, AvelsSl 22, Struts 33, Päls 33, ÖvrGV 13

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om mekaniskt ventilerade stallar, förutom med de undantag som nämns i följande meningar, saknar nödventilation (ex. öppna dörrar och fönster) och eller larm. För nötkreatur över 6 månaders ålder, hästdjur, får och getter samt fjäderfästallar med mindre än 2000 djur krävs inget larm, under förutsättning att ett ventilationsbortfall inte bedöms kunna medföra lidande för djuren. I vissa stallar med grisar där nödventilationen fungerar automatiskt (utan manuella insatser) vid övertemperatur och strömavbrott krävs inte heller larm. (Framgår av de svenska bestämmelserna).

Skilj på mekanisk ventilation och naturlig ventilation. I stallar med naturlig ventilation, så kallat självdrag, krävs inget larm.

I vissa fall bör ett stall/stallavdelning inte betraktas som mekaniskt ventilerad med krav på larm även om det finns en frånluftsfläkt i utrymmet. Det gäller om man konstaterat att en fullgod ventilation uppnås utan fläktens inverkan, d.v.s. fläkten behövs egentligen inte men används för att uppnå en högre djurskyddsnivå än vad som minst krävs enligt forskrifterna. Det är av samma skäl inte en grundvillkorsbrist om det saknas larm i ett mekaniskt ventilerat stall där djuren vistas så kort tid att ett eventuellt ventilationsbortfall inte hinner utgöra någon risk för djurens hälsa och välbefinnande. Till exempel i mekaniskt ventilerade ligg- eller utfodringshallar under förutsättning att djuren inte hålls instängda i utrymmet och att de med lätthet själva kan ta sig ut i det fria.

I stallavdelningar med krav på larm ska larmet varna för övertemperatur och vara försett med en batteribackup. Larmsystemet ska testas regelbundet.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, del av punkt 13 i bilagan. När djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ett artificiellt ventilationssystem skall ett lämpligt reservsystem ordnas för att garantera

tillräcklig förnyelse av luften för att skydda djurens hälsa och välbefinnande vid ett eventuellt fel på systemet, och ett larmsystem skall finnas som varnar om systemet upphör att fungera.

Foder, vatten och andra ämnen

Utfodrings- och vattensystem är utformade, dimensionerade och placerade så att de medger ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.

Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig allsidig och välbalanserad näringstillförsel

Kraven på tillgång till vatten och på vattnets kvalitet är uppfyllda.

Kontrollpunkter

Nöt 26, Nöt 27, Nöt 30, Häst 28, Häst 29, Häst 30, Gris 29, Gris 30, Gris 31, Får 24, Får 25, Får 26, Get 24, Get 25, Get 26, VhönsS 27, VhönsS 28, VhönsS 29, VhönsL 27, VhönsL 28, VhönsL 29, FjädÖv 27, FjädÖv 28, FjädÖv 29, SlaktK 27, SlaktK 28, SlaktK 29, AvelsSl 27, AvelsSl 28, AvelsSl 29, Struts 34, Struts 35, Struts 36, Päls 22, Päls 23, Päls 24, Ren 9, Hjort 15, ÖvrGV 17, ÖvrGV 18, ÖvrGV 19

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om det är uppenbart att djuren inte får tillgång till foder och/eller vatten i den mängd och kvalitet som krävs för att hålla dem vid god hälsa. Det är också en grundvillkorsavvikelse om djuren till följd av konkurrens eller av olämplig utformning av vatten eller foderplatsen orsakas onödigt lidande eller skada.

I den svenska lagstiftningen finns utrymmesmått vid foderplatser, antalet drickplatser- och även krav på utfodringsbås för suggor och gyltor. Detta saknas i EU-direktivet och utgör därför inte i sig grundvillkor. Det är under förutsättning att djuren ändå har tillgång till foder och vatten i den utsträckning som EU-direktivet syftar till.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkterna 14-17 i bilagan.

14. Djuren skall utfodras med hälsosamt foder som är lämpligt för djurens ålder och art och som ges till dem i tillräcklig mängd för att hålla dem vid god hälsa och för att tillgodose deras näringsbehov. Djur får inte ges foder eller vätska på ett sätt som kan orsaka onödigt lidande eller skada, och inte heller får sådant foder eller sådan vätska innehålla något ämne som kan orsaka onödigt lidande eller skada.

15. Alla djur skall ha tillgång till foder med de intervall som överensstämmer med deras fysiologiska behov.

16. Alla djur skall ha tillgång till tillräckligt med färskvatten av lämplig kvalitet eller ha möjlighet att tillfredsställa sitt vätskeintag på något annat sätt.

17. Utfodrings- och vattningsutrustning skall vara konstruerade, tillverkade och placerade så att förorening av foder och vatten samt skadeverkningar på grund av konkurrens mellan djuren begränsas.

Hormoner och andra ämnen används endast på tillåtet sätt

Kontrollpunkter

Nöt 40, Häst 37, Gris 41, Får 36, Get 36, VhönsS 42, VhönsL 42, FjädÖv 42, SlaktK 42, AvelsSl 42, Struts 37, Päls 30, Ren 12, Hjort 18, ÖvrGV 24

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist vid konstaterandet att hormoner används till djur i tillväxtbefrämjande syfte eller på något annat otillåtet sätt efter laboratorieanalys. Vid fullständig grundvillkorskontroll bör länsstyrelsen stämma av resultatet på denna kontrollpunkt mot hormonrelaterade frågor i livsmedelsprotokollet och kontrollprotokollet om epizootier med mera. Skälet till att snarlika hormonrelaterade kontrollpunkter förekommer i tre olika slags protokoll och eller checklistor är att de måste redovisas i separat statistik till EU-kommissionen.

Överlappande villkor

Om en överträdelse konstateras för någon av ovanstående kontrollpunkter kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (Lanimal3) och SMR 6, om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. För SMR 6 kan kontrollpunkterna Hormon3, Hormon4-1, Hormon4-2, Hormon4-3, Hormon4-4, Hormon4-6, Hormon5-1, Hormon5-3, Hormon5-6 vara aktuella.

Om en överträdelse konstateras för Not40 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LMjolk3) och SMR6 (Hormon6-2, Hormon6-3 och Hormon6-4, Hormon6-6) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll.

Om en överträdelse konstateras för Far36 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 5 (LMjolk3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll.

Om en överträdelse konstateras för Hast37 kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 6 (Hormon7-2, Hormon7-3, Hormon7-4, Hormon7-5, Hormon7-7, Hormon8-1, Hormon8-2, Hormon8-3, Hormon8-4, Hormon8-6) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll.

Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG, om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 18 i bilagan.

Inget annat ämne, med undantag för sådana som givits av terapeutiska eller profylaktiska ändamål eller för zooteknisk behandling enligt definitionen i artikel 1.2 c i direktiv 96/22/EG*, skall ges till ett djur om det inte genom vetenskapliga studier om djurs välbefinnande eller genom beprövad erfarenhet har visats att verkan av ett sådant ämne inte är skadligt för djurets hälsa eller välbefinnande

Stympning

Kraven kring avhorning är uppfyllda. Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.

Kontrollpunkter

Nöt 37, Nöt 38, Häst 38, Gris 39, Får 34, Get 34, VhönsS 40, VhönsL 40, FjäddÖv 40, SlaktK 40, AvelsSl 40, Struts 39, Päls 28, Ren 10, Hjort 17, ÖvrGV 25

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan. Eftersom EU-direktivet direkt hänvisar till de nationella bestämmelserna så utgör i praktiken de svenska regler som berör någon form av stympande ingrepp grundvillkor. Huvudregeln i den svenska lagstiftningen är att det är förbjudet att utföra operativa ingrepp på djur om det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl och att en veterinär ska anlitas vid de operativa ingreppen. Vissa undantag finns dock, vilket framgår av bestämmelserna nedan.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG, om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 19 i bilagan.

I avvaktan på antagande av särskilda bestämmelser om stympning i enlighet med förfarandet i artikel 5 i direktivet och utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 2008/120/EG skall de relevanta nationella bestämmelserna tillämpas i enlighet med de allmänna reglerna i fördraget.

Djurskyddslagen (2018:1192) 4 kap. 2-3 §§

Djurskyddsförordningen (2019:66) 4 kap. 1§

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra (D35/L41) 6 kap

Avelsförfarande

Kravet på att avel inte innebär förlossningssvårigheter eller annat lidande är uppfyllt.

Kontrollpunkter

Nöt 41, Häst 39, Gris 42, Får 38, Get 38, VhönsS 43, VhönsL 43, FjäddÖv 43
SlaktK 43, AvelsSl 43, Struts 41, Päls 31, Ren 13, Hjort 19, ÖvrGV 26

Instruktion

Markera grundvillkorsbrist om det finns skäl att anta att djurhållaren inte vidtagit åtgärder för att motverka så kallad tjuvbetäckning för unga och icke färdigutvecklade hondjur som ska användas i avel. Ta ställning till om bristen i fråga varit en olyckshändelse eller om hondjur inte skiljts från handjur i tid. Likaså om avel har bedrivits med djur med letalanlag. Stalljournaler och behandlingskvitton är exempel på dokument som kan verifiera att för tidig kalvning skett upprepade gånger och att det lett till problem i samband med förlossning. I grundvillkorssammanhang utgör rutinmässig abortering inte en grundvillkorsavvikelse.

Bestämmelser som utgör grundvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkterna 20 och 21 i bilagan 20. Naturliga eller konstgjorda avelsförfaranden som orsakar eller kan orsaka lidande eller skada för något av de berörda djuren får inte tillämpas.

Denna bestämmelse skall inte utesluta användningen av vissa förfaranden som kan orsaka smärre eller tillfälliga lidanden eller skador, eller som kan kräva ett ingrepp där ingen varaktig skada förväntas, om dessa förfaranden är tillåtna enligt nationell lagstiftning.

21. Inget djur får hållas för animalieproduktion om det inte på grundval av djurets geno- eller fenotyp finns skäl att förvänta sig att djuret kan hållas utan men för dess hälsa eller välbefinnande.

4.13 Bedömningsvägledning vid grundvillkorsbrister avseende djurskydd SMR 9-11

Tabell 108 Bedömningsvägledning vid grundvillkorsbrister avseende djurskydd

	1	2	3
Allvar	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i liten utsträckning.	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i måttlig utsträckning.	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i stor utsträckning.
Omfattning	Bristen berör mindre än ca 10 % av djuren i aktuell djurgrupp*.	Bristen berör ca 10 % - 50 % av djuren i aktuell djurgrupp*.	Bristen berör mer än ca 50 % av djuren i aktuell djurgrupp*.
Varaktighet	Bristen bedöms ha påverkat djur negativt högst ca 1 månad.	Bristen bedöms ha påverkat djur negativt mellan ca 1- 6 månader	Bristen bedöms ha påverkat djur negativt mer än ca 6 månader.

* Aktuell djurgrupp är de djur som omfattas av den bestämmelse som respektive grundvillkor grundar sig på.

Exempel 1: I en besättning med 40 kalvar och 160 nötkreatur som är äldre än 6 månader får 10 av kalvarna bara foder en gång per dag. Grundvillkoret om utfodring minst två gånger per dag gäller för kalvar, inte för övriga nötkreatur. Bristen berör därmed $10/40 = 25$ procent av aktuell djurgrupp.

Exempel 2: I en ladugård där djurens välbefinnande är beroende av upprepad tillsyn från människor vistas 18 nötkreatur, 15 grisar och 5 hästar som ska bli livsmedel. Inga av djuren får tillsyn oftare än varannan dag. Grundvillkoret om daglig tillsyn gäller alla produktionsdjur. Bristen berör därmed samtliga 38 djur, det vill säga 100 procent av aktuell djurgrupp.

Exempel 3: I en besättning med 200 nötkreatur hålls 150 djur inne i en ladugård vintertid och 50 djur hålls utomhus. För utgångsdjuren finns inget godtagbart skydd mot dåligt väder och hälsorisker. Grundvillkoret om skydd för utgångsdjur omfattar inte de djur som hålls inne. Bristen berör samtliga 50 utgångsdjur, det vill säga 100 procent av aktuell djurgrupp.

Exempel 4: I en grisbesättning finns 40 suggor, 200 smågrisar och 360 slaktsvin. 50 av smågrisarna har ingen liggplats som är avskild från suggan. Det grundvillkoret berör endast smågrisar. Bristen berör därmed $50/200 = 25$ procent av aktuell djurgrupp.

Exempel 5: I en besättning med 100 nötkreatur äldre än sex månader och 35 kalvar vistas 10 nöt äldre än sex månader och 2 kalvar i en box med stor skaderisk. Grundvillkoret om krav på inredningens utformning med hänsyn till skaderisker regleras i såväl animaliedirektivet 98/58/EG som kalvdirektivet 2008/119/EG. Aktuell djurgrupp som omfattas av animaliedirektivet är $10/100 = 10$ procent. Bristen berör därmed 10 procent av aktuell djurgrupp. Aktuell djurgrupp som omfattas av kalvdirektivet är $2/35 = 5,7$ procent. Bristen berör därmed 5,7 procent av aktuell djurgrupp.

Obetydlig överträdelse kan vara aktuellt vid brister som bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i ingen eller i mycket liten utsträckning.

4.14 GAEC2 Skydd av våt- och torvmark

GAEC2 kontrolleras på torvmark. Grundvillkorets syfte är att minska koldioxidutsläpp från dränerade torvmarker och bidrar till skydd av kolrika jordar och bevarande av biologisk mångfald. Reglerna om markavvattning i miljöbalken förhindrar att dräneringen av torvmark ökar. Förbud mot svartträda och begränsning av möjlighet att plöja permanent gräsmark motverkar jordflykt och ökar möjligheten till kolinlagring på markerna genom växtrester.

Plöjning av permanent gräsmark kommer inte kunna ge överträdelse för 2024 eftersom villkoret börjar gälla först 2024 och kontrollen avser plöjning som inte får ske mer än var fjärde år.

Bakåtbedömningar är inte aktuella vid kontroll av GAEC2 år 2024.

Kontroll sker på block som har attributet torvmark. Detta kommer du att kunna se då dessa är taggade som torvmark i blockets attribut.

Torvlagret finns i Basen och Falken. När du genomför kontrollen var uppmärksam på att lagret inte alltid stämmer överens med verkligheten.

Lagrets exakthet:

- En del kartering är gjord på småskaliga kartor i skala 1:50 000 eller mindre och har därför låg noggrannhet (20 - 200 m noggrannhet i läge).
- När marken odlas bryts det organiska materialet ner, vilket gör att torvlagrets tjocklek minskar (s.k. bortodling). Det kan handla om 1 – 3 cm per år. Eftersom karteringen är genomförd från 1960-talet och framåt är det inte längre säkert att marken räknas som torvmark enligt GAEC 2.

Kontrollpunkter

GAEC2_Torvmark

Har lantbrukaren torvmark?

Instruktion GAEC2_Torvmark (kontrollföretag)

Ingångsfråga. Kontrollen är aktuell om lantbrukaren har torvmark. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras. Om det finns torvmark, genomför följande moment före kontrollbesöket:

1. Ta reda på om det finns några handlingar i länsstyrelsens vattenarkiv. Det kan handla om samfällid markavvattningsanläggning (dikningsföretag, torrläggingsföretag, invallningsföretag etc.) eller täckdikningsplaner. Dessa

underlag är bra för att få en överblick över hur marken är avvattnad och för att kunna bedöma om det skett någon nyanläggning eller fördjupning av diken.

2. Kontrollera i diariet:

- Om lantbrukaren har ansökt om tillstånd för markavvattning eller gjort anmälan om underhåll av diken. Titta några år tillbaka eftersom det kan dröja mellan anmälan och genomförande
- Ta även reda på om länsstyrelsen inom tillsynen av vattenverksamhet har information som indikerar att jordbrukaren har brutit mot villkoren om dikning i GAEC 2.

Torvmark1

Finns det torvmark på skiftet?

Instruktion Torvmark1 (skifte)

Kontrollera om det finns torvmark på skiftet genom att titta på torvlagret i Falken. Besvara kontrollpunkten Torvmark1 med Nej om skiftet saknar torvmark. Vid nej är inga fler kontrollpunkter aktuella på skiftet.

När du använder torvlagret, var uppmärksam på att det inte är helt säkert att det stämmer överens med verkligheten.

Om lantbrukaren kan påvisa att de översta 40 cm av jordprofilen i marken innehåller mindre än 30 % organiskt material ska marken inte räknas som torvmark.

I tydliga fall räcker det med en kontroll på platsen. Vid tveksamma fall kan halten organiskt material bestämmas med glödningsförlustmetoden eller likvärdig metod.

Om lantbrukaren har gjort en markkartering som anger en mullhalt lägre än 30 procent ska marken inte räknas som torvmark

Om marken inte längre är torv ska du lägga en blockanteckning i Basen.

Avvattning1

Har lantbrukaren, utan tillstånd, anlagt nya diken på torvmark, på eller i direkt anslutning till skiftet?

Instruktion Avvattning1 (skifte)

Har ingen nydikning utan tillstånd skett, besvara frågan med Nej, gå vidare till Avvattning 2. Om nydikning skett ska du rita in linjeobjekt i Falken för att dokumentera var diken är.

Grundvillkoret omfattar:

- Anläggning av öppna diken.
- Anläggning av rörlagda diken med en diameter större än 300 millimeter.

Anläggning av öppna diken och rörlagda diken med en diameter större än 300 mm kräver tillstånd om syftet med dikningen är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Tillstånd lämnas av länsstyrelse eller mark- och miljödomstol.

Kontrollera om det finns nya diken som saknar tillstånd:

- Öppna diken. Kontrollera om det finns några nyanlagda diken. Jämför med kartor och flygbilder som du har tillgång till.
- Rörlagda diken. Kontrollera om det finns några nyanlagda utlopp, nyanlagda brunnar eller spår efter grävning.

Utgå från vad som kommit fram vid arkivkontrollen, vad du själv kan se och information du får från jordbrukaren om denne deltar vid kontrollen.

Om du behöver läsa mer om dikning, se nedan:

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/jo181.html> , Underhåll ditt dike för ett rikare odlingslandskap

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/jo182.html>, Täckdikning – för bättre skörd och miljö <https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/jo182.html>, Täckdikning – för bättre skörd och miljö

Avvattning1-2

Medför de nya dikena en ökad dränering av torvmark på skiftet?

Instruktion Avvattning1-2 (skifte)

För att ett nyanlagt dike ska medföra ökad dränering av skiftet så behöver vattennivån i diket vara lägre än det tidigare dräneringsdjupet. Om skiftet är dikat sedan tidigare med ett utlopp som ligger lika lågt eller lägre än det nya diket så medför det nya diket ingen ökad dränering.

Om diket är rörlagt krävs dessutom att det finns nyanlagda dräneringsledningar (täckdiken) för att det ska medföra en ökad dränering. Dräneringsledningarna (täckdikena) måste då ligga lägre än eventuell tidigare dränering på skiftet.

Öppna diken ökar dräneringen närmast diket. Om det finns nyanlagda dräneringsledningar (täckdiken) så ökar dräneringen på större avstånd från diket.

Du ska därför kontrollera om det finns nyanlagda dräneringsledningar (täckdiken) som ligger lägre än eventuell tidigare dränering på skiftet. Kontrollera om det finns nyanlagda brunnar på skiftet, nyanlagda täckdikensutlopp som mynnar ut i ett öppet dike eller om det finns spår efter grävning.

Bedömer du att det nya diket ökar dräneringen av torvmark på skiftet ska du rita in överträdelseyta för överträdelserna i Falken.

Räkna med att öppna diken ökar dräneringen av sammanhängande torvmark upp till 15 m på varje sida av diket. Nyanlagda dräneringsledningar (täckdiken) som är anslutna till de nya dikena och ligger lägre än eventuell tidigare dränering på skiftet ökar dräneringen inom hela det täckdikade området.

Avvattning2

Har lantbrukaren, utan tillstånd, fördjupat befintliga diken på torvmark, på eller i direkt anslutning till skiftet?

Instruktion Avvattning2 (skifte)

Grundvillkoret omfattar:

- Fördjupning av öppna diken.
Med fördjupning menas här att diket under kontrollåret gjorts djupare än sitt lagliga djup, det vill säga det djup diket fick efter den senaste lagliga åtgärden. Om diket är tillståndsprövat så är dikesdjupet angivet i tillståndet. Före 1983 var det tillåtet att anlägga och fördjupa diken utan tillstånd. Om diket fördjupades före 1983 så är det djup som fanns vid den senaste fördjupningen därför lagligt. Det lagliga djupet kan alltså vara större än det djup som är fastställt i ett äldre tillstånd.

I länsstyrelsens vattenarkiv eller hos lantbrukaren kan det finnas ritningar som lantbruksnämnden tog fram när dikena skulle fördjupas. Om det inte finns ritningar är bedömningen svårare. För vägledning hänvisas till <https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/jo181.html>, Underhåll ditt dike för ett rikare odlingslandskap.

Fördjupning av diket ska inte förväxlas med underhåll av dike som innebär att anläggningen ska hålla den utformning den fick efter den senaste lagliga åtgärden. Underhåll kan innebära att man gräver bort slam som samlats på dikesbotten eller tar bort växtlighet och rötter.

För att omfattas av grundvillkoret krävs det att fördjupningen leder till att vattennivån i diket sänks. Det innebär att ett större djup i enstaka punkter inte ska noteras som en överträdelse så länge det finns ett lagligt djup nedströms som håller uppe vattennivån. Korta sträckor med ett större djup kan exempelvis bero på att man anlagt en slamficka för att minska grumlingen när diket underhålls.

- Fördjupning av diken med rör som har en diameter större än 300 millimeter.

Med fördjupning menas här att diket under kontrollåret gjorts djupare än sin lagliga dimension. Samma resonemang om laglig dimension gäller som för öppna diken, se ovan.

Fördjupning med genom rörläggning innebär antingen att ett öppet fördjupas och rörläggs eller att en äldre rörläggning tas bort och ersätts med nya rör på en lägre nivå. Om gamla rör ersätts nya rör på samma nivå och med motsvarande dimension så är det ett underhåll.

Fördjupning av diken enligt ovan som leder till ökad avvattningen kräver tillstånd av länsstyrelsen eller mark- och miljödomstol.

Kontrollera om det finns diken som fördjupats utan tillstånd:

- Öppna diken. Kontrollera om det finns några diken som har fördjupats. Jämför med eventuellt tidigare tillstånd eller andra ritningar.
- Rörlagda diken. Kontrollera om det finns några nyanlagda utlopp, nyanlagda brunnar eller spår efter grävning. Jämför med eventuellt tidigare tillstånd eller andra ritningar för att se om det är ett underhåll eller en fördjupning.

Utgå från vad som kommit fram från arkiven, vad du själv kan se och information du får från jordbrukaren om denne deltar vid kontrollen.

Har ingen fördjupning av diken utan tillstånd skett, besvara frågan med Nej, gå vidare till Avvattning 3.

Bedömer du att det har skett en fördjupning och jordbrukaren inte kan visa att den skett före kontrollåret ska du rita in linjeobjekt i Falken för att dokumentera var diken är.

Avvattning2-2

Medför fördjupningen av diken en ökad dränering av torvmark på skiftet?

Instruktion Avvattning2-2 (skifte)

För att ett fördjupat dike ska medföra ökad dränering av skiftet så behöver vattennivån i diket vara lägre än det tidigare dräneringsdjupet. Om skiftet är dikat sedan tidigare med ett utlopp som är lika lågt eller lägre än det nya diket så medför det nya diket ingen ökad dränering.

Om diket är rörlagt krävs dessutom att det finns nyanlagda dräneringsledningarna (täckdiken) för att det ska medföra en ökad dränering. Dräneringsledningarna (täckdikena) måste då ligga lägre än eventuell tidigare dränering på skiftet.

Öppna diken ökar dräneringen närmast diket. Om det finns nyanlagda dräneringsledningarna (täckdiken) så ökar dräneringen på större avstånd från diket.

Du ska därför kontrollera om det finns nyanlagda dräneringsledningar (täckdiken) som ligger lägre än eventuell tidigare dränering på skiftet. Kontrollera om det finns nyanlagda brunnar på skiftet, nyanlagda täckdikensutlopp som mynnar ut i ett öppet dike eller om det finns spår efter grävning.

Bedömer du att det fördjupade diket ökar dräneringen av torvmark på skiftet ska du rita in överträdelseyta för överträdelserna i Falken.

Räkna med att öppna diken ökar dräneringen av sammanhängande torvmark upp till 15 m på varje sida av diket. Nyanlagda dräneringsledningar (täckdiken) som är anslutna till de nya diken och ligger lägre än eventuell tidigare dränering på skiftet ökar dräneringen inom hela det täckdikade området.

Avvattning3

Har lantbrukaren nydikar eller fördjupat diken utan tillstånd?

Instruktion Avvattning3 (kontrollföretag)

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelserna på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelserna kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelseytorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelseytor kommer de att summeras.

Tabell 109 Bedömningsvägledning Avvattning3

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (automatisk beräkning)	<0,50 ha	0,51 – 2,00 ha	> 2,00 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Avvattning3

4 kap. 3 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

2 kap. 2 § Torvmark, Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2022:29) om direktstöd och grundvillkor

11 kap. Miljöbalken (1998:808)

Svarttrada1

Har lantbrukaren otillåtet svarttradat markerna?

Instruktion Svartrada1 (skifte)

Besvara kontrollpunkten Svartrada1 med Nej om lantbrukaren inte svarträdad marken. Vid Nej gå vidare till Ploja1.

Träda utan växlighet är en svarträda. Lantbrukaren kan genom att bespruta eller bearbeta marken lämna skiftet eller delar av skiftet utan växlighet. Om den inte är ansökt som svarträda måste frågan ställas om lantbrukaren avser så in gröda.

Om du påträffar skifte med svarträda på torvmark. Prata med lantbrukaren för att undersöka om det finns dispens från förbudet med anledning av bekämpning av rotgallnematoder. Be lantbrukaren att uppvisa dispensen direkt vid kontroll alternativt komplettera med den.

Om man misstänker angrepp av rotgallnematoder är man skyldig att skicka in anmälan till Jordbruksverket via blanketten Anmäl karantänskadegörare. ”Om du drabbas av nematoder måste de bekämpas. Fältet får bekämpningsåtgärder som ofta innebär svarträda minst ett år och sedan restriktioner mot att odla underjordiska grödor tills nematoderna försvunnit.”

Finns det yta med torvmark som är svarträda och saknar dispens ska kontrollanten rita in en överträdelseyta i Falken för att kunna visa för lantbrukaren vart överträdelsen skett.

Svartrada2

Har lantbrukaren något skifte med otillåten svarträda?

Instruktion Svartrada2 (kontrollföretag)

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelseytorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelseytor kommer de att summeras.

Tabell 110 Bedömningsvägledning Svartrada2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (automatisk beräkning)	<0,50 ha	0,51 – 2,00 ha	> 2,00 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Svartrada2

4 kap. 3 a § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Ploja1

Har lantbrukaren otillåtet plöjt åkermark som är permanent gräsmark oftare än var fjärde år?

Instruktion Ploja1 (skifte)

Besvara kontrollpunkten Ploja1 med Nej om lantbrukaren inte plöjt upp åkermark som är permanent gräsmark oftare än var fjärde år. Om Nej inga fler frågor för denna kontrollform.

Kontrollpunkten kommer inte kunna ge överträdelse för 2024 eftersom villkoret börjar gälla först 2024. För att det ska kunna bli en överträdelse behöver du kunna visa att marken som är permanent gräsmark plöjts två år inom en fyraårsperiod.

Kontrollpunkten kan bara bli aktuell för en överträdelse om ett skifte som är klassat som permanent gräsmark tidigare har plöjts upp och återetablerats med samma gröda under samma år och därmed förblivit permanent gräsmark.

För att kontrollera om marken varit plöjd tidigare år kan du till exempel titta på hur växtligheten ser ut, prata med lantbrukaren, kontrollera växtodlingsplanen eller granska ortofoton från tidigare år.

Om svaret är Ja och lantbrukaren plöjt en yta som klassas som permanent gräsmark, rita in en överträdelseyta i Falken.

Ploja2

Har lantbrukaren otillåtet plöjt åkermark som är permanent gräsmark oftare än var fjärde år?

Instruktion Ploja2 (kontrollföretag)

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelseytorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelseytor kommer de att summeras.

Tabell 111 Bedömningsvägledning Ploja2

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (automatisk beräkning)	<0,50 ha	0,51 – 2,00 ha	> 2,00 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor Ploja 2

4 kap. 3 b § Förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

4.15 GAEC3 Förbud mot bränning av stubb på åkermark

För bränning av stubbåker råder det undantag från bränningsförbudet om bränning behöver utföras av växtskyddsskäl. I sådana fall krävs en uttrycklig dispens från länsstyrelsen. Skälet är att man måste ansöka om dispens innan för annars är det svårt att bevisa i efterhand att det t.ex. fanns snömögel innan bränning. Det är lite olika enheter som handlägger denna dispens på Länsstyrelsen. Vänd dig till närmaste chef för att få reda på vad som gäller för din Länsstyrelse.

Bakåtbedömningar är inte aktuella vid kontroll av GAEC 3 eftersom det inte går att bedöma om villkoret är uppfyllt tidigare år.

Kontrollpunkter

GAEC3

Har lantbrukaren åkermark?

Instruktion GAEC3 (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

GAEC3A

Har otillåten bränning av stubbåker förekommit?

Instruktion GAEC3A (Skifte)

Besvara kontrollpunkten GAEC3A med Nej om bränning inte har förekommit eller i de fall då en gröda som odlats på skiftet är sådan att bränning inte är aktuell. Det kan vara till exempel vall, eller då skiftet består av en gröda med halm men där bränning av stubbåker inte har skett.

Besvara kontrollpunkterna GAEC3A med Nej i de fall som lantbrukaren har bränt stubbåker och halmbränning är tillåten eftersom det finns en dispensansökan. Om det finns en dispens ska denna laddas upp i Kundakt. Lantbrukaren söker dispens hos Länsstyrelsen, men handläggningen av dessa sker på lite olika enheter. Du måste därför ta reda på vilken enhet som är ansvarig för denna dispens på just din

länsstyrelse. Vanligtvis så är stubbåkern eldad i de strängar som bildas efter tröskningen. Det innebär att det är hela den yta där halmen kommer ifrån som är den konstaterade avvikelser (inte bara ytan som täcktes av halmen). Du ska rita in överträdelsetan i Falken.

GAEC3B

Har lantbrukaren på något skifte otillåtet bränt stubb?

Instruktion GAEC3B (kontrollföretag)

Du ska besvara frågan med Ja om bränning av stubb förekommit utan någon godkänd dispensansökan och du gjort en avvikelse på skifte (GAEC3A) Beskriv och dokumentera överträdelsetan som skett.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsetan kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelseta och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 112 Bedömningsvägledning GAEC3B

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (automatisk beräkning)	<0,50 ha	0,51 – 2,00 ha	> 2,00 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC3B

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

4 kap 4 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

4.16 GAEC 4 Buffertremsor längs vattendrag

Syftet med grundvillkoret är att skydda vattendrag från förorening och ytavrinning genom att anlägga skydds-zoner. Skydds-zonerna är även ett sätt att samtidigt ge ökad biodiversitet. GAEC 4 gäller för åkermark i hela landet. Med åkermark i det här fallet avses all åkermark inklusive permanent gräsmark på åkermark och permanent gröda. Kontrollera att lantbrukaren uppfyller grundvillkoret för spridning av gödsel och växtskyddsmedel som ligger nära sjöar eller vattendrag.

Bakåtbedömningar är inte aktuella vid kontroll av GAEC 4 eftersom det inte går att bedöma om villkoret är uppfyllt tidigare år.

Kontrollpunkter

GAEC4

Har lantbrukaren åkermark som gränsar till vattendrag eller sjö?

Instruktion GAEC4 (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Om det är ett annat ägoslag, exempelvis skog, mellan åkermarken och vattnet kan det inte anses gränsa till vattnet.

GAEC4A

Gränsar skiftet till vattendrag eller sjö?

Instruktion GAEC4A (Skifte)

GAEC4A kontrolleras per skifte med åkermark.

Använd lagret Hydrografi i Falken för att avgöra om ett skifte är aktuellt för kontrollen eller inte. Om du hittar vattendrag eller sjöar i fält som inte är digitaliserat i lagret Hydrografi ska du även ta hänsyn till det.

GAEC4A-1

Har lantbrukaren spridit gödselmedel närmare än 2 meter från åkerkant som gränsar till vattendrag eller sjö?

Instruktion GAEC4A-1 (Skifte)

Överträdelserna är den yta på åkermark som du kan konstaterat att lantbrukaren har brutit mot förbudet att sprida gödsel mot vattendrag. Kravet gäller att man inte ska sprida gödsel närmare än 3 meter från vattenkanten. Av dessa 3 meter måste minst 2 meter vara på åkermarken.

För att mäta arealen ska du skapa en överträdelseyta i Falken. Använd lager för hydrografi i Falken som stöd. Den gödsel som djuren själva tillför marken vid betesgång ska inte räknas in i begreppet spridning. Om det inte går att avgöra i fält om gödselmedel har spridits närmare än 3 meter från kant som gränsar till vattendrag får du ställa frågan till lantbrukaren om ett avstånd på 3 meter har hållits till vattendrag eller sjö vid gödsling.

Om du svarar Ja här ska du även besvara GAEC4C med Ja.

GAEC4A-2

Har lantbrukaren spridit växtskyddsmedel närmare än 6 meter intill sjöar och vattendrag räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant?

Instruktion GAEC4A-2 (Skifte)

Överträdelsen är den yta på åkermark som du kan konstaterat att lantbrukaren har brutit mot förbudet att sprida växtskyddsmedel mot vattendrag. Det vill säga på de 6 meter som ska vara buffertremsa räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant. Du kan läsa mer om högvattenyta och strandbrinkens överkant här;

<https://www2.jordbruksverket.se/download/18.2f86fdee183b1c1873df2db5/1665391036316/ovr396v3.pdf>

För att kunna mäta arealen ska du skapa en överträdelseyta i Falken. Använd lager för hydrografi i Falken som stöd. Om det inte går att avgöra i fält om växtskyddsmedel har spridits närmare än 6 meter från kant som gränsar till vattendrag får du ställa frågan till lantbrukaren om ett avstånd på 6 meter har hållits till vattendrag eller sjö vid sprutning.

Om du svarar Ja här ska du även besvara GAEC4D med Ja.

GAEC4B

Har lantbrukaren på något skifte spridit gödselmedel närmare än 2 meter från åkerkant som gränsar till vattendrag eller sjö?

Instruktion GAEC4B (Kontrollföretag)

Frågan ska besvaras med Ja om du svarat Ja på GAEC4A-1 på något skifte. Kravet gäller att man inte ska sprida gödsel närmare än 3 meter från vattenkanten. Av dessa 3 meter måste minst 2 meter vara på åkermarken.

Den gödsel som djuren själva tillför marken vid betesgång ska inte räknas in i begreppet spridning.

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Om en överträdelse konstateras för GAEC4B kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 2 (Vnäring 9, Vnäring 14 och Vnäring 16), SMR 4 (Habitat3) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

GAEC4C

Har lantbrukaren på något skifte spridit växtskyddsmedel närmare än 6 meter intill sjöar och vattendrag räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant?

Instruktion GAEC4C (Kontrollföretag)

Frågan ska besvaras med Ja om du svarat Ja på GAEC4A-2 på något skifte.

Växtskyddsmedel får inte spridas närmare än 6 meter intill sjöar och vattendrag räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant.

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Om en överträdelse konstateras för GAEC4C kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 4 (Habitat3) om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bedömningsvägledning GAEC4B och 4C

Bedöm Allvar för hela överträdelsen på kontrollföretagsnivå. Omfattning beräknas automatiskt från inritade överträdelsezoner.

Tabell 113 Bedömningsvägledning GAEC4B och 4C

	1	2	3
Allvar	Gödsel och växtskyddsmedel från spridning har sannolikt inte eller kommer sannolikt inte att orsaka olägenhet för människors hälsa eller miljön.	Ej aktuellt	Spridningen av gödsel och växtskyddsmedel har sannolikt eller kommer sannolikt att orsaka olägenhet för människors hälsa eller miljön.
Omfattning (<i>automatisk beräkning</i>)	Spridning har skett i strid med bestämmelserna, dock på mindre än 0,1 hektar mark.	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på 0,1-0,3 hektar mark	Spridning har skett i strid med bestämmelserna på mer än 0,3 hektar mark
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC 4

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

4 kap 5 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

4.17 GAEC 5 Marktäckning på sluttande åkermark

Syftet med grundvillkoret är att det ska bidra till att minska jorderosion och växtnäring förluster och till att bibehålla markstrukturen. GAEC 5 gäller i hela landet för åkermark som lutar mer än 15 procent och ligger i anslutning till sjö, vattendrag eller hav. Med åkermark i det här fallet avses all åkermark inklusive permanent gräsmark på åkermark och permanent gröda. Kravet gäller under perioden 15 september till 15 februari. Observera att detta är en längre period än för GAEC 6 där det är tillåtet att bryta grödan på hösten. Marken ska då lämnas bevuxen eller med stubb efter skörd. Ingen jordbearbetning får ske på marken. För att kontroll av GAEC 5 ska vara aktuell ska den sökande ha åkermark som sluttar mer än 15 procent i anslutning till vattendrag, sjö eller hav.

Bakåtbedömningar är inte aktuella vid kontroll av GAEC 5 eftersom det inte går att bedöma om villkoret är uppfyllt tidigare år. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Kontrollpunkter

GAEC5_Marktäckning_sluttande_åkermark

Har lantbrukaren åkermark som sluttar mer än 15 procent?

Instruktion GAEC5_Marktäckning_sluttande_åkermark (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Kontrollen är endast aktuell för de lantbrukare som har åkermark som sluttar mer än 15 procent i anslutning till vattendrag, sjö eller hav.

GAEC5A

Sluttar någon del av skiftet mer än 15 procent i anslutning till vattendrag, sjö eller hav?

Instruktion GAEC5A (Skifte)

Använd lager i Falken för Hydrografi och Lutning 15 procent för att avgöra om ett skifte är aktuellt för kontrollen eller inte.

Lagret Lutning 15 procent är grovt och ska endast ses som ett stöd för att enklare identifiera sluttande mark. Det är den åkermarken som sluttar mer än 15 procent i verkligheten som omfattas av kontrollen. Om du är osäker kan du mäta mellan höjdkurvorna i Basen.

För att avgöra om ytan ligger i anslutning till vatten eller inte behöver du fundera över syftet med grundvillkoret, det vill säga om det finns en risk för jorderosion, växtnäring förluster eller försämring av markstrukturen. Om det är ett annat

ägoslag, exempelvis skog, mellan den sluttande åkermarken och vattnet kan det inte anses vara i anslutning till vattnet.

Om du hittar hav, sjö, bäckar, åar, kanaler, dammar, älvar eller floder i fält som inte är digitaliserat i lagret Hydrografi ska du även ta hänsyn till det. Kravet gäller på sådan mark som ligger i anslutning till hav, sjö, bäckar, åar, kanaler, dammar, älvar eller floder. Även rätade eller fördjupade vattendrag, trots att de i dagligt tal kan kallas diken, ingår.

GAEC5A-1

Är marken bevuxen eller lämnad obearbetad efter skörd på hela ytan som sluttar mer än 15 procent i anslutning till vattendrag, sjö eller hav mellan 15 september och 15 februari?

Instruktion GAEC5A-1 (Skifte)

Använd lager i Falken för Hydrografi och Lutning 15 procent för att avgöra om ett skifte är aktuellt för kontrollen eller inte.

Kontrollera att marken är bevuxen eller obearbetad efter skörd på den sluttande delen av åkermarken.

Svara Ja om marken är bevuxen eller obearbetad efter skörd och du bedömer att villkoret är uppfyllt på hela den sluttande ytan.

Svara Nej om bedömningen är att marken inte är bevuxen eller om den är bearbetad efter skörd på någon del av den sluttande ytan. Rita upp och koppla överträdelseyta i Falken och beskriv ytan.

Om det bara är en liten del av skiftet som sluttar mer än 15 procent mot vattnet och samma sluttning fortsätter på intilliggande skiften kan du rita en överträdelseyta som sträcker sig över skiftesgränsen, så länge hela överträdelseytan sluttar mot vattnet. Det har ingen betydelse för grundvillkoret vilket skifte som överträdelsern kopplas till eftersom det bara är överträdelseytans areal som används i beräkningen av värdet för Omfattning. Om du ritar flera ytor kommer arealerna att summeras oavsett hur du väljer att rita ytorna.

För GAEC 5 är det endast aktuellt att ange innevarande år som överträdelseår.

GAEC5B

Har lantbrukaren någon sluttande åkermark i anslutning till vatten som inte är bevuxen eller bearbetad efter skörd mellan 15 september och 15 februari?

Instruktion GAEC5B (Kontrollföretag)

Har GAEC5A besvarats med ett Nej på något skifte kommer GAEC5B automatiskt besvaras med Ja i Atlas. Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en

bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelseytorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelseytor kommer de att summeras.

Tabell 114 Bedömningsvägledning GAEC 5B

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (automatisk beräkning)	<0,50 ha	0,51 – 2,00 ha	> 2,00 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC 5

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

4 kap 6 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

4.18 GAEC 6 Marktäckning under känsliga perioder

Syftet med grundvillkoret är att minska jorderosion, växtnäringsläckage och att bibehålla mullhalten i marken.

GAEC 6 omfattar hela landet, men kraven är olika i delar av landet.

En viss andel av åkermarken ska ha marktäckning under hösten. Kravet på andel marktäckning är olika för olika delar av landet. Med åkermark i det här fallet avses all åkermark inklusive permanent gräsmark på åkermark och permanent gröda. I Skåne län, Hallands län och Blekinge län kan undantag medges från kravet att minst 70 procent av åkermarken ska ha marktäckning, för vissa situationer. Marktäckningen måste ändå vara minst 60 procent vilket motsvarar kravet i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket för dessa län.

Marken ska vara bevuxen eller lämnas obearbetad efter skörd för att det ska räknas som marktäckning. Tidpunkten när marktäckningen tidigast får brytas är olika för olika delar av landet. Under den känsliga perioden från skörd av årets huvudgröda fram till tidigaste brytningstidpunkt är det tillåtet att jordbearbeta inför sådd av höstgrödor, vall, fånggrödor och mellangrödor.

Bakåtbedömningar är inte aktuella vid kontroll av GAEC 6 eftersom det inte går att bedöma om villkoret är uppfyllt tidigare år. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Kontrollpunkter

GAEC6_MARKTACKNING

Har lantbrukaren åkermark?

Instruktion GAEC6_MARKTACKNING (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

GAEC6A

Finns marktäckning på hela ytan under den känsliga perioden?

Instruktion GAEC6A (Skifte)

I Falken, kontrollera per skifte med åkermark om marktäckningen är godkänd. Även om du är säker på att kravet på marktäckning är uppfyllt efter att ha kontrollerat ett antal skiften ska du svara på frågan på samtliga skiften med åkermark.

Som godkänd marktäckning räknas:

- vall
- höstsådda grödor
- sockerbetor, fodersocker- och foderbetor, morötter, rödbetor och andra liknande rotväxter
- sent skördade kålväxter
- fång- och mellangrödor
- bevuxen träda
- stubbåker efter spannmål och oljeväxter
- fleråriga grödor som ger upprepade skördar.

Under den känsliga perioden, som börjar vid skörd av årets huvudgröda och pågår till tidigaste brytningstidpunkt, får lantbrukaren jordbearbeta inför sådd av höstgrödor, vall, fånggrödor och mellangrödor. Under den känsliga perioden är det inte tillåtet att kemiskt avdöda växtlighet på stubbåkrar. Ovanstående krav gäller den åkermark som används för att uppfylla kravet på andel marktäckning.

Sockerbetor, fodersocker- och foderbetor, morötter, rödbetor och andra liknande rotväxter samt sent skördade kålväxter är godkänd marktäckning även om skördetidpunkten är före tidigaste brytningsdatum.

Sker kontrollen vid en tidpunkt där du inte kan bedöma om det kommer vara någon marktäckning under den känsliga perioden behöver du fråga lantbrukaren vad som är tänkt. Om lantbrukaren är osäker får du utgå ifrån lantbrukarens bästa möjliga uppskattning.

Tabell 115 Krav på andel marktäckning i olika områden och tidigast brytningsdatum.

Område	Datum som marken får tidigast bearbetas eller växligheten dödas	% av åkermarken som ska vara täckt	Särskilda villkor
Skåne, Hallands och Blekinge län	20 oktober	70 %	Undantag kan ges till en 60 % nivå. Detta ska ha anmälts till länsstyrelsen och bekräftats med tjänsteanteckning i Kundakt. Undantaget kan ha getts för mekanisk bearbetning: •Efter skörd av potatis •För att bekämpa ogräs om lantbrukaren är certifierad för ekologisk produktion i enlighet med förordning (EU) 2018/848 •För att bekämpa renkavle (<i>Alopecurus myosuroides</i>) som är ett ogräs som kan vara resistent mot kemiska ogräsmiddel
Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län	10 oktober	50%	
Örebro, Uppsala, Stockholms, Västmanlands, Södermanlands län och Värmlands län i stödområde 6-13	10 oktober	40%	
Gävleborgs, Dalarnas, Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens, Norrbotten län och Värmlands län i stödområde 3-5	1 oktober för Gävleborg, Värmlands län i stödområde 3-5 och Dalarnas län utanför stödområde 1-3. 15 september i Västernorrlands, Västerbottens, Norrbottens Jämtlands län och Dalarnas län i stödområde 1-3. län.	30%	

Svara Nej om bedömningen är att det saknas godkänd marktäckning på hela eller någon del av skiftet under den känsliga perioden. Rita upp och koppla överträdelseyta i Falken och beskriv ytan. Även om du är säker på att kravet på marktäckning är uppfyllt totalt sett ska du rita en överträdelseyta där det saknas godkänd marktäckning.

Om svaret är Ja, marktäckningen är godkänd, ska du besvara GAEC6A-0.

GAEC6A-0

På vilket sätt är marktäckningen godkänd?

Instruktion GAEC6A-0 (Skifte)

I fritext ska du beskriva hur marktäckningen kan anses vara godkänd på skiftet. Beskrivningen är särskilt viktig i de fall kontrollen sker vid en tidpunkt där du inte har kunnat bedöma om det kommer vara någon marktäckning under den känsliga perioden och du har behövt fråga lantbrukaren vad som är tänkt.

Om du efter att ha kontrollerat ett antal skiften är säker på att kravet på marktäckning är uppfyllt ska du ändå kontrollera, eller fråga lantbrukaren om, samtliga skiften med åkermark för att kunna svara på den här kontrollpunkten.

GAEC6B

Har lantbrukaren någon åkermark som saknar marktäckning under den känsliga perioden?

Instruktion GAEC6B (Kontrollföretag)

Har GAEC6A besvarats med Nej på något skifte kommer GAEC6B automatiskt besvaras med Ja i Atlas. Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer också med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

GAEC6B-0

Har lantbrukaren åkermark i Skåne, Blekinge eller Halland?

Instruktion GAEC6B-0 (Kontrollföretaget)

Svara ja om lantbrukaren har åkermark i Skåne, Blekinge eller Halland. Om inte, svara nej.

GAEC6B-0-1

Har lantbrukaren fått undantag från kravet på marktäckning?

Instruktion GAEC6B-0-1 (Kontrollföretag)

Svara ja om lantbrukaren har fått undantag från kravet på marktäckning. Om inte, svara nej.

Du ska titta i lantbrukarens Kundakt om det finns en tjänsteanteckning om undantag. Det kan ges ner till 60 % nivå till lantbrukare i Skåne, Blekinge eller Halland. Detta ska ha kommunicerats till länsstyrelsen och bekräftats med tjänsteanteckning i Kundakt.

Undantaget kan ha getts för mekanisk bearbetning:

- Efter skörd av potatis
- För att bekämpa ogräs om lantbrukaren är certifierad för ekologisk produktion i enlighet med förordning (EU) 2018/848
- För att bekämpa renkavle (*Alopecurus myosuroides*) som är ett ogräs som kan vara resistent mot kemiska ogräsmiddel

Bedömningsvägledning GAEC6B

När kontrollen av GAEC 6 är avslutad i Atlas gör Jorden en beräkning av andelen åkermark som saknar godkänd marktäckning (enligt kraven i tabellen 115 Krav på andel marktäckning i olika områden och tidigast brytningsdatum) för att avgöra om det är en överträdelse eller inte.

Värdet för Omfattning beräknas per automatik i Jorden baserat på hur stor andel av åkermarken som saknar godkänd marktäckning.

Tabell 116 Bedömningsvägledning GAEC 6

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (<i>automatisk beräkning</i>)	Kravet uppfyllt till mer än 95%	Kravet uppfyllt till 50 - 95%	Kravet uppfyllt till mindre än 50%
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Om en överträdelse konstateras för GAEC6B, ska lantbrukaren tas ut till kontroll även för SMR 2 (Vnäring4, Vnäring7) om hen inte redan är det på grund av att kontrollen är en del av en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC 6

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket,

4 kap. 7-8 §§ förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

3 kap 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor.

4.19 GAEC 7 Växtföljd

GAEC 7 gäller för hela landet och för all åkermark som lantbrukaren har. Syftet med villkoret är att bevara markens potential. Målet är att undvika ensidig odling av en och samma gröda, år efter år, på samma skifte.

GAEC 7 består av två krav som lantbrukaren ska följa. Första kravet är att varje år måste grödorna på minst 33% av åkerarealen bytas, förutom de grödor som är undantagna från kraven på grödtype.

Andra kravet är att lantbrukaren inte får odla samma ettåriga gröda mer än 3 år i rad på samma markyta. Odlar lantbrukaren samma gröda 4 år i rad på samma markyta uppfylls inte kravet för grundvillkoret, förutom de grödor som är undantagna från kraven på grödtype. I vissa fall kan lantbrukaren få odla majs och färskpotatis längre än 3 år i rad på samma markyta. Under kontrollåren 2024 och 2025 ska undantag för färskpotatis och majs registreras för framtida användning. År 2026 är första året som detta andra krav kan ge överträdelse.

Det är olika grödor som är undantagna för 33%-kravet och 4-årskravet.

Grödor som är undantagna från 33%-kraven om grödtype:

- Fleråriga grödor såsom vall, buffertzoner, fältkanter, blommande fältkanter, fruktodlingar och plantskolor.
- Träda, grönsaker, bär, medicinalväxter eller skydds zoner.

Det finns en specialregel som säger att om lantbrukaren har bytt gröda från icke-undantagna (ettåriga) grödor till undantagna grödor får detta byte räknas med när hen beräknar hur stor areal som det bytts gröda på jämfört med föregående år.

Arealen ska räknas med både som total areal och gröda med grödtype.

Specialregeln hanteras i Jorden av handläggaren efter att kontrollen är avslutad, se rutinen 23-207 *Utred grundvillkor efter kontroll* och *Lathund för handläggning av Grundvillkor*. Specialregeln kan vara användbart för de som exempelvis har flerårig vall eller träda som roterar i växtföljden.

Bakåtbedömningar är inte aktuella vid kontroll av GAEC 7.

Arbetsgång

Översiktlig arbetsgång med GAEC 7:

1. ATLAS: Hämta protokollet
2. Kontrollera i Jorden om lantbrukaren är undantagen för 10 ha eller är certifierad för ekologisk produktion. Om Jorden visar att lantbrukaren inte är undantagen besvarar du ingångsfrågan i ATLAS med Ja och påbörjar kontrollen. Kontrollera även i SAM-ansökan i Kundakt för att se att informationen lantbrukaren har fått stämmer med Jordens information.

3. FALKEN i fält: Du kontrollerar vilken gröda som finns på varje skifte och laddar upp ärendet till Atlas.
4. ATLAS: Beställ växtföljdsanalys av 75%-undantagen och geografisk analys. Atlas räknar ut om lantbrukaren är undantagen enligt de två 75%-undantagen baserat på de konstaterade grödorna.
5. ATLAS: Om lantbrukaren är undantagen fyller du i kontrollpunkterna GAEC7B och GAEC7B-1 och avslutar kontrollen.
6. MNEMOSYNE: Om lantbrukaren inte är undantagen skickas underlaget vidare till Mnemosyne som gör en geografisk analys för att få information om de konstaterade grödorna på ytan är samma som förra året. Resultatet presenteras i lagret "Växtföljd ett år" i Falken.
7. FALKEN på kontoret: Hämta ner fältärendet till Falken. Rita in överträdelseytor (på kontoret) där det inte har skett ett grödbyte, med lagret "Växtföljd ett år" från den geografiska analysen som stöd.
8. ATLAS: Sammanfatta kontrollen på kontrollföretagsnivå.
9. JORDEN: Efter att kontrollen är avslutad i Atlas kommer avdraget för överträdelsen räknas ut i Jorden baserat på hur långt ifrån lantbrukaren är att uppfylla kravet på andel roterad gröda.
10. JORDEN: Handläggaren tar ställning till om det finns ytterligare areal (specialregeln) som lantbrukaren kan tillgodoräkna sig som grödbyte, se rutin 23-207 *Utred grundvillkor efter kontroll och Lathund för handläggning av Grundvillkor*.

Kontrollpunkter

GAEC7_Vaxtfoljd

Har lantbrukaren en åkerareal som är större än 10 ha alternativt inte är ekologiskt certifierad och därmed omfattas av krav på växtföljd?

Instruktion GAEC7_Vaxtfoljd (kontrollföretag)

Ingångsfråga. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Lantbrukare som inte omfattas av GAEC 7 är;

- certifierad ekologisk produktion
- en åkerareal som är mindre än eller lika med 10 hektar

Du ska kontrollera om lantbrukaren har mer än 10 ha åkermark under detaljer för kontrollen.

Du kan kontrollera om lantbrukaren är ekologisk certifierad om det finns ett certifikat i Kundakt eller i detaljer för kontrollen. All mark behöver inte vara ekologisk.

GAEC7A

Är grödan som är sådd på skiftet senast 30 juni samma som ansökt gröda?

Instruktion GAEC7A (skifte)

På varje skifte ska du besvara ja eller nej om huvudgrödan på skiftet stämmer med ansökta uppgifter. Som huvudgröda räknas den gröda som är sådd senast 30 juni med syfte att sköras under sommaren eller hösten. Stämmer inte grödan ska du koppla en Avvikande grödyta som är hela eller delar av skiftet som inte stämmer med ansökan. Detta betyder inte att lantbrukaren har brutit mot grundvillkoret utan du konstaterar om ansökta uppgifter stämmer.

Ansökt gröda ser du i protokollet eller i kontrollobjektet i kartan i Falken.

GAEC7A-3-2

Uppfylls undantaget för färskpotatis?

Instruktion GAEC7A-3-2 (skifte)

Färskpotatisen får odlas mer än tre år i rad om den är skördad innan den 1 juli och varje år följs av en eller flera grödor, inklusive fång- och mellangrödor, och dessa har en sammanlagd växtperiod på minst 10 veckor. Om lantbrukaren odlar sallat eller spenat efter färskpotatisen måste dessa ha en sammanlagd växtperiod på minst 8 veckor, i stället för kravet om 10 veckor som gäller för övriga efterföljande grödor.

Om lantbrukaren har angivit att den ska använda sig av undantaget att odla potatis i sin ansökan kommer denna frågan visas. Om lantbrukaren inte har odlat färskpotatis på skiftet ska du svara nej.

Om lantbrukaren uppfyller kravet på en del av skiftet ska du svara Nej och dokumentera hur mycket av skiftet som uppfyller kravet. Kontakta även kontrolljordbrukarstod@jordbruksverket.se

GAEC7A-3-2-1

Dokumentera

Instruktion GAEC7A-3-2-1(skifte)

Dokumentera tydligt hur du kom fram till om undantaget för färskpotatis är uppfyllt eller inte. Om lantbrukaren inte längre har färskpotatis skriv att den inte har färskpotatis.

GAEC7A-3-3

Uppfylls undantaget för majs?

Instruktion GAEC7A-3-3 (skifte)

Majs får odlas mer än 3 år i rad om den odlas med insådd av vall, bestående av gräs eller gräs i blandning med vallbaljväxter, som sås senast i juni och som bryts tidigast 1 mars året därefter.

Om lantbrukaren har angivit att den ska använda sig av undantaget att odla majs i sin ansökan kommer denna frågan visas. Om lantbrukaren inte har odlat majs svara Nej.

Om lantbrukaren uppfyller kravet på en del av skiftet ska du svara Nej och dokumentera hur mycket av skiftet som uppfyller kravet. Kontakta även kontrolljordbrukarstod@jordbruksverket.se

GAEC7A-3-2-1

Dokumentera

Instruktion GAEC7A-3-3-1 (skifte)

Dokumentera hur du kom fram till om undantaget för majs är uppfyllt eller inte. Om lantbrukaren inte har majs längre skriv att den inte har majs.

Ladda upp till Atlas för att kunna fortsätta med kontrollen.

Begär analys av 75%-undantagen och geoanalys

Beställ växtföljdsanalys under Hantera fältärende. Atlas räknar ut om lantbrukaren är undantagen enligt de två 75%-undantagen baserat på de konstaterade grödorna och visar resultatet.

Om lantbrukaren är undantagen gå vidare och besvara GAEC7B och GAEC7B-1.

Om lantbrukaren inte är undantagen skickas underlaget automatiskt vidare till Mnemosyne som gör en geografisk analys. När du får tillbaka resultatet från Mnemosyne kan du fortsätta kontrollen.

GAEC7B

Är lantbrukaren undantagen då den har mer än 75% av den stödberättigande jordbruksarealen som vall och/eller permanent gräsmark?

Instruktion GAEC7B (kontrollföretag)

Har lantbrukaren mer än 75 procent av jordbruksmarken med vall, permanent gräsmark på åkermark och/eller betesmarker och slåtterängar svara Ja och avsluta kontrollen och inga fler frågor ska besvaras. Du kan se om lantbrukaren är undantagen i Atlas. En lantbrukare som har exakt 75% omfattas av kontrollen.

GAEC7B-1

Är lantbrukaren undantagen då den har mer än 75% av sin åkermark som vall, mark i träda, odling av baljväxter eller en kombination av dessa?

Instruktion GAEC7B-1 (kontrollföretag)

Om Ja avsluta kontrollen och inga fler frågor ska besvaras. En lantbrukare som har exakt 75% omfattas av kontrollen.

Du kan se om lantbrukaren är undantagen i Atlas.

GAEC7B-2

Finns det ytor med krav på växtföljd som har samma gröda mellan åren?

Instruktion GAEC7B-2 (skifte)

Mnemosyne gör en geografisk analys för att få information om de konstaterade grödorna på ytan är samma som förra året. När du tar ut ärendet i Falken igen visar lagret "Växtföljd ett år" ytor med krav på växtföljd där grödan är samma som förra året. Rita in ytor med krav på växtbyte som överträdelseytor i Falken.

GAEC7C

Har lantbrukaren någon yta som har samma gröda mellan åren?

Instruktion GAEC7C (kontrollföretag)

Har GAEC7B-2 besvarats med ett Ja på något skifte ska du besvara GAEC7C med Ja i Atlas. Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av överträdelsen på kontrollföretagsnivå, se bedömningsvägledning nedan.

Din sammanfattande text om den eventuella överträdelsen kommer att visas i grundvillkorsärendet i Jorden, och samma text kommer även med i beslutet om grundvillkorsavdrag till lantbrukaren.

Värdet för Omfattning baseras på hur stor areal överträdelseytorna har och beräknas per automatik i Jorden, när kontrollen är avslutad i Atlas, enligt bedömningsvägledningen nedan. Om det finns flera överträdelseytor kommer de att summeras.

Tabell 117 Bedömningsvägledning GAEC7C

	1	2	3
Allvar	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Omfattning (<i>automatisk beräkning</i>)	Kravet uppfyllt till mer än 95%	Kravet uppfyllt till 50 - 95%	Kravet uppfyllt till mindre än 50%
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC7C

4 kap. 10-14 §§ förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma Jordbrukspolitik

3 kap. 11 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor

4.20 GAEC 8 Miljöytor, grundvillkorselement och skydd av fåglar

Syftet med GAEC 8 är att stärka den biologiska mångfalden, bevara landskapsbilden och utpekade landskapselement.

GAEC 8 består av tre delar:

- Icke produktiv mark, så kallade miljöytor. (Gäller delar av Sverige)
- Skydd av utpekade landskapselement, så kallade grundvillkorselement. (Gäller delar av Sverige 2024)
- Förbud mot beskärning av solitärträd som är grundvillkorselement och häckar under fåglars häcknings- och fortplantningsperiod. (Gäller hela Sverige 2024)

Avsluta kontrollen av GAEC 8 efter att GAEC 7 är avslutad om lantbrukaren har krav på miljöytor!

Atlas räknar på 75 % - undantagen igen när du beställer växtföljdsanalys i GAEC 7. Eftersom 75 % - undantagen för GAEC 7 även gäller GAEC 8 får inte GAEC 8 avslutas innan detta steg är gjort, för då riskerar lantbrukaren få felaktiga avdrag. Bakåtbedömningar är aktuella för grundvillkorselement och skydd av fåglar där du kan bedöma överträdelse från 2022. Däremot är bakåtbedömningar inte praktiskt genomförbart för miljöytor. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Miljöytor

Grundkravet är att lantbrukare ska ha minst 4 % av sin åkermark avsatt som miljöyta. Med åkermark i det här fallet avses åker i växtföljd, dvs inte permanent gräsmark eller permanent gröda. Alla lantbrukare omfattas inte av kravet, se vilka undantag som finns under rubriken Undantag från kravet på miljöytor nedan.

Som miljöyta räknas följande:

- Bevuxen träda
- Blommande träda
- Bevuxen fältkant, minst 2 meters bredd
- Blommande fältkant, minst 2 meters bredd
- Gröngödslingsgröda
- Kvävefixerande gröda, gäller enbart stödår 2024
- Fång- och mellangröda, gäller enbart stödår 2024

Enligt direktstödsföreskriften ska alla miljöytor skötas enligt hänsynsföreskriftens regler om skötsel av träda: 7 § Reglerna som rör skötsel av träda enligt 13 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket ska gälla för alla miljöytor. Putsa och slå av (utan att skörda) är samma sak. Om lantbrukaren har sökt och fått dispens från förbudet att putsa för att ogräsbekämpa på miljöytan gäller dispensen även grundvillkoret.

Alla lantbrukare som omfattas av krav på miljöytor ska anmäla sina miljöytor i SAM internet. Om en lantbrukare blir uttagen till kontroll av GAEC 8 eller fullständig grundvillkorskontroll är det de anmälda miljöytorna som ska kontrolleras. När du skapar protokoll i Atlas finns uppgift om anmälda miljöytor med som en egenskap på skiftena.

Om en lantbrukare som omfattas av kraven på miljöytor inte anmäler några miljöytor i SAM internet behöver du som kontrollant prata med lantbrukaren om det ändå finns skiften som skulle kunna vara godkända miljöytor och i så fall markera dem som ersättningsmiljöytor eller fältkanter.

Om det finns hela eller delar av miljöytor som inte är godkända ska du koppla en överträdelseyta eller en överträdelselinje (för fältkanter) i Falken som motsvarar den yta eller sträcka som inte uppfyller villkoren för godkänd miljöyta. Överträdelseytans areal eller överträdelselinjens längd dras sedan ifrån den totala arealen godkänd miljöyta i beräkningen av andel godkänd miljöyta. Beräkningen sker i Jorden när kontrollen är avslutad.

Om en lantbrukare använder sin fånggröda eller mellangröda som miljöyta stödår 2024 kan hen inte söka stöd för utbetalning för fång- och mellangrödor i ersättningen för minskat kväveläckage och kolinlagring för samma skifte.

Om en lantbrukare använder kvävefixerade grödor som miljöyta stödår 2024 kan hen inte söka stöd för utbetalning för kvävefixerade grödor i ersättningen för ekologiskproduktion för samma skifte.

Undantag från kravet på miljöytor

Skogsundantaget undantar lantbrukare från kravet på miljöytor i regioner med mycket skog. Lantbrukare som har mer än 50 % av sin stödberättigande jordbruksmark inom skogsundantaget ska inte behöva uppfylla kraven på att ha 4 % miljöytor.

Lantbrukare som har mindre än 10 hektar åkermark i sin ansökan är också undantagna kraven på att ha miljöytor. Detsamma gäller lantbrukare som har över 75 % vall, träda och baljväxter på sin åkermark (med åkermark avses här endast åkermark i växtföljd, inte permanent gräsmark) och lantbrukare som har mer än 75 % av den stödberättigade jordbruksarealen som permanent gräsmark och/eller produktion av gräs.

Miljöytor räknas om till en viss areal

De olika typerna av miljöytor är värda olika mycket i areal. Omräkningsfaktorn för respektive miljöyta ska multipliceras med areal eller längd för miljöytan och sedan visas i hektar. När kontrollen avslutas i Atlas kommer arealen eller längden för de konstaterade miljöytorna att beräknas i grundvillkorsärendet i Jorden för att avgöra om kravet är uppfyllt eller inte. Om andelen miljöytor är under 4 % kommer det skapas en överträdelse i Jorden och först då kan du se resultatet av beräkningen.

- Bevuxen träda ska ha omräkningsfaktor 1. 1 hektar bevuxen träda motsvarar 1 hektar miljöyta
- Blommande träda ska ha omräkningsfaktor 3. 0,33 hektar blommande träda motsvarar 1 hektar miljöyta
- Bevuxen fältkant ska ha omräkningsfaktor 10 per längdmeter. 1 000 meter bevuxen fältkant motsvarar 1 hektar miljöyta
- Blommande fältkant ska ha omräkningsfaktor 20 per längdmeter. 500 meter blommande fältkant motsvarar 1 hektar miljöyta
- Gröngödsling ska ha omräkningsfaktor 1. 1 hektar gröngödsling motsvarar 1 hektar miljöyta

Kontrollpunkter

GAEC8

Omfattas lantbrukaren av kraven på miljöytor eller finns grundvillkorselement i området med grundvillkorselement eller finns häckar på jordbruksmark (exklusive betesmark)?

Instruktion GAEC8 (Kontrollföretag)

Ingångsfråga för hela kontrollen av GAEC 8. Kontrollpunkten besvaras i Atlas. Svara Nej om lantbrukaren är undantagen från kraven på miljöytor och om det inte finns grundvillkorselement. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

Häckar, enligt den definition som gäller i detta avseende, finns inte på betesmarker och slåtterängar och de behöver därför inte ingå i kontrollen.

Titta i Jorden under Undantag grundvillkor eller i Atlas under Detaljer för fältärende eller kontrollen, där det framgår om lantbrukaren är undantagen kraven på miljöytor. Om lantbrukaren är undantagen är kontroll av miljöytor inte aktuellt.

För att undersöka om lantbrukaren har grundvillkorselement på åkermark i det digitaliserade området för grundvillkorselement kan du titta i lagret för grundvillkorselement i Basen eller i Falken.

Häckar på åkermark ska kontrolleras i hela Sverige. Solitärträd ska enbart kontrolleras i det digitaliserade området.

Om lantbrukaren är aktuell för kontroll av någon eller flera av delarna inom GAEC 8 ska du svara Ja på ingångsfrågan.

Miljöytor

Ska miljöytor kontrolleras?

Instruktion Miljöytor (Kontrollföretag)

Ingångsfråga för kontrollen av andel godkänd miljöyta. Om svaret är Nej ska inte miljöytor kontrolleras och inga frågor om miljöytor ska besvaras.

Bevuxentrada

Uppfylls alla krav på bevuxen träda som miljöyta?

Instruktion Bevuxentrada (Skifte)

Kontrollpunkten finns på de skiften som är markerade som bevuxen träda i SAM internet.

Kontrollera om miljöytan har lämnats utanför produktion från och med den 1 januari till och med den 15 augusti under innevarande stödår. Om marken ska höstsås får trädan brytas tidigast den 16 juli innevarande stödår.

Trädan ska vara bevuxen vilket innefattar att den åtminstone ska ha lämnats obearbetad med stubb efter skörd av grödan under föregående år.

Svara Ja om villkoren för bevuxen träda är uppfyllda och gå vidare till kontrollpunkten Bevuxentrada-undantag. Om svaret är Nej ska du markera på vilket sätt villkoren för bevuxen träda inte är uppfyllda, se kontrollpunkterna Bevuxentrada 1 – 6.

Beskriv överträdelsetan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 118 Kontrollpunkter Bevuxentrada-1 - 6

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Bevuxentrada-1	Skördad eller betad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Bevuxentrada-2	Jordbearbetad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd). Jordbearbetad för insådd av örter tillåtet.
Bevuxentrada-3	Gödslad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Bevuxentrada-4	Besprutad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Bevuxentrada-5	Ej följt reglerna om putsning.
Bevuxentrada-6	Miljöytan ligger på annat ägoslag än åkermark i växtföljd

Blommandetrada

Uppfylls alla krav på blommande träda som miljöyta?

Instruktion Blommandetrada (Skifte)

Kontrollpunkten finns på de skiften som är markerade som blommande träda i SAM internet.

Kontrollera om miljöytan har lämnats utanför produktion från och med 1 januari till 20 oktober under innevarande stödår då trädan får brytas i Blekinge, Halland och Skånes län. För övriga landet gäller perioden från och med 1 januari till 10 oktober under innevarande stödår då trädan får brytas.

Trädan ska vara bevuxen med minst en pollen- eller nektarrik ört enligt Tabell 115 på en övervägande del av marken.

Örterna ska vara etablerade på marken senast den 15 juli. Örterna är etablerade när de har kommit upp så att det går att se vad det är. Om väderförhållandena varit väsentligt sämre jämfört med normala förhållanden i området kan en sämre etablering godkännas. Exempel på sämre väderförhållanden kan vara att det i

jämförelse med ett normalår varit kallt längre in på säsongen eller att vattennivåerna varit högre.

Jordbearbetning är tillåten för insådd av pollen- och nektarrika örter.

Svara Ja om villkoren för blommande träda är uppfyllda. Om svaret är Nej ska du markera på vilket sätt villkoren för blommande träda inte är uppfyllda, se kontrollpunkterna Blommandetrada-1 – 8.

Beskriv överträdelsetan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 119 Godkända örter för blommande träda och blommande fältkant

Ettåriga grödor	Tvååriga grödor	Fleråriga grödor	Fleråriga arter som är godkända
Honungsfacelia	Blåeld	Rödklöver	Luddvicker
Oljerättika	Gul sötväppling	Vitklöver	Humlelusern
Solros	Vit sötväppling	Alsikeklöver	Vildmorot
Vitsenap		Foderlusern	Käringtand
Fodervicker		Fodergetruta	Cikoria
Bovete		Esparsett	Kummin
Alexandrinerört		Fänkål	Getväppling
Blodklöver		Färgkulla	Gulvial
Doftklöver		Gyllenlack	Rödklint
Grävklöver		Rödmalva	Väddklint
Blålupin		Stormåra	Prästkrage
Gullupin		Bosyska	Åkervädd
Gurkört		Ängsnäva	Fältvädd
Ringblomma		Skuggnäva	Liten blåklocka
Dansk Körvel		Jordviva	Lungörter
Dill			Svartkämpar
Koriander			Röllika
Rosenskära			Brudbröd
Slösilja			Äkta johannesört
Bondböna			Gulmåra
Oljedådra			Rotfibbla
Serradella			Brunört
			Rödkämpar
			Höskallra
			Kräkvicker
			Ängsvädd
			Vitplister
			Härkörvel
			Kungsmynta

Tabell 120 Kontrollpunkter Blommandetrada-1 – 8

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Blommandetrada-1	Skördad eller betad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt 9 oktober i övriga landet.

Blommandetrada- 2	Jordbearbetad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt innan 9 oktober i övriga landet. Jordbearbetning för insådd av örter är tillåtet.
Blommandetrada- 3	Gödsblad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt innan 9 oktober i övriga landet.
Blommandetrada- 4	Besprutad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt innan 9 oktober i övriga landet.
Blommandetrada- 5	Ej följt reglerna om putsning.
Blommandetrada- 6	Domineras ej av minst en godkänd pollen- och/eller nektarrik art.
Blommandetrada- 7	Godkända arter ej etablerade innan den 15 juli.
Blommandetrada- 8	Miljöytan ligger på annat ägoslag än åkermark i växtföljd

Grongödsling

Uppfylls alla krav på grüngödsling som miljöyta?

Instruktion Grongödsling (Skifte)

Kontrollpunkten finns på de skiften som är markerade för grüngödsling i SAM internet.

Kontrollera om miljöytan är lämnad utanför produktion från och med den 1 januari till och med den 15 augusti under innevarande stödår och att marken har såtts in med baljväxter i blandning med gräs med syfte att förbättra jordstrukturen och tillföra näring till marken. Grüngödslingsgrödan ska vara etablerad senast den 15 juli.

Baljväxterna får utgöra maximalt 50 procent av utsädesvikten. Om marken ska höstsås får grödan brytas den 16 juli. Jordbearbetning är tillåten för insådd av grüngödslingsgrödor.

Svara Ja om villkoren för grüngödsling är uppfyllda. Om svaret är Nej ska du markera på vilket sätt villkoren för grüngödsling inte är uppfyllda, se kontrollpunkterna Grongödsling-1 – 8.

Beskriv överträdelsetan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 121 Kontrollpunkter Grongödsling-1 - 8

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Grongödsling-1	Skördad eller betad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Grongödsling-2	Jordbearbetad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd). Jordbearbetad för insådd av örter tillåtet.
Grongödsling-3	Gödsblad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Grongödsling-4	Besprutad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Grongödsling-5	Ej följt reglerna om putsning.
Grongödsling-6	Mer än 50 % baljväxter i växtligheten av baljväxter och gräs.
Grongödsling-7	Ej etablerad grüngödslingsgröda innan den 15 juli
Grongödsling-8	Miljöytan ligger på annat ägoslag än åkermark i växtföljd

Fanggroda

Uppfylls kraven på fånggröda som miljöyta?

Instruktion Fanggroda (Skifte)

Under 2024 har lantbrukaren undantagsvis möjlighet att ha fång- eller mellangröda på sin miljöyta. Dock får inte lantbrukaren söka ersättning för fång- eller mellangrödor för skiften hen redovisar som miljöyta.

Perioden för fånggröda är från skörd av huvudgröda till 10 oktober (övriga landet) eller 20 oktober (Blekinge, Halland eller Skåne).

Kontrollera att gödselmedel och växtskyddsmedel inte används mellan skörd av huvudgrödan och det datum som fånggrödan får brytas.

Det finns inga krav på vilka grödor som får användas som fång- och mellangröda.

Fång- eller mellangröda ska sås in i huvudgrödan eller efter skörd av huvudgrödan.

Fång- och mellangrödan får inte övergå i huvudgröda året efter. Undantaget är insådd av vall i huvudgrödan, där får vallen övergå i huvudgröda 2025.

Lantbrukaren får inte redovisa miljöyta fång- och mellangrödor om hen på samma skifte vill redovisa miljöyta kvävefixerande gröda.

Lantbrukaren kan redovisa be vuxen eller blommande fältkant på skiften med miljöyta fånggröda. Om lantbrukaren gör detta kommer fältkantens längd multiplicerat med 5 räknas bort från miljöytan fång- och mellangröda.

Beskriv överträdelseytan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 122 Kontrollpunkter Fanggroda 1-4

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Fanggroda-1	Koppla överträdelseytan
Fanggroda-2	Areal
Fanggroda-3	Överträdelseår
Fanggroda-4	Beskriv överträdelseytan

Kvävefixgroda

Uppfylls kraven på kvävefixerandegröda som miljöyta?

Instruktion Kvävefixgroda (Skifte)

Under 2024 har lantbrukaren undantagsvis möjlighet att ha kvävefixerande gröda som miljöyta.

Den kvävefixerande grödan ska vara huvudgröda.

Kontrollera att växtskyddsmedel inte används i kvävefixerande grödan. Perioden för kvävefixerande gröda är från sådd till skörd av den kvävefixerande grödan.

Kontrollera att lantbrukaren inte sökt ersättning för ekologisk produktion på miljöytor som hen redovisar som kvävefixerande gröda.

Lantbrukaren får inte redovisa miljöyta kvävefixerande gröda om hen på samma skifte vill redovisa miljöyta fång- och mellangrödor. Däremot kan hen redovisa miljöyta kvävefixerande gröda och söka ersättning för fång- eller mellangröda.

Det är tillåtet att redovisa bevuxen eller blommande fältkant på skiften med miljöyta kvävefixerande gröda. Om lantbrukaren gör detta kommer fältkantens längd multiplicerat med 5 räknas bort från miljöytan kvävefixerande gröda.

Tabell 123 Grödkoder kvävefixerande grödor

Grödkod	Gröda
6	blandningar av baljväxter eller klöver till grovfoder/ensilage
30	ärter
31	konservärter
32	åkerbönor
33	sötlupiner
34	proteingrödsblandningar (baljväxter/spannmål) där andelen baljväxter är minst 50 procent räknat på utsädesblandningens vikt
35	bruna bönor
36	vicker
37	kikärtor
38 och 39	sojabönor
43	bönor övriga
62	klöverfrövall
302	lusern
308	sötväppling
43	linser (har ingen egen grödkod utan redovisas på grödkod 43)

Beskriv överträdelseytan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 124 Kvavefixgroda 1-4

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Kvavefixgroda -1	Koppla överträdelseytan
Kvavefixgroda -2	Areal
Kvavefixgroda -3	Överträdelseår
Kvavefixgroda -4	Beskriv överträdelseytan

Bevuxenfältkant

Uppfylls alla krav på bevuxen fältkant som miljöyta?

Instruktion Bevuxenfältkant (Skifte)

Kontrollpunkten finns på skiften som är markerade med bevuxen fältkant.

Använd lagret Anmäld fältkant i Falken för att se var lantbrukaren har ritat in fältkanter i SAM internet. Det är den anmälda fältkanten som ska kontrolleras.

Kontrollera om den anmälda fältkanten ligger i skiftets ytterkant och har lämnats utanför produktion från och med den 1 januari till och med 15 augusti under innevarande stödår. Om marken ska höstsås får fältkanten brytas tidigast den 16 juli innevarande stödår.

Fältkanten ska vara bevuxen vilket innefattar att den åtminstone ska ha lämnats med stubb efter skörd av grödan under föregående år. Fältkanten ska vara minst 2 meter bred. Fältkanten får inte utgöra en övervägande del av skiftets areal och ska ligga på ett skifte där huvudgrödan utgörs av produktion.

Svara Ja om villkoren för bevuxen fältkant är uppfyllda. Om svaret är Nej ska du markera på vilket sätt villkoren för bevuxen fältkant inte är uppfyllda, se kontrollpunkterna Bevuxenfältkant-1 – 9.

Beskriv överträdelserlinjen med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 125 Kontrollpunkter Bevuxenfältkant-1 – 9

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Bevuxenfältkant-1	Skördad eller betad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Bevuxenfältkant-2	Jordbearbetad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd). Jordbearbetad för insådd av örter tillåtet.
Bevuxenfältkant-3	Gödslad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Bevuxenfältkant-4	Besprutad mellan 1 januari och 15 augusti (15 juli vid höstsådd).
Bevuxenfältkant-5	Ej följt reglerna om putsning.
Bevuxenfältkant-6	Mindre än 2 meter bred.
Bevuxenfältkant-7	Fältkanten ligger på skifte där huvudgrödan inte är produktion (t ex träda)
Bevuxenfältkant-8	Fältkanten utgör mer än 50 procent av skiftets areal
Bevuxenfältkant-9	Fältkanten ligger på annat ägoslag än åkermark i växtföljd

Blommandefältkant

Uppfylls alla krav på blommande fältkant som miljöyta?

Instruktion Blommandefältkant (Skifte)

Kontrollpunkten finns på skiften som är markerade med blommande fältkant.

Använd lagret Anmäld fältkant i Falken för att se var lantbrukaren har ritat in fältkanter i SAM internet. Det är den anmälda fältkanten som ska kontrolleras.

Kontrollera om den anmälda fältkanten ligger i skiftets ytterkant och har lämnats utanför produktion från och med 1 januari till 20 oktober då trädan får brytas i Blekinge, Halland och Skånes län under innevarande stödår. För övriga landet gäller perioden från och med 1 januari till 10 oktober då trädan får brytas under innevarande stödår.

Fältkanten ska vara minst 2 meter bred. Fältkanten ska vara bevuxen med minst en pollen- eller nektarrik ört enligt Tabell 115 på en övervägande del av marken. Fältkanten får inte utgöra en övervägande del av skiftets areal och ska ligga på ett skifte där huvudgrödan utgörs av produktion.

Örterna ska vara etablerade på marken senast den 15 juli. Örterna är etablerade när de har kommit upp så att det går att se vad det är. Om väderförhållandena varit väsentligt sämre jämfört med normala förhållanden i området kan en sämre etablering godkännas. Exempel på sämre väderförhållanden kan vara att det i jämförelse med ett normalår varit kallt längre in på säsongen eller att vattennivåerna varit högre.

Jordbearbetning är tillåten för insädd av pollen- och nektarrika örter.

Svara Ja om villkoren för blommande fältkant är uppfyllda. Om svaret är Nej ska du markera vilka villkor för blommande fältkant som inte är uppfyllda, se kontrollpunkterna Blommandefältkant-1 – 11.

Beskriv överträdelsetyan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren för att förklara på vilket sätt miljöytan inte är godkänd.

Tabell 126 Kontrollpunkter Blommandefältkant-1 - 11

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Blommandefältkant-1	Skördad eller betad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt 9 oktober i övriga landet.
Blommandefältkant-2	Jordbearbetad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt innan 9 oktober i övriga landet. Jordbearbetning för insädd av örter är tillåtet.
Blommandefältkant-3	Gödslad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt innan 9 oktober i övriga landet.
Blommandefältkant-4	Besprutad mellan 1 januari och 19 oktober i Blekinge, Halland eller Skåne alternativt innan 9 oktober i övriga landet.
Blommandefältkant-5	Ej följt reglerna om putsning.
Blommandefältkant-6	Domineras ej av minst en godkänd pollen- och/eller nektarrik art.
Blommandefältkant-7	Godkända arter ej etablerade innan den 15 juli.
Blommandefältkant-8	Mindre än 2 meter bred.

Blommandefältkant-9	Fältkanten ligger på skifte där huvudgrödan inte är produktion (t ex träda)
Blommandefältkant-10	Fältkanten utgör mer än 50 procent av skiftets areal
Blommandefältkant-11	Fältkanten ligger på annat ägoslag än åkermark i växtföljd

Ersättningsmiljöyta

Finns ersättningsmiljöyta på skiftet?

Instruktion Ersättningsmiljöyta (Skifte)

Kontrollpunkten finns på samtliga åkermarksskiften om lantbrukaren är aktuell för kontroll av miljöytor. Om lantbrukaren inte har anmält någon eller om du underkänner någon anmäld miljöyta ska du fråga lantbrukaren om det ändå finns skiften som skulle kunna utgöra godkända miljöytor. Då kan du rita ersättningsytor för att lantbrukaren ska kunna tillgodoräkna sig dem för att uppfylla kravet på andel miljöyta.

Svara Ja om det finns ersättningsmiljöyta och besvara kontrollpunkterna Ersättningsmiljöyta-1 och framåt. Svara Nej om åkermarken inte uppfyller kraven eller om det finns tillräcklig areal miljöyta på andra skiften.

Tabell 127 Kontrollpunkter Ersättningsmiljöyta-1 - 8

Kontrollpunktskod	Beskrivning
Ersättningsmiljöyta-1	Finns bevuxen eller blommande fältkant?
Ersättningsmiljöyta-2	Koppla ersättningsfältkant
Ersättningsmiljöyta-3	Längd
Ersättningsmiljöyta-4	Välj typ av fältkant?
Ersättningsmiljöyta-5	Finns träda, blommande träda, fånggröda, kvävefixerande gröda eller grüngödsling?
Ersättningsmiljöyta-6	Koppla ersättningsytan
Ersättningsmiljöyta-7	Välj typ av miljöyta
Ersättningsmiljöyta-8	Areal

Instruktion Ersättningsmiljöyta-1 – 8 (Skifte)

Om du hittar miljöytor som uppfyller kraven (se kontrollpunkterna ovan för respektive miljöyta) ska du koppla ersättningsfältkant eller ersättningsyta beroende på om det är en fältkant eller yta.

Beskriv ersättningsmiljöytan med en fritext. Beskrivningen används i kommunikeringen med lantbrukaren.

Miljöytor-1

Har lantbrukaren någon miljöyta, eller del av en miljöyta, som inte är godkänd eller saknas godkända miljöytor helt?

Instruktion Miljöytor-1 (Kontrollföretag)

Om det finns överträdelseytor eller överträdelser kopplade till miljöytor eller fältkanter i Falken ska Miljöytor-1 besvaras med Ja i Atlas. Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av den totala överträdelserna på kontrollföretagsnivå.

Eftersom andelen miljöytor av total areal åkermark beräknas i grundvillkorsärendet i Jorden vet du inte som kontrollant säkert om det är en överträdelse eller inte och därför gör du bara en bedömning av Obetydlig eller Grav överträdelse samt Avsiktlig utifrån en hypotetisk överträdelse. Värden för Allvar och Varaktighet är inte aktuella att bedöma för miljöytor. Värden för Omfattning beräknas automatiskt, om det visar sig vara en överträdelse, i Jorden enligt gränserna i bedömningsmatrisen nedan.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 128 Bedömningsvägledning miljöytor

	1		2		3
Allvar	Ej aktuellt		Ej aktuellt		Ej aktuellt
Omfattning (automatisk beräkning)	Uppfyllt till 95 procent	Uppfyllt till mer än 50 procent, men mindre än 95 procent		Uppfyllt till mindre än 50 procent	
Varaktighet	Ej aktuellt		Ej aktuellt		Ej aktuellt

Grundvillkorselement_Skydd_faglar

Har lantbrukaren grundvillkorselement eller häckar på jordbruksmark (exklusive betesmark)?

Grundvillkorselement_Skydd_faglar (Kontrollföretag)

Se instruktionen för ingångsfrågan (GAEC8) för hur du kontrollerar om lantbrukaren är aktuell för kontroll av grundvillkorselement eller skydd av fåglar.

Om kravet inte är aktuellt hos lantbrukaren ska kontrollpunkten besvaras med Nej. Det innebär att kontrollen gäller ett företag med skiften som ligger utanför området med grundvillkorselement eller att skiftena ligger inom området med grundvillkorselement men det inte finns några grundvillkorselement eller häckar på skiftena.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Grundvillkorselement

Finns grundvillkorselement på skiftet?

Instruktion Grundvillkorselement (Skifte)

Kontrollpunkten finns på alla åkermarksskiften om lantbrukaren är aktuell för kontroll av grundvillkorselement. Se definitioner av grundvillkorselement i tabellen nedan.

Om du i fält skulle upptäcka grundvillkorselement som inte är digitaliserade (i ett digitaliserat område) omfattas de också av kontrollen om du befinner dig i området för grundvillkorselement. Meddela blockredigerare, enligt länsstyrelsens egen rutin, att grundvillkorselementet behöver digitaliseras.

Tabell 129 Definitioner av grundvillkorselement

Grundvillkorselement	Definition
Småvatten	Mindre vattensamling helt omgiven av åkermark. Småvattnet är anlagt, alternativt utgörs av en naturlig vattensänka. Arealen ska vara mindre än 0,10 hektar (1000 m ²). Småvattnet ska ständigt hålla ytvatten eller fuktig markyta. Omgivande slänt från åkern inkluderas i arealen
Solitärträd	Enstaka fristående lövträd helt omgivet av åkermark. Trädet ska ha en kronvidd om minst 5 meter. Avstånd till fältkant ska vara minst 10 meter från stammen. Avstånd till närmaste grundvillkorselement ska vara minst 10 m från stammen till elementet. Två eller flera stammar som växer intill varandra på en yta mindre än 1 m ² räknas som ett träd
Öppet dike	Öppet, i huvudsak anlagt dike för dränering av åkermark beläget i åkermark eller mellan angränsande åkermarksblock. För att åkermarksblocken ska räknas som angränsande ska avståndet från dikets mittlinje i snitt vara maximalt 5 meter till vardera åkerkanten. Diken där vattenspegeln överstiger 6 meters bredd ska inte ses som stödberättigande areal. Diket ska i sin helhet vara minst 0,5 meter brett i snitt, mätt vid släntkanten och minst 0,3 meter djupt i snitt.
Stenmurar	Muren är ursprungligen upplagd med huvudsakligen flera skikt sten och belägen i åkermark eller mellan angränsande åkermarksblock. För att åkermarksblocken ska räknas som angränsande ska avståndet från stenmurens mittlinje i snitt vara maximalt 5 meter till vardera åkerkanten.

Grundvillkorselement-1

Uppfylls kraven på bevarande av stenmurar och diken?

Grundvillkorselement-2

Uppfylls kraven på bevarande av solitärträd?

Grundvillkorselement-3

Uppfylls kraven på bevarande av småvatten?

Instruktion Grundvillkorselement-1 – 3 (Skifte)

Inom GAEC 8 får inte grundvillkorselementen solitärträd, småvatten, stenmur eller öppet dike skadas eller tas bort om de finns på åkermark i området med digitaliserade grundvillkorselement.

Undantag gäller om ett grundvillkorselement får tas bort enligt en dispens⁷.

Kraven på bevarande av grundvillkorselementet dike gäller även i de fall de överlappar med vattendrag, om dikena uppfyller definitionen av öppet dike inom GAEC 8.

Svara Nej om något grundvillkorselement har skadats eller flyttats efter årsskiftet 2009/2010. En indikation på att det kan finnas grundvillkorselement som är skadade eller flyttade är att det finns områden i åkermarken där marken är bar (saknar grässvål), man har grävt i marken eller att det på annat sätt ser ut som att lantbrukaren har tagit bort ett grundvillkorselement. I de fall du får sådana indikationer ska du fråga lantbrukaren vad som skett. En hjälp för att avgöra vad som tidigare har funnits på skiftet kan vara att granska ortofotot i Basen eller direkt i Falken efter att kontrollen är genomförd. Observera att dikesrensning är underhåll av dikets funktion och är aldrig att betrakta som en skada i detta sammanhang.

Om grundvillkorselementet är skadat eller har flyttats ska du kontrollera om det finns godkänd dispensansökan. I så fall ska du spara den i Kundakt och det blir ingen överträdelse av villkoret. I övrigt är villkoret utformat så att det inte uppenbart finns något ytterligare att notera.

Om du har konstaterat en överträdelse ska du rita en överträdelseyta (småvatten), linje (diken och stenmurar) eller punkt (solitärträd) som visar placeringen av grundvillkorselementet som inte uppfyller kraven. Syftet är att geometrin ska kunna användas i kommunikeringen med lantbrukaren.

Hamling av solitärträd får aldrig anses vara skada, men kan vara en avvikelse i fråga om förbud mot att beskära under fåglars häcknings- och fortplantningsperiod.

Om ett grundvillkorselement har skadats eller flyttats räknas detta som en bakåtbedömd överträdelse för det år då händelsen inträffade. Det räknas som en definitiv engångshändelse och inte som en överträdelse som pågår tills den åtgärdas. Du ska därför endast registrera överträdelserna för det år då grundvillkorselementet togs bort, under förutsättning att det togs bort inom de två år som föregår kontrollåret.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

---

⁷ Förordning om områdesskydd m.m. (1998:1252) eller Jordbruksverkets föreskrifter (2020:2) om hänsyn till natur- och kulturmiljöer i jordbruket. För dessa fall gäller eventuella villkor i dispensen.

Grundvillkorselement-4

Uppfylls kraven på bevarande av grundvillkorselement?

Instruktion Grundvillkorselement-4 (Kontrollföretag)

Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av den totala överträdelserna på kontrollföretagsnivå.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 130 Bedömningsvägledning grundvillkorselement

	1	2	3
Allvar	Elementet eller delar av det har skadats eller flyttats på ett sätt som medfört måttliga skador på elementet eller dess delar.	Elementet eller delar av det har skadats eller flyttats på ett sätt som medfört betydande skador på elementet eller dess delar.	Elementet eller delar av det har schaktats eller grävts bort på ett sätt som medfört irreparabla skador på elementet eller dess delar.
Omfattning	Högst 5 löpmeter av längdelement. Högst 2 punktelement.	Högst 20 löpmeter av längdelement. Högst 3 punktelement.	Mer än 20 löpmeter av längdelement. Mer än 3 punktelement.
Varaktighet	Återställning eller reparation av skador kan ske inom en vecka.	Återställning eller reparation tar mer än en vecka men kan ske inom 6 månader.	Återställning eller reparation av skador kan inte ske inom 6 månader.

Om du har överträdelser som gäller både punkt- och linjeelement ska du ange det högre värdet för Omfattning. Exempel: 1 solitärträd samt mer än 20 meter dike med överträdelser ger bedömningsvärde 3.

I bedömningen av Omfattning räknas småvatten som punktelement.

Skydd_faglar

Finns solitärträd som är ett grundvillkorselement eller häck på skiftet?

Instruktion Skydd_Faglar (Skifte)

Kontrollpunkten finns på alla åkermarksskiften om lantbrukaren är aktuell för kontroll av Skydd av fåglar.

Skydd_faglar-1

Har lantbrukaren beskurit eller klippt något solitärträd mellan 1 april och 15 augusti?

Skydd_faglar-2

Har lantbrukaren beskurit eller klippt någon häck mellan 1 april och 15 augusti?

Instruktion Skydd_faglar-1 och -2(Skifte)

Där fåglar häckar kan särskild hänsyn behöva tas i brukandet av marken för att undvika att häckningen och fortplantningen misslyckas. Det är därför förbjudet att beskära solitärträd och häckar under fåglarnas häcknings- och fortplantningsperiod (mellan 1 april och 15 augusti).

Observera att det inom grundvillkoret saknas möjligheter att ge undantag om att beskära solitärträd som är grundvillkorselement eller häckar under fåglarnas häcknings- och fortplantningsperiod, även om det finns sådana behov utifrån trädens eller häckens bevarandevärde.

Kravet gäller enbart grundvillkorselementet solitärträd och häckar. Med häckar avses de häckar som finns på stödberättigande jordbruksmark. De häckar som finns i ej blocklagd areal ingår inte. Häckar är inte ett grundvillkorselement.

Definition av häck: Minst 5 meter lång, tätt växande rad med flera buskar eller träd som är förgrenade från marknivå; vanligen för att utgöra ett skydd eller avgränsa ett område eller markstycke.

Observera att skydd gäller lä, inte skydd av vilda djur.

Om häcken fortsätter på intilliggande jordbruksmark ska minst 5 meter finnas på den kontrollerade lantbrukaren sida för att den ska ingå i kontrollen som då bara omfattar den delen av häcken.

Om du konstaterar att det finns en överträdelse av villkoret ska du rita en punkt eller en linje som visar placeringen av det påverkade solitärträdet eller häcken. Syftet är att punkten ska kunna användas i kommunikeringen med lantbrukaren.

Skydd_faglar-3

Har lantbrukaren beskurit eller klippt något solitärträd eller någon häck mellan 1 april och 15 augusti?

Skydd_faglar-3 (Kontrollföretag)

Om Skydd_faglar-1 eller Skydd_faglar-2 har besvarats med Nej på något skifte kommer Skydd_faglar-3 automatiskt besvaras med Ja i Atlas. Kontrollpunkten finns för att du ska kunna göra en bedömning av den totala överträdelsen på kontrollföretagsnivå.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelsen kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 131 Bedömningsvägledning Skydd av fåglar

1	2	3
---	---	---

Allvar	Tagit bort enstaka grenar	Beskurit solitärträd eller häck kraftigt.	Tagit bort hela solitärträd eller häckar
Omfattning	Högst 2 solitärträd eller upp till och med 5 meter häck	Högst 3 solitärträd eller över 5 meter upp till och med 10 meter häck	Mer än tre solitärträd eller mer än 10 meter häck
Varaktighet	Genomfört en åtgärd vid ett tillfälle	Ej aktuellt	Återkommande klippningsåtgärder

Om du har överträdelser som gäller både punkt- och linjeelement ska du ange det högre värdet för Omfattning.

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC 8

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

4 kap. 15–20 §§ Förordning (2022:1826) om Sveriges gemensamma jordbrukspolitik.

4 § Artskyddsförordningen (2007:845)

3 kap. 2-10 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om direktstöd och grundvillkor (SJVFS 2022:29)

4.21 GAEC 9 Skydd av betesmarker och slåtterängar i Natura 2000-områden

GAEC 9 ska kontrolleras i betesmarker och slåtterängar som ligger i Natura 2000-områden. Grundvillkoret syftar till att bevara betesmarker och slåtterängar i Natura 2000-områden och gäller därför enbart den del av jordbruksblocket som ligger inom Natura 2000-området. Grundvillkoren gäller all betesmark och slåtterängar som lantbrukaren förfogar över, även mark som lantbrukaren inte söker stöd på. I Jorden kan du se de block som lantbrukaren har deklarerat men inte sökt utbetalning på. Under Markuppgifter har dessa block inget skifte. Du behöver inte aktivt leta ytterligare.

Bakåtbedömningar är aktuella vid kontroll av GAEC 9. Du kan bedöma överträdelse från 2023 eftersom grundvillkoret var nytt 2023. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information om bakåtbedömningar.

Kontrollpunkter

GAEC9

Har lantbrukaren betesmark eller slåtterängar i Natura 2000-område?

Instruktion GAEC9 (Kontrollföretag)

Ingångsfråga. Kontrollen är aktuell om ett betesmarksblock har minst 50 % eller 0,1 hektar inom ett Natura 2000 område. Kontrollen görs enbart på den del av marken som ligger inom Natura 2000-området. Atlas kommer att veta om lantbrukaren har skiften med Natura 2000-områden. Om det inte finns några Natura 2000 ska frågan besvaras med Nej. Om Nej är denna kontrollform inte aktuell och inga fler frågor ska besvaras.

GAEC9A

Är markanvändningen oförändrad eller har förändring skett på ett tillåtet sätt?

Instruktion GAEC9A (Skifte)

Betesmarker och slåtterängar som är belägna inom Natura 2000-område får inte ställas om till annan markanvändning eller plöjas om inte bevarandeplanen för Natura 2000-området tillåter det. GAEC 9A kontrolleras per skifte. Du ska kontrollera att marken fortfarande är eller kan användas som betesmark eller slåtteräng. Det är inte tillåtet med en omställning. Exempel på en omställning kan vara:

- Omställning till skogsmark
- Plöjning (omställning till åkermark)
- Byggnader, vägar, parkerings- eller uppställningsplats (omställning till anlagd/exploaterad mark)
- Utvinning av torv, naturgrus eller matjord (omställning till täktverksamhet)
- Bostadshus med tomt (omställning till tomtmark)

Överträdelsen är den yta av ängs- och betesmarken som du som kontrollant, tillsammans med Natura 2000-handläggare, har konstaterat inte är förenlig med bevarandeplanen. Var noga med att rita överträdelseytan inom skiftet och inom Natura 2000-området. Det är aldrig någon överträdelse om lantbrukaren kontaktat länsstyrelsens Natura 2000-handläggare innan åtgärd och länsstyrelsen har godkänt åtgärden.

Koppla överträdelseyta, ange överträdelse år (ange endast innevarande år) och beskriv överträdelseytan om svaret är Nej.

GAEC9B

Är markanvändningen oförändrad på samtliga betesmarker och slåtterängar i Natura 2000-områden eller har förändring skett på ett tillåtet sätt?

Instruktion GAEC9B (Kontrollföretag)

Besvara med Nej om du svarat Nej på GAEC9A. Bedöm Allvar för hela överträdelserna på kontrollföretagsnivå. Omfattning beräknas automatiskt från inritade överträdelseytor. Varaktighet ska inte bedömas.

Den sammanfattande beskrivningen av överträdelserna kommer att visas för handläggaren i grundvillkorsärendet i Jorden om det är en överträdelse och i beslutet om grundvillkorsavdrag.

Tabell 132 Bedömningsvägledning GAEC9B

	1	2	3
Allvar	Liten påverkan med möjlighet till omgående återställning	Påverkan med möjlighet till återställning men viss påverkan kvarstår	Stor påverkan som är svår eller omöjlig att återställa
Omfattning (<i>automatisk beräkning</i>)	<0,1 ha	0,1-1,00 ha	>1,00 ha
Varaktighet	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ej aktuellt

Om en överträdelse konstateras för GAEC9B kan lantbrukaren behöva tas ut till kontroll för SMR 3 (Fagel5) och SMR 4 (Habitat3), om den inte redan ingår i en fullständig grundvillkorskontroll. Se avdragsvägledningen för grundvillkor för mer information kring överlappande villkor.

Bestämmelser som utgör grundvillkor GAEC 9B

Artikel 13 samt bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

Grundvillkoret gäller endast ängs- och betesmarker i Natura 2000-områden som av regeringen förklarats som särskilda skyddsområden med stöd av 7 kap. 28 § miljöbalken.

I detta ärende har biträdande avdelningschef Peter Krause beslutat. Elisabet Johansson har varit föredragande.

Peter Krause

Elisabet Johansson

Biträdande avdelningschef

Kontrollsamordnare

5 Bilaga 1 SMR 1 Ramdirektivet för vatten

Läsanvisning till bilaga 1

Detta är en bilaga till kontrollinstruktionen för länsstyrelsens grundvillkorskontrollanter vid kontroll av grundvillkoret SMR 1, i den del som rör vattenuttag och uppdämning av sötvatten.

Bilagan innehåller en genomgång av de regler som följer av artikel 11.3 e i vattendirektivet⁸, så som de har implementerats i svensk lagstiftning. Utgångspunkten är hur bestämmelserna ska bedömas vid en grundvillkorskontroll. Grundvillkor är lagstiftning som jordbrukarna ska följa för att få full utbetalning av olika EU-ersättningar.

Parallellt med grundvillkorskontrollen kan länsstyrelsens vattenhandläggare utföra tillsyn över samma bestämmelser, utifrån länsstyrelsens tillsynsansvar enligt miljöbalken (ordinarie tillsyn). Denna tillsyn omfattar fler bestämmelser än grundvillkorskontrollen, och tillsynsmyndigheten har större möjligheter att begära in dokumentation och ge sanktioner än en grundvillkorskontrollant.

För vissa regler finns ett visst utrymme för bedömningar i det enskilda fallet. När det råder osäkerhet vid den ordinarie tillsynen är det jordbrukaren som har bevisbördan. Grundvillkorskontrollen ska däremot inte leda till sanktion om det råder osäkerhet om en regel överträts eller inte. Det innebär att en brist som skulle kunna leda till sanktioner inom den ordinarie tillsynen inte nödvändigtvis behöver leda till en anmärkning och avdrag inom grundvillkorskontrollen.

SMR 1 omfattar två delar

SMR 1 omfattar två huvuddelar. Den första delen handlar om uttag och uppdämning av sötvatten som i huvudsak regleras i miljöbalkens 11 kapitel. Den andra delen handlar om spridning av slam som i huvudsak regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter. Den här bilagan handlar om den första huvuddelen. Information om den andra huvuddelen finns i kontrollinstruktionen.

Uttag av vatten och uppdämning av vatten är exempel på det som i miljöbalken kallas för vattenverksamhet. Det vattenverksamheter har gemensamt är att de påverkar vattnets djup eller läge. En anläggning som kommer till genom en vattenverksamhet kallas för en vattenanläggning.

Uttag av vatten

---

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

Uttag av vatten kallas i miljöbalken för vattentäkt. Ordet kan både syfta på vattenverksamheten, att ta ut vatten, och på den anläggning som används, till exempel en grävd eller borrarad brunn. Verksamheten vattentäkt innebär bortledning av vatten för vattenförsörjning, värmeutvinning eller bevattning. Vilka krav som ställs på den som vill leda bort vatten beror på syftet med uttaget, storleken på uttaget, var uttaget sker och vilka konsekvenser uttaget har. Det beror också på om uttaget sker från ytvatten, det vill säga sjöar eller vattendrag eller från grundvattnet.

Uppdämning av vatten

Uppdämning av vatten handlar om att begränsa vattnets flöde i landskapet. En damm i miljöbalkens mening är en vattenanläggning som dämmer upp eller utestänger vatten. En damm vars syfte är att utestänga vatten kallas för en invallning. Anläggning av en invallning för att varaktigt skydda mot vatten, till exempel för att kunna bruka marken som åker, innefattas i miljöbalkens begrepp markavvattning.

Begreppet damm i miljöbalken skiljer sig alltså lite från vad vi brukar mena med damm i dagligt tal. Det är inte alla ”dammar” som gör att vatten däms upp. Vattenfyllda märgelhål omfattas exempelvis inte av grundvillkoret. För att en våtmark eller någon annan vattensamling ska omfattas av grundvillkoret ska den vara anlagd på ett sådant sätt att den dämmer upp och begränsar vattnets flöde.

Att ha en anläggning och att bedriva en verksamhet

Den som gör ett vattenuttag bedriver vattenverksamhet varje gång pumpen startas. Den som anlägger en damm bedriver vattenverksamhet från det att spaden sätts i marken till dess att dammen är färdigställd. Därefter är man ägare till en vattenanläggning och har ansvar för tillsyn och underhåll.

Tillstånd och anmälan enligt 11 kap. miljöbalken

Huvudregeln i miljöbalkens 11 kapitel är att det krävs tillstånd från mark- och miljödomstolen för att bedriva vattenverksamhet. Ansökan om tillstånd för markavvattning prövas dock av länsstyrelsen. I vissa fall ska länsstyrelsen överlämna tillståndsprövningen till mark- och miljödomstolen. Huvudregeln om tillståndsplikt har ett antal undantag. För vissa vattenverksamheter som rör ytvatten och har en begränsad omfattning så kan det räcka med en anmälan till länsstyrelsen. Dessa verksamheter finns uppräknade i en förordning⁹.

Det gäller bl.a. uttag av högst 600 kubikmeter vatten per dygn ur ett vattendrag, dock högst 100 000 kubikmeter per år, och uttag av högst 1 000 kubikmeter vatten per dygn ur en sjö, dock högst 200 000 kubikmeter per år. Exempel på

---

⁹ Förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter.

uppdämning där det kan räcka med en anmälan är när man anlägger en våtmark med en yta på högst 5 hektar eller när man anlägger en damm i ett vattendrag om dammens bottenyta är högst 500 kvadratmeter.

I tillstånden finns specifika villkor som jordbrukaren måste följa i det enskilda fallet. Så länge villkoren följs har jordbrukaren rätt att ta ut eller dämna upp vatten. Vid en anmälan föreläggs jordbrukaren ofta att följa vissa försiktighetsmått, men länsstyrelsen kan också förbjuda verksamheten eller förelägga jordbrukaren att ansöka om tillstånd. Länsstyrelsen kan även meddela att anmälan inte leder till någon åtgärd från myndighetens sida. En anmälan ger ingen rättighet att bedriva verksamheten, och ytterligare begränsningar kan tillkomma senare eller till följd av annan lagstiftning.

Observera att tillstånd för vattenuttag kan vara tidsbegränsade.

Husbehovsundantaget enligt 11 kap. 11 § miljöbalken

Uttag av vatten för jordbruksfastigheters husbehovsförbrukning och värmeförsörjning är undantaget från tillståndsplikt enligt miljöbalkens 11 kapitel, genom det så kallade husbehovsundantaget. Sådana vattenuttag behöver inte heller anmälas till länsstyrelsen. Som husbehovsförbrukning räknas vatten till djuren, disk- och tvättvatten och vatten för andra vanliga jordbruksändamål. Däremot ingår inte vatten för bevattning av jordbruksmark i husbehovsundantaget.

Det generella undantaget enligt 11 kap. 12 § miljöbalken

Det finns också ett generellt undantag från tillstånds- och anmälningsplikt, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas. Markavvattning omfattas inte av det generella undantaget och kan inte heller anmälas till länsstyrelsen. En varaktig invallning kräver därför alltid tillstånd.

Det är i första hand jordbrukaren som ska bedöma om det generella undantaget är tillämpligt, dvs. om det är uppenbart att inga allmänna eller enskilda intressen skadas av vattenverksamheten. Om *länsstyrelsen som tillsynsmyndighet* ifrågasätter bedömningen så har den möjlighet att förelägga jordbrukaren att lämna in de uppgifter och handlingar som behövs för bedömningen. *Grundvillkorskontrollanten* har inte den möjligheten och har därför svårt att styrka en överträdelse. För att notera en avvikelse måste det därför antingen vara tydligt att allmänna eller enskilda intressen skulle kunna skadas av verksamheten, eller så måste en skada faktiskt ha konstaterats.

Verksamhetsutövaren har alltid möjlighet att anmäla eller söka tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel

Även om en vattenverksamhet omfattas av något av de uppräknade undantagen så har verksamhetsutövaren alltid rätt att ansöka om tillstånd. Tillståndet ger

jordbrukaren en rättighet att ta ut vatten och innebär en större trygghet i en bristsituation, när det uppstår konkurrens om vattnet.

Om vattenverksamheten finns med på listan över vattenverksamheter som kan hanteras med en anmälan har verksamhetsutövaren också alltid möjlighet att göra en anmälan.

Provocera inte fram tillstånd där de inte behövs

Att söka tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel är en tidsödande och kostsam process som kräver både teknisk och juridisk utredning av experter på vattenverksamhet. Grundvillkorskontrollen ska leda till konsekvenser när det inte finns några tveksamheter om att jordbrukaren brutit mot tillståndsplikten, men den ska inte provocera fram tillståndsansökningar där de inte behövs.

Tillstånd och anmälan enligt 9 kap. 10 § miljöbalken, vid brist på sött grundvatten

I områden där det finns risk för brist på sött grundvatten har kommunen rätt att föreskriva om tillstånds- eller anmälningsplikt för att inrätta och använda en ny anläggning för grundvattentäkt som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken. Sådana bestämmelser införs i så fall i de kommunala miljö- och hälsoskyddsföreskrifterna. Observera att denna anmälnings- eller tillsynsplikt inte gäller ytvattentäkter. Brist på sött grundvatten kan till exempel uppstå vid långvarig torka eller om saltvatten tränger in i grundvattenmagasinet.

Ett tillstånd från kommunen enligt miljöbalkens 9 kap. 10 § ger inte samma skydd i en bristsituation som ett tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel. Den som har tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken behöver inget separat tillstånd enligt 9 kap. 10 § miljöbalken.

Tillstånd och anmälan enligt 7 kap. 21–22 §§ miljöbalken, vattenskyddsområden

Vattenskyddsområden skapas för att skydda viktiga dricksvattentäkter. Det kan handla om både grundvattentäkter och ytvattentäkter. Ofta finns det specifika skyddsföreskrifter för det aktuella vattenskyddsområdet, men det händer också att föreskrifter som skyddar vattentäkten finns i de kommunala miljö- och hälsoskyddsföreskrifterna.

Olika vattenskyddsområden är känsliga för olika risker, så skyddsföreskrifterna kan se ganska olika ut. Det är också stor skillnad på nyare och äldre föreskrifter. Ibland finns det bestämmelser om tillstånds- eller anmälningsplikt för vattenuttag eller för inrättande av vattentäkt. Det är också vanligt att man reglerar schaktning, eftersom det innebär att man tar bort det skyddande jordlagret ovanför grundvattenytan.

Ett tillstånd till vattenuttag inom vattenskyddsområde enligt miljöbalkens 7 kapitel ger inte samma skydd i en bristsituation som ett tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel. Om jordbrukaren har tillstånd från mark- och miljödomstolen enligt 11 kap. miljöbalken och vattenskyddsområdet fanns när tillståndet gavs så ska lokaliseringen inom vattenskyddsområdet ha ingått i prövningen.

Ett beslut om vattenskyddsområde kan innebära att tidigare meddelade tillstånd enligt 11 kap. Miljöbalken begränsas eller återkallas om det behövs för att skydda vattenresursen. Om det finns ett giltigt tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken behövs det inte något ytterligare tillstånd för vattenuttag inom vattenskyddsområdet.

Tillstånd enligt 7 kap. 28 a §, Natura 2000-område

Verksamheter som bedrivs inom eller intill ett Natura 2000-område och som på ett betydande sätt kan påverka miljön i området måste ha tillstånd från länsstyrelsen eller av domstol. Vilka verksamheter som kan innebära ett hot mot miljön i området framgår av bevarandeplanen för området.

Om jordbrukaren har tillstånd från mark- och miljödomstolen enligt 11 kap. miljöbalken och Natura 2000-området fanns när tillståndet gavs så ska lokaliseringen inom eller intill Natura 2000-området ha ingått i prövningen. Om Natura 2000-området har tillkommit senare kan tillståndet ha omprövats till följd av detta. För jordbrukare med tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel räcker det därför att kontrollera att tillståndet följs.

Om jordbrukaren har anmält sin verksamhet till länsstyrelsen och Natura 2000-området fanns när anmälan gjordes har länsstyrelsen tagit ställning till om verksamheten på ett betydande sätt kan påverka miljön i området. I så fall kan de ha förelagt jordbrukaren att antingen söka tillstånd enligt miljöbalkens 11 kapitel, eller att söka ett separat Natura 2000-tillstånd hos länsstyrelsen. Om ett Natura 2000-område tillkommer efter det att en anmälan gjorts kan jordbrukaren föreläggas att söka tillstånd eller också kan verksamheten förbjudas. För jordbrukare som har anmält sin verksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitel räcker det därför att kontrollera Natura 2000 i samband med kontrollen av att verksamheten bedrivs enligt anmälan och eventuella förelägganden.

Om jordbrukaren bedriver sin verksamhet med stöd av det generella undantaget så ingår Natura 2000 i bedömningen av om undantaget är tillämpligt.

Grundvillkorskontrollen av bestämmelserna för Natura 2000-områden behöver därför bara genomföras som en separat punkt vid uttag av vatten med stöd av husbehovsundantaget.

Bevattningsförbud

En kommun kan besluta om förbud mot bevattning med kommunalt vatten. Ett sådant förbud gäller inte bevattning med vatten från en enskild vattentäkt.

Rekommendationer om återhållsamhet

Ibland meddelar länsstyrelsen rekommendationer om återhållsamhet med vattenuttag i ett visst område. Det medför inte nödvändigtvis att en enskild jordbrukare behöver upphöra med sitt vattenuttag. Jordbrukare som har tillstånd till vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel har rätt att ta ut vatten enligt sitt tillstånd även om länsstyrelsen har utfärdat en rekommendation om återhållsamhet.

Det gäller däremot inte för den som har anmält sitt vattenuttag enligt miljöbalkens 11 kapitel. En anmälan ger inte någon rättighet att ta ut vatten. Möjligheten att ta ut vatten enligt en anmälan när länsstyrelsen har rekommenderat återhållsamhet får bedömas i det enskilda fallet.

Skyldighet att avstå vatten

Länsstyrelsen har möjlighet att förelägga en jordbrukare att avstå vatten som är oundgängligen nödvändigt för något allmänt behov.¹⁰ Ett sådant beslut är jordbrukaren skyldig att följa.

Allmänna hänsynsregler och egenkontroll

Jordbrukaren ska alltid följa de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken 2 kap, bl.a. kunskapskravet och försiktighetsprincipen. Kunskapskravet innebär att jordbrukaren ska ha kunskap om hur verksamheten kan påverka människors hälsa och miljön och om vilka regler som gäller. Försiktighetsprincipen innebär att jordbrukaren ska göra de åtgärder som behövs för att skydda människors hälsa och miljön. De allmänna hänsynsreglerna gäller även verksamhet som inte omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikt.

Verksamhetsutövarens egenkontroll är ett verktyg för att leva upp till de allmänna hänsynsreglerna. Egenkontrollen handlar dels om att planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga skador och olägenheter, dels om att ha koll på hur verksamheten påverkar miljön. För ett vattenuttag kan det exempelvis handla om

- att mäta eller uppskatta hur stort vattenuttaget är,
- att hålla reda på flödet i vattendraget genom egna observationer eller uppgifter på SMHI:s hemsida

---

¹⁰ 2 kap. 10 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

- att under torrperioder regelbundet kontrollera eventuella rekommendationer på länsstyrelsens hemsida.

Kravet på egenkontroll finns i miljöbalken, 26 kap. 19 § och gäller alla delar av verksamheten som riskerar att medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön. För verksamhet som bedrivs yrkesmässigt och som kräver anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken så ska egenkontrollen vara dokumenterad¹¹.

Egenkontrollen omfattar all verksamhet i företaget, men grundvillkoret omfattar bara de delar av egenkontrollen som har koppling till vattenuttag eller uppdämning av vatten. Exempelvis ingår inte eventuell hantering av kemikalier som används i en vattenreningsanläggning. Grundvillkoret omfattar inte heller den egenkontroll av till exempel vattenkvaliteten, som följer av livsmedelslagstiftningen.

Kontrollanten ska kontrollera att jordbrukaren

- har gjort en bedömning av hur verksamheten kan påverka miljön,
- har rutiner för att hantera de risker som identifierats och
- följer upp om riskhanteringen fått önskad effekt.

Vad som krävs i det enskilda fallet är en bedömningsfråga som bör utgå ifrån hur omfattande verksamheten är. Kraven på egenkontroll ökar med verksamheternas storlek, farlighet eller komplexitet. Hos en verksamhet som varken är tillstånds- eller anmälningspliktig räcker det att jordbrukaren kan redogöra för vilka risker hen ser samt vilka rutiner hen har för att motverka dem.

Även om det är bara tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som har krav på att dokumentera sin egenkontroll, så har troligen många ändå noteringar om exempelvis vattenuttag och vattennivåer för sin egen skull. Det innebär att kontrollanten kan be att få ta del av dokumentation kopplad till egenkontrollen av alla men bara ställa krav på dem som har tillstånd till, eller har gjort en anmälan av vattenverksamhet. Oavsett kravet på dokumentation ska jordbrukaren kunna redogöra för hur hen uppfyller miljöbalkens krav på egenkontroll.

I egenkontrollen hanteras även eventuella krav på kontroller i tillståndsbeslut eller beslut kopplade anmälan. Bristar i denna del av egenkontrollen noteras i samband med kontrollen av övriga krav och villkor som följer av tillstånd och anmälan.

Om en vattenverksamhet har bedrivits utan tillstånd är verksamhetsutövaren bevisskyldig i fråga om de förhållanden som rådde i vattnet innan verksamheten sattes i gång¹². Det är därför lämpligt att alltid dokumentera exempelvis vattennivåer. Dokumentationen kan behöva visas upp för länsstyrelsens

---

¹¹ Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll

¹² 16 kap. 10 § miljöbalken.

vattenhandläggare. Bevisbördan gäller dock inte gentemot länsstyrelsernas grundvillkorskontrollanter.

Handhavande och underhåll

Med handhavande menar vi åtgärder för att driva en anläggning. Det kan handla om att starta och stoppa pumpar, rensa intagsgaller eller kontrollera vattennivåer och manövrera luckor.

Exempel på felaktigt handhavande kan vara att dammluckor öppnas för mycket eller för lite, så att det blir skador uppströms eller nedströms eller i värsta fall skador på dammvallen som riskerar att leda till ett dammhaveri. Felaktigt handhavande kan också vara att strypa vattentillförseln till fiskvägar så att de fria vandringsvägarna blockeras. Det finns inget allmänt krav på fiskvägar, men om anläggningen är konstruerad med fiskväg ska passagen hållas fri.

Underhåll av en vattenanläggning innebär åtgärder för att upprätthålla anläggningens ursprungliga utformning och funktion. Den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen genom ändringar i vattenförhållandena. Så länge skadan bara uppkommer på den egna arealen och inga naturvärden eller andra allmänna intressen skadas är det tillåtet att avvakta med underhållet.

En skada kan uppkomma succesivt, till exempel genom att sediment samlas i dammen, på grund av erosion eller till följd av igenväxning. Men skada kan också uppkomma plötsligt i samband med ett dammhaveri. Risk för dammhaveri kan till exempel uppstå om fördämningen läcker på ett sätt som riskerar att skapa erosion i dammvallen eller om det växer träd på vallen som riskerar att blåsa omkull och skada vallen. Om anläggningen är utformad med fiskväg som möjliggör fri passage för fisk och andra organismer ska anläggningen underhållas så att den fria passagen upprätthålls.

Kontrollen omfattar anläggningar som ingår i jordbruksverksamhet

Kontrollen omfattar verksamheter och anläggningar som ingår i jordbruksverksamhet. Det innebär att uttag av vatten för bevattning, djurhållning eller annan jordbruksverksamhet ingår även om det sker utanför de fastigheter som ingår i jordbruksdriften, till exempel om jordbrukaren nyttjar grannens vattentäkt med servitut eller annan rättighet. Däremot ingår inte uttag av vatten som enbart används i det egna hushållet, till hyresgästers husbehovsförbrukning eller i annan verksamhet än jordbruksverksamhet.

Observera att energibrunnar för värmeutvinning och sjövärmeanläggningar bara omfattas av grundvillkoret om man tar ut vatten i samband med värmeutvinningen. I de allra flesta fall leder man istället ner en kollektorslang i brunnen eller sjön.

Kollektorslangen fungerar som värmväxlare. Man tar alltså oftast inte ut något vatten, utan bara värme.

Grundvillkoret om uppdämning av vatten omfattar anläggningar som ingår i, eller har anknytning till jordbruksverksamheten. Dammar i odlingslandskapet ingår om de inte används i annan verksamhet, exempelvis som kraftverksdammar för elproduktion. Dammar på tomtmark eller i skogsmark ingår bara om syftet är att minska växtnäringsbelastningen från jordbruksmark eller om de på något annat sätt ingår i jordbruksverksamheten.

6 Bilaga 2 Schematisk hänvisning till lagtext och kontrollpunkter per grundvillkor

Bilagan innehåller tabeller över hänvisningar till lagtext och kontrollpunkter för respektive rättsområde.

Tabell 133 Rättsområde Klimat och miljö

Verksamhetskrav eller norm	Kravgrupp	Kravgrupp	Kravgrupp	Kravgrupp
GAEC 1 Bevarande av permanenta gräsmarker	<i>Ej aktuellt – passiv kontroll</i>			
<i>Förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</i>	<i>4 kap. 2 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</i>			
GAEC 2 Skydd av våt- och torvmark	Minskat koldioxidutsläpp från avvattnade torvmarker	Minskad jordflykt och ökad kolinlagring		
<i>Förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</i>	<i>11 kap. miljöbalken</i>	<i>4 kap. 3 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</i>		
<i>Miljöbalken 1998:808</i>	<i>4 kap. 3 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</i>	Kontrollpunkter: Svarttrada2 Ploja2		
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</i>	Kontrollpunkter: Avvattning3			

GAEC 3 Förbud mot bränning av stubb på åkermark

Förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Bränning av stubb utan dispens

4 kap. 4 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Kontrollpunkter:
GAEC3B

SMR 1 Ramdirektivet för vatten

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1)

Miljöbalken 1998:808

Lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet

Förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet med mera

Uttag och uppdämning av vatten

*Artikel 11.3 e
Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område*

2 kap. 2–3 §§, 7 kap. 21–22, 28 a §§, 9 kap. 10 §, 11 kap. 1–5, 9–13, 17 §§ och 26 kap. 19 § miljöbalken (1998:808)

2 kap. 10 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet

19–23 §§ förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet med mera

Spridning av avloppsslam

*Artikel 11.3 h
Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område*

5 § Kungörelse (1994:2) med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket

Kontrollpunkt:
Vatten4-1

Kungörelse (1994:2) med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket

1, 4-6 §§ Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll

Kontrollpunkt:

Vatten1-1

Vatten2-1

Vatten3-1

SMR 2 Nitratdirektivet	Lagring av stallgödsel	Djurtäthet och begränsningar av gödselgivor	Spridning av gödsel	Höst- och vinterbevuxen mark
<i>Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket</i>	<i>Artikel 4 och 5 Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket</i>	<i>Artikel 4 och 5 Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket</i>	<i>Artikel 4 och 5 Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket</i>	<i>Artikel 4 och 5 Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket</i>
<i>Förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket</i>	<i>6 och 7 §§ Förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket</i>	<i>8, 10, 13, 14, 18-19 §§, 19 a, b och 20 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring</i>	<i>23, 23 b, c, 24, 24 a, b, 25, 26, 26 a, c, 28 a, b och d §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring</i>	<i>11 § Förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket</i>
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring</i>	<i>4, 4 a-b och 6-7 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring</i>			<i>29-34 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring</i>
Central kontrollvägledning: Jordbruksverket	Kontrollpunkter: Vnäring 41	Kontrollpunkter: Vnäring 33 Vnäring 35 Vnäring 37	Kontrollpunkter: Vnäring 9 Vnäring 12 Vnäring 14 Vnäring 16	Kontrollpunkter: Vnäring 4

	Vnäring 42	Vnäring 38 Vnäring 39	Vnäring 17 Vnäring 19 Vnäring 22 Vnäring 24 Vnäring 26 Vnäring 29 Vnäring 31	Vnäring 7
<p>SMR 3 Vilda fåglar</p> <p><i>Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 26.1.2010, s. 7)</i></p> <p><i>Miljöbalken (1998:808)</i></p>	<p>Tillstånd att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som kan påverka ett Natura 2000-område</p> <p><i>Artikel 3.1, artikel 3.2 b, artikel 4.1, 4.2 och 4.4</i> <i>Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar</i></p> <p><i>7 kap. 28-29 §§ Miljöbalken (1998:808)</i></p> <p>Kontrollpunkter: Fagel2</p>	<p>Förebyggande av betydande störningar av fåglar och försämringar deras livsmiljöer i Natura 2000-områden</p> <p><i>Artikel 3.1, artikel 3.2 b, artikel 4.1, 4.2 och 4.4</i> <i>Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar</i></p> <p><i>2 kap. 2-4 och 6 §§ Miljöbalken (1998:808)</i></p> <p>Kontrollpunkt: Fagel6</p>	<p>Säkring av skydd och skötsel för fåglar i särskilda skyddsområden och andra skyddade områden för skydd av fåglar</p> <p><i>Artikel 3.1, artikel 3.2 b, artikel 4.1, 4.2 och 4.4</i> <i>Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar</i></p> <p><i>7 kap. 5, 7 och 12 §§ Miljöbalken (1998:808)</i></p> <p>Kontrollpunkter: Fagel5</p>	
<p>SMR 4 Vilda djur och växter</p> <p><i>Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och</i></p>	<p>Förebyggande av betydande störningar av arter och försämringar i deras livsmiljöer eller Natura 2000-</p>	<p>Säkring av skydd och skötsel för naturtyper och arter i särskilda bevarandeområden</p>		

växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7)

Miljöbalken (1998:808)

naturtyper i Natura 2000-områden

Artikel 6.1 och 6.2 Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

2 kap. 2-4 och 6 §§ Miljöbalken (1998:808)

Kontrollpunkt:
Habitat3

Artikel 6.1 och 6.2 Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

7 kap. 5 och 7 §§ Miljöbalken (1998:808)

Kontrollpunkter:
Habitat2

GAEC 4 Buffertremsor längs vattendrag

Förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Skydd av vattendrag från förorening och ytavrinning

4 kap. 5 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Kontrollpunkter:
GAEC4B
GAEC4C

GAEC 5 Marktäckning på sluttande åkermark

Minskad jorderosion och växtnäringsförluster samt bibehållande av markstrukturen

*Förordningen (2022:1826) om
EU:s gemensamma
jordbrukspolitik*

*4 kap. 6 § förordningen
2022:1826 om EU:s
gemensamma jordbrukspolitik*

Kontrollpunkter:
GAEC5B

**GAEC 6 Marktäckning
under känsliga perioder**

**Minskad jorderosion och
växtnäringsläckage samt
bibehållande av mullhalten**

*Förordningen 2022:1826 om
EU:s gemensamma
Jordbrukspolitik*

*4 kap. 7-9 §§ förordningen
(2022:1826) om EU:s
gemensamma jordbrukspolitik*

*Statens jordbruksverks
föreskrifter och allmänna råd
(SJVFS 2022:29) om
direktstöd och grundvillkor*

*3 kap. 1 § Statens
jordbruksverks föreskrifter och
allmänna råd (SJVFS 2022:29)
om
direktstöd och grundvillkor*

Kontrollpunkter:
GAEC6B

GAEC 7 Växtföljd

**Minskad jorderosion och
växtnäringsläckage, höjd
mullhalt samt ökad
kolinlagring**

*Förordningen 2022:1826 om
EU:s gemensamma
Jordbrukspolitik*

<p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</p>	<p>4 kap. 10-14 §§ förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</p> <p>3 kap.11 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</p> <p>Kontrollpunkter: GAEC7C</p>		
<p>GAEC 8 Miljöytor, grundvillkorselement och skydd av fåglar</p> <p>Förordningen 2022:1826 om EU:s gemensamma Jordbrukspolitik</p> <p>Miljöbalken (1998:808)</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter (2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket</p>	<p>Miljöytor</p> <p>4 kap. 15–18 §§ förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</p> <p>3 kap. 2–9 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</p> <p>13 § Statens jordbruksverks föreskrifter (2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket</p> <p>Kontrollpunkter:</p>	<p>Grundvillkorselement</p> <p>4 kap. 19 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</p> <p>3 kap. 10 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</p> <p>11 § Miljöbalken (1998:808)</p> <p>7 § Statens jordbruksverks föreskrifter (2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket</p>	<p>Skydd av fåglar</p> <p>4 kap. 20 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik</p> <p>3 kap. 10 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:29) om direktstöd och grundvillkor</p> <p>4 § Artskyddsförordningen (2007:845)</p> <p>Kontrollpunkter: Skydd_faglar-3</p>

Artskyddsförordningen
(2007:845)

Miljoytor-1

Kontrollpunkter:
Grundvillkorselement-4

GAEC 9 Skydd av betesmarker och slätterängar i Natura 2000-områden

Förordningen 2022:1826 om EU:s gemensamma Jordbrukspolitik

Miljöbalken (1998:808)

Statens jordbruksverks föreskrifter (2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket

Skydd av betesmarker och slätterängar i Natura 2000-områden

4 kap. 21 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

7 kap. 28 § Miljöbalken (1998:808)

9 § och 12 § Statens jordbruksverks föreskrifter (2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket

Kontrollpunkter:
GAEC9B

Tabell 134 Rättsområde Folkhälsa och växtskydd

Verksamhetskrav eller norm	Kravgrupp	Kravgrupp	Kravgrupp	Kravgrupp
----------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

SMR 5 Livsmedel och foder	Allmänna hygienkrav livsmedel	Hygienregler för mjölk- och äggproduktion	Spårbarhet livsmedel	Hygien och hälsa livsmedel
<p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati</p>	<p>Artikel 14-15 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet</p>	<p>Artikel 3.1 och bilaga III avsnitt IX kapitel 1 (I-1 b, c, d, e; I-2 a (i, ii, iii), b (i, ii), c; I-3, I-4, I-5, II-A 1, 2, 3, 4; II-B 1 (a, d), 2, 4 (a, b)), bilaga III avsnitt X kapitel 1.1 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung</p>	<p>Artikel 18-20 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet</p>	<p>Artikel 4.1 och för växtområdet bilaga I, del A (II 5 h) samt för animalieområdet bilaga I, del A (II 4 j) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien</p>
<p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet</p>	<p>Artikel 4.1 och för växtområdet bilaga I, del A (II 5 (f, g), III 9 (a, c)) samt för animalieområdet bilaga I, del A (II 4 (g), 8 (b, d, e) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.</p>	<p>Kontrollpunkter: LMjölk 1-2 Jordbruksverket LMjölk 3-4 Delat ansvar mellan Jordbruksverket och Livsmedelsverket</p>	<p>Kontrollpunkter: LAnimal 8, 9, 10 LVäxt 6, 7, 8</p>	<p>Bilaga till Kommissionens förordning EU (nr) 37/2010 av den 22 december 2009 om farmakologiskt aktiva substanser och deras klassificering med avseende på MRL-värden i animaliska livsmedel</p>
<p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser</p>	<p>Artikel 5.1 samt bilaga I, del A Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien</p>	<p>LMjölk 1-10 LÄgg 1</p>	<p>Artikel 18 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 396/2005 av den 23 februari 2005 om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i eller på livsmedel och foder av</p>	<p>Artikel 14 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 470/2009 av den 6 maj 2009 om gemenskapsförfaranden för att fastställa gränsvärden för farmakologiskt verksamma ämnen i animaliska livsmedel</p>
<p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien</p>	<p>Kontrollpunkter:</p>			

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung

LVäxt 1, 2, 4, 5
LAnimal 1, 2, 5, 6, 7

Allmänna hygienkrav foder

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien

Artikel 5.1 samt bilaga I, del A, artikel 5.5 samt bilaga 3, punkt 1 och 2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 396/2005 av den 23 februari 2005 om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i eller på livsmedel och foder av vegetabiliskt och animaliskt ursprung

Kontrollpunkter:
Foder 8, 10, 21, 22, 23, 25, 28, 31

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 470/2009 av den 6 maj 2009 om gemenskapsförfaranden för att fastställa gränsvärden för farmakologiskt verksamma ämnen i animaliska livsmedel

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009 av den 13 juli 2009 om

vegetabiliskt och animaliskt ursprung

Kontrollpunkter:

LAnimal 3

Delat ansvar Jordbruksverket och Livsmedelsverket

LVäxt 3 Jordbruksverket

utsläppande på marknaden och användning av foder

Kommissionens förordning (EU) nr 37/2010 av den 22 december 2009 om farmakologiskt aktiva substanser och deras klassificering med avseende på MRL-värden i animaliska livsmedel

Central kontrollvägledning:
Livsmedelsverket (livsmedel)

Jordbruksverket (foder)

SMR 5 Livsmedel och foder

Forts.

Allmänna hygienkrav foder

Artikel 5.1 samt bilaga I, del A, artikel 5.5 samt bilaga 3, punkt 1 och 2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien

Kontrollpunkter:
Foder 8, 10, 21, 22, 23, 25, 28, 31

Spårbarhet foder

Artikel 5.1 samt bilaga I, del A, artikel 5.5 samt bilaga 3, artikel 5.6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien

Artikel 14-17
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009 av den 13 juli 2009 om utsläppande på marknaden och användning av foder

Hygien och hälsa foder

Bilaga I del A II, punkt 4 h
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien

Kontrollpunkt: Smittskydd
Jordbruksverket

*Bilaga I, del A
Europaparlamentets och rådets
förordning (EG) nr 852/2004 av
den 29 april 2004 om
livsmedelshygien*

*Artikel 3.1 Europaparlamentets
och rådets förordning (EG) nr
1831/2003 av den 22
september 2003 om
fodertillsatser*

*Artikel 7.1, 7.2 och 7.3 samt
bilaga 4, punkt 1-2
Europaparlamentets och rådets
förordning (EG) nr 999/2001 av
den 22 maj 2001 om
fastställande av bestämmelser
för förebyggande, kontroll och
utrotning av vissa typer av
transmissibel spongiform
encefalopati*

Kontrollpunkter:
Foder 2, 4, 6, 7, 12, 14, 17, 19,
27, 30, 33, 35

SMR 6 Hormoner

**Användning av hormoner och
vissa läkemedel**

**Dokumentation av hormoner
och vissa läkemedel**

**Överlåtelse av djur som
behandlats med hormoner
och vissa läkemedel**

Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra

Central kontrollvägledning:
Jordbruksverket

Artiklarna 3-5 Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Kontrollpunkter:

Hormon 3, 4-1, 4-2, 4-3, 4-4, 4-6, 5-1, 5-2, 5-3, 5-4, 5, 6-1, 6-2, 6-3, 6-4, 6-5, 7-1, 7-2, 7-3, 7-4, 7-5, 7-7, 8-1, 8-2, 8-3, 8-4, 8-6

Artiklarna 3-5 Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Kontrollpunkter:

Hormon 4-5, 5-5, 6-6, 7-6, 7-10, 8-5, 8-9

Artikel 7 Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion

2 kap. 12–21 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Kontrollpunkter:

Hormon 4-7, 5-7, 6-7, 7-8, 8-7

SMR 7 Växtskydd

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009

Användning av godkända växtskyddsmedel

Användning av växtskyddsmedlen på rätt sätt

av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (EUT L 309, 24.11.2009, s. 1)

Central tillsynsvägledning:
Kemikalieinspektionen och
Naturvårdsverket

Artikel 31 och 55 (första och andra meningen)
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG

Artikel 31 och 55 (första och andra meningen)
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG

Kontrollpunkter:
Vskydd 1-2

Kontrollpunkter:
Vskydd 3-12

SMR 8 Hållbar användning av bekämpningsmedel	Giltigt tillstånd för användning av bekämpningsmedel	Lagring och förvaring av bekämpningsmedel	Utrustning för spridning av bekämpningsmedel	Användning av bekämpningsmedel inom skyddade områden
<p>Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel (EUT L 309, 24.11.2009, s. 71)</p> <p>Förordningen (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken</p>	<p>Artikel 5 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel</p> <p>2 kap. 18-19 §§ och 3 kap. 11 § Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel</p>	<p>Artikel 13 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel</p> <p>2 kap. 58 § Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel</p>	<p>Artikel 8 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel</p> <p>2 kap. 52 § Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel</p>	<p>Artikel 12 punkt b) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel</p> <p>6 kap. 1 och 2 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:2) om spridning och</p>

<i>Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel</i>	Kontrollpunkt: Bekämpning1	Kontrollpunkt: Bekämpning2	Kontrollpunkt: Bekämpning3	<i>viss övrig hantering av växtskyddsmedel</i>
<i>Miljöbalken (1998:808)</i>				<i>7 kap. 27 § och 28 a-29 b §§ Miljöbalken (särskilt för Natura 2000-område)</i>
<i>Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:2) om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel</i>				<i>15 och 23 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken (särskilt för Natura 2000-område)</i>
				<i>2 kap. 52 § Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel</i>
				Kontrollpunkter: Bekämpning4-1

Tabell 135 Rättsområde Djurskydd

Verksamhetskrav eller norm	Kravgrupp	Kravgrupp	Kravgrupp	Kravgrupp
SMR 9 Djurskydd för kalv	Kontroll	Rörelsefrihet	Utrymmeskrav	Byggnader och andra utrymmen
<i>Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar</i>	<i>Punkt 6 i bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar</i>	<i>Punkterna 7 och 8 i bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar</i>	<i>Artikel 3 Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar</i>	<i>Punkterna 1-3, 9-10 och 14 i bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om</i>

<i>Djurskyddslagen (2018:1192)</i>				<i>fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar</i>
<i>Djurskyddsförordningen (2019:66)</i>	2 kap. 4 § 4 kap. 1 § <i>Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	2 kap. 6-7 §§ <i>Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	2 kap. 4, 6-7 §§ <i>Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m (L104)</i>	2 kap. 3, 5 §§, 5 kap. 1 § <i>L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.</i>	2 kap. 11 § <i>L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.</i>	1 kap. 5 §, 2 kap. 13-14 §§, 3 kap. 8-11, 5 kap. 5, 9-14, 17 §§ <i>L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.</i>	2 kap. 1, 2, 4-7 §§ <i>Djurskyddslagen (2018:1192)</i> 2 kap. 15 § <i>Djurskyddsförordningen (2019:66)</i>
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:31) om avelsarbete (L115)</i>	Kontrollpunkter: Nöt 44, 45	Kontrollpunkt: Nöt 13		3 kap. 1, 5 §§, 4 kap. 1, 4-7 §§, 5 kap. 15, 19 §§ <i>L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.</i>
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra (D35/L41)</i>			Kontrollpunkter: Nöt 12 och 14	
<i>Central kontrollvägledning: Jordbruksverket</i>				Kontrollpunkter: Nöt 18, 31, 32, 47, 48, 49
SMR 9 Djurskydd för kalv	Minimikrav på belysning	Automatisk eller mekanisk utrustning	Foder och vatten m.m.	Hemoglobinhalt
Forts	<i>Punkt 5 bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18</i>		<i>Punkterna 12, 13 och 15 i bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG</i>	<i>Punkt 11 bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den</i>

december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar

2 kap. 2, 4, 6 §§
Djurskyddslagen (2018:1192)

4 kap. 10, 12, 14 §§ L104:
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

Kontrollpunkt:
Nöt 50

Punkt 4 bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar

2 kap. 4 § Djurskyddslagen (2018:1192)

2 kap. 7 §, 4 kap. 8-9 §§ L104:
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

Kontrollpunkter:
Nöt 51, 52

av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar

2 kap. 4 § Djurskyddslagen (2018:1192)

3 kap. 2, 4-6 §§ L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

Kontrollpunkter:
Nöt 28, 43, 53

18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar

3 kap. 1 § L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

Kontrollpunkt:
Nöt 54

SMR 9 Djurskydd för kalv

Fiberhaltigt foder

Forts

Punkt 11, bilaga I Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar

3 kap. 3 § L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

Kontrollpunkt: Nöt 29

SMR 10 Djurskydd för gris	Kontroll	Rörelsefrihet	Utrymmeskrav	Byggnader och andra utrymmen
<i>Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>	<i>Artikel 3.8, bilaga I kap. II I B.2, bilaga I kap II C.3, bilaga I kap. III D II Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>	<i>Artikel 3.3, bilaga I kap II B.1, 4, 5, II C. 1, 2 i bilagan Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>	<i>Artikel 3.1 och 3.4 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>	<i>Kap. I punkterna 1, 2 och 3 i bilagan Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>
<i>Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	<i>2 kap. 4 §, 4 kap. 1 § Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	<i>2 kap. 12, 16 §§ Djurskyddsförordningen (2019:66)</i>	<i>2 kap. 4-7 §§ Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	<i>2 kap. 6 § Djurskyddslagen (2018:1192)</i>
<i>Djurskyddsförordningen (2019:66)</i>	<i>2 kap. 3, 9, 10 §§, 3 kap. 2 §, 4 kap. 4 §, 5 kap.1, 11 §§ L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>1 kap. 6 §, 2 kap. 9-11 §§ 5 kap. 5, 11 §§ L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>2 kap. 12, 16 §§ Djurskyddsförordningen (2019:66)</i>	<i>1 kap. 6 §, 4 kap. 2, 13, 16-18 §§ L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m. (L106)</i>	<i>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>1 kap. 6 §, 2 kap. 9-11 §§ 5 kap. 5, 11 §§ L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>2 kap. 8-9 §§ 5 kap. 1, 6-10 §§ L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>1 kap. 6 §, 4 kap. 2, 13, 16-18 §§ L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:31) om avelsarbete (L115)</i>	<i>Kontrollpunkter: Gris 2, 49, 43</i>	<i>Kontrollpunkter: Gris 19, 21</i>	<i>Kontrollpunkter: Gris 11, 22</i>	<i>Kontrollpunkter: Gris 27, 28, 35</i>
<i>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av</i>				

uppgifter samt operativa ingrepp
som djurhållare får utföra
(D35/L41)

SMR 10. Djurskydd för gris	Minimikrav på belysning	Material att sysselsätta sig med	Foder vatten och andra ämnen	Fiberhaltigt foder
Forts	<p>Kap. I punkt 2 i bilaga 1 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</p> <p>2 kap. 6 § Djurskyddslagen (2018:1192)</p> <p>4 kap. 13, 16-17 §§ L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</p> <p>Kontrollpunkt: Gris 27</p>	<p>Artikel 3.5, kap. I. 4 och kap. II B.3 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</p> <p>2 kap. 15 § Djurskyddsförordningen (2019:66)</p> <p>4 kap. 2-5 §§, 5 kap. 12 § L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</p> <p>Kontrollpunkter: Gris 33, 34</p>	<p>Artikel 3.6, kap. I. punkterna 6 och 7 i bilaga I Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</p> <p>2 kap. 4 § Djurskyddslagen (2018:1192)</p> <p>L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m. 3 kap. 3-7 §§ 5 kap. 11 §</p> <p>Kontrollpunkter: Gris 29, 31</p>	<p>Artikel 3.7 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</p> <p>2 kap. 4 § Djurskyddslagen (2018:1192)</p> <p>3 kap.1 § L 106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</p> <p>Kontrollpunkter: Gris 30</p>
SMR 10 Djurskydd för gris	Stympning	Avelsförfarande	Golvtytor	
Forts	<p>Kap. I. 8 i bilaga 1 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om</p>	<p>Kap. II C.3 i bilaga 1 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om</p>	<p>Artikel 3.2, Kap I. 5, Kap. II avsnitt A bilaga 1 Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18</p>	

<i>fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>	<i>fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>	<i>december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning</i>
<i>4 kap. 2-3 §§ Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	<i>3 kap. 2 § L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>2 kap. 4, 6-7 §§ Djurskyddslagen (2018:1192)</i>
<i>4 kap. 1 § Djurskyddsförordningen (2019:66)</i>		<i>2 kap. 8 §, 5 kap. 6, 12, 14-15 §§ L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.</i>
<i>6 kap. 2, 7-10, 13 §§ D35/L41: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra</i>	Kontrollpunkt: Gris 49	Kontrollpunkter: Gris 15, 17, 44
Kontrollpunkter: Gris 38, 39		

SMR 11 Djurskydd för animalieproduktionens djur	Personal	Kontroll	Dokumentation	Rörelsefrihet
<i>Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur</i>	<i>Punkt 1 i bilagan till Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur</i>	<i>Punkterna 2, 3 och 4 i bilagan till Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur</i>	<i>Punkterna 5, 6 i bilagan till Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur</i>	<i>Punkt 7 i bilagan till Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur</i>
<i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av</i>	<i>2 kap.2-4 §§ Djurskyddslagen (2018: 1192)</i>	<i>2 kap. 4, 6 §§ 4 kap. 1 § Djurskyddslagen (2018:1192)</i>	<i>Artikel 102 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar</i>	<i>2 kap. 4, 5-7 §§ Djurskyddslagen (2018:1192)</i>

den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag")	2 kap. 1-2 §§ L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 3, 5 §§ 4 kap 14 § ,5 kap. 1 § L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.	och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag")	2 kap. 12, 16 §§ Djurskyddsförordningen (2019:66)
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6 av den 11 december 2018 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG	2 kap. 1-2 §§ L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 3 §, 4 kap. 17 §, 5 kap. 1 § L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.	Artikel 108 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6 av den 11 december 2018 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG	1 kap 5 §, 2 kap. 9-10, 12 §§, 3 kap. 8-11 §§ 5 kap. 4-5, 9-10, 13-14, 17 §§ L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.
Djurskyddslagen (2018.1192)	2 kap. 1-2 §§ L107: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:21) om fårållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 3 §, 4 kap. 12 §, 5 kap. 1 § L107: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:21) om fårållning inom lantbruket m.m.	7 kap. D35/L41: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra	2 kap. 9-11 §§ 5 kap. 6-11 §§ L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.
Djurskyddsförordningen (2019:66)	2 kap. 1-2 §§ L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22) om gethållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 3 §, 4 kap. 12 §, 5 kap. 1 § L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22) om gethållning inom lantbruket m.m.	Kontrollpunkter: Nöt 10 Gris 10 Får 10 Get 10 Häst 13 Vhöns S 9 Vhöns L 9 Fjäd Öv 9 SlaktK 9 AvelsSI 9	1 kap. 5 §, 2 kap. 9-11 §§, 5 kap. 4, 8 §§ L107: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:21) om fårållning inom lantbruket m.m.
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. (L104)	2 kap. 1-2 §§ L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22) om gethållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 3 §, 4 kap. 12 §, 5 kap. 1 § L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22) om gethållning inom lantbruket m.m.		1 kap. 5 §, 2 kap. 9-11 §§, 5 kap. 4, 8 §§ L107: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:21) om fårållning inom lantbruket m.m.
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:20) om grishållning inom lantbruket m.m. (L106)	1 kap. 8 §, 3 kap. 2 § L111: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.	1 kap. 9, 16, 35, 37, 38 §§, 3 kap. 1, 9 §§ L111 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.		1 kap. 5 § 2 kap. 9 §, 5 kap. 3, 6 §§ L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22) om gethållning inom lantbruket m.m.
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd	1 kap. 6 § L10: Statens jordbruksverks föreskrifter			

(SJVFS 2019:21) om fårhållning inom lantbruket m.m. (L107)	(SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar	2 kap. 1 §, 4 kap. 9 § L10: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar	Struts 14 Hjort 10 Ren 7 Päls 42 ÖvrGV 6	2 kap. 10, 12, 15-15 §§, 3 kap. 15, 18 §§, 4 kap. 9-12 §§, 5 kap. 2-3 §§, 6 kap. 2 § L111: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22 om gethållning inom lantbruket m.m. (L109)	1 kap. 6 § L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur	6 kap. 1 §, 3 kap. 12, 21 §§ L101: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning		
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. (L111)	Kontrollpunkter: Nöt 1 Gris 1 Får 1 Get1 Häst 3 Vhöns S 3 Vhöns L 3 Fjad Öv 3 SlaktK 3 AvelsSI 2 Struts 1 Hjort 1 Ren 1 Päls 2 ÖvrGV 1	1 kap. 12 §, 30 §, 41 § L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur		4 kap. 4-5 §§, 5 kap. 1-2 §§ L10: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar
Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar (L10)				3 kap. 3-4 §§ L101: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning (L101)		7 §, 10 § L110: Statens jordbruksverks föreskrifter om hållande av (SJVFS 2019:30) dovhjort och kronhjort i vilthägn		1 kap. 22-23 §§, 2 kap. 12-15 §§, 3 kap. 3 § L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur
Statens jordbruksverks föreskrifter om hållande av (SJVFS 2019:30) dovhjort och kronhjort i vilthägn (L110):		Kontrollpunkter: Nöt 2, 9, 23 Gris 2, 9, 26 Får 2, 9, 21 Get 2, 9, 21 Häst 4, 12, 25 Vhöns S 4, 8, 23 Vhöns L 4, 8, 23		
Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur (L103)				Kontrollpunkter: Nöt 11,57 Gris 11,21 Häst 14

Statens jordbruksverks
föreskrifter och allmänna råd
(SJVFS 2019:25) om
skyldigheter för djurhållare och
personal inom djurens hälso-
och sjukvård (D8/L41)

Statens jordbruksverks
föreskrifter (SJVFS 2019:32) om
läkemedel och
läkemedelsanvändning (D9)

Statens jordbruksverks
föreskrifter (SJVFS 2019:31) om
avelsarbete (L115)

Central kontrollvägledning:
Jordbruksverket

Fjäd Öv 4, 8, 23
SlaktK 4, 8, 23
AvelsSI 3,8,23
Struts 2, 3, 4
Hjort 2, 3, 9
Ren 2, 6
Päls 3, 9, 19
ÖvrGV 2, 14, 5

Får 14, 11
Get 14
Vhöns S 19
Vhöns L 19
Fjäd Öv 19
SlaktK 19
AvelsSI 19
Struts 15
Päls 11, 49
ÖvrGV 8

SMR 11 Djurskydd för animalieproduktionens djur

Forts

Byggnader och andra utrymmen

Punkterna 8-12 i bilagan till
Rådets direktiv 98/58/EG av den
20 juli 1998 om skydd av
animalieproduktionens djur

2 kap. 1, 2, 4, 6, 7 §§
Djurskyddslagen (2018:1192)

Automatisk eller mekanisk utrustning

Punkt 13 i bilagan till Rådets
direktiv 98/58/EG av den 20 juli
1998 om skydd av
animalieproduktionens djur

2 kap. 4 § Djurskyddslagen
(2018:1192)

Foder vatten och andra ämnen

Punkterna 14-18 i bilagan till
Rådets direktiv 98/58/EG av den
20 juli 1998 om skydd av
animalieproduktionens djur

2 kap. 4 § Djurskyddslagen
(2018:1192)

Stympning

Punkt 19 i bilagan till Rådets
direktiv 98/58/EG av den 20
juli 1998 om skydd av
animalieproduktionens djur

4 kap. 2-3 §§
Djurskyddslagen (2018:1192)

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-7, 10-14 §§ 5 kap. 19 § 6 kap. 1-3, 10-12 § §L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 7 §, 4 kap. 8-9 §§ L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.	4 kap. 3 § Djurskyddsförordningen (2019:66)	4 kap. 1 § Djurskyddsförordningen (2019:66)
2 kap. 12 § 4 kap. 6, 9, 11- 14, 16-17 §§ 5 kap. 17 §, 6 kap. 1-3, 4-6 §§ L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.	2 kap 6 § L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 12-21 §§ D9: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:32) om läkemedel och läkemedelsanvändning	5 kap. 2-6 §§ D8/L41: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:25) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård
2 kap 12 §, 4 kap. 4-7, 9-12 §§, 5 kap. 10 §, 6 kap. 1-3 §§, 6-7 §§ L107: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:21) om fårållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 6 §, 4 kap. 8 § L107: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:21) om fårållning inom lantbruket m.m.	3 kap. 1, 5-11 §§ L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.	4 kap. 2 § D9: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:32) om läkemedel och läkemedelsanvändning
2 kap. 10 §, 4 kap. 4-7, 9-12 §§, 5 kap. 8 §, 6 kap. 1-3 §§, 6-7 §§ L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22 om gethållning inom lantbruket m.m.	2 kap. 6 §, 4 kap. 8 § L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22 om gethållning inom lantbruket m.m.	3 kap. 1 §, 3-7 §§, 5 kap. 11 § L106: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:20) och allmänna råd om grishållning inom lantbruket m.m.	Kontrollpunkter: Nöt 37, 38 Gris 39 Får 34 Get 34 Häst 38 Vhöns S 40 Vhöns L 40 Fjäd Öv 40 SlaktK 40 AvelsSI 40 Struts 39
1 kap. 19, 24-27, 31, 33, 40-42 §§, 2 kap. 9, 24, 25 §§, 3 kap. 31 §, 4 kap. 8, 16 §§ L111: Statens jordbruksverks föreskrifter och	1 kap. 11, 29 §§, 3 kap. 10 § L111: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.	3 kap. 1-5 §§ L109: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:22 om gethållning inom lantbruket m.m.	

<i>allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.</i>	<i>2 kap. 2 §, 6 kap. 5 § L10: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar</i>	<i>1 kap. 37-38, 39 §§, 2 kap. 11, 14-15, 18 §§, 3 kap. 8 §, 4 kap. 10, 12 §§, 5 kap. 2 §, 6 kap. 2 § L111: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.</i>	Hjort 17 Ren 10 Päls 28 ÖvrGV 25
<i>4 kap. 4-5 §§, 5 kap. 1-2 §§ L10: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar</i>	<i>3 kap. 17 §, 6 kap. 2 § L101: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning</i>	<i>9 kap. 1-3, 5-6 §§ L10: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar</i>	
<i>3 kap. 6, 10, 12, 14-16, 18-20, 24 §§, 5 kap. 9-10 §§ L101: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning</i>	<i>1 kap 13 §, 39 § L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur</i>	<i>4 kap. 1-3, 4 §§ L101: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning</i>	
<i>3, 6 §§ L110: Statens jordbruksverks föreskrifter om hållande av (SJVFS 2019:30) dovhjort och kronhjort i vilthägn</i>	Kontrollpunkter: Nöt 4, 22 Gris 4 Får 4, 20 Get 4, 20 Häst 6, 24 Vhöns S 5, 22 Vhöns L 5, 22 Fjäd Öv 5, 22 SlaktK 5, 22 AvelsSI 4,22 Struts 32, 33 Päls 5, 33 ÖvrGV 13, 3	<i>11 § L110: Statens jordbruksverks föreskrifter om hållande av (SJVFS 2019:30) dovhjort och kronhjort i vilthägn</i>	
<i>1 kap. 27-28 §§, 2 kap. 5 §, 1 kap. 35-41 §§ L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur</i>		<i>1 kap. 43-46 §§ L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur</i>	
Kontrollpunkter: Nöt 17, 21, 24, 35, 36 Gris 14, 24, 25, 27, 36, 37 Får 16, 19, 22, 32,33 Get 16, 19, 22, 32, 33 Häst 18, 23, 26, 35, 36		Kontrollpunkter:	

Vhöns S 11, 21, 24, 39
Vhöns L 11, 21, 24, 39
Fjädr Öv 11, 21, 24, 39
SlaktK 11, 21, 24, 39
AvelsSI 11,21,25,39
Struts 17, 18, 19, 20
Hjort 11, 16
Ren 8
Päls 13, 18, 20
ÖvrGV 10, 12, 15, 21, 22

Nöt 26, 27, 30, 40
Gris 29, 30, 31, 41
Får 24, 25, 26, 36
Get 24, 25, 26, 36
Häst 28, 29, 30, 37
Vhöns S 27, 28, 29, 42
Vhöns L 27, 28, 29, 42
Fjädr Öv 27, 28, 29, 42
SlaktK 27, 28, 29, 42
AvelsSI 27,28,29,42
Struts 34, 35, 36, 37
Hjort 15, 18
Ren 9, 12
Päls 22, 23, 24, 30
ÖvrGV 17, 18, 19, 24

**SMR 11 Djurskydd för
animalieproduktionens
djur**

Forts

Avelsförfarande

*Punkterna 20, 21 Rådets
direktiv 98/58/EG av den 20 juli
1998 om skydd av
animalieproduktionens djur*

*2 kap. 11 § Djurskyddslagen
(2018:1192)*

*3 § L115: Statens
jordbruksverks föreskrifter
(SJVFS 2019:31) om
avelsarbete*

2 kap. 15, 18 §§ L104: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

4 kap. 6 §, 5 kap. 4 § L10: Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:5) om hållande av strutsfåglar

1 kap. 9-11 §§ L103: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16) om uppfödning och hållande av pälsdjur

Kontrollpunkter:

Nöt 41

Gris 42

Får 38

Get 38

Häst 39

Vhöns S 43

Vhöns L 43

Fjädr Öv 43

SlaktK 43

AvelsSI 43

Struts 41

Hjort 19

Ren 13
Päls 31
ÖvrGV 26

ⁱ (EG) nr 183/2005